

HOÀNG XUÂN VIỆT

BÁCH KHOA
DANH NGÔN
Từ Điển

Nhà sách KHAI TRÍ

BÁCH KHOA DANH NGÔN
TỪ ĐIỂN

HOÀNG-XUÂN-VIỆT

BÁCH KHOA DANH NGÔN
Từ Điển

Nhà sách KHAI-TRÍ
62, Lê Lợi — SAIGON

Giấy phép số 893 BTT/NHK/PHNT ngày 28-3-72

NHÀ XUẤT BẢN XUÂN THU
P.O. Box 97 Los Alamitos CA 90720
Tháng Ba 1991

TIA SÁNG

1. *Bạn hãy có vài câu cách ngôn để khi cần nung nấu lý trí và củng cố các nguyên tắc của bạn.*

Bà De Lambert

2. *Bạn hãy tự tạo một mục đích, nó là mục tiêu suốt đời bạn.*

Diderot

3. *Về trung dẫn chính xác, Bayle nói: « Đó là một tài ba hiếm có mà người ta không dễ ».*

4. *Nhiều nhà sưu tập thi ca, danh ngôn giống như kẻ ăn dấm ăn sò huyết, ban đầu lựa thứ ngon nhất, sau cùng ăn ráo trội.*

Chamfort

5. *Trung dẫn cở điển là mặt hiệu của những học giả của toàn thế giới.*

Boswell

6. *Tục ngữ là tinh thần của một người và là túi khôn của muôn người.*

John Russell

7. *Cách ngôn là sự diễn tả chính xác, cao nhã của một chân lý quan trọng và không chối cãi được.*

Joubert

8. *Hãy trả lại cho Trời cái gì của Trời. Hãy trả lại cho César cái gì của César.*

Jésus Christ

9. *Nếu thư viện là một trường đại học thì tự điển danh ngôn là một thư viện.*

Waterstone

10. *Liên sau tác giả của cách ngôn, thứ nhất là kẻ trung dẫn,*

Tựa

« Người chết cai trị người sống »

Auguste Comte

I. Trong hài kịch «Les Plaideurs» Racine đã châm biếm mấy luật sư ưa trưng dẫn một cách lộ bịch đề tỏ ra thông thái rôm. Không phải chỉ ở thời đại vua Louis XIV người ta mới mắc tật này. Bạn chắc không quên trước đó, nếu ở Tây Phương hễ mở miệng ra là nhiều người chận họng thiên hạ bằng : « Aristote nói, Thánh Thomas d' Aquin nói » thì ở Đông Phương hễ hạ bút thì người ta hù ai nấy bằng : « Không Tử viết, Mạnh Tử viết ». Ngày nay tật ấy còn không ? Hay chẳng ít kẻ thế mấy sư trên bằng những sư mới của chủ nghĩa này, đảng đạo kia, trường phái nọ v.v... Trưng dẫn bị kết án là vì bị lạm dụng bởi một số nhà cầm bút muốn quảng cáo cái thư viện trong bụng mình. Người ta cũng kết án trưng dẫn vì nó tố cáo người cuồng tín ẩn núp sau nó đến nỗi tắt nghẽn đi óc sáng tạo và phán đoán độc lập. Người ta không chịu viết một cái gì của mình mà cứ chõng đống trưng dẫn. Kỳ thực trưng dẫn có phải dễ bị lạm dụng, hoang phí vậy không ?

Xử dụng trưng dẫn tự bản chất đòi hỏi một tài ba, một nghệ thuật. Nó thuộc thẩm quyền của những nhà bình bút kinh nghiệm, những văn thi hào chứ không phải ai cầm viết cũng dùng được. Phải trưng dẫn khi cần thiết, trưng dẫn đúng chỗ, trưng dẫn duyên dáng và trưng dẫn tiết kiệm.

Trưng dẫn thường dựa trên nền tảng của cái mà luận lý học gọi là lý chứng uy quyền. Nó không chinh phục người đọc, người nghe bằng lý luận mà bằng uy tín của tác giả được trưng dẫn. Littré gọi trưng dẫn vẫn là « đoạn văn mượn của một tác giả là kẻ có thể coi như một uy quyền ». Qua sự trưng dẫn, ta thấy điều ta nói được kẻ

có thâm quyền yểm trợ mà ta còn cho kẻ đọc, người nghe thấy ta giàu lương tri, ăn nói phải quấy, không chủ quan độc đoán là điều tối kỵ cho việc chinh phục nhân tâm. Trưng dẫn khéo léo cũng gián tiếp làm cho người ta ý thức tầm kiến văn uyên bác của bạn. Điều bạn quả quyết do đó dễ được tin tưởng hơn. Tôi nói khéo léo là cố ý bài xích tật sinh trưng dẫn nhiều khi nó tổ cáo một đầu óc mất quân bình, nặng cái học tầm chương trích cú, nuốt trọng kiến văn mà không tiêu hóa. Vauvenargues gọi người như vậy là « người khờ khạo giàu trí nhớ, đầy tràn tư tưởng và sự kiện ». Dĩ nhiên là tư tưởng và sự kiện vay mượn.

Am hiểu nguồn gốc của dẫn văn, đề còn nói lên tinh thần lương thiện của người trí thức. Ta không nên bảo là của César cái gì của Thượng Đế, lại càng không nên cho là của mình cái của cả hai. Có thể ta vô tình bắt lương : ta vô tội mà đáng kết án. Đọc ở đâu đó, nghe ai đó nói rằng : « Tinh thần lành mạnh trong thể xác lành mạnh, nhân đức đứng trung dung ». Khi viết văn, diễn thuyết, lúc cao hứng ta tình bơ dưng các câu ấy như của ta mà không dè chữ của chúng là Juvénal, là Aristote. Có danh ngôn được một người dùng nhiều quá hay lấy làm tiêu ngữ cho đời sống của mình khiến kẻ khác tưởng là của mình. Biết bao người tưởng câu « *Bạn hãy biết bạn* » là của Socrate kỳ thực là của Chilon. Vẫn biết « không có gì lạ dưới bóng mặt trời » như kinh Thánh bảo và trong lãnh vực hiểu biết câu ấy là nền tảng của câu : « Ở đời muôn sự của chung ». Song làm việc trí thức, ta phải lương thiện, công bình đến tối đa. Đó là luật vàng của ba tác lược và ngòi bút.

II. Trong quyền sách này tôi hiểu *Danh ngôn* theo một nghĩa rộng rãi. Nó bao gồm ý nghĩa của tư tưởng trích lục của các văn thi hào, ý nghĩa cách ngôn, châm ngôn, ngôn ngữ, tục ngữ, ca dao, phong dao v.v.. Nói tắt là câu nào có tư tưởng hay đẹp được trưng dẫn thì tôi xin phép gọi là danh ngôn. Tôi chủ trương rằng từng câu tục ngữ ngôn ngữ, ca dao v.v... là sản phẩm của một kẻ nào đó, một cá nhân nào nói ra, viết ra, rồi theo thời gian được truyền tụng thế hệ này

sang thế hệ kia nó biến thành vô danh. Nó nhập vào cái túi khôn bao la của một số dân tộc, của nhân loại. Nhiều tư tưởng của một số không nhỏ nhà văn nhà thơ cũng mang số phận như vậy.

Trong Pháp vẫn có mấy tiếng *Proverbe*, *Sentence*, *Maxime*, *Adage*, *Apophtegme*, *Aphorisme*, *Précepte*, *Diction*, *Devise*, *Pensée* có nghĩa na ná nhau. Kiểm các từ điển Pháp Việt của Trương Vĩnh Ký, Gustave Huê, Genibrel, Đào Duy Anh, Đào Đăng Vỹ, Đào Văn Tập, Thanh Nghị v.v. bạn đều thấy dịch đại khái là tục ngữ, châm ngôn, cách ngôn, ngạn ngữ, ngạn ngôn, khẩu hiệu, tiêu ngữ, huấn từ v.v...

Dưới đây tôi giải thích nội dung của mấy danh từ Pháp ấy bạn thấy ngay trong nội dung chúng có nhiều điểm giống nhau. Còn việc chọn danh từ Việt tương đương để dịch thì tùy bạn trong khi chờ đợi sự điều chỉnh định của Hàn Lâm Viện.

1. Tiếng *Proverbe* của Pháp theo Maloux có nghĩa là một chân lý đạo đức, một triết lý thực tiễn, một lời nói đáng ghi nhớ viết ra trong câu ngắn gọn, dễ nhớ, lời ít ý nhiều.

2. *Sentence* gốc bởi *Sententia* của La ngữ có nghĩa là một câu ngắn luận lý có do một quan niệm cá nhân. Thí dụ câu này của Térence : *Quot homines, tot sententiae* nghĩa là bao nhiêu người bao nhiêu ý kiến.

Người ta nói *Sentence* khác *Proverbe* ở chỗ nó ít phổ thông hơn, hình thức của nó trừu tượng hơn.

3. Còn *Maxime* do *maxime* của La ngữ hiểu ngầm là *Maxime sententia* nghĩa là một thứ *sentence* lớn chứa đựng một qui luật sống. Condillace nói *maxime* là : « một phán đoán mà chân lý được xây dựng trên lý luận và kinh nghiệm ». Thí dụ câu này của Pascal là một *Maxime* : « Trái tim có những lý lẽ mà lý trí không biết gì hết ».

4. Bạn hỏi *Adage* là gì ? Nó bởi hai tiếng La tính *Ad agendum* mà ra. *Ad Agendum* có nghĩa là *đề hành động*. *Adage* là một câu mà mục đích là một hành động đạo lý. Thí dụ « *Uti non abuti* » là dùng mà không

lạm dụng hay «*Noblesse oblige*» là «*Hành động xứng địa vị mình*», cả hai câu đều là Adage, một của La tinh một của Pháp.

5. Bạn lại hỏi *Apophtegme* là gì ? Nó bởi tiếng Hi Lạp *Apophthegma*, có nghĩa là lời nói đáng nhớ được diễn ra súc tích, rõ ràng của một danh nhân nào đó. Thí dụ câu này của Charles Quint là một *Apophtegme* : «*Phải làm chủ mình để làm chủ thiên hạ*».

6. Tiếng *Aphorisme* bởi tiếng Hi Lạp *Aphorismos* là một câu tóm tắt trong vài tiếng đều phải biết về một vấn đề nào đó. Thí dụ mấy tiếng này của César trong cuốn «*Đời Sống của César*» mà tác giả là Plutarque, là một *Aphorisme* : *Veni, vidi, vici*, nghĩa là : *Tôi đã đến, tôi đã thấy, tôi đã thắng*».

7. Tiếng *Précepte* bởi tiếng La tinh *Preceptum* có nghĩa là lời giáo huấn, là luật sống. Thí dụ các câu : «*Lấy đức báo oán, oán tiền tan*» của Đức Thích Ca, «*Anh em hãy yêu mến nhau*» của Đức Giêsu là những *préceptes*.

8. Tiếng *Dicton* bởi tiếng La tinh *Dictum* là lời nói có nghĩa là câu nói hay trở thành ngôn ngữ ở một miền nào đó và rất phổ thông. Thí dụ câu «*Đám cưới trời mưa, đám cưới hạnh phúc*» là một *dicton*.

9. Tiếng *Devise* bởi tiếng La tinh *Dividere* là một câu ngắn có giá trị tượng trưng về vấn đề gì, về công việc gì. Thí dụ câu này của G. Duhamel là một *Devise* : «*Không dính díp gì hết với chính trị*».

10. *Pensée* là một hay nhiều ý hay đẹp của một tác giả thường là người nổi danh được diễn tả trong một vài câu trích ra từ một bài báo, một chương sách nào đó của họ.

III. Bạn đồng ý rằng nói hay viết cần trưng dẫn, khéo trưng dẫn. Nhưng chắc có lúc bạn thắc mắc về giá trị của dẫn văn. Bạn tự hỏi chân lý trong danh ngôn được mấy phần trăm. Trong cuốn *Luyện Lý Trí*, trang 182, do nhà N.H.L xuất bản, Nguyễn hiến Lê nói : «... Nên nhớ rằng có những chân lý sai đến 50 phần trăm và những chân lý này thường là những châm ngôn tục ngữ». Mà không riêng gì châm ngôn

tục ngữ, có thể nói hết các danh ngôn bạn nên cho rằng chúng đúng một cách tương đối thì yên tâm nhứt. Khi biên soạn quyển này, tôi được dịp đọc qua trên dưới 30.000 danh ngôn đủ loại hiểu theo nghĩa rộng nói trên, tôi thấy nhận xét của Nguyễn hiến Lê là chí lý. Đại đa số danh ngôn đúng xét về mặt này thì lại sai về mặt khác. Cùng một vấn đề mà kẻ đánh người đỡ. Thí dụ bạn thử tra chữ Ái Tình trong quyển này đi, bạn sẽ thấy kẻ này ca tụng đưa nó lên mây xanh thì có người khác mặt sát dim nó tận đất đen. Có lẽ tại cuộc đời tự bản chất bất toàn và dưới bóng mặt trời không có sự hoàn toàn nên những danh ngôn nhận xét về cuộc đời phải chịu chung số phận.

IV. Tuy giá trị của tục ngữ, cách ngôn, tư tưởng gọi tắt là danh ngôn không có giá trị tuyệt đối song tự nhiên người ở mọi nơi mọi thời đều quý trọng nó. Bên Đông, bạn thấy vô số câu lời hoa ý ngọc trong Kinh Thi của Tàu mà Khổng Tử san định trong Kinh Vệ Đà của Ấn Độ. Bên Tây, bạn thấy cũng vô số câu dùng làm khuôn vàng thước ngọc được chép trong các cuốn Thánh Kinh của Thiên Chúa Giáo, Coran của Hồi Giáo. Nếu ở Ai cập có những Sebays (tục ngữ) thì ở Hi Lạp có những Gnomê (tư tưởng) cũng như ở Việt Nam có không biết cơ man nào là ca dao, tục ngữ, phong dao, đồng dao. Có thể tuyệt đối nói rằng không dân tộc nào mà không có những câu gọi là tục ngữ, ngôn ngôn, tư tưởng v.v... dùng để xử thế.

Nhiều danh sĩ xưa nay có xu hướng sưu tập những danh ngôn. Nếu có tác giả linh khải nào soạn các sách Thi Thiên, Châm Ngôn trong bộ Thánh Kinh. Nếu Khổng Tử san định Kinh Thi thì Plutarque viết cuốn «*Cách Ngôn Cờ Vương*» Fallon soạn «*Từ Điển Ngôn Ngôn Ấn Độ*», De Courdemanche viết «1.001 tục ngữ Thổ Nhĩ Kỳ», Balabanov khai sinh cuốn «*Tục Ngữ Bào Gia Lợi*», Akiyama là cha đẻ cuốn «*Ngôn Ngữ Nhật Bản*», Ermakov soạn «*Ngôn Ngữ của dân tộc Nga*» v.v...

Đó là bạn chưa kể những tác giả không sưu tập mà sáng tác danh ngôn chẳng hạn như Epictète, Marc-Aurèle, Pascal, Vauvenargues, La Rochefoucauld, Beaumarchais, Chamfort, Rivarol v.v...

Như vậy bạn thấy ở nước người, loại sách danh ngôn tuy sánh với các loại khác thuộc thiều số nhưng không phải quá ít. Đọc hai bản «*Sách tham khảo*» của hai cuốn *Dictionnaire des Proverbes, Sentences et Maximes* của Maurice Maloux và *Encyclopédie des Citations* của P. Dupré thấy liệt kê sơ sơ cũng bảy tám trăm tác giả.

V. Khi biên soạn quyển bé con này, tôi nhắm một mục đích nhỏ nhoi, là sưu tập, chọn lựa, trích diễn, phân loại, sắp theo thứ tự A.B.C một số tư tưởng các danh nhân, thánh nhân, một số tục ngữ, cách ngôn, châm ngôn, thành ngữ lịch sử, gọi tắt là Danh Ngôn để đáp ứng cho sự ứng dụng phổ thông.

Ở nước người, công việc này người ta làm với cả một ủy ban toàn là những cây viết tên tuổi. Thí dụ như công việc của ủy ban biên soạn cuốn *Encyclopédie des Citations* do Editions De Trévisé xuất bản chẳng hạn. Nếu cá nhân làm thì người ta có cả một núi sách để tham khảo. Thí dụ đọc bản tham khảo mà Maloux ghi trong sách dẫn trên thấy ớn lạnh.

Thấy việc người mà hồ thẹn cho mình. Công việc thì nặng mà tôi làm với sức cá nhân, còn sách tham khảo trong tay chỉ có non vài chục cuốn thuộc loại danh ngôn, chạy mấy thư viện lớn ở Sài Gòn thì quơ thêm mười mấy cuốn nữa. Lại làm trong thời kỳ mà đang ngồi viết hỏa tiễn rớt đó đây quanh mình như mù u rụng nữa chớ.

Tôi nhắm sự ứng dụng phổ thông. Điều này có nghĩa là sách không nhắm các nhà bác học, học giả, chuyên viên sưu khảo. Danh ngôn được trích, được dịch lời ghi tên tác giả thôi chớ không có ký chú chi tiết, lịch sử, cũng không ghi chép sách nào, phần mấy, chương mấy, trang nào, nhà xuất bản nào. Sở dĩ phải dùng lối mặc dẫn này mà không dùng được lối minh dẫn là vì thú thật rằng quá nhiều danh ngôn tôi chỉ biết tên tác giả mà không biết các chi tiết khác về xuất xứ. Đọc nhiều sách ngoại quốc thấy nhiều soạn giả cũng đều hàng như vậy. Nếu có một ủy ban vài chục người làm chung chừng năm bảy năm thì khuyết điểm trên chắc chắn ít hơn nhiều.

Các sách tôi dùng tài liệu nhiều nhất để soạn quyển này là :

- Collectio Proverbiorum et Sententiarum của Pontanus (Frankfort).
- Adagies and Sententious Proverbs (Londres)
- Dictionnaire des Proverbes, Sentences et Maximes của Maurice Maloux (Larousse)
- Le Dictionnaire des Citations du Monde Entier của Karl Petit (Marabout Service)
- Pensées et Maximes của Cazes (không rõ nhà xuất bản)
- Encyclopédie des Citations của P. Dupré (Ed. de Trévisé)

VI. Rất nhiều sách về danh ngôn ở ngoài quốc có đặc điểm này là :

- a. Quá nặng về danh ngôn của một dân tộc, một quốc gia.
- b. Quá nặng về danh ngôn Âu Mỹ mà không mấy đề ý danh ngôn Đông Phương.
- c. Quá nặng về đạo đức, luân lý, xử thế.

Không dám nói đó là những khuyết điểm mà khi soạn cuốn này tôi cố gắng chú trọng tính cách quốc tế về phương diện tác giả và tính cách bách khoa về phương diện đề tài.

Về phương diện tác giả thì bạn sẽ thấy cùng một vấn đề có Socrate nói cũng có Khổng Tử nói, Plutarque đứng gần Gandhi, Karl Marx bên cạnh Henri Ford, Einstein và Pascal, Mao Trạch Đông góp ý kiến với Roosevelt, Jésus Christ và Thích Ca Mâu Ni, Mahomet, Swif và Tagore, Françoise Sagan và nữ thánh Thérèse d' Avila, Shakespeare và Nguyễn Du v.v...

Về phương diện đề tài thì bạn sẽ thấy có đề tài luân lý mà cũng có đề tài khoa học, nghệ thuật, có chữ *Ẩn sĩ* mà cũng có chữ *Cách mệnh*, có chữ *Bác ái* cũng có chữ *Ẩn trộm*... Dĩ nhiên tính cách Bách Khoa có giá trị hết sức tương đối, nhất là cho một cuốn loại danh ngôn như cuốn này.

VII. Bạn hỏi tôi về cách lựa chọn danh ngôn chứ? Chamfort nói: «Phần đông những nhà sưu tập thi ca, danh ngôn giống những kẻ ăn dâu, ăn sò huyết trước hết lựa thứ ngon nhất rồi sau cùng ăn ráo trội». Không biết tôi có bị bạn trách như vậy không chớ bao giờ tôi cũng nỗ lực theo nguyên tắc: Quý hồ tinh bất quý hồ đa. Mỗi đề tài tôi lựa một số danh ngôn tượng trưng. Mỗi tác giả tôi lựa câu nào xét thấy xuất sắc nhất. Có nhiều câu bạn thấy ý nghĩa kỳ quái. Bạn đừng ngạc nhiên. Không phải hết các câu trong sách này, tôi cho là chân lý. Nhiều câu tôi biết tác giả viết những ý sai lầm mà tôi vẫn trích cốt đề bạn có tài liệu về họ khi cần. Điều tôi hết sức chú ý là trích đúng. Nỗ lực trích đúng đến tối đa. Bạn đừng ngạc nhiên khi thấy nhiều câu từ lâu bạn tưởng là tục ngữ nghĩa là vô danh mà trong sách này bạn thấy hoặc của một Sophocle, một Dante, một Cervantès hay một Shakespeare. Nỗ lực trích đúng là một việc còn trích đúng thật hay không lại là việc khác. Vì đó tôi sẽ hết sức chân thành cảm ơn những bức cao minh trong nước chỉ cho những thiếu sót sai lầm. Cũng còn sợ cái nạn dịch là diệt, là phản nữa. Nguyên tắc là khi nào nắm thực vững ý chí của tác giả tôi mới dám dịch, bằng câu nào lơ mờ, không chắc đúng ý tác giả hay sợ không ăn khớp với văn mạch của toàn bài văn của họ thì tôi bỏ.

Trong cuốn «Les Citations Françaises» Guerlac nêu ra mấy trường hợp về xuất xứ của danh ngôn đáng cho ta suy nghĩ. Theo ông, rất nhiều nhân vật tên tuổi có thể trưng dẫn sai lầm ngoài sức tưởng tượng của ta.

Cuvillier-Fleury vốn là phê bình gia văn học lỗi lạc, lại hàn lâm học sĩ nữa mà dám bình tĩnh gán cho La Fontaine câu này của Voltaire:

Qui n'a pas l'esprit de son âge
De son âge a tout le malheur.

Alexandre Dumas con, trong diều văn vào Hàn Lâm Viện Pháp ngày 11.2.1875 long trọng tặng cho Boileau một câu thơ vốn của Delille và oái oăm nữa là Ủy ban đọc trước cũng không hay biết. Nói chí tình

thì vấn đề là nên cần thận tối đa chớ về xuất xứ của các danh ngôn vì nhiều lý do tạt râu ông này cắm cằm bà kia là tạt không khó mắc phải.

VIII. Sau hết tôi nhằm ích lợi nào cho bạn khi cho ra đời quyển bé con này. Bạn là nhà văn, chính trị gia, luật sư, diễn giả, lúc viết, lúc nói, bạn thỉnh thoảng cần trưng dẫn danh ngôn hay bạn biết một danh ngôn nào đó mà quên vài chi tiết, quên tác giả. Cuốn này cố gắng tiếp tay trí nhớ của bạn.

Rồi đọc một cuốn sách. Có khi cả trang, có khi nửa quyển bạn mới gặp đôi ba tư tưởng sâu sắc. Cầm một cuốn tập trung danh ngôn bạn được cái lợi là thu hút tinh hoa của hàng trăm, hàng ngàn tác giả trong thời gian kỷ lục. Nói vậy không có nghĩa là chỉ phải đọc sách về danh ngôn mà không cần đọc sách. Thưa không. Nói vậy chỉ muốn nói sách danh ngôn giống như thuốc cao chớ còn trị bệnh thì phải bán y bách được. Đa số danh ngôn là những tư tưởng được thử lửa thời gian, là những ý hay gói trong lời đẹp, trong cách diễn tả nghệ thuật. Đọc chúng ta có dịp làm giàu mau chóng tinh thần ta về mặt suy nghĩ cũng như diễn tả tình ý. Bạn còn thấy cái thâm trầm này của nhân loại là chân lý có một. Đông Tây kim cồ hướng về chân lý, có thể nhìn nó theo những lần kính khác nhau mà tựu chung vẫn coi nó là đối tượng của tinh thần. Vì lẽ đó tôi không quan niệm cuốn sách như một tự điển chỉ để tra danh ngôn mà tôi coi như một tuyển tập của cả trăm, cả nghìn danh sĩ phát biểu cho ta ý nghĩ của họ về bách khoa nghĩa là về nhiều đề tài khác nhau.

Trong sách này, ở phần chót, bạn gặp một phụ lục nhan đề là «Danh Sĩ quốc tế và Danh Nhân tiêu biểu». Tôi đã dùng một phần lớn tài liệu trong cuốn *Encyclopédie des Citations* của P. Dupré do nhà Edition de Trévise xuất bản để soạn phần này.

Tôi lựa một số danh sĩ nổi danh quốc tế rồi trích một số danh ngôn tiêu biểu nhất của họ. Tôi quan niệm rằng nền văn minh Việt Nam chịu ảnh hưởng ít nhiều bởi các nền văn minh Á Đông, La Hi, và Nhật Nhĩ Man. Trong nền văn minh Á Đông ta thu hút tinh

hoa đạo. Trong nền văn minh La Hi, ta thu hút tinh hoa suy lý, và trong nền văn minh Nhật Nhi Man, ta thu hút tinh hoa, kỹ thuật. Căn cứ trên quan niệm đó, tôi liệt kê các danh sĩ quốc tế thề theo quá trình lịch sử ảnh hưởng của ba nền văn minh vĩ đại trên nền văn minh dân tộc ta. Thế là ta có những chương về các danh sĩ Trung Hoa, Ấn Độ, Hi Lạp, La tinh, Pháp, Anh, Mỹ, Nga, Đức, Ý, Tây Ban Nha, Bắc Âu v.v.. Chương sau hết của Phụ Lục dành cho các Thánh Thư gồm các quyền Thánh Kinh, Phật Kinh, Talmud vào Coran.

Cho mỗi nước hay nói đúng hơn cho mỗi ngôn ngữ mà các danh sĩ dùng diễn tả tư tưởng, tôi sắp các danh sĩ theo thứ tự thời gian.

Phần trích văn như đã nói là rất tượng trưng, có lẽ công việc không bổ ích nhiều cho những nhà chuyên môn tra khảo song tôi hi vọng phần nào đa số bạn đọc hoặc vì không tiện đọc được ngoại ngữ, hoặc vì không dư thời giờ tra cứu nhiều sách, hoặc vì lý do này nọ không biết làm sao có cái nhìn thống quán trên một số danh sĩ quốc tế.

Danh từ «Danh Sĩ» ở đây bạn đừng chỉ hiểu những nhà văn, nhà thơ chuyên nghiệp tên tuổi, mà hiểu bất cứ ai cầm bút xuất sắc. Họ có thể là một chánh trị gia, một luận gia, một tướng lãnh, một kỹ nghệ gia, một thánh gia, một thánh nhân, một nhà tu, một bác sĩ, một nghệ sĩ, một giáo sư v.v...

Về tiêu sử của các danh sĩ này xin bạn tra trong cuốn «Tự Điền Vi Nhân Quốc Tế» của chúng tôi ra tiếp sau quyền bạn cầm trên tay đây. Công việc thì bề bộn, làm trước là đề tự học, sau là cố ý giúp một số người bạn trẻ tự học nên tôi không ngại cho ra đời thiển chí của mình. Khuyết điểm, sai lầm chắc nhiều lắm. Mà hy vọng các bậc cao minh sẽ bỏ tấc, kiêu chính cho. Cùng chư vị khả kính đó tôi chân thành gửi trước nơi đây lòng tri ân nồng nhiệt và miên viễn của tôi.

Sàigòn, ngày 1 tháng 4 năm 1969

HOÀNG XUÂN VIỆT

A

Ác

1) Người ta nói sánh với Thiện, ác lớn lao và chiếm đa số : người ta lầm. Tại kém chú ý mà người ta thấy ít những cái thiện.

Léibnitz

2) Hầu hết các tai họa phát nguồn từ óc tưởng tượng của ta. Tại chúng ta lo xa và sợ hãi mà chúng ta ray rứt.

Lamenais

3) Những khổ nạn tưởng tượng trở thành thật khi người ta tự đề mình nghĩ đến chúng.

Swift

4) Công việc giúp ta thoát ba cái ác: Buồn chán, tật xấu và túng thiếu.

Voltaire

5) Con đường về địa ngục dễ đi: người ta nhắm mắt đến đó.

Bion de Boristhème

6) Cái ác ẩn núp là cái ác trầm trọng hơn hết.

Publilius Syrus

7) Chịu cái khổ tốt hơn là tạo ra nó.

Samuel Johnson

8) Ai tìm khổ gặp khổ

Gilles de Noyers

9) Chúng ta chỉ tin cái khổ khi nói đến.

La Fontaine

10) Giữa hai cái ác, lựa cái nhẹ hơn.

Aristote

11) Bạo tàn của con mèo còn dữ hơn công binh của con chuột.

Cervantès

12) Phải chuồng cái ác nhỏ như một cái Thiện.

Machievel

13) Hãy tiêu trừ cái ác tận căn.

Phocylide de Milet

14) Mỗi người muốn sáng chói ngày hôm nay: Đó là khổ nạn.

Casimir Bonjour

15) Cái khổ mà tôi đã chịu, trốn đi như giấc mộng.

Alfred de Musset

16) Thường khi sợ cái khổ này đưa ta đến cái khổ tệ hơn.

Boileau

17) Tôi ! Khi tôi thấy cái khổ đứng trên con đường của tôi thì tôi nghinh mặt đi đến nó và tay cầm chiếc riu.

De Laprade

18) Con người luyện đời sống trong lò đau khổ.

Ancelot

19) Người ta kéo dài đau khổ mà tưởng rằng trốn tránh nó.

Carmontel

20) Người khổ nạn không bao giờ có bạn.

J. J. Rousseau

21) Khi tôi nhìn tôi, tôi thấy nhiều khổ khổ, khi tôi so sánh tôi, tôi thấy nhiều phúc lộc.

Maury

22) Người ta chịu nói về cái khổ của mình hơn là không nói gì về nó hết.

La Rochefoucauld

23) Những ông vua khốn nạn này mà người ta nói nhiều điều xấu, đôi khi cũng có cái hay.

Andrieux

24) Thà chịu đau khổ còn hơn tạo ra nó

Florian

25) Tất cả đau khổ của ta phát xuất từ chỗ không thể ở một mình : vì đó chơi bời, xa hoa, lạc lõng, tửu sắc, ngu dần, nói hành, vu khống, quên mình và quên trời.

La Bruyère

26) Người ta luôn nói bậy khi không có cái gì để nói.

Voltaire

27) Khốn nạn cho kẻ ở một mình vì khi nó té ngã không ai nâng đỡ nó.

Sách Ecclésiaste

28) Khi nào người ta rước cái ác về nhà thì nó không còn xin người ta tín nhiệm nó nữa.

F. Kafka

29) Ai bắt đầu trong cái ác sẽ tự củng cố bằng cái ác.

Shakespeare

ÁC, ác ý

30) Bạn đừng để cái ác thắng bạn mà hãy dùng cái thiện thắng nó.

Romains XII, 21

31) Dầu một người làm ác 1.000 lần bạn cũng đừng để họ làm nữa.

Udānavarga

32) Tôi không nói xấu về ai hết và tôi nói hết cái tốt về mọi người.

Franklin

33) Ác ý là linh hồn của cãi lộn.

Nestor Roqueplan

34) Cảm động về những thiện nhỏ, người ta hay khinh khi. Song người ta không làm như vậy đối với những ác tầm thường.

Fontenelle

35) Tai nạn to lớn nhất là chuộng đời sống hơn danh dự và cứu vãn đời sống dựa trên cái gì làm cho nó được chịu đựng một cách xứng đáng hơn.

Juvénal

Ái, ái quốc

36) Chính hài cốt của tiền nhân đã tạo nên quê hương.

Lamartine

37) Tổ quốc sống do sức đua tranh và lao tác của hết các công dân và trong guồng máy xã hội, không bộ phận nào vô ích cả.

Jouffroy

38) Chúng ta có hai quê hương, một nhỏ một lớn, cái này nhỏ nhất kín trong cái kia, cái này nâng chúng ta từng bậc lên thông hiểu cái nọ.

Cicéron

39) Những phương tiện để một dân tộc trở thành hạnh phúc và cường dũng là: Điều hòa, lương thiện, khéo léo và cần kiệm.

Washington

40) Những giai cấp hạ đẳng không phục vụ gì hết cho ích lợi hơn loại.

H. Marion

41) Phát xuất từ chủng tộc và quốc gia tính, lòng yêu quê hương nảy sinh trong lòng người. Nó là tâm tình sâu thẳm và

bài tha, được nuôi dưỡng bằng lịch sử của quá khứ và kỷ niệm của cuộc sống cá nhân. Nơi đó tập trung hết những gì ta đã thấy, đã làm, đã sống từ những ngày lạnh của ấu thời đến những xao động của thời lão thành và đến viễn tượng của mồ mả chúng ta.

Lacordaire

42) Lòng ái quốc đưa đến phong tục tốt đẹp và phong tục tốt đẹp đưa đến lòng ái quốc.

Montesquieu

43) Chỉ có tình yêu quê hương có thể làm cho quê hương trường tồn.

Eveque

44) Không nên ủy thác quê hương cho một người, dù bất cứ người nào ở bất cứ hoàn cảnh nào.

Thiers

45) Quê hương phải được thấm nhuần trong học đường.

Michelet

46) Một điều phải được ấn tạo sâu đậm trong tinh thần con người là niềm quý trọng, yêu thương tổ quốc.

Bossuet

47) Lòng ái quốc tức là khuếch đại của tình yêu gia đình và tình yêu đồng loại là khuếch đại của lòng yêu mến quê hương.

J. Simon

48) Muốn hiểu tại sao tổ quốc bất khả xâm phạm thì chỉ nghĩ rằng người ta không thể tấn công nó như danh quyền lợi chung mà khỏi tấn công gia đình một trật. Chính gia đình là ngôi mộ và là chiếc nôi.

J. Simon

49) Nếu người ta muốn đập phá bàn thờ tổ quốc, phải đi vào tận gia đình và phân tán tro tàn của nó. Nói đúng hơn là phải

lục soát tận đáy lòng người và đánh lật những nguyên tắc sơ khởi của tình yêu.

J. Simon

50) Chỉ có người công dân mới có một quê hương.

A. France

51) Ái quốc nếu muốn thành một đức luân lý cần được điều chỉnh bởi tâm tình quê hương và tâm tình nhơn loại.

J. Barni

52) Không có đất nào êm dịu bằng quê cha đất tổ.

Homère

53) Ở đâu người ta sống tốt thì đó là quê hương.

Aristophane

54) Xứ nào cũng là quê hương của người hùng.

Démocrite d'Abdère

55) Chúng ta không sinh ra cho chúng ta mà cho xứ sở chúng ta.

Platon

56) Quê hương của thánh hiền là thế giới.

Héliodore d'Emèse

57) Ở đâu người ta sống với người thân yêu của mình người ta không nhớ tiếc quê hương.

Publilius Syrus

58) Ái quốc mạnh hơn hết các lý lẽ của thế gian.

Ovide

59) Người ta thuộc về quê hương cũng như thuộc về người mẹ.

E. E. Hale

60) Xứ sở tôi dù phải hay quấy vẫn là xứ sở của tôi.

Chesterton

61) Con chim làm dơ ổ của mình là con chim ghê tởm.

Conon de Béthune

62) Cho những tâm hồn cao cả thì quê hương quý báu biết bao.

Voltaire

63) Quê hương càng vĩ đại người ta càng ít mến nó.

Voltaire

64) Quê hương ở nơi nào tâm hồn bị buộc trời.

Voltaire

65) Ai chết một cách thanh đức cho quê hương mình thì người ấy được quyền cho quần chúng đến linh cửu mình cầu nguyện.

V. Hugo

66) Quê hương gồm những người chết tạo lập nó cũng như gồm những người chết tiếp tục nó.

Renan

67) Nếu khoa học không có quê hương thì nhà khoa học có.

Pasteur

Ái, ái tình

68) Giá trị thật cao cả của con người ở trong trái tim. Phải nâng nó lên để mơ ước những đại sự.

Bà De Lambert

69) Có nhiều việc mà người ta chỉ phải phán đoán bằng trái tim thôi.

A. Vinet

70) Những tư tưởng vĩ đại phát xuất từ trái tim.

Vauvenargues

71) Tình cảm khéo điều khiển, thay vì làm lý trí yếu, trong nhiều trường hợp cung cấp cho nó nghị lực mới.

S. Pellico

72) Người ta mở cửa trái tim kẻ khác khi người ta tự mở cửa lòng.

Pasquier Quesnel

73) Tình cảm luôn là động cơ số một của hành vi nhân linh.

Claude Bernard

74) Yêu là tìm chính hạnh phúc của mình trong hạnh phúc của kẻ khác.

Leibnitz

75) Trái tim có những lý mà lý trí không biết gì hết.

Pascal

76) Tình yêu chân chính thì trong sạch. Nó ở trong tim chứ không ở trong giác quan.

Lacordaire

77) Người ta yêu bằng sự cao cả của trái tim mình.

V. Hugo

78) Ý tưởng không được tình yêu thấm nhuần, bạn có thể sánh như mặt trời mùa đông soi sáng mà dưới ánh chiếu của nó người ta chết rét.

Bersier

79) Tình yêu thực linh hoạt trước hết phải là một khát vọng biến hóa và tiến bộ.

Guyau

80) Tình yêu là nguyên tắc, là lý lẽ, là cứu cánh của tất cả.

Lacordaire

81) Nếu bạn muốn tình yêu của bạn trường tồn, bạn hãy lọc cho nó hết nhục cảm. Rượu càng tinh khiết càng để lâu được.

Monsabré

82) Đây là người tôi giao nhiều trách vụ lớn vì họ có ba đức tính thành công: Tin tưởng, yêu thương và hy vọng.

De Vogue

83) Yêu đương không nhân đức chỉ là nhu nhược và hỗn loạn.

Lacordaire

84) Hãy chọn lựa đi đã rồi sau đó sẽ yêu.

Sénèque

85) Tình yêu là hành vi cao cả nhất của tâm hồn và là kiệt phẩm của con người.

86) Tôi muốn xét đoán tình yêu của bạn. Bạn hãy cho tôi biết nó có giúp bạn can trường không?

Garcot

87) Trong ái tình đã thỏa mãn, nét hấp dẫn đã bị cướp đi.

Thomas Corneille

88) Nếu phải lập bàn thờ cho một cái gì của con người thì tôi thích thờ lạy di hài trái tim hơn là di hài của thiên tài.

Lacordaire

89) Ái tình ! Ái tình ! Khi người nắm lấy ta, người ta có thể nói : Vĩnh biệt khôn ngoan.

La Fontaine

90) Ái tình là khoái lạc, danh dự là bòn phận.

P. Corneille

91) Người ta luôn luôn nghĩ lại mối tình đầu.

Etienne

92) Phải nhận rằng ái tình là ông chủ vĩ đại.

Molière

93) Ái tình có những khoái lạc và những khổ cực của nó.

La Fontaine

94) Ái tình làm trôi qua thời gian.

De Ségur

95) Ái tình như đỉnh núi cao : Leo lên người ta ca hát, xuống dọc bên sườn người ta than khóc.

André Theuriet

96) Hỡi ái tình ! Người đã làm mất thành Troie.

La Fontaine

97) Ái tình là một bạo chúa không nói tay cho ai cả.

P. Corneille

98) Lột mặt nạ ái tình đi, bạn sẽ trả lại được yên nghỉ cho thế gian.

J. J. Rousseau

99) Ái tình là gì ? Đó là hai kiểu cách trao đổi nhau.

Chamfort

100) Coi ! Bạn nói không yêu mà bạn nói bạn sống à !

A. de Musset

101) Mọi tình đều ngự trị lòng ta.

Gresset

102) Mang tình yêu trong lòng là mang một hành lý nặng.

Francois Coppée

103) Yêu là tin tưởng phân nửa.

V. Hugo

104) Yêu là có một cái gì và ngoài ra không còn cái gì cả.

A. de Musset

105) Không thể yêu lại lần thứ hai điều mà người ta đã thật hết yêu.

La Rochefoucauld

106) Phương tiện yêu một vật là tự nói người ta có thể mất nó.

C. K. Chesterton

107) Ai không ưa rượu, đàn bà và ca hát, người ấy suốt đời là một chàng ngốc.

M. Luther

108) Si tình là thấy trong người mình yêu điều mình cầu chúc chứ không phải điều mình tìm được.

Paul Reboux

109) Tôi yêu ảnh (La Boétie) vì ảnh là ảnh.

Montaigne

110) Khi không có cái gì để yêu thì yêu cái mình có.

Thomas Corneille

111) Bạn sẽ không yêu nhiều nếu bạn không được yêu.

Destouches

112) Nói rằng bạn có thể yêu ai suốt đời thì cũng như muốn một cây đèn cây cứ tiếp tục cháy bao lâu bạn còn sống.

L. Tolstoi

113) Mạch của người yêu nhảy trên mặt họ.

Lope de Vega

114) Là người tình đầu tiên của một phụ nữ không nghĩa gì cả : phải là nhân tình sau hết của họ kia.

M. Donnay

115) Ái tình chỉ là một tình cảm khả kính.

Colette

116) Phải yêu vô tận sau khi đã yêu.

A. de Musset

117) Yêu không phải là người này nhìn người kia mà cả hai cùng nhìn về một hướng.

Saint Exupery

118) Yêu không những là «yêu tha thiết» mà nhưt là hiểu nhau.

Françoise Sagan

119) Ái tình là một con quỷ ; không có thiên thần nào xấu hơn ái tình.

Shakespeare

120) Ái tình là tất cả.

A. de Musset

121) Ái tình của một người đàn bà chiếm toàn thể đời sống của họ.

Lord Byron

122) Ai có thể ngăn cản nỗi cơn say cuồng bạo của một trái tim bốc lửa yêu đương và bị khoái lạc dẫn thúc.

A. Bertin

123) Ý nghĩa tối thượng của ái tình không phải là sự sinh sản kẻ hay chết mà là sự phục sinh của kẻ chết.

D. Merézkovky

124) Lễ luật của ái tình rất gay gắt, mà dù nó bất công thế nào phải ráng chịu nó, vì từ thuở đời đời, nó nổi nhịp cầu giữa Trời và đất.

Pétrarque

125) Trong ái tình người ta làm đẹp lòng bằng những khuyết điểm dễ chịu hơn bằng những đức tính căn bản.

Ninon de Lenclos

126) Ái tình là khói sinh ra bởi hơi của ghen ngào.

Shakespeare

127) Ái tình mù quáng và người yêu không thể thấy những diên cuồng hài hước mà chính họ đã làm.

Shakespeare

128) Yêu là tự gia tăng nhau bằng cách tự quên mình đi.

Abel Bonnard

129) Yêu là tự vượt lên.

O. Wilde

130) Tất cả đều buồn trong ái tình mà cái buồn và tất cả những gì bạn muốn chính là cái hay nhất còn lại.

R. de Campoamor

131) Còn trẻ yêu như diên

Về già diên mới yêu.

Ngạn Pháp thế kỷ 17

132) Ái tình là một nhiệm tích muốn lãnh phải quí gỏi.
Oscar Wilde

133) Giới hạn của ái tình là yêu không giới hạn.
Saint Augustin

134) Theo thấy trong xã hội thì ái tình chỉ là hai cá ý trao đổi nhau và hai làn da đụng chạm nhau.
Chamfort

135) Ái tình là ý nghĩa tuyệt đỉnh của cái gì bao quanh chúng ta. Nó không phải là tình cảm đơn giản mà là chân lý, là hoan lạc ở tận nguồn của sáng tạo.
R. Tagore

136) Ái tình của con người chỉ khác động cõn của thú vật bằng hai việc thần thánh này là : Âu yếm và hôn.
P. Lonys

137) Ái tình là cơ hội duy nhất để già dặn.
R. M. Rilke

138) Điều buồn thảm trong ái tình là chẳng những ái tình phù du mà các thất vọng nó tạo ra cũng chóng quên.
W. Faulkner

An ninh

139) Ở thời đại ta, việc quan trọng và nặng nhọc nhất cho một Tổng Thống Mỹ là bảo vệ Hòa bình và an ninh trong một thế giới nguy hiểm và nhiều biến động.
Tổng Thống Johnson

Anh hùng

140) Bạn giết một người bạn là tên sát nhân ; bạn giết muôn ngàn người bạn là vị anh hùng.
Beilby Porteus

Ảnh

141) Hình ảnh là sách của người thất học.

Rowland Watkyns

142) Hình ảnh làm đẹp lý trí và tình cảm chinh phục nó.

Vauvenargues

Ảnh hưởng

143) Chiếc bình giữ lâu mùi rượu đầu tiên mà nó chứa.

Horace

144) Người chịu ảnh hưởng chỉ là cục đất mềm.

Horace

145) Nếu bạn nói: Tôi nực thì nó bắt đầu chảy mồ hôi.

Juvenal

146) Một chút men làm nổi cả bột.

Thánh Paul

147) Dâu xanh sẽ chín khi nó ở gần dâu đã chín.

Ngạn Á rập

Áo

148) Áo không làm nên nhà tu.

Shakespeare

Áo tưởng

149) Áo tưởng cần cho tim cũng như dưỡng khí cần cho bộ máy hô hấp.

M. Des Ombiaux

Áp phe

150) Áp phe đơn sơ lắm: Đó là tiền của kẻ khác.

Alex. Dumas con

Ă

Ăn

151) Ăn để sống chứ không phải sống để ăn.

Socrate

152) Đồng hồ là phát minh tốt để nhắc giờ ăn.

Diogène

153) Ăn to thì di chúc nhỏ.

Cervantès

Ăn cắp

154) Ai ăn cắp một trứng gà sẽ ăn trộm một con bò.

G. Herbert

Ăn mày

155) Một kiếp sống đi qua, kéo lỏi một linh hồn theo nó như một đũa con hoang.

Shiro Murano

156) Họ đi lạc loài, nghèo khổ, bị khinh bỉ, đưa tay ăn xin nhà này sang nhà khác.

W. Scott

Ăn thua

157) Anh em đã học rằng: Mắt thế mắt, răng thế răng. Còn tôi, tôi bảo các anh em đừng cự lại kẻ hung ác. Nếu ai đánh mình má phải thì đưa má trái cho nó đánh luôn.

Matth. V, 38-39

A

Âm nhạc

158) Không âm nhạc, đời sống là một lầm lạc.

Nietzsche

159) Âm nhạc làm bề thiên đình.

Baudelaire

160) Nhạc trước hết mọi sự.

P. Verlaine

161) Sự diễn tả không phải là đặc tính nội tại của âm nhạc.

Igor Stravinsky

162) Nhạc trong sậy rên, suối reo. Nhạc trong vạn vật nếu người ta biết nghe. Quê hương của nó là tiếng vang của tinh tú.

L. Byron

163) Âm nhạc có duyên hấp dẫn một người đã man.

W. Congreve

164) Âm nhạc là một mặc khải cao siêu hơn mọi khôn ngoan và mọi triết lý.

Beethoven

165) Là tiếng động đắt giá nhưt các tiếng động.

Gauthier

Ân huệ

166) Ân huệ nhà vua như mùa xuân.

Kinh Thánh

167) Ân huệ đầu tiên bị từ chối bởi xóa các ân huệ đã được ban.

Plinê trẻ

168) nẤ huệ càng cao sụp đổ càng chóng.

La Bruyère

169) Không nên nắm người bằng ân huệ.

Nã phá Luân

Âu yếm

170) Da thịt đàn bà được nuôi bằng Âu yếm cũng như ong được nuôi bằng bông hoa.

A. France

171) Vì anh đã nồng nhiệt hơn thân thể sang quý của ếm và từ đôi chân tươi trẻ đến lúp đẹn che đầu em, tôi đã tuôn ra kho báu của những Âu yếm sâu thẳm.

Ch. Baudelaires

B

Bà phước

172) Thiên thần của Trời.

Hàn Mặc Tử

Bác ái

173) Bạn hãy tìm cơ hội để thực hiện đức bác ái. Việc ấy nào khó khăn lắm sao.

Sextius

174) Bác ái là gánh nợ đời đời và vô hạn.

Pasquier Quesnel

175) Theo nghĩa tổng quát nhất thì bác ái là hy sinh.

Lacordaire

176) Bác ái là lòng vị tha phổ biến.

Léibnitz

177) Bác ái là tất cả Ky tô Giáo.

Bossuet

178) Đừng quên vô số người khổ nạn ở dưới chúng ta.

Bà De Lambert

179) Không cần phân biệt tôn giáo, đảng phái, bạn hãy thăm viếng hết các kẻ thiếu ăn, thiếu việc làm vì tàn tật, già nua hay bạc số.

S. Pellico

180) Bạn có thấy khó phân biệt người nghèo thật không? Thi bạn cứ tưởng rằng thà làm cho người không đáng hơn là không cho kẻ cần được cho.

G. De Nazianze

181) Hãy thương yêu kẻ khác và họ sẽ thương yêu các bạn, hãy giúp đỡ họ và họ sẽ giúp đỡ bạn.

Rousseau

182) Trái tim phải thực hiện bác ái khi bàn tay làm không được.

Pasquier Quesnel

183) Sự vĩ đại của bác ái không được đo lường theo số lượng mà theo sự phóng đạt của tâm hồn.

St. J. Chrysostome

184) Cách cho có giá trị hơn của cho.

Corneille

185) Có những người cho bằng điệu bộ từ chối.

Nữ Hoàng Christine

186) Khi bố thí bạn ráng an ủi người nghèo bằng thái độ thỏa mãn hiện lên trên gương mặt bạn.

St. J. Chrysostome

187) Bạn hãy nhớ kỹ rằng đồng bào bố thí cho nhau không phải chỉ bằng cái thừa thãi của đời sống xa hoa mà thôi.

Lamenais

188) Yếu tính của mọi tôn giáo, nền tảng của mọi luân lý, vương miện của mọi nhân đức căn cứ trên sự cho và tha thứ.

Tu viện trưởng St. Pierre

189) Bác ái không phô trương.

Saint Paul

190) Khi bạn bố thí, bạn đừng thổi kèn trước mặt bạn.

Phúc Âm Thư

191) Bác ái là hy sinh... vẻ đẹp của nó ở trong sự tự do của nó.

V. Cousin

192) Đức bác ái đẹp trong bất cứ ai thực thi nó.

Lacordaire

193) Truất bớt đời sống xa hoa của bạn để nuôi dưỡng người nghèo đang đói khát.

Tertullien.

194) Những ai hung ác với thú vật và những ai quên rằng chúng cảm giác, đau khổ như ta, bạc đãi chúng một cách vô ích, những người ấy ít ra nên nghĩ rằng vì nhu cầu phải tử tế với đầy tớ.

Simon De Nantua

Bác học

195) Triết học ít khiến khinh rẻ bác học, triết học nhiều làm cho thích nó.

Chamfort

196) Bác học không phải là điều xấu : nó nói rộng trường kinh nghiệm và kinh nghiệm về người về vật là căn bản của tài ba.

Max Jacob

Bác sĩ (Y sĩ)

197) Bác sĩ có giá trị hơn nhiều người khác.

Homère

198) Làm sao chữa kẻ khác, bạn không chữa bạn.

Esope

199) Bác sĩ nhiều người hữu danh vô thực.

Hippocrate

200) Cửa vô của nhiều y sĩ làm toi mạng.

Ménandre

201) Y sĩ hay nhút ở dưới địa ngục.

Sách Talmud

202) Y sĩ chữa bệnh và giết bệnh nhân.

Celse

203) Khi Y sĩ chết họ mới hết tập sự.

Quitard

Bạc nhược

204) Người bạc nhược chết nhiều lần trước khi chết thật.

Shakespeare

Bạn

205) Tâm giao là xi măng của đời sống.

Amyot

206) Thiên nhiên hiến tặng ta tâm giao không phải để ủng hộ tật xấu mà để phục vụ nhân đức.

Cicéron

207) Tâm giao hoàn toàn là của người đạo đức và của kẻ giống nhau bởi nhân đức.

Aristote

208) Hết các phận sự của lương thiện nằm trong các phận sự của tâm giao hoàn toàn.

Bà De Lambert

209) Bạn gặp trong tình bạn lời khuyên tốt chắc chắn, thông cảm đau khổ, và tiếp trợ những nhu cầu.

Bà De Lambert

210) Mục đích của tâm giao là các tâm hồn nối kết lại nhau giống như sữa đặc lúc keo lại vậy.

Plutarque

211) Sự dẫn thân của tình bạn bảo đảm hơn những giao kèo.

Bà Roland

212) Không có gì sánh bằng kẻ gặp được một bạn già, trừ kẻ coi họ như một người mới lạ.

R. Kipling

213) Một bạn thật xung phong giúp đỡ khi chúng ta cần thiết.

Saint Evremond

214) Trừ ấu thời ra thì không tuổi nào không hợp cho tâm giao.

Lacordaire

215) Người nào cũng than phiền không có bạn mà không ai chịu khó tạo những yếu tố cần thiết để xây dựng, bảo tồn bạn.

Bà De Lambert

216) Tình bạn được dần dần cấu thành theo thời gian bằng thực hành, bởi giao tiếp lâu dài. Nó cần giúp đỡ. Thiếu săn sóc, tín nhiệm và tử tế, nó sẽ tiêu vong.

La Bruyère

217) Người ta sẽ được tình bạn của một người bằng cách đào luyện trong mình những đức tính mà mình thích ở họ.

Socrate

218) Muốn có những người bạn không tật xấu là muốn không thương ai hết.

De Sacy

219) Khi bạn tôi chột mắt, tôi ngó họ ngang mặt.

Joubert

220) Người ta cúng cho thần nào cái gì hi hữu, êm dịu như trên trần gian này tức tình bạn? Cúng cho háo danh và trục lợi,

Malesherbes

221) Không có cái gì làm cho đời sống êm dịu bằng tâm giao.

Cicéron

222) Những gì được ký thác trong thời gian tâm giao, không bao giờ được tiết lộ.

Bà De Lambert

223) Bạn chỉ nên kết thân với những người đi con đường Thiện.

Lamenais

224) Hãy suy nghĩ lâu nếu bạn muốn chọn ai làm bạn tâm giao.

Sénèque

225) Bạn đừng để cỏ dại mọc trên con đường tâm giao.

Bà Geoffrin

226) Nên nhìn ở người bạn chỉ đức tính đã nối liền ta với họ thôi.

La Bruyère

227) Ai không hề cảm thấy cái hấp dẫn của một tình bạn chân thực, bất vị lợi, người ấy không biết được hạnh phúc mà một người có thể nhận được ở một người.

Young

228) Lễ luật khoái lạc mà người bạn này áp dụng cho người bạn kia đó là người này đương nhiên quên mình đã cho và người kia luôn mãi nhớ mình đã lãnh.

Sénèque

229) Khi những tâm hồn tốt đẹp lần đầu tiên gặp gỡ nhau, không phải họ làm quen nhau đâu : người ta có thể nói là họ tự nhận nhau như những bạn già cách biệt nhau vì ở xa xôi hay thiếu điều kiện nào đó.

X. De Maistre

230) Phải yêu bạn vì hạnh phúc của yêu thương chứ không vì lợi lộc có thể khai thác được.

La Bruyère

231) Chỉ có cơ hội mà ta không sợ chạm lòng bạn đó là nói chân lý và chứng minh lòng trung tín của ta.

Cicéron

232) Tâm giao chỉ thần thánh bởi nó cho quyền nói chân lý cho những kẻ đối với chân lý nói rất ít và nghe thính thướng thối.

Lacordaire

233) Tín nhiệm là yếu tố thứ nhất của tâm giao.

Lacordaire

234) Thông cảm nỗi khổ của bạn là tốt mà ra tay tiếp cứu họ còn hay hơn.

Voltaire

235) Có cả trăm cách chứng tỏ tình bạn mà không cần nói nó ra.

236) Trong đời, có một bạn là hay lắm ; hai bạn thì nhiều, còn ba thì khó được. Tình bạn cần song hành trên đường đời, cộng thông tự tưởng, đấu tranh cho mục đích.

H.B. Adams

237) Bạn là kẻ chúng ta tin cậy để ta tự tin cậy.

F. Perier

238) Một trong những hạnh phúc lớn nhất ở đời này là tình bạn và một trong những hạnh phúc của tình bạn là có kẻ để giao phó một điều bí mật.

A. Manzoni

239. Tình bạn là ái tình không có cánh.

L. Byron

240. Một tình bạn không thể chống lại các hành vi đáng trách của một người bạn không phải là tình tâm giao.

E.A. Chartier

241. Bạn hãy có một thiểu số bạn tri âm... Hãy thương mến họ chân thành. Hãy trung tín với họ.

Bà De Lambert

242. Hãy ăn uống với bạn ehớ đừng cầu lợi ở họ.

Ngạn Thoại Nhĩ Kỳ

243. Trong xã giao, đừng đòi bạn thành thù mà hãy đòi thù thành bạn.

Pythagore

244. Mỗi người tự nói mình là bạn mà chỉ có đũa khùng mới tin. Không gì phổ thông bằng tiếng bạn và không gì hi hữu bằng tình bạn.

La Fontaine

245. Cũng như củi khô dễ đốt, ngựa già dễ cỡi, sách xưa dễ đọc, rượu cũ dễ uống thì hay nhất là có những bạn già.

L. Wright

246. Bạn thời nay có mùi tự nhiên của trái mơ long, phải thử cả năm mươi trái mới được một trái ngon.

C. Mermel

247. Bằng hữu nguy hiểm ở chỗ họ khiến bạn hành động cũng như ngăn bạn hành động.

H. Ibsen

248. Lúc hạnh phúc bạn đếm bằng hữu vô số, song nếu vận đen tới bằng hữu vĩnh biệt hết.

F. Ponsard

249. Trong tình lan giao có sự toàn thiện mà rất ít phụ nữ với tôi.

Madeleine de Scudery

250. Trong đàn bà tình bạn gần với tình ái.

T. Moore

251. Chúng ta là hai mà chỉ có một trái tim.

Fr. Villon

252. Tình bạn của một vĩ nhân là ân phúc của thần thánh.

Voltaire

253. Tình bạn chấm dứt nơi đâu không còn bình đẳng.

Aubert

254. Đàn bà rất có thể kết bạn với một đàn ông mà để duy trì tình bạn, có lẽ phải cần có chút ác cảm về thể xác.

F. Nietzsche

Bản lĩnh

255. Bản lĩnh đối với con người cũng như hương đối với hoa.

Schnab

256. Sau cùng, phát triển bản lĩnh con người là mục đích tuyệt đỉnh của văn minh.

A. Carrel

Báo chí

257. Dù báo chí thay phiên nhau phục vụ cái Thuận cái Nghịch, kẻ điên người khôn, nó vẫn giống sự huy hoàng của mặt trời chiếu soi chúng ta xuyên qua các tầng mây.

A. Clesse

258. Báo chí là tất cả. Bạn hãy mua báo và bạn sẽ làm chủ dư luận nghĩa là làm chủ xứ sở.

A. Crémieux

259. Báo chí là nữ hoàng của thế giới.

Pie X

260. Ngôi bút có nghĩa là khí giới vĩ đại của báo chí.

Pie XI

261. Ai nắm báo chí, trường học là nắm cái cán. Báo chí là học đường của người lớn.

Nial Mazel

262. Báo chí tạo dư luận, tạo phong tục, tạo luật pháp.

Amette

263. Nếu thánh Paulus tái sinh ông sẽ là ký giả.

Ketteler

Báo thù

264. Cách báo thù hay nhất là đừng làm giống kẻ ác.

Marc-Aurèle

265. Khi phục thù, người ta làm mình bằng kẻ thù. Còn tha thứ, người ta tỏ ra cao hơn

Bacon

266. Cách báo oán chân chính nhất là trở nên người thiện hơn.

Amyot

267. Ai lấy oán báo oán là gia tăng oán ở kẻ khác mà không bớt oán nơi mình.

Nicole

268. Lấy oán báo oán thì oán thù sẽ chững chất. Lấy đức báo oán thì thù oán sẽ tiêu tan.

Bạo chúa

269. Nếu con người được sáng tạo tự do, nó phải tự cai trị. Nếu con người có những bạo chúa, nó phải lật ngôi bọn ấy.

Voltaire

270. Ở đâu pháp luật chấm dứt thì ở đó bạo quyền bắt đầu.

W. Pitt

Bạo động

271. Bạo động có thể có kết quả trên những bản chất nó lệ chớ không trên những đầu óc độc lập.

Ben. Johnson

272. Tiếc thay có những lúc mà bạo động là cách duy nhất có thể dùng để bảo đảm công bình xã hội.

T.S.Eliot

Bất chước

273. Bất chước là thứ nịnh bợ chân thành nhất.

Colton

Bất công

274. Việc khó là không nói điều không được nói và biết chịu đựng bất công.

Chilon

275. Phạm bất công khôn nặn hơn chịu bất công.

Socrate

276. Bất công là tàn ác.

Marc-Aurèle

277. Chính kẻ bất công cũng ghét bất công.

Publilius Syrus

278. Để quốc dựng trên bất công không trường tồn.

Sénèque

279. Dưới mắt kẻ bất công, dũa bất công đáng ghê tởm.

Boileau

280. Bận đau khổ vì bất công của một tên ác : Hãy tha thứ cho hắn để khỏi có đến hai ác nhân.

St. Augustin

281. Giữa người tấn công và người bị tấn công mà lấy oán báo oán, bạn có thấy khác biệt gì không ? Người trước thì đã gây oán, người sau sắp gây oán.

Tertullien

282. Người tích trữ trong lòng kỷ niệm oán thù là người đặt ở đó ổ rắn độc và độc được làm tan nát tâm địa họ.

St. Jean Climaque

283. Tha thứ một oán thù là tự chữa lành vết thương lòng của mình.

St. Vincent de Paul

284) Người thích tha thứ là người nhìn nhận mình là Người và là kẻ có thể sai lầm.

St. Ambroise

285) Phải luôn luôn để đêm trôi qua trên oán thù của ngày trước.

Napoléon

286) Oán thù kêu gọi oán thù: nó giận, nó nổi loạn, nó không chiều chính ai cả.

J. Simon

287) Bạn chịu bất công, bạn hãy tự an ủi. Khốn nạn thật chính là tạo ra bất công.

Pythagore

Bất bạo động

288) Sức mạnh vĩ đại nhất mà nhân loại có thể vận dụng là bất bạo động.

Bất định

289) Ai cầm cây mà ngó lại sau lưng không đáng vào Thiên Quốc.

Jésus Christ

290) Không ai khốn nạn bằng kẻ có thói quen bất định.

W. James

Bất đồng

291) Có hai con chim, con ở đầm lầy, con ở ruộng. Con ở đầm lầy ngạc nhiên sao bạn nó có thể sống được ở nơi không có nước. Con ở đồng không hiểu nổi sao bạn nó sống được dưới chỗ lầy lội.

N. Khrouchtchev

292) Bạn nên biết rằng sự phức tạp làm thích thú cho tinh thần cũng như cho thị hiếu.

Aristote

Bất trung tín

293) Có những đàn bà mà sự bất trung tín là sợi dây duy nhất nối kết họ lại với chồng họ.

S. Guitry

Bất tử

294) Ra khỏi giới hạn của cảm giác, của thị kiến tinh thần và đoạt được tự do rộng rãi hơn: đó là ý nghĩa của Bất tử.

R. Tagore

295) Bất tử là làm việc cho một công việc đời đời.

E. Renan

296) Làm sao tôi được cỡi một con thằn lằn để hút bản tính của Nhật Nguyệt hầu sống bất tử.

Li T'Aipo

297) Ước muốn bất tử, đó là ước muốn sự kéo dài vĩnh cửu của một lỗi lầm to.

Shopenhauer

Bất vị lợi

298) Phải tôn giáo vì tôn giáo, luân lý vì luân lý, nghệ thuật vì nghệ thuật. Cái Thiện và cái Thánh không thể là con đường của ích lợi và cái đẹp.

V. Cousin

Bí mật

299) Không vật gì nặng bằng bí mật
 Mấy bà khó rình nó đi xa
 Và về việc này tôi cũng biết
 Rất nhiều đàn ông làm đàn bà.

La Fontaine

300) Làm sao ta mong ai khác giữ bí mật được cho ta nếu chính ta, ta giữ không được.

La Rochefoucauld

301) Nơi tôi, bí mật được nhốt trong nhà, cửa khóa chắc mà mắt chìa và cửa đã niêm.

Ngàn lẻ một đêm

302) Có nhiều bí mật người ta không cần bày tỏ cho những tâm hồn gian ác.

Hafiz

Bi quan (và lạc quan)

303) Bi quan là dấu hiệu bất lực : người ta bi quan vì cảm thấy bất lực chinh phục đời sống.

A. Marbeau

304) Nếu ngày nào tìm bạn bị bi quan và cầu trệ gặm nhấm thì xin Thượng Đế thương hại linh hồn già nua của bạn.

Tướng Mac Arthur

305) Một người lạc quan là người nhìn đôi mắt bạn còn người bi quan là người nhìn đôi chân bạn.

Chersterton

Biển

306) Không gì đáng khiếp bằng biển trị người.

Homère

307) Ai làm chủ biển sớm muộn sẽ làm chủ đế quốc.

Témistocle

308) Thà nghèo trên đất hơn giàu trên biển.

Diogénien

309) Biển thuộc về mọi người.

Plante

310) Biền nối lại những miền mà nó chia.

Pope

Biết mình

311) Bạn hãy biết bạn.

Chilon

312) Học tập tự tri là điều lo lắng trước nhất mà sự khôn ngoan tối cao bắt buộc mọi người.

La Fontaine

313) Ta hãy đặt lên hàng đầu mọi học hỏi, sự học hỏi về chính ta.

St. Ambroise

314) Những kẻ tự tri biết được cái gì thích hợp với mình và phân biệt cái gì mình có thể hay không có thể làm được.

Socrate

315) Điều kiện tiên khởi để biết tự điều khiển chắc chắn là tự tri.

J. Simon

316) Con người tập tự tri trong kẻ khác : chỉ có đời sống dạy cho mỗi người biết họ là ai.

Goethe

317) Khi người ta bảo một người : bạn hãy tự tri, không phải chỉ để hạ lòng kiêu căng kẻ ấy mà còn để họ biết giá trị của họ nữa.

Cicéron

318) Nếu bạn muốn biết bạn là ai thì bạn hãy nhìn mồ mà bạn gặp ven đường. Nơi đó là xương tàn cốt rụi của Hoàng đế, bạo vương, của thiên tài, của những kẻ hãnh diện vì ngày sinh, vì danh tiếng, vì nhan sắc của họ. Mồ huyết là nơi gặp gỡ chung của khách trần. Vậy bạn hãy nhìn và nhờ đó biết rằng bạn bé thế nào.

Ménandre

Biết ơn

319) Tri ân là trí nhớ của quả tim.

J. M. Massiéu

320) Đừng để lòng tri ân làm ân nghĩa già cả.

Charron

323) Bạn bức tức vì có những người vô ân. Bạn hãy hỏi lương tâm bạn coi những kẻ làm ơn cho bạn có thấy bạn biết ơn không.

Sénèque

324) Những khi tôi gặp một người biết ơn tôi tin chắc rằng nếu giàu có họ sẽ quảng đại.

Swift

325) Có những người trái tim cảm động chẳng những về việc tốt người khác làm cho mình mà cả về việc tốt người khác muốn cho mình nữa.

Saint Evremond

326) Lòng tri ân chóng già.

Aristote

327) Thứ trái cây ngon nhất trần gian là lòng biết ơn.

Ménandre

328) Lúa mì và tri ân chỉ nảy sinh nơi đất tốt.

Ngạn Đức

329) Cho người biết ơn là cho vay.

Ngạn Anh

330) Tri ân mang ba hình thức : tâm tình tận đáy lòng, bày tỏ niềm biết ơn và hiến tặng trả lại.

Ngạn Á Rập

331) Kiêu căng không muốn mắc và tự ái không muốn trả.

La Rochefoucauld

332) Trên đời không có thái quá nào đẹp bằng biết ơn thái quá cả.

La Bruyère

333) Tri ân là một gánh nặng và mọi gánh nặng đều phải được gánh vác.

Diderot

334) Nếu con vật biết ơn sao con người không?

Ngạn Thở Nhĩ Kỳ

335) Yêu cầu thì nóng bỏng, cảm ơn thì lạnh nhạt.

Ngạn Đức

336) Cảm ơn nhiều quá có nghĩa là âm thầm xin thêm nữa.

Ngạn Anh

337) Cảm ơn to không giấu trong túi.

Ngạn Nga

Binh đao

338) Binh đao là việc của loài người.

Homère

339) Binh đao không chấp nhận xin lỗi.

Ibycos

340) Chiến tranh chỉ hài hước cho kẻ vô kinh nghiệm.

Pindare

341) Huyết mạch của binh đao là tài chính,

Bion de Boristhène

342) Giữa vũ khí, pháp luật thỉnh lặng.

Cicéron

343) Khi chiến tranh tắt yếu thì chiến tranh thành công chính.

Tite Live

344) Chiến tranh nuôi chiến tranh.

Schiller

345) Mọi phương tiện đều tốt trong chiến tranh và ái tình.

J. Fletcher

346) Trong chiến tranh cũng như trong ái tình, muốn chấm dứt phải nhìn gần.

Nã phá Luân

347) Không ai biết chiến tranh là gì nếu không có một đứa con trai.

Joseph de Maistre

348) Người ta gây chiến khi người ta muốn, người ta ngưng chiến khi người ta có thể được.

Machiavel

Bình dân và trí thức

349) Mặc dầu người ta hay nói xử dụng là thầy của ngôn ngữ, mà phải hiểu xử dụng của quần chúng trí thức chứ không phải của đám đông.

Bình đẳng

350) Mọi người đều sinh ra bình đẳng trước pháp luật.

Tuyên ngôn nhân và dân quyền (Điều 1)

351) Thực ra chỉ có một thứ bình đẳng tùy thuộc con người: Đó là bình đẳng về nhân đức.

Malesherbes

352) Chính giáo dục làm cho người này khác biệt người kia.

Locke

353) Con người bình đẳng với con người rõ rệt bởi tất cả cái làm cho nó là con người.

V. Cousin

354) Khi tôi đứng trước một người dù địa vị thấp kém đến đâu, tâm tình nự trị trong tôi là tâm tình về sự bình đẳng nguyên thủy của giống loại.

A. De Tocqueville

355) Sự phân phối nghề nghiệp đưa đến một cách tất yếu sự bất bình đẳng về địa vị.

Turgot

356) Tinh thần bình đẳng hành động khôn ngoan khi nó đặt cho trên tất cả trình độ luật pháp. Nó sẽ hàng động điên cuồng nếu nó không nhìn nhận và tưởng thưởng các hành vi tốt đẹp, hữu ích.

A. Grun

357) Bình đẳng ảo mộng là bình đẳng tinh thần, nhan sắc, tài sản, khoái lạc.

A. Grun

358) Bình đẳng không có cái gì khác hơn là danh từ của nó.

Euripide

359) Mặt trời soi sáng cho hết mọi người.

Ngạn La tinh

360) Giữa vật với vật và người với người, khoảng cách không lớn bao nhiêu.

Plutarque

361) Ai tìm bình đẳng hãy ra nghĩa địa mà tìm.

Ngạn Đức

362) Bình đẳng không ở trên đất mà ở dưới đất.

Variante

363) Năm ngón tay không bằng nhau.

Zamakhari

364) Một người bằng một trăm và một trăm không bằng một người.

Monluc

365) Người tầm thường không thấy khác biệt giữa người và người.

Pascal

366) Thiên nhiên không tạo cái gì bình đẳng cả ; Lễ luật tối cao của nó là tùy thuộc và phục tùng.

Vauvenargues

367) Con người sinh ra đúng trong bình đẳng mà không biết sống trong bình đẳng.

Montesquieu

368) Một người có thể không bình đẳng với người khác mà vẫn là đồng loại với kẻ ấy.

Louis de Bonald

369) Bình đẳng là không tưởng của những kẻ bất đáng.

Bà De Girardin

370) Điều làm cho bình đẳng trở nên khó khăn là ta chỉ ao ước bình đẳng với kẻ cao hơn ta mà thôi.

Henry Becque

371) Chỉ có bình đẳng giữa những người giáo dục giống nhau.

Claude Farrère

372) Trong loài người, kẻ là sỏi đá kẻ là ngọc bích.

Ngạn Ấn

373) Không phải tai nào có xỏ lỗ đều đeo bông vàng.

Ngạn Nigritien

374) Mặt trời soi cho cọng cỏ cũng như cho cây đại thụ.

Ngạn Persan

375) Con thiên nga thuộc loài vịt mà vẫn là thiên nga.

Ngạn Thổ Nhĩ Kỳ

Bom

376) Tôi không hiểu rõ tại sao lấy làm vinh hạnh ném bom một thành bị vây hãm hơn ám sát một người bằng những lát mã tấu.

F. Dostievski

Bố thí

377) Hỡi phú ông ! Hãy bố thí ! Bố thí là chị của kinh nguyện.
V. Hugo

378) Đồng ý rằng : Ai cho kẻ nghèo là cho Trời vay !! Mà có nhiều kẻ có tâm hồn của chủ nợ hơn của người bố thí.
F. Van den Bosch

379) Khi bố thí bạn đừng thổi kèn lên.

Khi bố thí bạn hãy làm sao tay trái không biết việc tay mặt làm.

Tân Ước (Math VI 2, 3-4)

380) Bạn hãy đổ vào lòng người nghèo một phần của mà trời cho bạn...

Mahomet

Buồn

381) Người ta nói : «Buồn như cánh cửa đẽ lao».

A. De Musset

382) Buồn bay theo cánh thời gian.

La Fontaine

Bút chiến

383) Nhà bút chiến đáng khen lúc tuổi 20, chịu đựng được lúc tuổi 30, nhàm chán đến tuổi 50 và bỏ đi từ đó về sau.

G. Bernanos

Bụt thần

384) Các bụt thần mà người ta dựng nên và là kẻ không tạo ra con người.

Cyrano de Bergerac

385) Trong hoàng kim thời đại, but thần mặc bằng không khí đi giữa loài người.

Hésiode

386) Chân lý của but thần tùy thuộc vẻ đẹp của đền thờ mà người ta dựng lên cho họ.

E Renan

387) Thần thánh mà các dân này thờ lạy có cứu độ họ hay không?

Mahomet

Bức tranh

388) Công trạng đầu tiên của một bức tranh là gây ngoạn mục cho đôi mắt.

E. Delacroix

Bước đầu

389) Chỉ có bước đầu là đáng giá!

Bà Du Deffand

C

Ca hát

390) Cái gì cũng chấm dứt bằng ca hát.

Beaumarchais

391) Điệu hát bình dân khiêm tốn nhất nếu có một tia nhân đạo trong đó là thành thơ và có thể ngang hàng mọi thứ thi ca cao cả khác.

B. Croce

392) Tôi ngồi dưới bóng cây đẹp. Năm dài ra đó, tôi quên hết mọi lo âu, tôi nghe tiếng chim ca hát trong trời nhịp nhàng..

G. De Berceo

393) Hễ vị kinh sĩ hát sao thì ông từ đáp lại như vậy.

A. Leroux de Lincy

394) Hát là êm dịu và bạn hãy tin chắc như vậy: Mỗi khi không được hôn thì ca hát.

J. Thomson

Ca tụng

395) Phải xứng đáng lời ca tụng và xa lánh nó.

Fénelon

396) Hãy đề kẻ khác ca tụng bạn chớ không phải môi miệng bạn.

Thánh Kinh

397) Có nhiều thứ ca tụng vì tính kiêu căng; phải biết nghe lời người lương thiện ca tụng thành thật ở ta những điều đáng ca tụng.

La Bruyère

398) Luôn luôn ca tụng chừng mực đó là dấu hiệu to lớn của sự tâm thường.

Léibnitz

399) Đáng lẽ phải hổ thẹn thứ người gặp kẻ sang phú mà có điệu bộ ve vuốt.

Tchou

400) Nếu không mọc cả khắc đồng hồ không ai nhìn nữa hết.

Goethe

401) Ca tụng là con đẻ của ngu si.

Chevalier de Méré

Cách mệnh

402) Cách mệnh là gạch nối, nối giữa trật tự cũ tan rã và trật tự mới được dựng lên.

Littre

403) Trong các cuộc cách mệnh có hai hạng người. Hạng làm cách mạng và hạng hưởng cách mạng.

Nã phá Luân

404) Tàu bệ hạ ! Đó không phải là phản loạn mà là cách mệnh.

La Rochefoucauld nói với Louis XVI

405) Chỉ có thể có cách mệnh nơi nào có lương tâm.

J. Jaurès

Cai trị

406) Hãy chia đê trị.

Ngạn La tinh

407) Hãy đề dân chúng tin rằng họ cai trị và hãy cai trị họ.

W. Penn

408) Người dẫn voi phải đề ý hướng voi đi

Ngạn Bantou

409) Nếu uy quyền không tai để nghe nó không có đầu để cai trị.

Ngạn Đan Mạch

410) Người ta chỉ mất nước vì nhát.

Voltaire

411) Muốn cai trị thiên hạ, đừng rượt người ta trước mặt mình mà phải theo dõi họ.

Montesquieu

412) Người ta cai trị thiên hạ bằng cái đầu, không ai đánh cò bằng lòng tốt.

Chamfort

Cám dỗ

413) Tôi có thể chống lại tất cả trừ cám dỗ.

O. Wilde

414) Chúng ta hãy mau mau đầu hàng cám dỗ trước khi nó rút lui.

Epicure

415) Đầu hàng cám dỗ là hành động của thú tính; chiến thắng nó mới là Con Người.

Waterstone

Cảm tính

416) Đừng khinh cảm tính của ai hết. Cảm tính của mỗi người là thiên tài của họ.

Baudelaire

Can đảm

417) Can đảm là đứng đầu của các hùng biện: Đó là hùng biện của chí khí.

Lamartine

418) Can đảm chân chính là một trong những đức tính nâng đỡ sự cao cả của tâm hồn.

Vauvenargues

419) Hùng tâm chân chính là tự đặt cho mình một mục đích chính đáng, cân đo nguy hiểm và đối đầu nguy hiểm một cách bình tĩnh.

La Noue

420) Phải can đảm trong đời sống bình thường cũng như trong đại sự.

S. Smiles

421) Hãy can đảm, luôn can đảm ! Chỉ có nhân đức với điều kiện này thôi.

S. Pellico

422) Sống, khổn khổ, cô độc, phụ rẫy, nghèo nàn tất cả là những chiến trường tạo ra những anh hùng, số anh hùng âm thầm đông đúc hơn anh hùng lừng lẫy.

V. Hugo

423) Giá trị hoàn toàn là làm không ai chứng kiến điều mình có thể làm công khai trước mọi người.

La Rochefoucauld

424) Thậm chí người nằm trên giường cũng tỏ ra can đảm được... Bạn có việc phải làm, bạn hãy can trường đấu tranh với cái ác.

Sénèque

425) Bạn hãy đấu tranh chống chính bạn.

Epictète

426) Bạn là con người chớ không phải thần thánh.

Bạn là xác thịt chớ không phải thiên thần.

Sách Gương Phức

427) Can đảm ! Can đảm nữa ! Can đảm mãi mãi !

Danton

428) Can đảm chân chính không phải là đòi chết mà chống đối bạc mệnh.

Sénèque

429) Không có gì đáng thán phục bằng một người chịu đau khổ một cách can đảm.

Sénèque

430) Trong bất cứ việc gì, nản chí là điều xấu nhất : Nó là cái chết của cường tráng.

Lacordaire

431) Nản chí là một trong những lầm lẫn nhất của ta.

Vauvenargues

432) Thế giới này thuộc về nghị lực.

A. De Tocqueville

433) Cho tâm hồn hùng dũng, không có gì không thể được.

Jacques Coeur

434) Ai can đảm sẽ được tất cả.

Ngạn Anh

435) Thế giới thuộc về dũng chí.

Ngạn Đức

436) Làm bất cứ việc gì, bạn hãy làm tận lực.

Thánh Kinh

Canh tân

437) Tôi tin rằng người ta chỉ có thể sống tốt đẹp hơn bằng cách nỗ lực trở thành tốt đẹp, chỉ có thể dễ chịu hơn bằng cách ý thức trọn vẹn sự canh tân của mình.

Socrate

438) Nhứt tâm, nhứt nhứt, tâm thường, hựu nhứt tâm.

Vua Thang

Cảnh

439) Hảo hoa bất thành khai, hảo cảnh bất thường tại : Hoa đẹp không thường nở, cảnh đẹp không thường bền.

Giang Thanh

Cao nhã

440) Không có nghệ thuật mà không có cao nhã.

Cingria

441) Cao nhã thật không có sợ hãi.

Shakespeare

Cấm

442) Cái gì cho phép không hấp dẫn, cái gì bị cấm thì kích thích.

Ovide

443) Cấm ta điều gì là làm ta muốn điều đó.

Montaigne

444) Điều ta muốn càng bị cấm, ta càng ước mong.

Marguerite de Navarre

Cầm bút

445) Tôi mắc chứng bệnh viết sách và nhục nhã khi đã viết xong.

Montesquieu

446) Viết sách là một nghề như nghề làm đồng hồ.

La Bruyère

547) Sách của tôi không phải là sách mà là những lá lia cành rơi gần như ngẫu nhiên trên đường đời của tôi.

Chateaubriand

Cầm quyền

448) Nghệ thuật cầm quyền là nghệ thuật chọn lựa.

Bà De Girardin

449) Cầm quyền là tiên kiến.

Emile de Girardin

450) Làm hài lòng dân, không làm thất vọng những bộ óc lớn đó là cách ngôn của kẻ biết cầm quyền.

Machiavel

Cầu vòng

451) Ta để cầu vòng mọc trên mây để nó làm dấu hiệu cho lời giao ước giữa ta và trái đất:

Thánh Kinh

Có thể được

452) Anh viết cho tôi rằng việc ấy không thể được. Điều đó không phải Pháp.

Nữ phá Luân với Tướng Lamarois

Con gái

453) Cách giữ khiết trinh hay nhứt cho bạn gái là nghiêm khắc.

Montaigne

454) Con gái không bạn là mùa xuân không hoa hường.

A. De Montluc

455) Thiếu nữ là nho tươi, gái già là nho khô.

Ngạn Đức

456) Bỏ câu ở một mình, trái xo ri thành đắng.

Ngạn Pháp

457) Con gái là vườn nho khó giữ.

Ngạn Tây ban Nha

458) Sinh một con gái là đầy tên trộm vào nhà.

Ngạn Balan

Con hoang

459) Con hoang thường tốt hơn con chính thức.

Euripide

Con trai

460) Con trai là cột trụ gia đình.

Stobée

461) Êm diu là chết mà được một con trai ra bằng lời cầu nguyện

Schiller

462) Con trai là đèn của gia đình tối tăm.

Ngạn Án

463) Có một trai, bạn đi bộ, có hai bạn cỡi ngựa, có ba bạn nghỉ ngơi.

Ngạn Nga

Con trẻ

464) Tôi không thương nó vì nó tốt mà vì nó là đứa con trẻ của tôi.

R. Tagore

465) Có một đứa con vô ân còn độc hơn chiếc răng của một con rắn.

Shakespeare

466) Hỡi con trẻ ! Em là bình minh và hồn tôi là cánh đồng.

Hugo

467) Ốc nào con trẻ như cây nến đốt nơi gió thổi : Ánh sáng của nó chớp luôn.

Fénelon

468) Chúng ta chỉ sống thật bằng những trẻ nhỏ này, chúng làm chủ trong tim chúng ta.

E. Augier

469) Đứa con nít ngủ là cái đẹp nhất, hiền đức nhất và là khung cảnh ngoạn mục nhất cho con người.

Styn Streuvels

470) Khó khăn không phải là tạo ra con trẻ mà là nuôi chúng.

Malthus

Cô độc

471) Cô độc làm tê tái trái tim mà làm tinh thần khoan khoái.

C. Belguise

472) Tôi lang thang cô độc như áng mây trôi nổi trên núi đời.

Wordsworth

473) Cô độc cần cho tinh thần cũng như đói cần cho thể xác nguy hiểm khi nó kéo dài quá mặc dầu tối cần.

Vauvenargues

474) Chỉ có một điều tối cần là: cô độc. Sự cô độc thăm thẳm bên trong.

Rilke

475) Dầu người ta ca tụng sự cô độc chớ kéo dài nó sẽ làm người ta ngã.

A. Trembley

476) Hai cái cô độc là hai tình nhân.

De Nouailles

477) Cô độc không tùy bên ngoài mà là việc của nội tâm.

E. Estannie

478) Người ta hạnh phúc trong cô độc hơn trong đám đông.

Chamfort

479) Người ta không bao giờ giải quyết xong vấn đề cô độc và thoát ly nó.

Françoise Sagan

480) Cô độc đem đến tất cả trừ tình nết.

Stendhal

481) Ở một mình còn hơn ở với bọn ngu.

La Fontaine

482) Người mạnh nhất thế gian là người ở một mình.

H. Ibsen

483) Điều tối cần trước hết là ta đi vào trong ta để ở đó một mình với Thượng Đế.

Thérèse d'Avila

484) Thượng Đế vĩnh cửu nói: « Đàn ông ở một mình không tốt, Ta sẽ tạo cho nó một người giống như nó».

Gén. II, 18

Cổ điển

485) Tác giả cổ điển là kẻ đeo trong mình một phê bình gia và chặt chẽ hiệp tác với kẻ ấy trong các công việc.

Paul Valery

486) Cổ điển là cái gì mọi người muốn đọc và không ai thèm đọc.

M. Twain

Công bình

487) Còn hơn bác ái, công bình là nền tảng mọi xã hội.

V. Cousin

488) Công bình là sợi dây thần thánh của xã hội loài người.

Guizot

489) Công bình là chân lý thực hành.

Joubert

490) Công bình là thực phẩm của dân chúng; họ luôn đòi khát nó.

Chateaubriand

491) Công bình là khoa học của các đức khác.

Marc-Aurèle

492) Gươm giáo gây những chiến thắng, trí tuệ bảo đảm quyền tối cao chính trị, chỉ có công bình chinh phục đạo lý.

Siméon Luce

493) Ở đâu công bình ngự trị thì ở đó khí giới trở thành vô ích.

Amyot

494) Khái niệm công bình xem ra rất tự nhiên, rất được mọi người chấp nhận một cách đại đồng đến nỗi nó độc lập ngoài mọi luật pháp, mọi khế ước và mọi tôn giáo.

Voltaire

495) Công bình là tôn trọng con người trong tất cả cái gì cấu thành nó: Đó là bản phận đầu tiên ta đối với đồng loại.

V. Cousin

496) Người công chính không phải là người không làm việc bất công mà là kẻ có thể bất công song không bắt công.

Ménandre

497) Người công chính không phải là kẻ không làm quấy cho ai hết mà là kẻ có quyền hại mà không muốn hại.

Pythagore

498) Người làm những việc công bình (có thể làm ngẫu nhiên) ít công chính hơn kẻ muốn sống công chính.

Tổng Thống Favre

499) Người ta phải luôn luôn và trong mọi hoàn cảnh muốn làm việc công bình.

Thomas d'Acquin

500) Công bình không sức mạnh thì bất lực còn sức mạnh không công bình thì tàn bạo.

Pascal

501) Người lương thiện tự đặt cho mình những giới hạn còn người bất lương không biết giới hạn gì cả.

Bossuet

502) Ông tòa tây vị không hành động lương thiện: vì miếng ăn họ sẽ nộp chân lý.

Salomon

503) Mọi bất công đều vi phạm nhân vị chúng ta.

V. Cousin

504) Bất công ở trình độ thứ nhất là nhìn làm bậy mà sung sướng trình độ thứ hai là làm bậy, trình độ thứ ba khi có thể được mà không ngăn cản làm bậy.

Michel de l'Hôpital

505) Nền tảng không thể lay chuyển của các quốc gia là công bình.

Pindare

506) Chính bởi vô số bất công lớn nhỏ mà xã hội bị gặm nhấm, đổ nát nội bộ. Trái lại với công bằng nó được xây dựng vững như trời.

Izoulet

507) Khi công bình không còn nữa thì hết bàn giá trị con người.

Kant

508) Người ta bôi lọ công bình khi không cho nó đi kèm đức êm dịu và lân ái ; đó là hành thiện một cách sai quấy.

Fénelon

509) Ai không phạt người có tội là gián tiếp đồng lõa với nó.

A. Grun

510) Điều duy nhất mà người lương thiện phải nhìn trong suốt đường đời của mình là coi hành động của mình công bình hay không, coi nó là hành vi của thiện nhân hay ác nhân.

Socrate

511) Có một điều mà tôi đặt cho suốt đời tôi là nơi riêng tư hay chốn công cộng tôi không bao giờ nhượng bộ bất cứ ai chống công bình.

Socrate

512) Đừng buộc người khác chịu điều mà chính bạn chịu khổ không nổi.

P. Syrus

513) Luật trả đũa là công bình của bọn bất lương.

St. Augustin

514) Làm bất công cho một người là hăm dọa hết các kẻ khác.

Montesquieu

515) Thành công không luôn về tay kẻ công chính và nó không biện minh cho kẻ tội lỗi.

J. Simon

516) Khi lý do là công bình thì sớm muộn gì nó cũng thắng.

J. Simon

Công dân

517) Thưa quý ngài ! Quý ngài hãy gọi là và phải là công dân.

F. Andrieux

518) Tôi không phải người Nhã điền hay Hilạp mà là công dân của thế giới.

Socrate

519) Công dân thế giới ! Đã bao lần tôi muốn được như vậy.

J. Boswell

Công giác, lương tri

520) Người lương tri dù chậm chạp vẫn theo kịp kẻ lanh lẹ.

Théoguis de Mégare

521) Phải nhập cuộc đời bằng tinh thần lạnh mạnh hay tự thất hợm.

Diogène le Cynique

522) Công giác không tự học được.

Quintilien

523) Lương tri ai cũng sẵn, ít người có và ai cũng tưởng mình có.

Franklin

524) Một chút lương tri có giá trị bằng quyển sách tinh thần.

A. Marvell

525) Thà nghèo tiền chứ không nghèo lương tri.

J. Ray

526) Phải biết nắm chéo áo dài của người khôn.

Silvestre de Sacy

527) Nếu lương tri không có ánh sáng mặt trời thì nó có sự nhưt định của tinh tú.

Fernan Caballero

528) Lương tri là điều chia rẽ nhất trong trần gian.

Descartes

529) Chúng ta chỉ cho ai theo ý ta là có lương tri.

La Rochefoucauld

530) Một chút đồ vật thì một chút giá trị, trừ một chút lương tri.

Mac Kenna

531) Trông các khuyết điểm của con người, cái bi thảm nhưt là thiếu lương tri.

Goldoni

Công lý ngâm

532) Công lý là bất tử.

Thánh Kinh

533) Con giận của thần thánh chậm mà khủng khiếp.

Juvénal

534) Ác nhân mang gánh nặng trên vai của nó.

Kinh Coran

535) Tàu của ác nhân nhưt định chìm.

Ngạn Ba Tư

Cộng hòa

536) Nền cộng hòa kêu gọi chúng ta,
Chúng ta phải thắng hay phải chết.

M. J. Chénier

Cộng sản

537) Người cộng sản là người ăn bánh của họ và cũng muốn
ăn luôn bánh của bạn nữa.

Digeste Catholique

Cơ hội

538) Ở đâu trái tim được chuẩn bị làm bậy thì ít khi cơ hội
đợi lâu.

W. Scotte

Cười

539) Người khờ cười pháo nổ, người khôn mỉm cười.

Sách Ecclésiaste

540) Trào phúng giống như muối : phải dùng nó cẩn thận.

Pythagore

541) Khốn nạn cho bay là kẻ cười bây giờ vì bay sẽ ở trong
tang chế và nước mắt.

Luc. VI, 25

542) Ngày hồng nhất trong các ngày là ngày người ta không
cười.

Chamfort

543) Phải cười trước khi có hạnh phúc kẻo chết không
được cười.

La Bruyère

544) Tôi vội cười tất cả sợ bị bắt buộc phải khóc.

Beaumarchais

545) Bạn hãy cười và thế gian sẽ cười lại với bạn.
Bạn hãy khóc và bạn khóc cô đơn.

E. W. Wilcox

546) Người khờ cười chát chúa, người khôn mỉm cười.

Ésiastique XXI, 23

Cha

547) Ở đâu một đứa con ngủ yên giấc bằng trong phòng của cha nó.

Novalis

548) Công cha như núi Thái Sơn.

Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra.

Ca dao Việt

549) Một người cha trị giá hơn cả trăm ông thầy giáo.

G. Herbert

Chánh thể

550) Quân chủ thoái thân thành bạo chế, quý tộc thành đại quý tộc và dân chủ thành dân loạn.

Polybe

551) Hãy đề bọn khờ cãi lộn về chính thể, và hãy biết rằng chính phủ hay nhất là chính phủ cai trị hay nhất.

Pope

552) Các chế độ cộng hòa kết cùng giàu sang, các chế độ quân chủ kết cùng nghèo mạt.

Montesquieu

553) Quân chủ chế phải được cai trị bởi người dân chủ và cộng hòa chế bởi người quý tộc.

Talleyrand

554) Trong các loại chính thể, con người sinh ra để tin rằng mình tự do và sống bị xiềng xích.

Stanislas Leszezynski

Chân lý

555) Điều đó kỳ lạ mà thật vì sự thật luôn kỳ lạ. Kỳ lạ hơn giả tưởng nữa.

L. Byron

556) Cách hài hước của tôi là nói sự thật. Đó là cách hài hước hay nhất đời.

Shaw

557) Chân lý là của quý nhất của ta. Hãy tiết kiệm nó.

Mark Twain

558) Chân lý phải có do thực hành. Nhờ thực hành mà quan niệm chân lý. Phải sửa chân lý thể theo thực hành.

Mao Trạch Đông

559) Có ba loại chân lý hướng dẫn ta : chân lý tình cảm, thần bí và hợp lý.

Le Bon

560) Có những chân lý giết một dân tộc.

J. Girandoux

561) Lịch sử chứng minh rằng vì bị bắt bớ, chân lý núp vào thình lặn.

J. S. Mill

562) Chân lý không có thời gian. Nó thuộc mọi thời gian nhưt là khi nó tỏ ra bất hợp đối với ta.

Albert Schweitzer

563) Chân lý có ngày sẽ là sức mạnh. « Biết là Được » đó là tiếng đẹp nhưt.

E. Renan

564) Chân lý bay lượn và không bao giờ để bị chinh phục.

Mahomet

565) Chân lý là một ảo tưởng và ảo tưởng là một chân lý.

R. de Gourmant

566) Chân lý, chân lý chua cay.

Danton

567) Chúng ta núp trong kiêu hãnh vì ta sợ nói cho mình sự thật.

O. Kakuzo

568) Tôi thích chân lý. Tôi tin rằng nhân loại cần nó mà nhân loại còn cần lão xược nịnh bợ nó hơn, an ủi nó, gieo cho nó những hy vọng vô biên. Không lão xược nó chết mất vì tuyệt vọng và nhàm chán.

A Erance

569) Nhiều người lão đảo vì chân lý đôi khi mà phần đông chối dấy và chóng qua con đường của mình như không việc gì xảy ra.

Churchill

570) Hỡi Thần chân lý êm ái! Hãy từ trời xuống truyền vào những gì tôi viết sức mạnh và sáng sủa.

Voltaire

571) Chân lý cũng như tôn giáo, nó chỉ có hai địch thủ: bất cập và thái quá.

572) Trong giao tế nhân sự, lòng nhân và lão xược trị giá ngàn lần chân lý.

Gr. Greene

573) Nếu ai có thể thuyết phục tôi, chứng minh rằng tôi làm bậy thì tôi sung sướng sửa lỗi vì tôi tìm chân lý.

Marc Aurèle

574) Theo ý tôi, chân lý là cái thần thánh nhất mà thiên nhiên đã mặc khải cho loài người.

Polybe

575) Hết mọi cố gắng của bạo lực không thể làm yếu chân lý và chỉ khiến nó cất cánh cao hơn.

Pascal

576) Chân lý biết chờ đợi: Nó luôn luôn trẻ trung và nó tin chắc có ngày sẽ được công nhận.

Guyau

577) Chúng ta biết chân lý chẳng những bằng óc mà còn bằng tim.

Pascal

578) Chân lý có thể sánh như hạt xoàn: ánh lửa rọi không những chiếu một góc mà nhiều góc.

Goethe

579) Khi một chân lý vào óc ta, nó rọi ánh sáng cho ta thấy cả đoàn đối tượng mà trước kia ta không thấy.

Chateaubriand

580) Con người phải trải qua muôn ngàn sai lầm mới đến được chân lý.

Turgot

581) Chân lý là một đại lý cũng như tài sản. Chúng ta chỉ là những quản ngân viên: chúng ta gom nó lại để mà ban phát ra.

J. Simon

582) Chân lý được phổ biến ngoài sức người ta tưởng song nó hay bị tô màu, bao bọc...

Leibnitz

583) Trong các loại, chân lý là cái vừa siêu việt vừa đơn giản, là cái vừa khó hiểu vừa tự nhiên.

Bà De Sévigné

584) Cũng như chúng ta bị bắt buộc thở nhờ hơi trăn để nuôi sống, tinh thần cũng phải làm việc để nuôi sống mình bằng chân lý.

Malebranche

585) Nhờ tìm chân lý mà con người được gia tăng sức mạnh và được hoàn thiện.

Lessing

586) Chấp nhận sai lầm dễ hơn tìm thấy chân lý nhiều : Sai lầm nổi lên mặt... Chân lý chìm dưới đáy.

Goethe

587) Tôi chịu người ta nói bậy về những vấn đề quan trọng hơn là làm thính. Nói để thảo luận và tranh biện rồi chân lý hiện ra.

Diderot

588) Bạn đừng coi là đúng hết những gì người ta nói.

Franklin

589) Đáng sợ không phải là ít kiến thức mà là sai lầm và phán đoán bậy.

Bà De Lambert

590) Hãy nói đúng: đó là bí quyết của hùng biện và của nhân đức...

Amiel

591) Ai tin mình nắm một chân lý chẳng những có quyền mà còn có bổn phận truyền bá nó nữa.

A. Grun

592) Không nói ra chân lý đó là dấu cái ác mà không bài trừ nó được.

Thiers

593) Lòng yêu sự thật của ta phải sao cho các lời ta nói có giá trị của những lời thề.

St. Paulin

594) Có những trường hợp được phép không nói sự thật. Song nói láo để phản nó thì không bao giờ được phép

St. Augustin

595) Hết mọi người đều ra bộ yêu chân lý và đó là một trong những bằng chứng mạnh mẽ buộc phải yêu chân lý thật.

Lamenais

596) Phải tin tưởng nơi sức mạnh của chân lý.

E. De Laveleye

Chân thành

597) Chân thành là tim mở cửa.

La Rochefoucauld

598) Thành thực không buộc người ta tự nộp mình.

Montaigne

599) Không luôn luôn tiện nói hết những gì trong lòng mà phải rắng có trong lòng chỉ cái gì có thể nói được.

P. Janet

600) Thành thực chân chính, thứ thành thực của tình tâm giao, gắn liền với cái khuyết điểm của ta : nó chữa trị khuyết điểm bằng thứ thuốc linh nghiệm mà cay đắng.

Plutarque

Chấp nhận

601) Bạn đừng chấp nhận gì hết một cách tiên nghiệm nếu bạn có thể kiểm thực nó.

R. Kypling

Chế nhạo

602) Trong hết các loại trách móc, chế nhạo là thứ tự khoan dung cho mình ít nhất. Nó là ngôn ngữ của khinh bỉ.

La Bruyère

603) Ở đâu chế nhạo khờ khạo nhứt thì ở đó nó hại người chế nhạo nhứt..... Nó không phải chỉ phát xuất từ óc hung ác mà còn từ trái tim đê hèn, xấu xa.

Stahl

604) Những người thấy cần nói hành và ưa ngạo nghễ có tận thâm tâm một sự xấu xa thăm kín.

Bà De Lambert

Chết

605) Mệt mỏi hy vọng và trách móc Thần Thơ, Vĩ nhân và số mệnh, đến đây tôi chờ chết, không ước mong nó mà cũng không sợ nó.

Maynard

606) Hỡi Tử Thần! Ngài không đến sao? Ngài không cất hồn tôi khỏi xác khốn nạn này sao, bởi vì người ta đợi ơn ngài về việc đó.

Vua Rodrigue

607) Hỡi Tử Thần! Nhà giải phóng của thiên quốc, tôi chào Ngài.

Lamartine

608) Chết là chấm dứt cuộc lao tù tối tăm cho những linh hồn cao cả.

Pétrarque

609. Khi mất tất cả, không còn hy vọng nữa thì sống là ô nhục và chết là bổn phận.

Voltaire

610) Mỗi bước trong đời sống là mỗi bước về cái chết.

C. Delavigne

611) Hình ảnh cảm động của sự chết không cung hiến cho người khôn ngoan như một đối tượng khủng khiếp, cũng không cung hiến cho người nhân đức như cùng điếm... Cho cả hai, chết thành sống.

Goethe

Chí khí

612) Chí khí là ý chí lão luyện.

Stuart Mill

613) Người không chí khí là gương mặt không có nét.

Duclos

614) Chí khí là ý chí được giáo dục toàn bị.

Novalis

615) Sức mạnh của chí khí là sức mạnh có do sức mạnh ý chí tập hợp lại.

Emerson

616) Tài luyện trong tinh lặng, chí luyện trong xã hội.

Goethe

617) Làm việc là trường rèn chí khí.

E. Laboulaye

618) Chính chí khí là sức mạnh tinh thần của con người.

Lacordaire

619) Sức mạnh của chí khí cần hơn của trí khôn.

Emerson

620) Bỏ một dự định để tránh một bất tiện nhỏ là nguy hiểm cho chí khí.

621) Ai không chí khí không phải là con người mà là một đồ vật.

Chamfort

622) Trên đời, nhứt là nhờ chí khí mà người ta thành công.

623) Tôi là tôi. Tôi không thể và không muốn là cái gì khác. Chí khí của tôi là sự tất yếu của tôi.

E. Quinet

Chia ly

624) Ngọn lửa chia ly ác độc đã đốt cháy tôi trọn vẹn.

Hafiz

Chiến bại

625) Luật của vũ trụ là khốn nạn cho kẻ chiến bại.

B. Saurin

626) Chiến bại là kẻ không hy vọng chiến đấu.

J. J Olmero

627) Babylone đã thất thủ, đã thất thủ. Hết các thần tượng của bụt thần đã đổ nhào xuống đất.

Isale

628) Chấp nhận ý tưởng thất bại là đã bại trận.

Foch

629) Người của ta ở đâu?

Xác họ lấp đầy hố

Lính của ta đâu

Thịt họ làm mồi cho gươm địch.

Tướng Yuen Fei

630) Khốn nạn cho kẻ thua.

Ngạn La Tinh

Chiến và hòa

631) Đối tượng của chiến tranh là Hòa bình

Aristote

632) Thà có hòa bình chắc chắn hơn là chiến thắng hy vọng.

Tite Live

633) Hòa bình hung ác còn tệ hơn chiến tranh.

Tacite

634) Ai muốn hòa bình hãy chuẩn bị chiến tranh.

Végece

635) Quyền lợi quý hơn hòa bình.

Woodrow Wilson

636) Hòa bình có những chiến thắng không kém giá trị bằng của chiến tranh

John Milton

637) Người ta có thể thành anh hùng mà không cần tàn phá trái đất.

Boileau

Chiến lược, chiến thuật

638) Nếu muốn nắm tru thế thì cứ 10 năm phải thay đổi chiến thuật

Napoléon

639) Chiến thuật là quan niệm xử dụng các lực lượng của nhà tướng trong một chiến trận.

Chiến lược là quan niệm xử dụng các chiến trận để đoạt mục tiêu tối hậu của chiến tranh.

Clausewitz

Chiến thắng

640) Không phải con số chiến đấu và chiến thắng mà là can đảm: Chiến thắng không có do số đông nó chỉ ủng hộ những anh hùng thời.

J. De Mariana

Chiến tranh

641) Giặc giã cho một dân tộc biết chỗ yếu lẫn đức tính của nó.

Le Bon

642) Chiến tranh là cái ác làm nhục nhân loại.

Fénelon

643) Không bao giờ có chiến tranh tốt và hòa bình xấu.

Franklin

644) Chiến tranh tự bản chất là thần thánh bởi vì đó là luật của vũ trụ.

J. De Maistre

645) Khẩu hiệu của những tướng chân chính là: Can đảm trước địch quân, bực nhục trước chiến tranh.

J. Giraudoux

646) Chiến tranh ! Việc quá nghiêm trọng mà lại giao cho lính tráng.

Clémenceau

647) Chiến tranh sẽ có luôn trên thế này.

Sách Mathieu

648) Chiến tranh là công luật của vạn vật trong vũ trụ.

Héraclite

649) Ta phải đưa chiến tranh đến hòa bình chứ đừng đưa hòa bình đến chiến tranh.

Platon

650) Không phải các bạn chém giết mà chính Thượng Đế.

Mahomet

651) Quân thuật không tĩnh, không bất biến. Nó thay đổi với những khúc quanh lịch sử.

Clausewitz

652) Nhờ anh hùng và tình nguyện chiến đấu, các chiến sĩ sẽ được cửa thiên đàng mở rộng đón rước.

Kinh Bhadaghavagita

653) Việc binh tôi chưa học và cũng không muốn học.

Khổng Tử

654) Chiến tranh là tiếp nối chính trị dưới nhiều hình thức khác.

Clausewitz

655) Một chiến trận thua là một chiến trận mà người ta tưởng đã thua.

Foch

656) Chiến tranh không tránh được: xã hội còn giai cấp, còn người bóc lột người thì còn chiến tranh.

Lénine

657) Trong mọi chiến tranh, tối cần là xác định nội dung chính trị.

Lénine

Chiến trận

658) Nỗi ngạc nhiên của tôi là người ta sống sót trong một chiến trận dù chiến trận xảy ra cách nào. Làm sao không chết vì buồn thảm nếu thất trận, không chết vì hoan hỉ nếu thắng trận.

Ch. De Ligne

Chiều

659) Giờ mà trên những cánh đồng bóng núi đã kéo dài.

V. Hugo

Chính phủ, chính quyền

660) Trong chính phủ cũng như trong thân thể con người, bệnh nặng nhứt đến từ đầu.

Pline trẻ

661) Ai không chịu chính quyền Môisen thì bằng lòng chính quyền Pharaon.

Ngạn Á rập

662) Mọi chính quyền hư đốn do lạm dụng nguyên tắc của mình.

Montesquieu

663) Chính quyền là một nhóm người gây bạo lực trên bao nhiêu người còn lại.

Tolstoi

664) Nước hạnh phúc là triết gia làm vua và vua là triết gia.

Platon

665) Chính quyền tốt thì luật pháp nói hơn người của luật.

M. Lafayette Byrn

666) Nếu dân tốt, chính quyền không thể xấu.

W. Penn

667) Chính quyền tốt là chính quyền mà người ta chỉ tuân phục pháp luật thôi.

Voltaire

668) Dân tộc thế nào thì chính quyền thế ấy.

Joseph De Maistre

669) Chính quyền của dân, bởi dân, cho dân.

A. Lincoln

670) Chính quyền của một dân tộc có vài lúc trong lịch sử nằm trong tay của những kẻ điên điên.

Th. Ribot

671) Kết quả đầu tiên và tồi tệ nhất của chính quyền bình dân là quyền bình tối cao nằm trong tay kẻ vô trách nhiệm.

Brougham

672) Một xã hội không thể tồn tại nếu không có một chính phủ.

Montesquieu

673) Chính phủ cộng hòa nhằm giảm thiểu luôn mãi những phần ngu dốt, ích kỷ, tàn bạo trong công vụ.

Léon Bourgeois

674) Nhân đức chính trị là một hy sinh chính mình.

Montesquieu

675) Khi quyền hành tập trung trong tay một người thì người dân biết kêu cứu vào ai để chống lại các lộng quyền của kẻ cai trị.

H. Marion

676) Chính quyền phải lo cho hạnh phúc công dân, phát triển tinh thần, củng cố đạo đức của họ.

V. Cousin

677) Chính phủ, bất cứ chính phủ nào đều có cho quốc gia chứ không phải quốc gia có cho chính phủ và quốc gia có quyền rút lại, bãi bỏ, nới rộng, thu hẹp quyền bình mà nó đã cho.

D. Holbach

678) Trong các nước khéo cai trị, chính quyền chú ý vào sự canh tân tình trạng kinh tế, kinh tế hiểu theo nghĩa rộng rãi nhất của tiếng ấy.

Fichte

679) Một chính quyền dù xấu đến đâu cũng còn có điều xấu hơn nữa: Đó là triết tiêu chính quyền.

H. Taine

680) Chính phủ nào tốt hơn hết? Đó là chính phủ tập người dân tự cai trị.

Goethe

581) Lưu manh to lớn nhất là cầm quyền cai trị thiên hạ khi mình không có khả năng.

Xénophon

682) Phải biết tha thứ nhiều khi người ta cai trị.

Lacordaire

683) Chỉ nghĩ đến mình và hiện tại đó là nguồn gốc sai lầm trong chính trị.

La Bruyère

684) Người muốn cai trị thiên hạ trước hết phải biết cai trị mình.

Socrate

Chính trị

685) Đầu là phần nhất của chính trị? Giáo dục. Đầu là phần hai? Giáo dục. Còn phần ba? Giáo dục.

J. Michelet

686) Chính trị là chiến tranh không đổ máu và chiến tranh là chính trị đổ máu.

Mao Trạch Đông

687) Nếu muốn nắm thiện cảm quần chúng, bạn phải nói cho họ những điều phi lý nhất, sống sượng nhất.

Hitler

Chính trị gia

688) Những con người kế hoạch và luôn luôn bắt mẫn này vì muốn cạnh tân tạo ra những loạn lạc. Ta phải biết xa họ đúng lúc.

Stassart

Chối

689) Trước khi gà gáy thì Anh chối tôi ba lần.

Jésus nói với Petrus

Chồng

690) Tôi tin tưởng hết mọi ông chồng mà tôi không tin tưởng ông chồng không muốn biết và không biết.

A. Capus.

691) Nếu bạn ưng một người cỡ tuổi ông nội

Bạn biết sẽ làm gì không?

Mọi ngày bạn được nuông chiu đặc biệt

Suốt đêm bạn ngủ khò

Mà nếu bạn lấy ông chồng trẻ và cường tráng

Có thể ban ngày bạn ăn chay

Mà ban đêm thì...

Desmarais

Chơi

692) Đó là trẻ con của hà tiện, là anh em của bất công và là cha của cái ác.

G. Washington

693) Tay chơi hãy sung sướng lên. Túi của họ là kho bạc. Dưới những bàn tay tốt số của họ đồng trở thành vàng.

Regnard

Chú ý

694) Sự chú ý của tinh thần là kinh nghiệm tự nhiên mà chúng ta tụng để chân lý nội tâm phát hiện ra cho chúng ta.

Malebranche

695) Đừng trông thấy được chân lý trước mắt; ai không mở mắt, không nhận được nó. Mở mắt tâm hồn đó là chú ý.

696) Chú ý đích thị là nhân vị. Dĩ nhiên không phải chỉ chú ý mà thành một bộ óc siêu đẳng song chú ý đủ để khỏi là người tầm thường.

D. Nisard

697) Sự chú ý tạo nên tính chất tội ác.

Aristote

698) Địa ngục lót bằng thiện chí.

Thánh Bernard

699) Ý muốn tạo tội ác chứ không phải tình cờ.

Richelieu

Chủ

700) Gió thì làm tôi thần gió.

Ngạn Tàu

701) Chủ mới nào cũng gắt.

Eschyle

702) Thù ta là chủ ta.

La Fontaine

703) Người ta thích kẻ bằng mình hơn chủ.

Voltaire

704) Không ai làm tôi hai chủ.

Mathieu VI, 24

Chủ quan

705) Mỗi người trong chúng ta đều đeo kiến mà ta đổi thay từng vật : Ở đó người ta thấy điều không hài lòng, ở đây người ta thấy điều thỏa dạ.

Elorian

Chuyên môn

706) Chính sự xuất sắc của một nhà chuyên môn làm cho họ nguy hiểm.

Bác sĩ A. Carrel

707) Người chỉ là quân nhân là một quân nhân tệ ; người chỉ là giáo sư là một giáo sư dở, người chỉ là kỹ nghệ gia là một kỹ nghệ gia kém. Người hoàn toàn muốn hoàn tất định mệnh trọn vẹn của mình phải mở rộng tầm mắt trên hết cái gì tạo danh dự cho nhân loại.

M. Lyautey

Chuyển động

708) Bất cứ loại nào, mọi chuyển động đều sáng tạo.

Edgar Poe

Chủng tộc

709) Chủng tộc là viên đá nền tảng của quân binh quốc gia. Nó tượng trưng cho cái gì bền vững nhất trong đời sống của một dân tộc.

Le Bon

Chữ hay tiếng

710) Chữ nghĩa không là một trong nhà văn này và nhà văn khác.

C. Péguy

711) Bởi vì người ta phải biết rằng chữ nghĩa là một sinh vật.

V. Hugo

712) Chữ nghĩa giống như quang tuyến X, nếu được dùng thích hợp chúng xuyên qua bất cứ cái gì.

A. Huxley

713) Ái tình, lao công, gia đình, tôn giáo, nghệ thuật, ái quốc đều là những tiếng rỗng tuếch cho kẻ chết đói.

O' Henry

714) Bởi vì CHỮ là LỜI và LỜI chính là THIÊN CHÚA.

V. Hugo

715) Trong các thời cách mệnh, các biến cố xảy ra không do những chữ viết mà do những tiếng nói.

Hitler

716) Chữ không tư tưởng không đến tận trời.

Shakespeare

717) Tiếng nói là đàn bà, hành động là đàn ông.

G. Herbert

718) Montaigne có những chữ trị giá bằng những quyển sách.

P. Larousse

719) Biết chữ đưa đến biết sự vật.

Platon

Chữa bệnh

720) Ngừa bệnh hơn chữa bệnh.

Ngạn La Tinh

721) Người ta không chữa một bệnh nhân tưởng mình đang mạnh.

Amiel

722) Muốn chữa bệnh là đã được chữa phân nửa.

Sénèque

Chừng mực

723) Đừng cái gì quá.

Solon

724) Chừng mực vừa là cái gì hiếm có vừa là cái sức tính sức mạnh nhất.

Lacordaire

725) Đừng cái gì quá là một điểm ai cũng nhắc mãi mà không ai giữ hết.

La Fontaine

726) Trong các động vật, con người có xu hướng hành động thái quá nhất.

La Fontaine

726) Chừng mực là trạng thái tâm hồn tự chủ.

Vauvenargues

727) Cái một ít, không gì thừa thãi : đó là thượng kế để trung dung, khôn ngoan và hài lòng.

Joubert

728) Lý lẽ và khôn ngoan chân chính là biết chừng mực.

Bossuet

729) Tôi thích những người dung hòa, trung dung.

Montaigne

730) Bằng lòng đó là yên phận.

A. Vinet

Chưởi

731) Nếu bạn chưởi, bạn sẽ nghe.

Plante

732) Ăn huệ mới không xóa được những lời chưởi cũ.

Machiavel

733) Trả đũa những lời chưởi đắt giá hơn là quên phắt đi.

T. Wilson

D

Dã man

734) Trong oán thù và yêu thương, đàn bà dã man hơn đàn ông.

Nietzsche

Dạy

735) Ai làm được thì hành động. Ai làm không được thì giáo huấn.

G. B. Shaw

736) Dạy là học hai lần

Joubert

737) Bạn hãy dạy cho họ biết sống làm sao, và bài học khó hơn nữa biết bao là chết làm sao.

B. Porteus

Danh dự

738) Danh dự cũng như con mắt : Nó không thể chịu một chút dơ bẩn mà không mờ.

Bossuet

739) Danh dự không phải là một đức tin mới, một tôn giáo thờ cái gì mới phát minh, một tư tưởng mờ ám : Đó là một tình cảm bẩm sinh, độc lập ngoài thời gian, không gian và ngoài các tôn giáo nữa. Nó là một bản năng đẹp để khôn tả.

A. De Vigny

740) Danh dự chính là lương tâm mà là lương tâm cao húng.

A. De Vigny

741) Danh dự của người không ở trong quyền bính của một người khác. Nó ở trong nó chứ không ở trong dư luận của dân chúng. Nó không tự vệ bằng gươm, bằng thuẫn mà bằng một đời sống trong trắng, bất khả trách.

Rousseau

742) Danh dự chắc chắn nhất là luôn luôn lấy chân lý làm kim chỉ nam.

Boileau

743) Còn giữ được danh dự là chưa mất mát nhiều.

Voltaire

744) Danh dự kẻ khác bạn hãy quý như danh dự của bạn.

Ngạn Hí

Danh tiếng

745) Danh tiếng là mùi thơm của hành vi anh hùng.

Socrate

746) Danh tiếng có cái thụt lùi này là nếu theo đuổi nó, chúng ta phải lái đời sống mình theo ý muốn nhiều người, tránh điều họ không tán thành và tìm kiếm điều làm họ hài lòng.

Spinoza

747) Phước thay cho ai chưa nếm mùi danh tiếng: Có nó là luyện ngục, ước ao nó là địa ngục.

Lord Lytton

Danh vọng

748) Danh vọng! Danh vọng! Danh vọng! Ôi! Tôi đã mất danh vọng. Tôi đã mất cái phần bất tử của chính tôi và cái còn lại là cái thú vật.

Shakespeare

Dân chủ

749) Trong chính quyền độc tài, những tình cảm tâm giao và công bình ít được lan rộng. Trái lại, trong chế độ dân chủ, chúng được đẩy mạnh xa hơn bởi vì có vô số việc công cộng giữa các công dân bình đẳng.

Aristote

750) Để một nền dân chủ thực xứng đáng với danh từ của nó, được thành lập và trường tồn, thì các phần tử trong xã hội phải tập tữ cai trị lấy mình.

J. Barni

751) Phổ thông 'đầu phiếu bắt buộc phổ thông nâng cao tâm tính và quan hệ là phổ biến ý niệm về nhiệm vụ xã hội cũng như phổ biến bản cửu chương.

Horace Mann

752) Số đông đã lên sáu khẩu. Họ không còn là khán giả. Họ là diễn viên. Ở đâu có phổ thông đầu phiếu là ở đó phổ thông nâng cao tâm tính, tinh thần và tình cảm.

E. Labouleye

753) Phải làm sao nền dân chủ của ta có tập quán chống lại các kích thích bạo động, tránh được kỳ thị giai cấp, tin ngưỡng hay chủng tộc.

Léon Bourgeois

754) Bài học rút ra từ dân chủ là : Cá nhân hoạt động dẻo dai, tận tâm cương quyết, chịu đựng sắt đá : tất cả rèn luyện chí khí, đào luyện con người.

Bersot

755) Làm người chồng tốt, người cha tốt, làm việc dẻo dai, thực hiện đúng mức tinh thần trách vụ và quyền lợi... Đó là chương trình mà ngoài ra nó không còn chương trình nào tuyệt hảo hơn cho tương lai dân chủ.

Michel Chevalier

756) Còn lại cái gì cho dân chủ? Đó là quyền lợi.

E. Quinet

757) Tinh yêu tự do là thước đo chính dân chủ phổ thông đầu phiếu

G. Séailles

758) Ngày nay chính trị là việc làm của mọi người và ai cũng phải biết nó là gì vì ai cũng dính với nó bằng lá phiếu.

E. Veron

759) Trong chính quyền khi bàn về công vụ ai cũng bảo: «ăn thua gì» thì công ích hỏng.

Montesquieu

760) Xét tổng quát, công dân là cá nhân thông phần với uy quyền và tuân phục công cộng.

Aristote

761) Công dân tốt phải nhiệt tâm với công vụ.

La Noue

762) Định mệnh phụ nữ nằm trong hai nhãn hiệu không kém cao sang: làm vợ và làm mẹ công dân.

Bà De Rémusat

763) Làm đũa con tốt là bạn đã làm công dân tốt.

Ch. Wagner

764) Ba điểm chính của nền dân chủ chân chính là: Quyền tối thượng bất biến, bình đẳng trong luật pháp, quyền lợi và tự do xã hội, công dân, chính trị.

Littré

765) Người dân chủ chân chính là người dùng phương tiện bất bạo động, bình vực tự do của mình, do đó bình vực tự do tổ quốc mình và thân thể nhưn loại.

Gandhi

766) Trừ những trường hợp gương xấu, xét chung thì chính dân chủ đã cho người lao động thông thường phẩm giá mà từ trước họ không có

S Lewis

767) Tôi không muốn làm chủ cũng như tôi không muốn làm tớ. Đó là quan niệm về dân chủ của tôi.

A. Lincoln

768) Dân chủ mà tôi theo là dân chủ tạo cho mọi người cái may đồng đều thành công tùy khả năng cá nhân.

H. Ford

769) Dân chủ xấu nhất còn đáng chuộng hơn độc tài tốt nhất.

Barcosa

770) Nguyên tắc dân chủ đã làm cho văn minh suy sụp bằng cách ngăn cản trí thức phát triển.

A. Carrel

Dân chúng

771) Đến lúc dân chúng phải được dẫn dắt chứ không giáo huấn.

Voltaire

772) A! Dân chúng thay đổi, nhưng bộ cả một làn gió nhẹ. Khốn nạn thay ai dựa vào cây sậy này.

Schiller

773) Tiếng dân là tiếng Trời.

Thánh Kinh

Dân tộc

774) Một dân tộc là một cộng đồng chỉ có một tâm hồn và một lịch sử.

Lacordaire

775) Dân tộc thành thực, cường dũng và xác thực.

Renan

776) Dân chúng khi bá chủ cũng có những tên nịnh như các ông vua.

D. Aguesseau

777) Dân tộc mà tâm hồn không thống nhất có thể giữ những hình thức bề ngoài của một dân tộc mà kỳ thực không còn là dân tộc và một tai nạn sớm muộn sẽ xô nó vào số những quốc gia tiêu vong.

Lacordaire

778) Sự cao cả của một dân tộc không được đo theo con số cũng như sự cao cả của một con người không được đo theo tầm vóc: Đơn vị duy nhất để đo là số lượng của trí khôn và đức độ.

V. Hugo

779) Dân tộc văn minh hơn hết là dân tộc gồm đông nhưt người thông minh, chú tâm bảo tồn, phát triển luân lý công cộng.

Buret

780) Có những hiển hách chung trong dĩ vãng, một ý chí chung trong hiện tại, làm chung những việc vĩ đại và còn muốn tiếp tục mãi: Đó là những điều kiện thiết yếu để thành một dân tộc.

Renan

781) Một quốc gia là một linh hồn, một nguyên tắc thiêng liêng. Cũng như cá nhân, quốc gia là hậu quả của một phần rộng lớn gồm nỗ lực, hy sinh và tận tình.

Renan

782) Thực về những kỷ niệm quốc gia thì những tang chế có giá trị hơn những khải hoàn vì chúng bắt buộc những bồn phận, chúng ra lệnh những nỗ lực công cộng.

Renan

783) Tai nạn to lớn là khi một nửa này quốc gia bị một nửa quốc gia kia khinh miệt.

Joubert

784) Không phải lâu đời cũng không phải cao cả có thể cứu vãn nổi một dân tộc đồi trụy.

Lacordaire

785) Dân tộc, Lửa và Nước là những lực lượng bất khả chinh phục.

Phocylide de Milet

786) Có ba thú vật bất khả trị : Chim cú, rắn và dân tộc.
Démosthène

787) Các dân tộc, các đoàn vật không cảm thấy chóng mặt khi đứng trên mép hố thẳm mà con người thì cảm thấy.

J. P. Richter

788) Một quốc gia mạnh khi luật pháp của nó mạnh.
Publilius Syrus

789) Nước nào muốn được kẻ thù hộ sẽ gặp những ông chủ.
Fisher Ames

790) Hết những việc vĩ đại được thực hiện bởi những dân tộc nhỏ bé.

Disraeli

791) Người ta có thể căn cứ vào một quốc gia để đánh giá một người; song người ta không thể căn cứ vào một người để đánh giá một quốc gia.

Stanislas Leszczynski

792) Chính hài cốt của người quá cố đã cấu thành quê hương.

Lamartine

793) Tôi không biết tên tôi nữa, tôi tên là quê hương.
V. Hugo

794) Tôi càng sống ở ngoại quốc, tôi càng yêu quê hương.
Belloy

795) Dân tộc nô lệ, nghệ thuật làm cho nó tự do.
Dân tộc tự do, nghệ thuật làm cho nó vĩ đại.

V. Hugo

796) Một dân tộc không lờ mà không có tâm hồn là một bầy vật không lờ.

Lamartine

797) Hãy lên đường, hỡi con cái quê hương.
Ngày vinh quang đã đến.

Rouget de Lisle

798) Những nghệ sĩ vĩ đại không có quê hương.

Lorenzaccio

Dân tộc tính

799) Nếu thuyết tương đối của tôi được chứng minh thì Đức Quốc gọi tôi là người Đức, nước Pháp tuyên bố tôi là công dân thế giới. Mà nếu thuyết của tôi sai lầm thì nước Pháp bảo tôi là người Đức và nước Đức tuyên bố tôi là người Do thái

A. Einstein

Dẫn dụ

800) Tùy mỗi người đàn bà, có một người dẫn dụ. Hạnh phúc của họ chỉ là gặp kẻ ấy.

S. Kierkegaard

Dấu hiệu

801) Nhìn móng, người ta biết sư tử.

Alcée

802) Nhìn dấu tay, người ta biết Héraclès.

Hérodote

Dễ

803) Biển lặng thì ai làm hoa tiêu cũng được.

Publilius Syrus

804) Biện hộ mà không bình sai thì biện hộ sương miệng.

Pierre Gringore

Dĩ vãng

805) Điều hấp dẫn nhất của dĩ vãng đó là nó là dĩ vãng.

O. Wilde

806) Tất cả điều đó đã qua, đã qua, đã qua... hỡi dĩ vãng !
Ai có thể làm người tái sinh ?

A. Blok

807) Dĩ vãng được nuôi bằng những phút hiện tại.

Guitry

808) Những người không nhớ dĩ vãng bị lên án phải lặp lại nó.

Santayana

809) Chính trời cũng không có thể lực trên dĩ vãng.

Dryen

810) Điều buồn chán nhất trong dĩ vãng của một người là kẻ khác không chóng quên nó.

O. A. Battista

811) Xe dĩ vãng không đưa bạn đi đâu hết.

M. Gorki

Du di

812) Tùy gió mà giương buồm.

Mathurin Régnier trung dẫn

813) Liệu cơn gặp mắt.

Ngạn Việt

814) Liệu mền mà dẫn chân.

Ngạn Á rập

815) Tùy nhạc mà nhảy.

Ngạn Mã lai

816) Lợi sông nào uống nước nấy.

Ngạn Nga

Du lịch

817) Người du lịch cô độc du lịch mau hơn.

R. Kipling

Duyên dáng

818) Cho cái gì của trần gian, chính sự đời đời là yếu tính duyên dáng của nó.

Kenko

819) Một duyên dáng hiện lộ ra dưới mắt mệt mỏi của người mơ mộng: Duyên dáng của những bức tường cũ tận cùng những con đường xưa.

G. Rodenbach

820) Bạn sẽ không rời một con bướm mà không làm rơi phấn trên cánh nó: Bạn sẽ không phân tích ái tình mà không làm loãng đi duyên dáng của nó.

O. Pirmez

821) Tôi yêu sự êm ái của âm điệu làm sao: Đó là thứ duyên dáng không tên tuổi, là thở, là sống với thiên tài mà Thượng Đế đã tạo ra.

C. L. Philippe

Dung thứ

822) Chắc nhất là ích kỷ của tư tưởng.

A. Fouillée

823) Dung thứ là chịu đựng những ý kiến, tình cảm tập quán làm ta khó chịu.

A. Grun

824) Đối tượng của khoan hồng là hình thức căn bản và hảo tâm nhất của quyền lợi: Đó là tự do của lương tâm.

A. Dereux

825) Dưới mắt tôi, tự do vô hạn của tôn giáo là một quyền thánh đến nỗi tiếng khoan dung muốn diễn tả nó tôi cũng coi như cái gì tàn bạo bởi vì uy quyền khoan dung có thể không khoan dung.

Mirabeau

826) Khoan dung lẫn nhau là vị thuốc duy nhất trị sai lầm đã từng làm tinh thần con người khắp thế giới phải hư đốn:

Voltaire

827) Chúng ta chỉ yêu cầu một điều thôi và điều ấy là quyền lợi: Tức là tôn trọng những quyết định đối lập.

Bersot

828) Ước gì mọi người nhớ rằng mình là huynh đệ.

Voltaire

829) Tinh thần hẹp hòi dễ đưa đến chấp nhất.

H. Marion

830) Tưởng rằng các xung đột của tâm hồn có thể giải quyết bằng gươm đao là điên cuồng.

L. Hopital

831) Trong lãnh vực tôn giáo, cướp tự do người ta là vô nhân đạo.

Tertullien

832) Không cái gì nghịch với tôn giáo bằng cưỡng bách.

St. Justin

833) Xin Thượng Đế của vạn loài hãy làm cho chúng tôi tương trợ để chịu đựng gánh nặng của đời sống cực khổ và phù du.

Voltaire

834) Chúng ta phải nâng đỡ yếu đuối của kẻ khác; Tha thứ lỗi của họ như họ tha thứ lỗi của ta.

Regnard

835) Khi bạn thấy khó chịu trước lỗi của kẻ khác, bạn hãy xét mình lại và coi có đã làm như họ vậy không.

Marc-Aurèle

836) Tha thứ là một đức rất khó thực hiện. Cho một số người, nó còn khó hơn đức anh dũng nữa. Tự nhiên chúng ta phát ghét ai không tự tưởng như ta.

Jules Lemaitre

Dư luận

837) Không đếm nổi số người không có ý kiến nào khác hơn là ý kiến nhật báo họ đọc.

G. Le Bon

838) Đàn ông phải biết đối đầu dư luận. Đàn bà khuất phục dư luận.

Bà De Staal

839) Không gì giúp cho tâm hồn yên tĩnh bằng không có ý kiến gì hết.

G. C. Lichtenberg

840) Dư luận là nữ hoàng của thế giới vì khờ dại là nữ hoàng của bọn khờ.

Chamfort

841) Dư luận là thiếu tự trọng.

Bà trước Diane

842) Chúng ta luôn tự hỏi người ta nghĩ về ta làm sao.

Massillon

843) Sợ dư luận là gì? Đó là nhát gan

Bourdaloue

844) Chúng ta hãy can đảm chống đối dư luận của thiên hạ,

Bà Swetchine

845) Ai muốn hành thiện thì phải ít nghĩ đến kẻ ngăn cản mình và cứ hành động bất kể họ.

Amyot

846) Phải biết tuân phục dư luận nào phải lý và chấp nhận được và sau đó thì chỉ theo tiếng lương tâm.

J. Simon

847) Tự đặt mình ở địa vị người và địa vị mình như vậy bạn sẽ phán đoán đúng.

St. Francois de Sales

848) Bạn coi chừng để mình bị bề ngoài sự vật lôi cuốn và phán đoán vội vàng. Bạn hãy nhớ một triết gia nọ nói rằng lão xược thỉnh thoảng đội lốt chân lý và ra vẻ thật hơn chính chân lý.

Louis de Grenade

Đ

Đại đồng

849) Ngày nay văn chương quốc gia không còn nghĩa to tát nữa. Thời của văn chương đại đồng đã đến. Mỗi người phải làm cho thời này đến gấp.

Goethe

Đại học

850) Đại học làm tôi sợ. Khi người ta ra khỏi đại học, người ta không còn mục đích nào hơn là làm một vĩ nhân. Mà điều đó rất khó. Có rất nhiều kẻ chỉ có nhãn hiệu là đại thông thái thôi.

N Joukovski

Đam mê

851) Khó mà thắng các đam mê và không thể thỏa mãn chúng được.

Bà de la Sablière

852) Khi đam mê thực mạnh rồi không dễ, vách gì ngăn nó được.

E. Augier

853) Không gì vĩ đại được thực hiện trên đời mà không có đam mê.

Hégel

854) Đam mê của ta như lửa và nước : Đó là những đầy tớ tốt và là những ông chủ xấu.

R.L'Estrange

855) Đam mê và lợi lộc là hai cái lò xo lớn của đời sống con người.

Bossuet

856) Đam mê là những nhà hàng biện duy nhất luôn thuyết phục thành công.

La Rochefoucauld

857) Bạn hãy luôn sợ sự hăng say giả tạo của các đam mê.

Condorcet

858) Bao lâu đam mê cai trị chúng ta thì nó gây xáo trộn mờ ám trong ta, làm cho đời sống ta liên tục cử động, chống đối và đau khổ.

Lacordaire

859) Chính thiên nhiên dừng bước trước cái tất yếu. Lý trí muốn cái có ích và lương thiện. Tự ái muốn cái dễ chịu và ngọt ngào. Còn đam mê thì muốn cái thừa thãi, quá lớn: mà cái thặng dư thì vô bờ bến...

Salvien

860) Nói đam mê là nói suy nhược. Nói nhân đức là nói sức mạnh.

Lacordaire

861) Đam mê sinh ra thế này: Thoạt đầu có một tư tưởng nảy ra trong trí rồi tưởng tượng bằng bột lện, kẻ đó là khoái lạc, là cử động hỗn độn và thuận ý.

Sách Gương Phức

862) Phải sợ hơn hết những đam mê mà ảo tưởng lường gạt hơn là bắt ép.

Rousseau

863) Con người kiệt quệ vì đam mê thực là một thảm cảnh.

Diderot

864) Khoái lạc làm chủ mình và làm chủ đam mê bị dấng co với khoái lạc nô lệ đam mê. Mà cái trước sẽ thắng nếu ta hiểu thế nào là tự do.

Bossuet

865) Nhờ chống đăm mê chớ không phải nhượng bộ nó mà người ta tìm được an tâm.

Sách Gương Phức

866) Người ta thắng đăm mê nhờ nghĩ đến các điều khác hơn là trực tiếp chống nó.

Bossuet

867) Người ta phải nhận rằng có những đăm mê dính liền với một số nhân đức : Chúng sẽ trở thành nhân đức nếu được luân lý yểm trợ.

Fénault

868) Người ta sinh ra để làm nên đại sự khi người ta có sức tự thắng.

Massillon

Đám táng

869) Không đám cưới nào không nước mắt, không đám táng nào không cười.

Ngạn ý

870) Đám táng huy hoàng để an ủi người sống hơn là người chết.

Thánh Augustin

Đạm bạc

871) Đạm bạc hàm chứa đức hạnh.

Cicéron

872) Người đạm bạc là y sĩ của mình.

Ngạn La Tinh

873) Ăn tối ít là kéo dài đời sống.

B. Franklin

Đàn bà

874) Gọi đàn bà là « phái yếu » là một sự lảng mạ. Đó là bất công của đàn ông đối với đàn bà.

Gandhi

875) Đàn bà làm cho cách xử thế trơn bết và gây tình cảm cho sự bất thiệp, họ chính là thầy của nhân thức, là kẻ kích thích các nỗi hy sinh. Đàn ông yêu mến họ ít khi là đã man.

G.Legouvé

876) Khi đàn bà nói với bạn, bạn hãy mỉm cười mà đừng tin họ.

Lễ Ký

877) Đẹp và được yêu, đó chỉ mới là đàn bà. Xấu và biết làm cho được yêu, đó mới là nữ hoàng.

J.Barbey d'Aurevilly

878) Đàn bà chạy sau đuôi mấy thằng điên, họ trốn người khôn như lánh thú có nọc độc.

Erasme

879) Đàn bà là linh hồn của mọi mưu cơ, phải bắt họ làm nội trợ, cấm họ làm các việc chính quyền.

Napoléon

880) Tôi chống phụ nữ : Tất cả đều chống.

Sacha Guitry

881) Thượng Đế chỉ tạo đàn bà dễ như đàn ông.

Voltaire

882) Họ lơ mơ, họ lưỡng lự, nói tắt một tiếng họ là đàn bà.

Racine

883) Bạn hãy qui dưới chân của phái của mẹ bạn.

G.Legouvé

884) Không nhiều thì ít, đàn bà luôn là Dalila (phản trắc).

A.De Vigny

885) Đàn bà không bao giờ thấy điều người ta làm cho mình mà chỉ thấy điều người ta không làm.

G. Courteline

886) Tại sao đàn bà đẹp luôn kết hôn với đàn ông không ra gì? Bởi vì đàn ông thông minh không cưới đàn bà đẹp.

S. Mangham

887) Từ thời Adam đến giờ, không việc ác nào trên đời mà không có đàn bà nhúng tay vào chút ít.

W. M Thackeray

888) Đàn bà chỉ là những cơ quan sinh dục trang bị khả năng tiêu phí hết tiền người ta có.

W. Faulkner

889) Đàn bà luôn là những nhà văn không giống tác phẩm của họ.

M. Donnay

890) Đàn bà đức hạnh là vương miện của chồng, còn đàn bà gầy nhọc nhẽ giống như chỗ mọc trong xương.

Sách Cựu Ước

891) Đàn bà là cái chấu duy nhất còn lại để ta rút lý tưởng của ta.

Goethe

892) Cảm giác, yêu đương, đau khổ, hy sinh đó là sở trường của sinh hoạt đàn bà.

H. De Balzac

893) Đàn bà ngủ không làm hại ai hết.

C. Mermét

894) Đàn bà lương thiện không thể an ủi được về những lỗi họ không có phạm.

Guitry

895) Không luật trừ, tính nết đàn bà chỉ xoay quanh trên hai thái cực : yêu và thù.

Lope de Vega

896) Đàn bà có lẽ sẽ hấp dẫn hơn nếu người ta ngã vào cánh tay họ mà không rơi vào bàn tay họ.

A. Bierce

897) Giữa cái có và cái không của người đàn bà không có chỗ đứng cho một cây kim gút.

Cervantès

898) Khi đèn tắt đàn bà nào cũng đẹp.

Plutarque

899) Quái thần Sphinx, quái vật Hydre, sư tử, rắn lục, tất cả các thứ là gì ? Không là gì hết sánh với loài ghê tởm của đàn bà.

Anaxilas

900) Hỡi bạn yêu quý! Có một phút mà các đàn bà đều giống nhau đó là khi họ sa ngã.

A. Capus

901) Ô! Bạn đừng khi nào làm nhục một người đàn bà sa ngã. Ai biết nỗi linh hồn đáng thương hại bị đè bẹp dưới gánh nặng thế nào.

V. Hugo

902) Đau đớn thay phận đàn bà.

Đời rằng bạc mệnh cũng là đời chung.

Nguyễn Du

903) Đàn bà không những là nội trợ của đàn ông mà còn phải là bạn tinh thần của họ nữa.

P. Janet

904) Thiên nhiên muốn rằng giáo dục sơ khởi về tinh thần và đạo lý là công việc của người đàn bà.

J. Simon

905) Kính trọng đàn bà là dấu hiệu nhờ đó người ta nhận ra một người đàn ông hiền hậu.

J. E. Pécaut

906) Nghèo hay giàu, có đôi bạn hay độc thân, người đàn bà đều có ảnh hưởng trên đời sống tư. Hạnh phúc các gia đình phần lớn nhờ họ

Bà Necker de Saussure

907) Chính người đàn bà đã hiệp nhất và nâng đỡ gia đình.

Fénelon

908) Đàn bà là nhà giáo dục đầu tiên.

E. Deschanel

909) Ai muốn thời thịnh trước hết phải tham khảo ý kiến vợ mình.

Cổ ngạn

910) Đức tính đầu tiên và trọng yếu nhất của đàn bà là hiền dịu.

Rousseau

911) Địch thủ số một của đàn bà là buồn chán.

P. Janet

912) Đức tính căn bản của đàn bà là hiền dịu và nết na một mực.

Bà Campan

913) Tôi nhìn nhận rằng vai trò chính của phụ nữ là ở trong gia đình.

J. Barni

Đàn ông đẹp

914) Tai họa cho một người đàn ông đẹp.

Plante

915) Tương tốt là cái đẹp duy nhất của đàn ông.

Montaigne

916) Người đàn ông đẹp thì dễ coi mà người thông minh thì dễ sống.

Đảng phái

917) Người ta có thể chấp nhận đảng phái trong quốc gia mà phải bài trừ óc bè phái là cái nghịch với tinh thần công cộng.

Jules Barni

918) Dục tình chính trị chỉ chính đáng khi nòng cốt của nó là tình ái quốc.

J. Simon

919) Công trạng của quốc gia trên con đường dài chỉ là công trạng của cá nhân cấu thành nên nó.

J. Stuart Mill

920) Tôi coi rẻ đảng phái vì chúng dễ thiên vị.

Ch. de Mazade

921) Đảng phái là cơn điên của đa số cho quyền lợi một vài người.

A. Pope

Đánh bài

922) Đánh bài hạnh phúc, ái ân khổ nạn.

Swift

923) Trẻ đánh bạc, già ăn xin.

Ngạn Tây Ban Nha

924) Bắt đầu ăn gian sau cùng ăn trộm.

Bà Deshonlières

925) Tay chơi đến thì đầy lòng trùu, lúc ra về bị xăn lông sạch.

Cervantès

926) Lúc đánh bạc và du lịch, người ta biết người.

Ngạn Nga

Đánh thuế

927) Khốn nạn thay kẻ làm chiến, không vì bờ cõi quê hương mình, cũng không vì vợ hiền và con yêu quý của mình mà vì quân thù của kẻ khác, cho một dân tộc khác và họ khi qua đời không nói được rằng: « Ôi đất mẹ êm ái, nguồn sống đã cung cấp cho con, này đây con xin trả lại ».

Léopardi

Đạo lý

928) Đạo lý là nền tảng của xã hội.

Chateaubriand

929) Đạo lý tóm tắt trong hai tiếng: Bác ái và công bình.

Secrétan

930) Đạo lý không thành hình một lần. Nó được cấu thành bằng những chiến thắng nhỏ mà con người đã lập được trên thú tính trong mình.

F. Buisson

931) Đạo lý thiết lập một tòa án cao hơn và đáng sợ hơn tòa án của pháp luật. Nó muốn chúng ta chẳng những lánh dữ mà còn phải làm lành.

Rivorol

932) Vì cho cả nhân loại, có những lẽ luật tuyệt đối bất khả xâm phạm nên Đạo lý là duy nhất.

Droz

933) Những nguyên tắc của đạo lý là những định đề bất biến như những định đề của hình học.

V. Cousin

934) Những nguyên tắc của đạo lý là những chân lý tuyệt đối.

Taine

935) Ngày nay rất minh hiển là đạo lý hiện hữu độc lập ngoài cái ý tưởng tôn giáo.

Guizot

936) Không nhân đức nào không hy sinh và không đạo lý nào không có nỗ lực trên cá nhân.

De Sacy

937) Đạo lý là một cuộc sống.

Bà Coignet

938) Đạo lý được tinh luyện theo đà trưởng thành của khoa học.

Vacherot

939) Chính trị tốt không khác biệt đạo lý tốt.

Mably

940) Thượng tôn quyền lợi tha nhân và làm lành cho kẻ khác, sống vừa công chính vừa bác ái: Đó là luân lý xã hội trong cả hai thành tố của nó.

V. Cousin

941) Luân lý trọng lợi làm cho tâm hồn mất vẻ đẹp, nhân đức mất hiệu lực và lịch sử mất gương mẫu.

Chateaubriand

942) Thế giới vật chất dựa trên quân binh còn thế giới tinh thần dựa trên công binh.

V. Hugo

943) Cho được chú ý tốt về mặt đạo lý, nó phải không vị lợi.

P. Janet

944) Tất cả phẩm cách của ta nằm trong tư tưởng. Vậy hãy luyện tập tư tưởng đúng: Đó là nguyên tắc của đạo lý.

Pascal

Đau khổ

945) Lay Thượng để nhân lành đã ban đau khổ cũng như thần được trị các điều ô uế của chúng con.

Baudelaire

946) Đau khổ là một thể kỷ và chết là chốc lát.

J. B. Gresset

947) Hỡi đau khổ ! Ngươi hãy khôn ngoan và nằm yên hơn.

Baudelaire

948) Ở thế này, đau khổ nối liền đau khổ ;

Ngày tiếp ngày và thống khổ theo đuổi thống khổ.

Lamartine

Đầu

949) Đời sống là ánh chớp, sắc đẹp một ngày phai.

Bạn hãy nhớ những chiếc đầu chết đều giống nhau.

Chateaubriand

Đầu phiếu

950) Nguyên lý của mọi quyền tối thượng nằm trong quốc gia : Không một cá nhân nào có thể thi hành uy quyền nào không phát xuất từ đó.

Bản T.N.N.Q và D.Q. điều 3

951) Mỗi người đồng danh hiệu là công dân. Ngày nay ta có quyền lợi như nhau do đó có bổn phận cũng như nhau. Được giáo huấn, người ta suy nghĩ và khi bỏ lá phiếu vào thùng, người ta biết mình làm gì : người ta hành động với tư cách công dân.

E. Labouleye

952) Làm sao bạn không thấy rằng với phổ thông đầu phiếu bạn có một phương tiện chấm dứt các xung đột một cách yên ổn, giải quyết hết các khủng hoảng và nếu phổ thông đầu phiếu hoạt động trong quyền tối thượng đầy đủ của nó, thì không còn tính cách mệnh, không còn sợ đảo chánh...

Gambetta

953) Phổ thông đầu phiếu nói cho tất cả rằng : « Các bạn hãy yên tâm, các bạn nắm chủ quyền ».

V. Hugo

954) Lá phiếu phải bắt vị lợi.

Lá phiếu phải tự do.

Lá phiếu phải sáng suốt.

P. Janet

955) Lập một nền cộng hòa thì dễ, còn tạo thành những người cộng hòa thì khó : Khốn nạn cho nền cộng hòa nào dựa trên những lá phiếu ngu dốt, ích kỷ, đam mê.

H. Mann

956) Thực hiện những quyền chính trị phải có mục đích, không phải vì tư lợi của mỗi công dân, của một giai cấp hay một đảng phái mà vì công lợi của quốc gia.

A. Franck

957) Đầu phiếu không phải chỉ là một quyền lợi mà người ta hưởng mà đó là một bổn phận lớn phải chu toàn.

A. Rambaud

Đẹp

958) Đẹp là huy hoàng của Thật.

Platon

959) Tốt cần bằng chứng, đẹp không cần gì hết.

Fontenelle

960) Đẹp là hoa chóng tàn.

Isale

961) Đẹp không do thân đẹp mà do việc làm đẹp.

Thalès de Milet

962) Ít khi thấy đẹp và khôn ngoan đi đôi nhau.

Pétrone

963) Không bao giờ có cái đẹp mà kỳ quái.

Francis Bacon

964) Nho tốt đôi khi làm rượu dở.

Ngạn Pháp

965) Đẹp mà không tốt không giá trị gì cả.

G. Meurier

966) Không phải cái đẹp của người đàn bà hấp dẫn mà chính sự cao nhã của họ.

Euripide

967) Đẹp mà vô duyên lời cuốn song không nằm được ai, nó là cục mỗi không lười câu.

Ngạn Hi Lạp

968) Dưới ánh nến, dê cái thành cô gái.

Baif

969) Người ta đã giết muôn ngàn đàn ông vì vợ đẹp của họ.

Ngạn Géorgien

970) Đẹp là tượng trưng cho cái thiện đạo lý.

Kant

971) Điều gì đẹp là tốt và cái gì tốt rồi cũng sẽ đẹp.

Sapho

972) Bạn đừng làm mất cơ hội nhìn cái gì đẹp.

Đẹp là chữ ký của Thượng Đế.

Ch. Kingsley

973) Không gì đẹp bằng thực : Chỉ có thực là khả ái.

Boileau

974) Cái đẹp luôn là kỳ dị.

Baudelaire

975) Đẹp là nguồn vui bất tận cho ai biết khám phá nó.

Al. Carrel

976) Đẹp là hứa hạnh phúc.

Stendhal

977) Một vật đẹp là nỗi vui vĩnh cửu.

J. Keats

978) Đẹp là cái gì hi hữu, lạ lùng mà trong cơn giầy vò của tâm hồn, nghệ sĩ đã rút ra từ chỗ hỗn độn của vũ trụ. Và khi cái đẹp được sáng tạo nó phải để mọi người trông thấy đâu.

S. Maugham

979) Nếu bạn có cái đẹp đơn sơ và không có cái gì khác thì đã có điều hay mà thượng đế đã làm rồi.

R. Kipling

980) Chính những đầu óc táo bạo và thô bỉ coi cái đẹp như một kết quả dâm dục, cái đẹp mà mọi trí khôn lạnh mạnh đều cảm động và hướng về trời.

Michel Ange

Đêm

981) Tôi không thể cầm lòng được một đêm như vậy trôi qua trong cô độc.

R. Pombo

982) Ban đêm rất đẹp mà tin tưởng nơi ánh sáng.

E. Rostand

983) Đêm nào cũng là đêm hôn lễ cho người đàn bà tế nhị.

I. V. Sieverianine

984) Đêm ! Nó đen, nó thăm thẳm đến nỗi nó không bao giờ chấm dứt. Sự đời đời không thể hiểu được.

G. Duhamel

Đi dạo

985) Tôi đi dạo khi ở đồng bằng, khi trong làng khi giữa rừng, khi ở những nơi tịch liêu, thăm lặng.

Ronsard

986) Đi bách bộ một buổi đẹp trời, trong một miền đẹp, không vội vã và nhắm một đối tượng thích thú cho cuộc đi : Đó là cách sống tuyệt nhất mà tôi thích.

Rousseau

Địa ngục

987) Địa ngục lót bằng thiện chí.

S. Johnson

988) Địa ngục là đã mất hy vọng.

A. J. Cronin

989) Lạy Thượng Đế ! Dù con bị đốt đời đời trong địa ngục cũng không sao miễn đó là ý Chúa muốn.

Ste Thérèse

990) Nếu có một địa ngục trên trần này thì nó ở trong lòng kẻ sâu thẳm.

R. Burton

991) Ai không được chép vào sổ Sống thì bị quăng xuống biển lửa.

Sách Khải Huyền

992) Địa ngục là Tha nhân.

J. P. Sartre

993) Lạy Thượng Đế ! Tôi cúi đầu trả lại.

Linh hồn tôi một kiếp đã di hoang.

Sầu đã chín Người thương xiêu hã hái

Nhận tôi đi dù Địa ngục Thiên Đàng.

Huy Cận

Điên

994) Nếu muốn cười một thẳng điên, tôi khỏi tìm đâu xa, tôi cười tôi là đủ.

Sénèque

995) Người điên có làn xếp lộn trong óc.

Cervantès

996) Ai cũng có một thẳng điên trong tay áo.

G. Herbert

997) Đừng trả lời cho người đại theo sự điên của họ kẻo chính bạn giống họ.

998) Hãy trả lời cho người đại theo sự diên của họ hầu cho hẳn đừng tự coi là kẻ khôn ngoan.

Sách Cựu Ước

999) Ai sống không diên, sẽ không khôn ngoan như mình tưởng.

La Rochefoucauld

1000) Người ta chỉ coi bạn khôn ngoan khi bạn chia sốt hay chấp nhận cơn diên của họ.

Alp. Karr

1001) Hết mọi người đều diên và ai không muốn thấy điều đó phải ở trong phòng và đập bề gương soi của mình.

Marquis de Sade

1002) Lũ diên đồ xô đến nơi nào thiên thần sợ đặt chân tới.

A. Pope

1003) Thắng diên tưởng mình khôn, và người khôn tự nhận mình chỉ là một người diên.

Shakespeare

Định mệnh

1004) Định mệnh của thi sĩ ở đây được chỉ tượng trưng: Chàng xin bánh mì và nhận lãnh cục đá.

Samuel Wesley

1005) Tại đảo Sainte Hélène, Nã phá Luân nói có khi định mệnh của một xứ tùy thuộc một ngày thôi. Lịch sử chứng minh xác ngôn này song cũng tỏ ra rằng thường ngày ấy được chuẩn bị nhiều năm trước.

Gustave Le Bon

Đọc sách

1006) Cho người đọc sách, không ngày nào bị mất.

Ed. Jaloux

1007) Một người đọc nhiều quá và bắt óc não cố gắng quá sẽ mang tập quán lười biếng tinh thần.

Einstein

1008) Đọc các sách hay là nói chuyện với thiên nhân của các thế kỷ qua.

Descartes

1009) Vô lý là có một luật cứng ngắt về cái phải đọc hay không. Trên phân nửa văn hóa tinh thần hiện nay tùy thuộc điều không nên đọc.

O. Wilde

1010) Những tên khờ ca tụng trọn vẹn tác giả mà họ thích. Tôi chỉ đọc cho tôi. Tôi chỉ ưa cái gì tôi cần dùng thôi.

Voltaire

1011) Nhiều người không biết thời giờ, công phu của họ tốn để học cách đọc sách. Tôi đã tập làm việc đó tám mươi năm rồi mà tôi không thể nói là biết đến nơi đến chốn.

Goethe

1012) Đọc rất hữu ích khi người ta suy gẫm điều mình đọc.

Malebranche

1013) Đọc sách là việc tất yếu. Nó tránh cho ta tật tự mãn, nó giúp ta tìm hiểu kẻ khác, nó bắt ta phán đoán về các khám phá đã qua và suy nghĩ đến những điều phải khám phá nữa. Nó là món ăn tinh thần.

Sénèque

1014) Tinh thần cũng cần thực phẩm không kém thể xác. Nhiều điều mỗi ngày ta dần quên nếu chúng ta không bù lại những điều đã mất.

Lamothe Le Vayer

1015) Người ta đồ đầy cái bình đã không giữ kỹ rượu.

Platon

1016) Mười lăm phút suy nghĩ đào luyện tinh thần, làm cho nó khoáng đạt hơn nhiều giờ đọc sách.

Bà De Lambert

1017) Tôi thích rèn tâm hồn tôi hơn là trang trí nó.

Montaigne

1018) Điều gì việc đọc sách thu thập được hãy trật tự hóa và thống nhất hóa nó lại. Ta hãy bắt chước các con ong bay đây đó, hút mật hoa rồi làm mật của mình và sắp ngăn nắp vào các tầng trong ổ.

Sénèque

1019) Những người khôn khéo không gom đống các kiến thức mà tuyển lựa chúng.

Bà De Lambert

1020) Phải biết trích lục những gì bạn đã đọc.

Hérant de Séchelles

1021) Phải ham đọc nghĩa là phải đổi các giờ nhàm chán trong đời để lấy những giờ lạc thú.

Montesquieu

1022) Một cuốn sách như một người bạn thầm nói vào tai bạn.

Damiron

1023) Một cuốn sách hay là bản chất của một tinh thần cao đẳng, suy nghĩ cẩn thận và được «ướp xác» để siêu sinh với nó.

Milton

1024) Trong các sách, có những bạn xấu, phải biết phân biệt để đề phòng.

Damiron

1025) Đọc nhiều sách quá làm sức lực tinh thần tảo tạc.

Sénèque

1026) Người ta hay bảo hãy đọc nhiều sách mà không nhiều ý.

Rollin

1027) Nuốt sẽ vô ích nếu không tiêu hóa.

Vinet

1028) Không nhiều mà nhiều : Non multa sed multum.

Ngạn La tinh

1029) Đọc ít mà đơn giản, mạnh mẽ sẽ còn lại dấu vết.

Michelet

1030) Để trang trí não nhớ thì đọc nhiều còn để đào luyện nhân thức và bút pháp thì phải đọc ít.

De Bonald

1031) Sách lựa kỹ ta phải coi như bạn, như tri kỷ, như địch thủ: Ta đàm thoại, lý luận tranh luận với nó. Đọc sách chỉ sinh lợi với điều kiện đó.

Diderot

1032) Những người đọc sách mà nhẹ dạ, nông nổi nuốt hết cuốn tầm thường này sang cuốn rẻ tiền kia chẳng những không thu hút được điều gì hay mà trái lại còn nhiễm độc với các sách ấy.

Carlyle

1033) Những kẻ đọc mà không nhắm mục đích gia tăng đạo đức, canh tân hạnh kiểm, sánh như người mê ngủ và nằm mộng.

Sterne

1034) Thời đại ta bịnh vì đọc quá và đọc bậy.

A. Vinet

1035) Ta chỉ đọc để giúp mình tư tưởng thôi.

Gibbon

1036) Bạn hãy coi như là sách xấu loại sách nào làm bạn chán đời rùn chí, hết nghị lực làm việc và không còn hăng hái sống lương thiện.

P. Bourdre

1037) Sách giải trí cũng ích lợi cho sức khỏe như tập thể dục.

Kant

Độc tài

1038) Nhà độc tài chỉ là một giả tạo. Quyền bính của họ trong thực tế rải rác giữa các kẻ độc tài dưới tay, vô danh, vô trách nhiệm mà sự bạo ác và hư đốn trở thành chịu không nổi.

G. Le Bon

1039) Trong sinh hoạt các dân tộc, lúc đại nạn, sau các trận giặc, xâm lăng, đói khổ, luôn có một người xuất thân từ quần chúng, bất kính nể ý chí, tham vọng, hận thù của họ và báo oán, « như một đàn bà » trên toàn thể dân chúng về tự do, về thế lực và về hạnh phúc đã mất.

C. Malaparte

1040) Một tình trạng xã hội mà người ta không thể phát biểu tư tưởng, mà con cái tố cáo cha mẹ cho cảnh sát, một tình trạng xã hội như thế không thể tồn tại lâu được.

W. Churchill

1041) Các cuộc tan đổ hậu lai của độc tài trả giá quá mắc cho hơn loại hơn bất cứ tan đổ nào của dân chủ.

Roosevelt

1042) Khi những người mọi ở Louisanne muốn ăn trái, họ đốn cây tận gốc để hái trái : Đó là chính phủ độc tài.

Độc thân

1043) Đàn ông ở một mình không tốt.

Sáng Thế Ký

1044) Thà lập gia đình hơn là động dâm.

Thánh Paul

1045) Đàn ông không vợ là đầu không mình, đàn bà không chồng là mình không đầu.

J. P. Richter

1046) Hôn nhân có thể là hồ nổi sóng còn độc thân là một cái ao bùn xanh.

Thomas Peacock

Đổi thay

1047) Hỡi các con ! Các con hãy nhớ rằng không có gì bất biến nếu đó không phải sự đời đời.

Đức Thích Ca

1048) Người ta không cần đẹp, gương mặt đẹp rồi cũng thay đổi. Một lương tâm tốt vẫn tốt luôn.

Bà De Lambert

1049) Trong thời gian ngắn đủ vạn vật đời đời.

V. Hugo

1050) Người phi lý là người không hề thay đổi

A. Barthélemy

1051) Nó thay đổi mọi lúc của tinh thần giống như thời thượng.

Boileau

Đồng quê

1052) Phước thay cho kẻ ở giữa thung lũng đơn độc, được sinh ra, sống và chết trên cánh đồng của ông cha.

V. Hugo

1053) Khí mát của đồng ruộng; đó là chính chỗ của ta, đường như ở đây tinh thần Thượng Đế bao bọc con người bằng hơi thở của Người và con người tuân phục ảnh hưởng thần thánh.

Goethe

Đời sống

1054) Một đời sống hạnh phúc khi nó khởi sự bằng ái tình và chấm dứt bằng tham vọng. Nếu phải chọn một thì tôi lựa cái sau này.

Pascal

1055) Hỡi các bạn, thế nào là một đời sống vĩ đại nếu không phải là một tư tưởng của tuổi xuân được thực hiện bởi tuổi già.

A. De Vigny

1056) Đời sống chúng ta có giá trị thế theo số nỗ lực tạo cho nó.

F. Mauriac

1057) Kẻ muốn dùng nghiêm trang đời sống luôn phải hành động như mình trường thọ và xử trí như mình sắp chết.

E. Littré

1058) Đẹp đời sống! Đừng ai nói với tôi về nó nữa.

Marguerite d' Ecosse

1059) Đời sống đề đi lên chứ không phải đề đi xuống.

E. Verhaeren

1060) Người ta gào người ta la

Đó là sống

Người ta ngáp người ta la

Đó là chết.

A. de Chancel

1061) Ta có được hỏi ý kiến khi nhận đời sống không?

Ai trong ta được lựa dân tộc, quê hương mình?

M. J. Chenier

1062) Sống không tôn giáo là sống không nguyên tắc, sống không nguyên tắc như tàu không tay lái.

Gandhi

1063) Đời sống là gì? Là cơn mê sảng. Đời sống là gì? Là một chiếc bóng, một ảo ảnh.. Mọi đời sống là một giấc mộng. Mộng là gì? Mộng là mộng,

Calderonde la Barca

1064) Sống vô ích là chết trước khi sống.

Goethe

1065) Ta luôn chống đối sự chết mà không hề chống đối sự sống.

Gr. Greene

1066) Hỡi ôi! Đời sống lùi trốn và không dừng chân.

Còn sự chết bước bước vĩ đại đến trước mặt ta.

Pétrarque

1067) Mọi đời sống chỉ nhằm mục đích lượm tiền là một đời sống vô giá trị.

A. Carnegie

1068) Sống là chiến đấu mà phần thưởng ở trên trời.

C. Delavigne

1069) Nếu đời sống tái bản kỳ nhì, tôi sẽ sửa ấn cáo biết bao nhiêu.

J. Clare

1070) Đời sống hấp dẫn tùy xuyên qua kính mình nhìn nó.

A. Dumas

1071) Đời sống là 10% bạn tạo nó ra còn 90% bạn chấp nhận nó.

I. Berlin

1072) Không nguồn phong phú nào hơn đời sống: Nó gồm mọi thể lực tình yêu, vui tươi và thần phục.

J. Ruskin

1073) Sẽ hỏng đời sống nếu mua nó mà lo lắng quá.

Shakespeare

1074) Trong 200, 300 năm đời sống trên thế gian sẽ là một sự đẹp đẽ vô tả.

Tchekhov

1075) Ở đâu có đời sống thì ở đó có hy vọng.

Cervantès

Đơn giản

2076) Có một cái gì hi hữu hơn khiêm tốn đó là đơn giản.

Rivarol

1077) Giản dị là cái gì khó khăn trên đời: Đó là cuối cùng của kinh nghiệm và nỗ lực chót của thiên tài.

G. Sand

Đui

1078) Trời thấy người đui cũng như họ thấy Trời.

Ngạn Arménie

1079) Ai mời người đui sẽ rước hai người khách.

Ngạn Ấn

1080) Khi nào viếng người đui bạn hãy nhắm mắt lại.

Ngạn Thổ Nhĩ Kỳ

1081) Không ai đem người mù ra khỏi tối tăm.

Kinh Coran

Đúng giờ

1082) Nghệ thuật đến đúng giờ chỗ hẹn đề tức giận sự chậm trễ của kẻ khác.

Liverpool Echo

Đức dục

1083) Con trẻ phải được biết đâu là phận vụ con trẻ trước khi biết đâu là bổn phận con người.

Kant

1084) Khi dạy con, bạn chú tâm đến các nguyên tắc công bình và công chính.

Tchou

1085) Phải cho con trẻ biết rằng giá trị của chúng nằm trong con người chúng.

J. Barni

1086) Kỷ luật phòng ngừa các tập quán xấu.

Kant

1087) Mỗi tâm tính con người đều có đa diện. Giáo dục là rút ra từ một tâm tính cái đa diện xuất sắc nhất của nó.

E. Quinet

Đức tin

1088) Đức tin không hành động là đức tin chết.

Thánh Paul

1089) Đức tin đời được núi.

Chúa Giêsu

1090) Tôi tin để hiểu.

Ngạn Latinh

1091) Người không đức tin như kẻ nghe tiếng mà không hiểu.

Kinh Coran

1092) Chỉ có đức tin cứu rỗi.

Ngạn Tin Lành

1093) Nhắm mắt lý trí là cách nhìn bằng đức tin.

Franklin

1094) Có ba cách tin: lý trí, thói quen và linh cảm.

Pascal

1095) Tin không hành động có phải là tin thật không.

Racine

1096) Đức tin là chiến thắng của thần học trên sự yếu đuối của con người.

Voltaire

1097) Đời sống là một thứ huyền nhiệm buồn thảm mà đức tin là chìa khóa

Lamenais

Được lòng dân

1098) Được lòng dân! Được lòng Dân! Tôi đã được, tôi đã mất. Nó là nước lớn nước ròng .. Nó không còn lại cái gì hết.

Léopold II

1099) Được lòng dân? Đó là vinh quang hai xu.

V. Hugo

1100) Được lòng dân thường là một nguy hiểm hơn là phần thưởng.

Girardin

E

Én

1101) Một con én không làm nên mùa xuân.

Aristote

Ê

Êm dịu

1102) Một việc công bình, êm dịu thường có thể lực trên nhân tâm hơn là bạo lực và dã man.

N. Machiavel

G

Gái và trai

1103) Người ta thích con gái vì điều họ đang có, thích con trai vì điều họ hứa hẹn.

Goethe

1104) Mười tám con gái đẹp thần thánh không bằng một con trai gù.

Con trai là của bạn chứ con gái thì không.

Ngạn Libanais

Ghen

1105) Thần Ghen u tối da mặt tái mét, chân lão đảo bước theo Thần Hồ Nghi hướng dẫn hẳn.

Voltaire

1106) Ghen là bằng chứng của tim cũng như bình thông phong là của chân vậy.

P.J Toulet

1107) Lạy Chúa ! Xin cho con khỏi chứng ghen.

Shakespeare

1108) Bạn muốn vợ bạn ngoan ngoãn không ?

Đừng khi nào có những ngờ vực ghen tương.

Le. Brun

1109) Đàn bà ghét người ghen không được yêu mà nỗi căm khi người họ yêu không biết ghen.

Lenclos

Gia đình

1110) Tình yêu gia đình là mầm giống duy nhất của tình yêu quê hương và của các nhân đức xã hội khác.

Funck-Brentano

1111) Một gia đình là gì nếu không phải là một chính phủ đáng ca tụng nhất.

Lacordaire

1112) Bởi vì giá trị và sức mạnh của xã hội dựa trên các công dân và bởi vì giáo dục là phương thế ảnh hưởng trên tâm tính của họ nên tự nhiên là hưng thịnh của xã hội dựa trên hưng thịnh của gia đình.

H. Spencer

1113) Tình yêu quê hương bắt đầu trong gia đình.

Bacon

1114) Gia đình đòi hỏi con người hy sinh cá nhân mà đáp lại nó làm cho cá nhân tăng trưởng.

P. Janet

1115. Không gia đình con người học yêu đương, kết đoàn và hy sinh ở đâu ?

E. Souvestre

1116) Nếu muốn tinh thần bền phẫn đâm rễ trong cốt tủy và biến thành nguồn sống thì ta hãy nhờ gia đình.

J. Simon

1117) Đưa trẻ không phải chỉ cần ăn . . . Ai luôn gần nó để tập cho nó những tình cảm tốt ? Người mẹ. Ai chỉ cho nó những nguy hiểm, tai nạn của đời sống, luyện cho nó sức mạnh của ý chí, cao cả của nhân đức ? Người cha.

J. Simon

1118) Dấu hiệu thứ nhất của hạnh phúc gia đình là tình yêu gia đình

Montlosier

1119) Linh hồn của gia đình êm dịu và nhân nghĩa cho kẻ nào yêu mến kính trọng nó.

O. Gréard

1120) Cũng như không tôn giáo nào không đền thờ thì cũng không gia đình nào không có tinh thần mặt của tổ ấm.

J. Simon

1121) Tinh thần gia đình là gì ? Đó là pha trộn tình mến sợ cha, tình âu yếm sợ mẹ, kính trọng cả hai, thần phục nhân đức của cha lẫn mẹ, bỏ qua các lỗi lầm, ghi nhớ công ơn, thông cảm đau khổ, cảm kích các hy sinh của cha mẹ.

P. Janet

1122) Cha tượng trưng cho công bình tinh xác, cho luật pháp thực hành, mạnh mẽ, gặt gao, cho sự đẹp đẽ ngay thẳng anh hùng. Mẹ tượng trưng cho công bình êm dịu của những hoàn cảnh giảm khinh, của những cơ duyên công bình mà trái tim và lý trí cho phép.

Michelet

1123) Thiên nhiên đã tạo đàn ông và đàn bà người này cho người kia, đã bắt họ sống chung, tình cảm, khả năng, chức vụ khác nhau mà quyền lợi bình đẳng.

J. Simon

1124) Người mẹ gia đình tốt từ khước các lối chùng diện phù phiếm.

Plutarque

1125) Người đàn bà đừng quên họ là nguồn vui, là nguồn hấp dẫn của gia đình.

P. Janet

1126) Người cha bị bắt buộc luôn đặt quyền lợi của con mình trên quyền lợi của mình.

Molinari

1127) Không phải chỉ sinh con mà nhưt là dưỡng dục con người mẹ mới tỏ ra thật là mẹ.

St. T. Chrysostome

1128) Tương lai con cái là công việc của người mẹ.

Napoléon

1129) Giáo dục con trai là trách vụ yêu nước nhất. Người mẹ dính vào chính trị nhờ việc ấy và nó vô cùng trọng đại.

Foussagrives

1130) Có những kỳ quan trong vũ trụ mà kiệt phẩm của sáng tạo còn là trái tim của người mẹ nữa.

Bersot

1131) Trong các vật báu mà cha mẹ để lại cho con cái không vật nào quý bằng một người anh: Đó là một người bạn Thiên Nhiên ban cho ta, là một tri kỷ mà rủi mất không ai thay thế được.

Plutarque

1132) Nếu bạn muốn làm người anh tốt hãy đừng ích kỷ.

S. Pellico

1133) Đức con sẽ là phần thưởng hay hình phạt cho cha mẹ tùy giáo dục nó lãnh ở cha mẹ.

Petit Seun

1134) Có nhiều cách làm hư con: Người ta làm hư tinh thần nó bằng khen ngợi nó quá lỗ, làm hư ý chí nó bằng cái gì cũng chịu nó, làm hư trái tim nó bằng lo lắng, tôn thờ nó quá.

Dupanloup

1135) Đức tính thứ nhất của một người mẹ là cương quyết và công bình.

E. Laboulaye

1136) Những đứa con tuân phục sẽ thành những công dân cương quyết

A. De Gasparin

1137) Âu yếm không bài trừ kỷ luật mà làm cho nó bớt bộ mặt khủng khiếp.

Bersot

1138) Khi gia đình đổ, nhà cửa tan.

Salazar

1139) Hết các gia đình hạnh phúc giống nhau. Mỗi gia đình hạnh phúc đều bất hạnh một kiểu.

Tolstoi

1140) Ở đâu người ta có thể ở sung sướng hơn trong cung lòng gia đình?

Marmontel

Giá trị

1141) Tôi biết giá trị của tôi và hãy tin điều người ta nói về tôi.

Già

1142) Phúc hay họa của tuổi già thường chỉ là hậu quả của cuộc đời quá khứ của ta.

Sainte Beuve

1143) Sau ấu thời, điều mà tôi biết hay nhất trần gian là lão thời. Trong yếu đuối của cả hai lứa tuổi, trong hy vọng của tuổi này, trong kỷ niệm của tuổi kia để lại, có cái gì sâu sắc cảm động tâm hồn bằng thứ tình cảm nhân nghĩa mà chỉ có sự khô khan và nhẹ dạ có thể không biết được.

Guizot

1144) Người già đã chịu ách nặng của đời sống, họ đã trải qua các thử thách và đau khổ. Chính nhờ các thử thách, họ đã chiếm đoạt công trạng tức là phần thưởng của nhân đức.

L. Carrau

1145) Cái nhát của tuổi già rất ác nghiệt: đau khổ mà không hy vọng lợi lộc và tự đắc lợi sợ lỗ bịch.

Bà De Stael

1146) Gánh nặng là già cả : dần dần mất dẻo dai, mất sức lực, mất linh hoạt, mỗi ngày thấy các cơ quan suy nhược. Song khi thấy tâm hồn luôn luyện tập, ngày càng chín chắn hơn, tự chủ hơn, tránh khéo léo và chịu đựng vững chắc sự đụng chạm của mọi nguy hiểm, người ta không còn cảm thấy mình già nữa.

Dé Charnage

1147) Tuổi già cởi mở ít già hơn.

O. Gréard

1148) Sớm hay muộn gì thì người ta cũng chỉ thường thức những tâm hồn thôi.

Vauvenargues

1149) Ân huệ êm dịu nhất mà trời ban cho tuổi già là ân huệ thu nhận dễ dàng các cảm tưởng của tuổi trẻ.

Nodier

1150) Ta phải đề phòng tuổi già đừng làm tinh thần ta nhẵn như gương mặt.

Montaigne

1151) Chỉ nên già để bao dung hơn thôi.

Goethe

1152) Về già bạn hãy trông chờ nơi con cái bạn điều mà chính bạn đã làm cho thân phụ bạn.

Pittatus

1153) Bạn hãy đốt củi cũ, uống rượu cũ, đọc sách, có bạn cũ.

Alphonse XI

1154) Một bà 90 tuổi nói với M. de Fontenelle 95 tuổi rằng : « Tử thần đã quên chúng ta ». Fontenelle đưa ngón tay lên môi bảo : im !

Chamfort

1155) Tuổi làm da nhẵn : Bạn đừng để lý tưởng làm nhẵn tâm hồn.

Mac Arthur

1156) Nhiều người tới một lứa tuổi nào đó sợ và ghét già vì đó phần đông già không đặc lực lại chết chưa tới số.

G. Papini

1157) Tôi đã già, chịu đựng nhiều thử thách, tách khỏi các mưu cơ, cảm thấy hơi lạnh vĩnh cửu thôi về mà vẫn không biết một rình rập trong bóng tối, tia sáng của hy vọng.

Ch. De Gaulle

1158) Không có gì đơn sơ bằng già mà tâm hồn trẻ, chỉ làm việc trong vui tươi và dốc tâm chí vào việc.

H. Bordeau

Già giặn

1159) Không trái nào không chua chát trước khi chín.

Publilius Syrus

1160) Chín sớm bị hái sớm chín mau thúi mau.

Ngạn La Tinh

1161) Trái lê chín phải rụng.

Carmontelle

Già hàm

1162) Mười lạng lời nói xuống trần gian, đàn bà giành hết chín, đàn ông lãnh một.

Le Talmud

1163) Bất cần ngôn, khi tiết lộ bí mật của kẻ khác nhưt là những bí mật được trực tiếp giao phó, là một sự vi phạm cam kết ngấm ngầm.

H Marion

1164) Bạn đừng nói lại câu chuyện của kẻ khác. Bạn nghe ai nói gì chống ai hãy cho lời ấy chết ngay trước mặt bạn.

Salomon

1165) Khoảng cách từ tâm sự đến bất cần ngôn bằng khoảng cách từ lỗ tai đến lỗ miệng.

Petit Seun

Giai thoại

1166) Trong sử tôi chỉ thích những giai thoại.

P. Mérimée

Giao thiệp

1167) Kể giống nhau tập hợp với nhau.

Homère

1168) Nếu bạn sống chung với người quê thì bạn học đi cà thọt.

Plutarque

1169) Củi khô đốt củi ướt.

Sách Talmud

1170) Ngủ với chó, thức dậy với rắn.

Cổ Ngạn

1171) Theo chim ut, nó dẫn bạn đến chỗ hoang tàn.

Ngạn Đức

1172) Ai ngủ gần ao thức dậy gần nhái.

Ngạn Berbère

Giáo dục

1173) Giáo dục chân chính là rút ra tinh hoa của chính mình. Có quyền sách nào hay nhất có thể tồn tại bằng cuốn sách của nhân loại.

Gandhi

1174) Giáo dục không phải là việc của nhà trường mà của một vài nhân đức người ta mang trong mình.

L. Bromfield

1175) Giáo dục của một dân tộc được xét đoán theo cách cư xử của nó ở ngoài đường.

E. De Amicis

1176) Sau thực phẩm, giáo dục là nhu cầu số một của một dân tộc.

Danton

1177) Một nền giáo dục tốt nối kết nhiều cái hay mà bạn tưởng về bạn với ít cái hay mà bạn tưởng về kẻ khác.

Mark Twain

1178) Kết quả quý báu nhất của giáo dục là dù muốn dù không làm điều phải làm, đúng lúc cần làm.

H. Huxley

1179) Ai làm chủ giáo dục có thể thay đổi bộ mặt thế giới.

Leibnitz

1180) Cho con người, tôi chủ trương rằng giáo dục là một việc tất yếu về cơ thể.

Horace Mann

1181) Mọi người sinh ra trên đời đều có quyền tuyệt đối được giáo dục. Không giáo dục một đứa trẻ là nhốt nó vào cảnh ngu dần, khốn nạn.

E. Laboulaye

1182) Một thể xác cường tráng, một tinh thần cương trực, một ý chí đạo đức : Đó là một nền giáo dục tốt.

Guizot

1183) Nếu có một đứa con phải giáo dục, tôi sẽ lo cho nó cái gì trước hết ? Tạo nó thành thiện nhân hay vĩ nhân ? Tôi tự đáp : « Phải tạo nó thành Thiện Nhân ».

Diderot

1184) Phải dạy kỹ cho con trẻ ghét các tật xấu của chính nếp sống của nó.

Montaigne

1185) Nếu nhiều người không đi đúng con đường thiện phải đi là tại tội xấu của giáo dục sơ khởi.

La Bruyère

1186) Nếu được giáo dục, không trong người nào mà không có cái gì tốt, cái gì trở thành tuyệt hảo.

Saint Evremond

1187) Mọi người đều hấp thụ hai thứ giáo dục: Giáo dục do kẻ khác cung cấp và giáo dục mình cung cấp cho mình.

Gibbon

1188) Lý tưởng của giáo dục là phải dạy con không phải theo tình trạng hiện thời của nhân loại mà theo ý tưởng đẹp đẽ về tương lai nghĩa là ý tưởng của nhân loại và định mệnh hoàn bị.

Kant

1189) Lý tưởng của giáo dục là chuẩn bị chu đáo cho cuộc sống toàn bị.

H. Spencer

1190) Dựng nhà trường để trí dục mà nhứt là để trí dục.

J. Simon

1191) Giáo dục công dân là bảo đảm sự trường tồn của dân tộc.

Jahn

1192) Đối tượng của dân tộc không phải là tạo ra những cái máy mà những nhân cách.

P. Janet

1193) Con người phải được giáo dục vì tại là người chứ không tại vì phải đóng giày, làm đinh, làm kim gút.

Chamirg

Giáo hoàng

1194) Giáo hoàng và Hoàng đế là hai cái phân nửa của Thượng Đế.

V. Hugo

1195) Giáo hoàng là thần tượng mà người ta phải chấp tay và hôn chân

Voltaire

Giáo hội

1196) Các dân tộc trôi qua, các ngai vàng xiêu đổ, giáo hội tồn tại.

Napoléon

Giáo sư

1197) Giáo sư giống cái gì? Họ giống một chai dầu thơm mở nút ra, mùi thơm tràn lan. Đóng nút lại, mùi thơm biến tan.

Le Talmud

Giàu

1198) Tôi nói thật cùng anh chị em rằng con lạc đà chui qua lỗ cây kim còn dễ hơn người giàu vào nước Thượng Đế.

Jésus Christ

1199) Người chết trong giàu sang, chết khốn nạn.

Andrew Carnegie

1200) Phẩm cách chân chính của một người ở trong cách họ sống chứ không ở trong cái họ có.

Blackie

1201) Của cải thường thường mà yên tâm còn hay hơn là sang phú mà lo âu.

Ngạn Á rập

1202) Sự giàu có của tôi không ở trong của cải to lớn mà ở trong các nhu yếu tầm thường của tôi.

Mộ ký của Brotherton

1203) Bạn hãy tin chắc rằng chỉ những gì bạn mang trong lòng mới là kho tàng quý báu của bạn.

Démophile

1204) Tiền người ta đang có là khí cụ của tự do. Tiền người ta đang tìm là khí cụ của nô lệ.

Rousseau

1205) Bạn đừng ưa chuộng tiền bạc bất cập hay thái quá: Nó là đầy tớ tốt và là ông chủ xấu.

Alex. Dumas con

1206) Tiền giết tâm hồn nhiều hơn gươm giết xác.

Walter Scott

1207) Nếu giàu vì cái thiện thì giàu là tốt.

Damiron

1208) Phước thay cho phú nhân! Họ có một phương tiện để an ủi.

Bá tước Diane

1209) Giàu có mà dùng như phương tiện để lười biếng truy lạc, kiêu căng, hống hách, cai trị thì đó là tổng hợp các tai họa phát xuất từ cái hộp của Pandore.

H. Mann

1210) Nhận biết giá trị của tiền bạc, luôn hy sinh nó vì hồn phận... thì đó là nhân đức thực.

De Sérancour

1211) Tiền bạc chỉ chui vào nhà người danh dự qua ngưỡng cửa nhân đức.

Amyot

1212) Hạnh phúc của người giàu không ở trong của cải họ có mà ở trong cái thiện họ thi hành.

Fléquier

1213) Hạnh phúc vĩ đại của giàu có là Cho.

Lacordaire

1214) Tật xấu có không do của cải mà do con người.

Sénèque

1215) Người giàu là người làm tiền nhiều mà chi tiêu ít.
Người nghèo là người ngược lại.

La Bruyère

1216) Ai sống bằng lòng không có gì hết là kẻ có tất cả.

Boileau

1217) Ai hạn chế khát vọng là luôn luôn khá giàu có rồi

Voltaire

1218) Bạn chóa mắt vì vàng chói trong nhà phú nhân : bạn thấy rõ điều họ có mà đâu có thấy điều họ thiếu.

St. Ambroise

1219) Bạn nhìn những người vĩ đại của thế gian : Họ mang theo gì từ giường chết ?

St. Augustin

1220) Cửa cải làm con người hư đốn ít hơn là 'sự theo đuổi của cải.

De Bonald

Giặc

1221) Giặc là hành vi của một dân tộc chống bắt công bằng máu của mình. Ở đâu có bắt công thì ở đó có lý do chính đáng của chiến tranh cho đến viên mãn.

Lacordaire

1222) Mọi chiến tranh cứu nguy đều thần thánh. Mọi chiến tranh xâm lăng đều đáng quyền rửa.

Lacordaire

1223) Phải tuyệt thông thứ vinh quang không vì bảo vệ quê hương và chỉ phục vụ hiệu danh của kẻ xâm lược.

Chateaubriand

1224) Một dân tộc có thể bị bắt buộc làm chiến cũng như một cá nhân bị bắt buộc phạm tội sát nhân để bảo vệ sự sinh tồn của mình.

De Laténa

1225) Không lợi lộc nào nếu nó không vừa là một quyền lợi có thể biện minh cho chiến tranh. Gây chiến ngoài mọi quyền lợi để nhằm lợi lộc vật chất đó là làm chiến tranh xâm lăng.

Beaussire

1226) Tất cả những gì dùng xâm lăng để tịch thu là của bất công.

Fénelon

1227) Tất cả những gì được thiết lập bằng gươm giáo đều bị hủy diệt bằng gươm giáo.

Ad. Garnier

1228) Cái gì vay bằng giặc đều trả bằng giặc.

Joubert

1229) Ở một dân tộc có trình độ cao về văn minh hay về đạo lý thì chiến tranh cho được đáng ca ngợi phải là chiến tranh tự vệ.

De Bonald

1230) Chính nghĩa thêm cho lợi lộc của chiến tranh lòng can đảm và tín nhiệm.

Bossuet

1231) Ai cũng phải dẫn thân cứu quốc khi hoàn cảnh đòi hỏi.

Bà De Stael

Giấy

1232) Đừng nói đến giấy trong nhà người thất hộng.

Cervantès

Giấy nháp

1233) Tôi viết một bức thư và gửi đi.

Dưóc mất tôi, giấy nháp còn đó.

Tôi đọc lại.

Tôi không thỏa mãn mà thư đã đi

Dầu vậy tôi sửa lại giấy nháp.

Guitry

Giận

1234) Nếu không phải là vua, tôi sẽ nổi giận.

Louis XIV

1235) Tôi sẽ đập anh nếu tôi nổi lời đĩnh.

Socrate

1236) Con giận như con ngựa hung hăng. Nếu lời cương, bước hung bạo của nó làm nó kiệt quệ.

Shakespeare

1237) Bạn hãy nguôi giận trước khi mặt trời lặn.

Sách Tân Ước

1238) Giận là cơn điên ngắn.

Sénèque

1239) Giận là cơn say làm tinh thần não loạn không kém cơn say thật.

St. Basile

1240) Trong các dục tình, phần nộ là thứ mờ ám lý trí nhất.

St. Thomas d' Aquin

1241) Không dục tình nào làm phán đoán mất trung thực bằng phần nộ.

Montaigne

1242) Bạn muốn khỏi nổi lời đĩnh không? Thì bạn đừng tò mò... Có cả ngàn cách ngừa cơn giận: thông thường nhất là lật nó lại thành việc trào phúng.

Sénèque

1243) Hãy tự đặt mình ở địa vị kẻ mình giận đi. Có khi ta giận vì tự ái tâm bậy muốn làm cho kẻ khác điều ta không muốn thiên hạ làm cho mình.

Sénèque

1244) Đừng làm gì, viết gì dưới ảnh hưởng của phần nộ và oán hận.

Sydney Smith

1245) Khi Socrate thấy tâm hồn mình bị thứ cảm xúc bất thường lay động và khi ông thấy muốn chớng người bạn nào thì ông nói dịu giọng lại, tỏ ra gương mặt tươi cười.

Plutarque

1246) Bài trừ đến tối đa các dấu tỏ ra xấu tính, giận dữ: Đó là cách làm tâm hồn giảm cơn giận và trở thành dễ mến đối với kẻ khác.

Dug. Stewart

1247) Bạn bị phần nộ lay động thì ráng tránh nghĩ đến đối tượng chọc tức bạn. Rút lùi nhúi thì lửa tắt.

Louis de Grenade

1248) Trị bịnh giận bằng cách làm một việc hiền dịu.

Fr. de Sales

1249) Khi bị phần nộ điều khiển hãy nghĩ ngay đến các hậu quả mà kẻ phần nộ sinh ra.

Plutarque

1250) Khi giận, quyết định không nói, không làm, không tin tưởng nơi mình.

Louis de Grenade

1251) Nguyên nhân của phần nộ nằm trong sự bạc nhược và khờ dại của tâm hồn.

Plutarque

1252) Tự ý nổi giận thường là tự gánh lỗi của kẻ khác.

Swift

1253) Người hạnh phúc nhất là người không bao giờ giận.

Th. Adam

1254) Đừng khi nào nổi tam bành với các đồ vật vì như vậy không đi đến đâu cả.

Marc Aurèle

1255) Hiền lành phá tan nóng giận.

Kinh Thánh

Giết

1256) Bàn tay phá hoại của con người không dung thứ cái gì sống hết. Nó giết để nuôi sống mình, để ăn mặc, để chùng diện, để tấn công, để tự vệ, để tự giáo huấn, để giải trí, nó giết để giết, nó là vua kiêu căng và kinh khủng, nó cần tất cả và không có gì chống cự lại nó.

Arioste

1257) Tiếng « Giết » được dùng cả nghìn lần trong Thánh Kinh và trong nhiều trường hợp, kể sát nhân hãnh diện về việc làm của mình, cho đó là tạo vinh quang cho Thượng Đế.

Ivan Bounine

Gió

1258) Làn gió mát làm lá rơi bay. Người ta nói nó rủ rỉ tiếng từ già buổi chiều với rừng.

N. Lenau

1259) Gió xuân như tuổi xuân.

Ho Chung

1260) Hãy thôi, hãy thôi, hỡi gió Đông: Người không ác độc như sự vô ân của con người.

Shakespeare

Giống nhau

1261) Chim cùng lông bay cùng đàn.

Cervantès

1262) Mọi người đều giống nhau ở chỗ: nghe chết thì kinh khiếp và bị ám ảnh bởi tính dục.

C. Mauriac

Góa

1263) Giữa một bà góa một năm và một bà góa một ngày, sự khác biệt to lớn.

La Fontaine

Gương

1264) Hãy xa lánh gương giáo... Nhiều quốc gia được cứu vãn không cần nó.

Bulwer Lytton

Gương mẫu

1265) Bạn hãy thực hiện điều bạn muốn kẻ khác làm. Chính con người của bạn chứ không phải lời bạn nói, phải là một bài giảng.

Amiel

1266) Giáo dục sẽ vô hiệu nếu không có gương mẫu.

P. Janet

1267) Một cuốn sách tốt, một lời nói hay có thể làm điều thiện, song một gương lành thuyết phục trái tim hùng biện hơn.

Khổng Tử

1268) Tật xấu của tinh thần hay lây như một số bệnh của thể xác.

St. Grégoire de Nazianze

1269) Không có gì nguy hiểm bằng một lời khuyên tốt đi kèm một gương xấu.

Bà De Sablé

1270) Ít nhiều chúng ta là những tiếng dội. Không hay biết mà chúng ta lập lại những nhân đức, khuyết điểm, cử chỉ và tánh nết của kẻ ta sống chung.

Joubert

1271) Bạn đừng canh tân bằng lý luận mà bằng gương mẫu.

Amiel

1272) Kinh nghiệm đã chứng minh rằng gương mẫu từ cao xuống hết các tầng lớp và gieo rắc điều tốt cũng như cái xấu.

A. Grun

1273) Bạn hãy lựa kẻ nào mà đời sống và ngôn phong làm cho bạn ngày càng tốt đẹp.

Sénèque

1274) Gương xấu là một độc dược tinh thần.

Amiel

1275) Phước thay cho con cái nào mà người cha dẫn đến chỗ hoàn thiện không thường bằng con đường dài và khó khăn của lời khuyên mà bằng con đường ngắn và dễ dàng của gương mẫu.

D' Agneseau

1276) Gương mẫu đầu nó cảm cách mấy, vẫn là yếu tố giáo dục mạnh nhất trên trần gian.

S. Smiles

1277) Bạn hãy làm cho chính bạn nên mới đẹp.

S. Smiles

1278) Con trẻ cần nhờ gương tốt hơn là lời chỉ trích.

Joubert

1279) Tôi thích gương mẫu vì chúng dễ gây cảm động và dễ giáo huấn hơn là các lý chứng của lý trí.

Amyot

1280) Chẳng những gương mẫu đặt chân lý vừa vào tầm của quần chúng mà chính nhờ hình thức mà nó cung cấp cho bài học, nó làm cho bài học hấp dẫn, êm dịu hơn.

O. Gréard

1281) Còn lại trong ta một cái gì, còn lại cái tốt hay cái xấu trong chính ta, trong con người, trong thâm tâm ta.

Félix Pécant

Gương xấu

1282) Khốn cho thế gian vì gương xấu. Gương xấu không tránh được mà khốn cho người để nó ra.

Mathieu, 18, 7

H

Hà tiện

1283) Người hà tiện không làm chủ vàng của họ mà vàng của họ làm chủ họ.

Bion De Boristhène

1284) Người nhất gan bảo mình khôn ngoan còn người hà tiện bảo mình tiết kiệm.

Publilius Syrus

1285) Người hà tiện đau gân ở mấy ngón tay.

Martial

1286) Hà tiện là quyển luyện vô độ điều mình có.

H. Marion

1287) Người hà tiện chẳng những là kẻ quá lo giữ của mà còn là kẻ khát vọng gia tăng của thái quá.

St. Augustin

1288) Người hà tiện càng gom của, họ càng nghèo vì càng có họ càng khao khát : Chính điều đó là bản cùng.

St. Chrysostome

1289) Đam mê cầu lợi dễ lãng phí làm cho những tâm hồn trong sạch nhứt phải đồi trụy.

Fénelon

1290) Ở đâu vàng bạc chiếm tâm hồn thì tận tưởng, hy vọng và yêu thương bị tống ra khỏi cửa.

Ngạn Đan mạch

Hành động

1291) Nếu chúng ta hiểu biết kẻ khác như chúng ta thì những hành vi đáng kết án nhất của họ cũng đáng chúng ta khoan hồng.

A. Maurois

1292) Tâm cao cả của hành vi con người được đo theo linh ứng tạo ra nó.

Louis Pasteur

1293) Hành động là sự sống của linh hồn cũng như của thể xác.

G. Meredith

1294) Hành động của tôi là tài sản duy nhất, là di sản của tôi.

Đức Thích Ca

1295) Sống hành động thường đáng chuộng hơn là tư tưởng quá sâu sắc.

Louis Bromfield

1296) Bạn hãy hành động cách nào mà bạn không tủi hổ.

Milarepa

1297) Nhờ phép lạ người ta biết thánh nhân.

Gilles de Noyers

1298) Gương mặt làm đẹp pho tượng, hành động làm đẹp con người.

Démophile

1299) Việc tốt xô đuổi việc xấu.

Kinh Coran

1300) Bạn hãy luôn hành động phù hợp quyết định của bốn phận.

P. Janet

1301) Hành động đối với ta phải là một bốn phận, một nhu cầu và một lạc thú.

J. Simon

1302) Thế giới là cái gì phải trở thành cho con người hoạt động, nghĩa là chứa đầy trở lực.

Vauvenargues

1303) Chuyển động là cái thiện cho hồn lẫn xác còn yên nghỉ là cái ác.

Platon

1304) Chỉ một điều có thể cho đời sống chân nghĩa và thực giá đó là nghị lực trong cái thiện và nghị lực này chỉ có được bằng thực tập thôi.

Blackie

1305) Không có cách sống nào khác hơn là hành động.

Guyau

1306) Hãy hành động cách nào cho qui luật mà ý chí bạn theo đuổi có thể mặc hình thức của lẽ luật phổ cập.

Kant

1307) Mọi ước vọng, mọi hành động đừng có mục đích nào khác hơn là ích lợi của xã hội.

Marc Aurèle

1308) Công trạng của phần nhiều việc ta làm đều tùy theo cách chúng được thực hiện.

L. Chesterfield

1309) Những lý lẽ mạnh nhất tạo thành những hành động mạnh nhất.

Shakespeare

1310) Lý luận đúng đưa đến hành động đúng.

V. Hugo

1311) Cử động tốt sẽ vô ích nếu chúng không trở thành những hành vi tốt.

Joubert

1312) Không hình thức nào của hoạt động mà là hồ thẹn: ở không mới là hồ thẹn.

Hésiode

1313) Chính hành động quyết định giá trị con người và luật pháp.

Lacordaire

1314) Một hành vi tốt là hành vi có hảo tính và đòi hỏi sức lực được thể hiện.

Montesquieu

1315) Hy sinh ngày nay để hưởng ngày mai, cái đó gọi là thương mại chứ không phải đạo đức.

Sénèque

1316) Mục đích của bạn không phải chỉ hiểu biết mà còn hành động và làm cho hành động hợp nhất với tư tưởng... Chỉ hành vi của bạn quyết định giá trị của bạn.

Fithte

1317) Chỉ có một cách học sống cao cả: Đó là hành động cao cả những khi gặp cơ hội.

Blackie

1318) Hãy tỉnh thức vì sợ tâm hồn lười biếng chạm đến tử thần.

Demophile

Hạnh phúc

1319) Không phải sống theo khoa học, tập trung hết các khoa học rồi hạnh phúc mà chỉ có một khoa học về thiện ác thôi.

Platon

1320) Người đàn bà nào bàn cãi hạnh phúc mà hạnh phúc do ái tình?

M. Prévost

1321) Bạn không quyền hưởng hạnh phúc, sức khỏe mà không sản xuất chúng.

G. B. Shaw

1322) Không có gì hăm dọa hơn hạnh phúc và mỗi chiếc hôn có thể gây một tình địch.

M. Maeterlinck

1323) Hạnh phúc gồm bằng những tai họa họa tránh được.
Alp. Karr

1324) Trước hết mọi việc, ta hãy tập không chóa mắt trước hạnh phúc không thỏa mãn được lòng người.

Bossuet

1325) Khoái lạc là hạnh phúc của người điên. Hạnh phúc là khoái lạc của quân tử.

Barbey D' Aurevilly

1326) Đòi được nhiều hạnh phúc quá là chương ngại vật của hạnh phúc.

Fontenelle

1327) Hạnh phúc là vật kỳ lạ. Người chưa từng biết nó có thể không hẳn là người khôn nạn.

L. Bromfield

1328) Chúng ta không hạnh phúc và hạnh phúc không có. Chúng ta chỉ khao khát nó thôi.

A. P. Tchekhov

1329) Hạnh phúc nào tay nắm không được đều là mộng.

J. Soularj

1330) Hạnh phúc là một mùi thơm mà người ta không thể tỏa sanh kẻ khác nếu không rưới vài giọt trên chính mình.

Emerson

1331) Một mái tranh, một quả tim với những cành đào hương và những cây lê đơm hồng, với những con gà mái và thỏ; Tại sao không thờ lạy các cái ấy!

Guित्रy

1332) Bằng hữu, rượu, rảnh rỗi, sách, hoa.. Tôi không bao giờ đổi nguồn vui này cho một thế giới hiện tại hay tương lai.

Hafiz

1333) Theo tôi, hạnh phúc trước tiên là sống thiện.

Fr. Sagan

1334) Hạnh phúc là biết điều mình muốn và muốn say mê điều đó.

F. Marceau

1335) Phải tìm hạnh phúc và đừng tìm gì khác nữa hết.

P. Eluard

Háo danh

1336) Háo danh là mẹ đẻ của lối bịch cũng như ở không là mẹ đẻ của tật xấu.

Marmontel

1337) Háo danh bên ngoài là dấu hiệu rõ rệt nhất của nghèo nàn bên trong

St. Jean Chrysostome

1338) Cửa cải chân chính là thứ của cải làm ta tốt đẹp hơn. Hành thiện cho kẻ khác làm ta tốt đẹp hơn chứ không phải khoe khoang làm ta xấu xa hơn vì háo danh.

St. Augustin

1339) Không gì làm con người bị tưởng tượng là đề mặt, không gì làm nó hèn yếu bằng háo danh. Háo danh là con dấu của sự tầm thường.

Vauvenargues

1340) Lợi dụng háo danh trong địa vị hay chức tước của mình là báo hiệu rằng mình ở dưới các cái ấy.

Veczinska

1341) Khi con công phùng lông lên, trưng bày cái lông đẹp thì nó để lộ các cái còn lại và chứng tỏ rằng không còn cái gì xấu xí hơn.

F. De Sales

1342) Đặt cho lười bạn một cái phanh. Đó là bòn phạt khó nhứt, trọng yếu nhứt. Nguồn gốc của tội này thường là háo danh.

A. Vinet

1343) Ham hố xuất hiện là nguồn gốc của điều tàn.

A. Petiet

1344) Bạn muốn người ta nghĩ tốt về bạn không? Thì đừng nói gì về điều tốt đó hết.

Pascal

1345) Quá bất mãn về mình là bạc nhược

Quá hài lòng về mình là khờ khạo

Bà De Sablé

1346) Đặc tính của kẻ bất mãn tha nhân là quá hài lòng về mình.

D' Agnesséau

1347) Khiêm tốn giả dối là háo danh tể nhị nhứt.

La Bruyère

1348) Người ghen tương là nạn nhân mà hành khố.

Bá tước Diane

Hăm dọa

1349) Sét làm con nít hoảng, hăm dọa làm kẻ yếu tinh thần run.

Démophile

1350) Kẻ không sợ hành động không sợ lời nói.

Sophocle

1351) Cây cung không luôn luôn bắn trúng bia mà nó dọa.

Horane

1352) Sư tử giết không gặm.

Variaute

1353) Nếu cần không được, bạn đừng nhăn răng.

J. Ray

1354) Hăm dọa là khí giới của kẻ bị hăm dọa.

Boccase

Hy sinh

1355) Cây kim trang sức kẻ khác mà nó trần truồng.

Ngan Basque

1356) Đèn tàn lụn để soi sáng.

H. G. Bohn

1357) Một đời sống hy sinh là tuyệt đỉnh của nghệ thuật. Nó tràn đầy nguồn vui chân chính.

Gandhi

Hy vọng

1358) Trong các đam mê, cái lời cuốn hút là hy vọng. Nó chăm sóc, nuôi dưỡng ta, xoa dịu các chua cay của đời sống:

Bossuet

1359) Hy vọng khích động người khôn ngoan, gạt gẫm người hống hách, người khờ dại là kẻ vô ý tin tưởng nơi các lời hứa của mình.

Vauvenargues

1360) Hy vọng đánh thức can đảm trong khi thất vọng là khốn nạn cuối cùng.

V. Knebel

1361) Hy vọng là cứng đầu vì chỉ có nó biết chờ đợi.

Bá tước Diane

1362) Một ngày nọ cái gì cũng sẽ hay, đó là hy vọng: Hôm nay cái gì cũng hay, đó là ảo tưởng.

Voltaire

1363) Bạn hãy tin tôi, cầu nguyện là tiếng kêu hy vọng.

Musset

1364) Hy vọng đức hạnh bay mau: Nó có cánh của chim én.

Shakespeare

1365) Người khả tử và thần vĩnh cửu không hề giết hy vọng.
G. D'Annunzio

1366) «Bạn vô, hãy để lại mọi hy vọng». Tôi thấy mấy tiếng này viết chữ đen trên cao ở một cái cửa và tôi tự nói: «Lạy Thầy! Ý nghĩa của mấy tiếng này đối với tôi chưa chất quá».
Dante

1367) Ta nãy hy vọng đau khổ của ta được ngưng lại nếu ta không thôi hy vọng.
Cuarini

1368) Trong tràn đầy thống khổ, bạn đừng khi nào mất hy vọng vì xương càng cứng thì tủy càng ngon.
Hafiz

Hiến pháp

1369) Bồn phận thứ nhứt của công dân là tận tâm tuân phục và làm cho ai nấy tuân phục hiến pháp của nước mình: điều đó nằm trong bồn phận cùng quyền lợi của mình.
A. Franck

1370) Hiến pháp bị xé là bạo lực thay thế quyền lợi, độc tài thế chỗ công lý và thường là loạn lạc thay thế trật tự.
A. Franck

Hiền

1371) Người ta không thể hành thiện cho mọi người. Song có thể biểu lộ cho mọi người từ tâm.
Guyau

1372) Bạn hãy hiền dịu, mềm mỏng đối với hết mọi người mà nhứt là trong gia đình.
F. De Sales

1373) Bạn hãy nghe một cách êm dịu để hiểu biết rõ hơn và có thể trả lời hợp với lý trí và chân lý hơn.

Sách Ecclesiaste

1374) Từ tâm tạo nhiều bạn hơn tiền tài, nhiều tin tưởng hơn quyền bính.

Fénelon

1375) Chúng ta sinh ra để hiệp tác việc chung... Hành động người này chống người kia là chống trật tự tự nhiên.

Marc-Aurèle

1376) Tất cả đều được chinh phục bởi hiền dịu chứ không bởi bạo lực.

F. De Sales

1377) Bởi nương chiu và hiền dịu bạn sẽ nắm tâm địa hơn bằng kiến thức.

J. Chrysostome

1378) Dù cái ác nhiều đến đâu vẫn phải có trái tim dễ thương hại.

P. Janet

1379) Sự thân mật làm cho tim của kẻ ta tiếp xúc khỏi lạnh nhạt.

Vincent de Paul

1380) Lời khuyên cứng cõi không kết quả: Đó là những nhát búa bị hờn đe cho đội ngược lại.

Helvétius

Hiện hữu

1381) Đã có không quan hệ, quan hệ là hiện hữu.

T. De Molina

1382) Người ta không nên luôn nghĩ đến điều phải làm mà nên tưởng đến mình phải hiện hữu làm sao.

Eckhart

1383) Ước ao cái gì có thể có hãy ước.

André Gide

1384) Hiện hữu hay không hiện hữu đó là vấn đề

Shakespeare

Hiện tại

1385) Bạn hãy hưởng hiện tại.

Horace

1386) Ta hãy gạt hái các nguồn êm ái.

Perse

1387) Hãy uống và hưởng thụ cho hôm nay.

Théoguis de Mégare

Hiệp nhất

1388) Người ta không bắt kể chung một con ngựa hung hăng và một con hươu cái nhút nhát.

Tourgueniev

1389) Một đàn ông trí thức kết hôn với một đàn bà dốt không bao giờ đặt họ ngang hàng mình được.

A. Kouprine

1390) Người ta biết nhau ba tuần, yêu nhau ba tháng, cãi nhau ba năm, tha thứ nhau ba mươi năm và con cái khởi sự lại.

H. Taine

1391) Tất cả cho một và một cho tất cả.

A. Dumas

1392) Ước sao họ nên một.

Jésus Christ

Hiếu thảo

1393) Hãy thờ kính cha mẹ con hầu những ngày trên chốn mà Đấng Đời Đời, Chúa của con cho con được kéo dài.

Exode-XX,12

1394) Khốn nạn thay đàn ông và đàn bà quên rằng họ là con cái.

G. W. Curtis

Hiểu biết

1395) Người ta nhầm chán tất cả trừ hiểu biết.

Virgile

1396) Người học phải tin, người biết phải khảo sát.

Roger Bacon

1397) Tôi hiểu biết tất cả trừ chính tôi ra.

Villon

1398) Kiến thức đến mau còn khôn ngoan đến chậm.

Tennyson

1399) Kiến thức là khí cụ duy nhất để sản xuất mà không bị phá giá.

J. M. Clarck

Hình dáng

1400) Bạn đừng phán xét hạt tiêu theo hình dáng nhỏ bé của nó, hãy ném nó và bạn sẽ cảm thấy nó cay cỡ nào.

Ngạn Á Rập

1401) Trông mặt mà bắt hình dong
Con lợn có béo thì lòng mới ngon.

Ngạn Việt

1402) Lạy Trời! Bề ngoài thường hay gạt gẫm
Không nên luôn luôn phán đoán theo điều mình thấy.

Molière

Hòa bình

1403) Khoảng cách giữa hai chiến tranh.

J. Girandoux

1404) Nếu bạn muốn sự bình yên của bạn không bị sứt mẻ thì bạn hãy tin tưởng nhiều nơi Thượng Đế chớ đừng tin gì hết nơi đàn bà.

R. De Campoamor

1405) Chúng ta có một nền văn minh biết gây chiến tranh mà không biết tạo hòa bình.

G. Ferrero

1406) Hòa bình có những chiến thắng của nó không kém hiền hách những chiến thắng của chiến tranh.

Milton

1407) Bạn bảo tôi : «Hãy bỏ trong tay tôi mạng sống của anh và anh sẽ có hòa bình». Tôi không tiếc cung cấp mạng sống tôi mà hòa bình cũng không đến.

Hofiz

1408) Vinh quang Thiên Chúa trên trời và hòa bình dưới thế cho người thiện tâm.

Luc II, 4

1409) Họ dùng gươm rèn lưỡi cày, dùng giáo rèn rựa. Nước này không dùng gươm chống nước kia và người ta không giao chiến nữa.

Isaie, II, 14

Họa phẩm

1410) Họa phẩm đối với tôi chỉ là phương tiện để quên đời sống. Một tiếng kêu về đêm. Một tiếng ngất lờ hơi. Một tiếng cười nghẹn giọng.

G. Ronault

1411) Họa phẩm là một bài thơ để coi thay vì cảm giác và bài thơ là một họa phẩm để cảm thay vì để coi.

Léonard de Vinci

Họa sĩ

1412) Và tôi nữa! Tôi là Họa sĩ.

Le Corregge

1413) Họa sĩ vĩ đại cũng như tác giả vĩ đại nhân cách hóa điều con người có thể làm được chứ không phải điều công cộng cho nhơn loại.

Bulwer Lytton

Hoài nghi

1414) Thuyết hoài nghi không bao gồm sự đi sâu của tinh thần, sự tế nhị của phê phán mà là thứ lơ khờ và bất lực trong việc lĩnh hội chân lý.

E. Renan

1415) Thuyết hoài nghi thường gạt gẫm hơn là thực tế.

H. Marion

1416) Hỡi thanh niên! Dù bạn làm nghề gì, bạn đừng để mắc chứng hoài nghi hắc ám và vô lợi, bạn đừng để bị làm nản chí bởi những giờ buồn thảm trôi trên một dân tộc...

Pasteur

1417) Là khốn nạn nếu sự phủ nhận cai trị bởi vì đời sống là một quả quyết.

Amiel

1418) Trong hoài nghi bạn hãy kiên trì.

Zoroastre

1419) Lạy Chúa! Nếu có Chúa, xin cứu linh hồn con nếu có linh hồn.

E. Renan

1420) Nếu bạn muốn thì bạn hãy hoài nghi kẻ yêu bạn, bạn hoài nghi một người đàn bà, một con chó, mà đừng khi nào hoài nghi chính ái tình.

Alfred de Musset

1421) Tôi đã đề ý rằng càng bị hoài nghi xâm chiếm, người ta càng bám vào sự sáng suốt giả tạo của tinh thần với hy vọng dùng lý luận soi rọi điều mà tình cảm làm cho mờ đục và đen tối.

A. Moravia

Học

1422) Bạn hãy ăn náu trong học tập, bạn sẽ thoát được mọi nhàm chán của đời sống.

Sénèque

1423) Bạn hãy học và sẽ không còn lo lắng gì nữa.

Lão Tử

1424) Mỗi thanh niên, thiếu nữ phải biết khi học ở nhà trường cần chuẩn bị làm việc, tạo những giá trị ích lợi cho con người và xã hội. Độc lập ngoài hoàn cảnh của cha mẹ, mọi người phải có một con đường duy nhất: Đó là Học và Học xong là làm việc.

N. Khrouchtchev

1425) Mỗi ngày tôi học để dạy dỗ sau này.

E. Faquet

1426) Các yếu tố của nghệ thuật học là: Ý chí, trật tự và thời gian.

M. Prévost

1427) Chúng ta hãy học dưới thế này những điều mà sự hiểu biết có thể tiếp tục trên trời.

Ad. Smith

Học vấn

1428) Giáo dục cho con người phẩm cách.

Diderot

1429) Sau khi ban quyền cho dân chúng bạn hãy dạy cho họ sự khôn ngoan : Học vấn là trái cân tất yếu cho tự do.

Talleyrand

1430) Người không học vấn là một kẻ gây loạn lạc và là một khí cụ sản xuất đáng ghét.

E. De Laveleye

1431) Học vấn làm tâm tính hòa nhã, chỉ dẫn các bồn phận, tạo lòng yêu trật tự, công bình và các nhân đức.

Diderot

1432) Người có học vấn « Người » hơn nếu họ không học.

Bersot

1433) Không có gì bùng rề, đề phòng dị đoan bằng học vấn vững chắc.

Fénelon

1434) Nếu tôi có con, hằng ngày tôi sẽ nói với nó rằng chúng ta đang sống một thời và một xã hội mà cái gì cũng phải thông thuộc tất cả, chuẩn bị tất cả.

A. De Tocqueville

1435) Học vấn gia tăng giá trị bần sinh

Horacé

1436) Kiến thức có giá trị hơn vàng ròng.

Kinh Thánh

1437) Với những con người, người ta đào luyện các giám mục.

Cervantès

1438) Bộ lông trang sức con công và học vấn trang sức con người.

Ngạn Nga

Hoàn thành

1439) Hoặc không làm hoặc làm chu tất.

Ovide

1440) Giết rắn phải chặt đầu.

Ngạn Á rập

1441) Rượu rót rồi phải cạn chén.

Baif

Hối hận

1442) Nỗi buồn mà tội lỗi sinh ra, có một tên đặc biệt gọi là Hối hận.

Bossuet

1443) Trên trời sẽ vui cho một tội nhân hối hận hơn là cho chín mươi chín người lành không cần hối cải.

Luc. XV,7

Hối tiếc

1444) Điều người ta cho kẻ ác, luôn luôn người ta hối tiếc.

La Fontaine

1445) Hồi xưa đời sống đẹp làm sao!

Vogel Weide

1446) Đừng tiếc cái gì không còn nữa vì nếu không có cái gì thay đổi thì tất cả sẽ trở thành chóng nhàm chán, còn đâu êm dịu.

G. Bauer

1447) Ôi Roméo, hồi Aoméo! tại sao chàng là Roméo.

Shakespeare

Hôn

1448) Chiếc hôn chậm nhứt còn là chiếc hôn vội nhứt.

Middleton

1449) Mối! Hối mối! Chiếc hôn chết, chiếc hôn cần.

Mối ơi! Chiếc giường của ái tình sâu thẳm như cái chết.

A. Samain

1450) Có những điều mà người ta chỉ có thể nói được khi hôn nhau.

M. Maeterlinck

1451) Hôn ơi ! Của uống huyền diệu mà những chiếc môi rớt cho nhau như những chén khao khát.

A. De Musset

1452) Mà họ yêu nhau thật không ? Có lẽ thực ra họ chỉ yêu bằng những cái hôn nhau.

Valery Larbaud

1453) Khi người ta hôn ai là người ta muốn được hôn.

S. Guitry

1454) Khi người đàn bà đang giận, bốn cái hôn nhỏ đủ an ủi họ.

Goldoni

1455) Chiếc hôn này là con dấu do đó đời tôi đóng kín lại.

Tristan L' Hermite

1456) Độ không phải là trao cái hôn khoái lạc mà để lại hồi tiếc và làm cho khát vọng.

J. Second

1457) Có hai cái hôn trên đời mà tôi không quên : Cái hôn cuối cùng của mẹ tôi và cái hôn đầu tiên của tôi.

Ngạn Tây Ban Nha

1458) Hôn ... là một điểm hường người ta đặt trên chữ «i» của động từ «iêu».

E. Rostand

1459) Hôn mà không râu mép cũng như bò bít tết không bỏ hạt cải.

Ngạn Ý

1460) Và những chiếc hôn của họ cũng thánh thiện, cũng thanh khiết như râu ẩn sĩ rụng chạm vảy.

Shakespeare

Hôn phối

1461) Hôn phối là nhà cho thuê, người ta vô tháng mười ra tháng hai.

Béranger

1462) Có hôn nhân tốt mà không có hôn nhân thú vị.

La Rochefoucauld

1463) Thà lập gia đình hơn là dâm động.

Saint Paul

1464) Hôn nhân êm dịu nhất thì luôn luôn là một gông cùm.

Regnard

1465) Thà kết hôn hơn là chết.

Molière

1466) Tôi đã thấy nhiều lừa dối, không cặp nào lời cuốn tôi được.

La Fontaine

1467) Hôn nhân tốt có lẽ là hôn nhân người ta quên ngày mình là tình nhân, đêm mình là chồng.

J. Rostand

1468) Khi một con trai già cưới một thiếu nữ, họ xứng đáng... không, lỗi lầm ấy gây hình phạt cho họ với nàng.

Sheridan

1469) Bạn hãy để cho tôi nói với bạn rằng tôi kết hôn cũng như tôi thất vọng hay tự đầu độc. Tôi kết hôn và chết là một.

Moreto Y Cabana

1470) Hôn nhân theo như ngày nay là một trong những lão xược bỉ ổi nhất, là hình thức tối cao của ích kỷ.

L. Tolstoi

1471) Không có hôn nhân xấu chỉ có vợ chồng xấu thôi.

Rachilde

1472) Ở đâu có hôn nhân không ái tình, ở đó sẽ có ái tình không hôn nhân.

Franklin

1473) Trong mọi trường hợp, bạn hãy kết hôn đi. Nếu được người vợ tốt, bạn hạnh phúc. Nếu gặp người vợ xấu bạn sẽ thành triết gia. Đó là điều hay nhất cho con người.

Socrate

1474) Cưới người đàn bà mình yêu và yêu mình là đoán chắc với nàng rằng mình chấm dứt tình yêu ban đầu.

A. Capus

1475) Nuôi một đứa con gái để gả cho lính tráng thì tốt hơn hồi sinh nó ra đem quăng nó ngoài lộ.

Tou-Fou

1476) Hôn nhân là một trong những việc quan trọng nhất của đời sống mà đó có lẽ là một trong những việc người ta ít cân đo nhất.

Boccage

1477) Bạn đừng thất vọng vì quá dễ cao hạnh phúc lứa đôi. Bạn hãy nhớ rằng chim họa mi chỉ hát mấy tháng mùa xuân rồi lúc sinh nở im hơi lặng tiếng.

T. Fuller

1478) Cưới vợ cho con trai khi bạn muốn. Gả con gái khi bạn có thể.

G. Herbert

1479) Hôn nhân có lẽ là một cái hồ bão tố mà độc thân thì gần như luôn luôn là một máng uống bùn lầy.

T.L Peacock

Hợp lý

1480) Ai có thể tưởng tượng rằng có con la mà không có con lừa không.

Epictète

1481) Từ vật không đen đừng vì đó kết luận rằng nó trắng.
Fernando de Rojas

1482) Cũng như rượu ứt ky, luân lý nhiều quá mất đức tính tốt của nó.

Lord Dunsany

Hợp thời

1483) Thừa ông! Người xưa là người xưa và chúng ta là những người của hôm nay.

Molière

Huynh đệ

1484) Tự do, bình đẳng là quyền lợi của ta còn huynh đệ là bổn phận của ta.

A. Fouillée

1485) Không hành ác chưa đủ còn phải tận tâm hành thiện nữa.

Fénelon

1486) Tình huynh đệ là sự hỗ tương thông phần của tình yêu, lao công và tài sản.

Lacordaire

1487) Đối với người xung quanh không phải chỉ lời ngon ngọt là đủ mà còn phải xử bằng trọn cả tâm hồn nữa.

F. De Sales

1488) Không có cái gì thuộc về con người mà xa lạ đối với tôi.

Térence

1489) Người ta chỉ sống đầy đủ khi sống cho kẻ khác.

Guyau

1490) Chúng ta hãy yêu thương lẫn nhau và tình thần chúng ta sẽ hiệp nhất.

Gratry

1491) Những điều cao đẹp nhất là những điều người ta làm trong hợp tác với kẻ khác.

A. Fouillée

1492) Trong lãnh vực tín ngưỡng luân lý và tôn giáo thiếu tình huynh đệ, có nghĩa là mê tín.

A. Fouillée

Hùng biện

1493) Không có hùng biện có độc, và mọi hùng biện gia đều có hai thiên tài: cái của họ và cái của thời đại nghe họ.

Lacordaire

1494) Hùng biện chân chính bắt chấp hùng biện.

Pascal

1495) Bạn hãy chụp hùng biện và vụn họng nó.

P. Verlaine

1496) Hãy coi rẻ hùng biện nó làm ta ước muốn chính mình chớ không phải các sự vật.

Montaigne

Hư danh

1497) Hắn như con gà trống tưởng rằng mặt trời mọc lên để nghe nó gáy.

G. Eliot

1498) Con ruồi đậu trên thành xe rồi nói: «Tôi quậy lên bao nhiêu là bụi».

Fr. Bacon

1499) Phù vân trên mọi phù vân, phù vân trên mọi phù vân. Tất cả đều phù vân.

Ecclésiaste-I, 2

1500) Mỗi người có quyền khoác lác khi họ không thành công.

Disreali

Hư vô

1501) Làm ái tình như một bồn phận, viết như một nghề, cả hai đều là : Hư vô.

P. Leautaud

1502) Tham vọng tuyệt đỉnh của tất cả những gì hiện sinh là tiêu tan trong hư vô, là tự hư vô hóa, là ngủ không mộng...

G. Nejera

Hứa

1503) Tin lời hứa của đàn bà là nắm đuôi lợn.

Cervantès

Hương

1504) Hãy gửi cho gió đóa hoa hái trên gương mặt nở hoa của bạn. Và tôi sẽ gửi mùi hương các nẻo đường bạn đi qua.

Hafiz

1505) Hiền nhân gieo hương nhân đức bốn phương trời.

Đức Thích Ca

1506) Đêm nay không thể ngủ. Mùi hương của mạn xông qua cửa sổ hé mở.

Otsouyou

1507) Hương gây mùi nhớ trà khan giọng tình.

Nguyễn Du

Hướng đạo

1508) Nói tắt một tiếng, đó là trường dạy công dân bằng phương tiện của thiên nhiên.

L. R. Baden Powell

Hương thượng

1509) Thượng Đế cho con người gương mặt ngẩng lên và khiến nó ngó lên trời.

Ovide

1510) Hãy móc cái xe của bạn lên một ngôi sao.

Emerson

Hường

1511) Nó càng ít phô bày nó càng đẹp.

Le Tasse

1512) Ở đâu tôi đã trồng cây hương thì luôn luôn ở đó tôi đã bẻ hoa hương.

A. Nervo

1513) Từ bây giờ bạn hãy hái những hoa hương của đời sống.

Ronsard

I

Ích kỷ

1514) Cái tôi đáng ghét.

Pascal

1515) Mỗi cái tôi là thù địch và muốn làm bạo chúa trên các cái tôi khác.

Pascal

1516) Nhu nhược, khoan dung đối với mình và cứng cỏi đối với tha nhân chỉ là một tật xấu.

Nicole

1517) Ích kỷ là một thứ ma cà rồng nuôi sống mình bằng máu thịt sinh vật khác.

Ballanche

1518) Người ta muốn có lý, muốn cai trị và ai cũng phải xuôi theo thị hiếu, tính tình của ta.

Bersot

1519) Ngay những lạc thú ích kỷ nhất vì đều là vật chất như lạc thú ăn uống, muốn chúng ta hấp dẫn ta cũng phải chia sẻ với kẻ khác.

Guyau

1520) Những tâm tình cao đẹp nhất của con người là những tâm tình trong đó không có chỗ cho cái tôi.

Lacordaire

1521) Yêu chuộng ai chỉ vì họ hợp ý kiến, nếp sống với ta, đó chỉ là ta tự tôn thờ mình mà bằng cách ít đụng chạm thôi.

Th. Adams

1522) Những hành vi chỉ biết ích kỷ thôi là những trái thay vì chín lại thúi trên cây.

Guyau

1523) Ích kỷ là ảo tưởng đời đời của hà tiện.

Guyau

1524) Không ích lợi cho ai cả là không giá trị gì cả.

Descartes

1525) Giàu có thật của đời sống là thương yêu; nghèo nàn thật là ích kỷ.

A. Vinet

1526) Truy lạc là hình thức bén nhọn nhứt của ích kỷ.

A. Vinet

1527) Trống bạn và đầy họ.

Delille

1528) Sau tôi là lụt cả.

Ngạn Pháp

1529) Người chỉ sống cho mình là sống bậy.

A. De Musset

1530) Ích kỷ đã phát ra sự ghê tởm đến nỗi ta phải tạo phép lịch sự để che dấu mà nó soi lũng các màng chắn để hiện ra khắp nơi.

Schopenhauer

1531) Ích kỷ thông minh có thể dẫn người ta đến những nhân đức cao cả.

A. Capus

1532) Người ích kỷ là người không dùng hết các giây phút của đời mình để bảo đảm hạnh phúc của hết các kẻ ích kỷ khác.

S. Guitry

Y

Y sĩ

1533) Bao lâu con người còn có thể chết và ham sống thì y sĩ sẽ còn bị chế giễu và trả tiền hậu.

La Bruyère

1534) Y sĩ nguy hiểm nhất là những ông bầm sinh là kép hát mà bắt chước y sĩ bầm sinh với một nghệ thuật đầy ảo tưởng.

F. Nietzsche

1535) Ôi ! Tôi chịu đựng một cuộc chiến chống bốn ông y sĩ. Nếu ông thứ năm đến là tôi tắt thở.

Le Curé d'Arx

1536) Các y sĩ tài danh nhất là : Bác sĩ Đói bụng, Bác sĩ Yên tĩnh và Bác sĩ Vui tươi.

Ý chí

1537) Ý chí kiềm hãm hay kích thích tình cảm, trí tuệ sẽ tạo hòa hợp nội tâm ta.

A. Quillet

1538) Bạn hãy hành động sao cho cách ngôn của ý chí bạn có thể thành luật phổ thông.

Kant

1539) Nhược chí lo nói, cường chí lo làm.

Le Bon

1540) Cái gì lòng rộng rãi, Thượng Đế sáng tạo hợp với lòng nhân của người và có giá trị nhất là tự do của ý chí.

Dante

1541) Ý chí là nguồn của thế lực: Nhờ đó mà con người chỉ huy và tuân phục.

Lacordaire

1542) Vinh quang của con người nằm trong ý chí cương trực và đặc dụng.

A. Vinet

1513) Giá trị tinh thần cũng dễ thăng trầm như giá trị kinh tế và điều đó do ý chí

P. Janet

1544) Ý chí phải cai quản các khuynh hướng.

Royer-Collard

1545) Tôi là con người đã muốn, đã muốn, đã muốn tận lực.

Victor Alfieri

1546) Ánh sáng soi đường chớ không giúp con người sức lực đi đường.

Benjamin Constant

1547) Bạn phải muốn điều bạn muốn.

Léonard de Vinci

1548) Bạn đừng nói: « Tôi sẽ làm » sau khi đã suy nghĩ kỹ, bạn hãy nói ngay: « Tôi làm ». Nhờ vậy ý chí sẽ cứng rắn.

Bác Sĩ Max Simon

1549) Nếu ta cần ý chí mạnh để hành thiện, ta còn cần nó hơn để tránh ác.

Bá Tước Molé

1550) Không có cái gì không làm được: Có những con đường cho hết mọi việc.

La Rochefoucauld

1551) Có những người bỏ cơ hội chớ không có những người không có cơ hội.

La Beaumelle

1552) Những người phèn nàn số mệnh thường là kẻ phàn nàn chính mình.

Voltaire

1553) Điểm tựa người ta ít dùng nhất là điểm tựa có trong mình.

Bà Blanchecotte

1554) Sẽ làm được nhiều việc nếu người ta ít tưởng rằng không thể làm được.

Malesherbes

1555) Hồ nghi là tên phản làm ta mất cái thiện có thể thực hiện được bằng cách không cho ta làm thử coi.

Ý kiến

1556) Bao nhiêu đầu, bao nhiêu ý kiến.

Térence

1557) Ý kiến không thay đổi là ý kiến xấu.

Publilius Syrus

1558) Thường một người có lương tri hơn tất cả.

Phèdre

1559) Mỗi người thấy theo kiểu của mình.

Rabelais

Ý tưởng

1560) Một chữ hoàn toàn là một chữ chỉ chứa một ý. Nếu có một ý bạn hãy nói nó ra và ngừng lại. Có một ý tưởng là đẹp lắm rồi.

P. Reboux

1561) Ý tưởng điều khiển nhân loại.

H. Spencer

Yêu người

1562) Không bác ái, luật công bình trở thành vô ích.

Secretan

1563) Bác ái phát sinh do hy sinh và nhứt là hy sinh lòng kiêu hãnh.

Lacordaire

1564) Người ta khó có một tiểu bộ vĩ đại nếu sau đó không có tình yêu nhân loại.

Henri Ford

1565) Không cái gì gây hạnh phúc cho ta bằng phục vụ một cái gì trong án điển của Thượng Đế ban cho một tâm hồn.

Lacordaire

1566) Bạn có buồn không? Hãy tìm quanh bạn một việc nào để giúp đỡ, một nỗi khổ phiền để an ủi, một cơn nghèo túng để nâng đỡ và bạn sẽ tìm lại nguồn vui.

Jacques Coeur

1567) Hãy tin tưởng mình sinh ra không cho mình mà cho kẻ khác.

Lucain

1568) Chúng ta chỉ có một cách thực tế điều gì chúng ta đã cho.

Fr. Ozanam

1569) Hãy chết trong niềm vui thần thánh rằng mình không hề làm hại một tâm hồn nào.

Bá Tước Ghika

1570) Sống là hành động và luôn luôn phục vụ.

Mermoz

1571) Làm cho người ta tốt hơn đó là cách duy nhứt làm cho người ta hạnh phúc hơn.

Ampère

1572) Danh dự cao cả nhứt là phục tha nhân.

Georges VI

1573) Mỗi người có trong đời mình những trang sách mà mình không biết và được viết bởi công trạng của kẻ khác.

G. Guyau

1574) Một bùm bác ái còn hơn trăm cỗ xe lý luận.

St. Robert Bellarmin

1575) Ở đâu có chủ tâm hoạt động cho kẻ khác thì ở đó có những đời sống tốt đẹp.

Devalour

1576) Bạn đừng xin Trời cho mình sung sướng mà cho mình hữu ích rồi hạnh phúc sẽ theo sau.

Mitchell

1577) Bạn đừng làm một điểm trên vòng tròn mà phải làm một trung tâm điểm.

Luc. Miriam

1578) Không có gì lời cuốn ít bằng bác ái nữa chừng.

R. Plus

1579) Người ta không làm giàu với điều mình nhận lãnh mà với điều mình ban cho.

J. Flory

1580) Kỷ niệm nào êm dịu nhất? Đó là những niềm vui người ta đã dâng hiến.

Bá Trước Diane

1581) Trời thương người và ta thương đồng loại giống như Âm thanh và tiếng dội.

Sertillanges

1582) Thương kẻ nghèo đó là muốn điều lành cho kẻ giàu.

Bá Trước Diane

1583) Giá bạn bị mất tài sản duy nhất của bạn thì bạn sẽ còn lại cái thiện mà bạn làm cho kẻ khác.

Joubert

1584) Ai quên hạnh phúc của mình để tìm hạnh phúc kẻ khác, sẽ gặp hạnh phúc của mình tràn đầy.

H. Bordeau

1585) Một trong những hành vi bác ái quý báu nhất là khích lệ kẻ khác.

Wilberforce

1586) Mở ra hay chấp lại: đó là khẩu hiệu đẹp cho hai bàn tay.

Ghika

1587) Phải yêu thương thiên hạ không vì mình mà vì chính họ.

Collin d'Harleville

Yêu nước

1588) Người ta không thể yêu nước mà bao tử trống.

W. C. Branir

1589) Yêu nước là cách biểu lộ mạnh mẽ nhất của linh hồn chủng tộc.

Le Bon

1590) Yêu nước là nguồn hy sinh.

L. Kossuth

Yếu

1591) Gươm của kẻ yếu là gươm tà đầu.

Homère

1592) Nhu thắng cương, nhược thắng cường.

Lão Tử

1593) Khi chiến cái nổi điên dữ hơn chó sói.

Cổ nghan

Yếu đuối

1594) Yếu đuối là tai nạn của bản tính ta mà ta khó chịu đựng nhất.

Lacordaire

1595) Yếu đuối có nhiều tầng lớp. Nơi người yếu đuối, cách xa giữa ước ao và muốn, giữa muốn và quyết định, giữa quyết định và chọn phương thế, giữa chọn phương thế và thực hành.

Cardinal de Retz

1596) Người yếu đuối là toán quân của đội binh ác nhân; nó làm bậy còn hơn chính đội binh, nó nhiễm độc và phá hoại.

Chamfort

K

Kết cùng

1597) Coi chừng kết cùng.

Solon nói với Crésus

1598) Kết cùng tôn vinh công việc.

Ngạn La tinh

1599) Kết cùng là thử thách của tất cả.

Gower

1600) Khó ở đằng đũa.

Ngạn Pháp

1601) Tội ác công chính cho một nguyên nhân công chính.

Publilius Syrus

1602) Kết quả biện minh hành động.

Ovide

1603) Kết cùng thánh hóa phương tiện.

Goethe

Khánh tận

1604) Ai muốn ngủ ngon hãy mua giường của người khánh tận.

Ngạn Tây Ban Nha

1605) Thà làm người phá sản hơn không có gì hết.

Chamfort

Khát vọng

1606) Có hai bi kịch trong đời sống : Một là không thỏa mãn khát vọng, hai là thỏa mãn nó.

Oscar Wilde

1607) Chính khát vọng tạo ra cái khả vọng và dự tính đặt ra cùng đích.

Simone de Beauvoir

1608) Không có gì đủ cho kẻ lấy cái đủ làm cái ít.

Epicure

1609) Chính phong tên nói mình khát nước.

Cicéron

1610) Biển không từ chối con sông nào cả.

Shakespeare

1611) Chỉ có bụi bặm mờ mả phủ lấp được mắt con người.

Ngạn Á Rập

Khắc khoải

1612) Khắc khoải là trạng thái căn bản đặt chúng ta trước mặt hư vô.

M. Heidegger

Khéo léo

1613) Người khéo cao hơn người mạnh.

Phocylide

1614) Khéo léo là tài thấy đúng cái cùng của vạn vật.

Platon

1615) Gió và sóng luôn luôn ở một bên những thủy thủ khéo léo.

Edward Gibbon

1616) Nhỏ lòng ngỡ đừng làm nó la.

Ngạn Ý

1617) Không khéo bắt rận cũng không được.

Ngạn Nga

Khiêm tốn

1618) Khiêm tốn có công trạng giống như bóng tối với hình trên tranh: Nó làm cho hình đậm và nổi hơn.

La Bruyère

1619) Khiêm tốn là đức tính tuyệt vời và là một trong những đức có công chân chính nhất.

Chesterfield

1620) Kẻ nào tự làm con sâu mà than thở là bị chà nát.

Kant

1621) Có một cái gì cao hơn kiêu căng và sang hơn hào danh đó là khiêm tốn.

Rivarol

1622) Có những khiêm tốn giả tạo và cố ý che đậy kiêu căng thâm kín.

C. Rollin

1623) Khiêm tốn phải là phản ứng tự nhiên của người nhận những lời tung hô có do thuộc hạ đổ máu và bẹn bẻ hi sinh.

Eisenhower

Khiển trách

1624) Ai khiển trách kẻ khác là tự kết án mình.

Pétrarque

1625) Khi ta tự khiển trách thì dường như không còn ai khác có quyền trách ta.

O Wilde

Khiêu vũ

1626) Nàng ưa nhảy quá, chính cái đó đã kết liễu đời nàng.

V. Hugo

1627) Dưới mọi hình thức, khiêu vũ không thể bị bỏ ra ngoài chương trình của mọi giáo dục cao cả.

Nietzsche

1628) Khiêu vũ là cao siêu, cảm động, đẹp đẽ như trong các nghệ thuật vì nó không phải đơn sơ diễn tả hay trừu tượng hóa đời sống : Nó chính là đời sống.

Havelock Ellis

Khó khăn

1629) Khó khăn lôi cuốn người chí khí và nhờ lẫn vào khó khăn mà họ được rèn luyện.

C. De Gaulle

1630) Bạn đừng nói với tôi vấn đề này khó. Nếu nó không khó thì đâu thành vấn đề.

F. Foch

1631) Cái khó là cái có thể làm liền được ; cái không thể làm được là cái cần một thời gian.

G. Santayana

Khoa học

1632) Ở đâu có nỗ lực cá nhân và đặc biệt thì không có khởi điểm của khoa học.

Bergson

1633) Khoa học chân chính trước hết dạy hoài nghi và biết mình ngu dốt.

Miguel de Unamuno

1634) Mọi khoa học đôi khi phải bị coi như một thù địch.

A. Huxley

1635) Khoa học đã tạo chúng ta thành thần thánh trước khi chúng ta trở thành thần thánh.

J. Rostand

1636) Vai trò giả tạo mà khoa học, nghệ thuật đóng trong xã hội ta, phát xuất từ những kẻ gọi là văn minh được các nhà thông thái và nghệ sĩ cầm đầu, lập thành một tầng lớp đặc ân chống lại các linh mục.

L. Tolstoi

1637) Không! Khoa học không phải là một ảo tưởng mà có thể là một ảo tưởng tin tưởng rằng chúng ta có thể tìm gặp nơi khác điều nó có thể cho chúng ta.

Freud

1638) Khả năng con người tùy theo điều con người hiểu biết.

Bacon

1639) Khoa học chẳng những là một trong những nguồn chính yếu của nhân đức mà nó còn săn sóc, bảo tồn và gia tăng nhân đức nữa.

Bossuet

1640) Trong thời gian ngắn, khoa học cung cấp kinh nghiệm của bao nhiêu là thế kỷ.

D'Aguesseau

1641) Khoa học là con mắt ngó nhìn, uốn nắn, sáng tạo, suy nghĩ, chờ đợi, thu nhận ánh sáng, thêm vào các thế kỷ đã qua sức nặng của các thế kỷ tối tăm và giống như người lính canh nhẫn nại của thời gian, nó gỡ ra từng mảnh khỏi vũ trụ các bí mật đời đời.

Lacordaire

1642) Khoa học là hiểu biết các thực tế của thiên nhiên và lịch sử.

Lacordaire

1643) Khoa học là ân nhân của nhân loại.

Berthelot

1644) Mọi hiểu biết đều do quan sát và thí nghiệm.

Sainte Beuve

1645) Chỉ tin cái gì đã được chứng thực.

J. Simon

1646) Đừng khi nào nhận điều gì là thực khi người ta không biết nó quả là thực.

Descartes

1647) Càng học hỏi người ta càng nhìn nhận rằng hết mọi kiến thức đều là của thời qua và có lẽ còn nhiều hơn nữa là của tương lai.

J. B. Say

1648) Ở đời có điều giá trị hơn các lạc thú vật chất, hơn tài sản, sức khỏe: Đó là hy sinh cho khoa học.

Aug. Thierry

1649) Khoa học không lường tâm chí là phá hoại tâm hồn.

Rabelais

1650) Phát minh không phải là thơ mộng của khoa học sao? Mọi phát minh vĩ đại đều mang vết tích không tẩy được của một tư tưởng thơ mộng. Phải là thi sĩ để sáng tạo.

E. M. Bataille

Khoác lác

1651) Con lừa mặc lối sư tử.

Esope

1652) Người khoác lác giết con sư tử vắng mặt và sợ con chuột lắt có mặt.

Ngạn Anh

1653) Người khoác lác ít khi can đảm và người can đảm ít khi khoác lác.

Christine de Suède

Khoái lạc

1654) Khoái lạc tế nhị nhất là gây khoái lạc cho kẻ khác.

La Bruyère

1655) Con người sinh ra để hưởng khoái lạc.

Pascal

1656) Khoái lạc của Newton tìm ra luật vạn vật tương hấp chắc chắn nặng nhiệt hơn khoái lạc mà nếu ông được hưởng hết các bà vợ của vua Salomon.

Le Bon

1657) Theo tôi khoái lạc ái tình là khoái lạc chân chính duy nhất của đời sống xác thịt.

Montaigne

1658) Bạn hãy say sưa khoái lạc đi.

Mahomet

1659) Những khoái lạc chân chính của ta căn cứ vào chỗ ta tự do xử dụng lấy ta.

Buffone

1660) Vui tối thượng là thứ vui chia sẻ.

Toppfer

1661) Những người mắc tai nạn là quen với những khoái lạc dữ dội mất đi hứng thú của các khoái lạc đều hòa và họ luôn nhàm chán trong sự lo âu tìm kiếm hoan lạc.

Fénelon

1562) Khoái lạc của hiểu biết là khoái lạc thuần khiết. Trên khoái lạc chân chính và trong sạch này là thứ khoái lạc sinh ra bởi tiết độ.

Platon

1563) Ở ngoài mình ra, không hạnh phúc nào miên viễn cả.

Bà De Lambert

1564) Luôn khoái lạc không phải là khoái lạc.

Voltaire

1665) Tất cả đều làm chúng ta mệt dần dần nhưt là những khoái lạc mãnh liệt.

Montesquieu

1666) Con người không nhục vì ngã quy dưới đau khổ mà nhục vì ngã quy dưới khoái lạc.

Pascal

Khoan dung

1667) Bạn hãy hiền dịu, khoan dung, với hết mọi người mà đừng như vậy đối với mình.

Joubert

1668) Không phải thiên tài, vinh quang, ái tình cân đo sự nâng cao tâm hồn mà chính lòng nhân.

Lacordaire

1669) Chỉ những tâm hồn cao cả mới biết xử bằng lòng nhân là vinh hạnh thế nào.

Fénelon

1670) Lòng nhân là vật bất khả thắng miễn là nó thực tế, không nguy trang và không giả dối.

Marc-Aurèle

1671) Lòng tốt kiên nhẫn sẽ thắng được tấm lòng xấu xa nhưt.

Sénèque

1672) Người ta không thể hành thiện cho hết mọi người song người ta có thể luôn luôn chứng tỏ lòng tốt.

Rollin

1673) Đừng khi nào cười kẻ đau khổ và đôi khi đau khổ với kẻ cười.

V. Hugo

1674) Về những khuyết điểm, chúng ta làm những chim đại bàng để ngó của kẻ khác và làm những con tớp để ngó của mình.

F. De Sales

1675) Phải làm gì để bao dung? Phải giàu lương tri và một chút thương hại trong tim.

Bà Swetchine

1676) Không có gì tất yếu, có gì êm dịu bằng yêu những người mà hoàn cảnh đưa đến gần trái tim ta và tận tình giúp họ sống dễ chịu.

J. Reynand

1677) Không tốt được với kẻ hung dữ là chưa tốt hoàn toàn.

St. F. D'Assise

1678) Cứ coi bạn vui cỡ nào khi thấy người bên cạnh vui, khổ tâm cỡ nào khi thấy họ đau khổ thì bạn đoán chừng được trình độ lòng tốt của bạn.

Lavater

1679) Ta thử chân thành và với thiện chí, tha thứ không dè dặt: Đó là thử thách gay gắt nhất của đức bác ái.

Bourdaluoe

1680) Phạt là công bình, canh tân là bác ái.

V. Cousin

1681) Làm cho kẻ chết ra khỏi mồ không quý bằng giúp người tội lỗi hồi thiện.

Channing

1682) Muốn kết án ai phải có bằng chứng minh hiển vậ mà thường người ta kết án phần lại sự minh hiển.

Quesnel

1683) Muốn được tha thứ hãy khoan hồng.

Sénèque

1684) Một trong những điều khó và quý nhất đời sống là an ủi.

Alex. Dumas Con

1685) Khoan dung là một phần của công bình.

Joubert

Khóc

1686) Phải khóc con người lúc sinh ra chứ không phải lúc chết.

Montesquieu

Khổ

1687) Người khổn nạ nhưt thiên hạ là người không biết chịu khổ.

Bias

1688) Người ta càng ít nghĩ về mình người ta càng ít khổ.

Bà tước Diane

1689) Thỉnh thoảng chúng ta hãy tưởng đến khổn khổ cũng như người ta nghĩ đến tính tình của người mà người ta bắt buộc phải sống một ngày. Nghĩ như vậy là tạo kinh nghiệm trước : Nó làm cho khổn nạ mất đi bộ mặt khủng bố mới lạ.

Droz

1690) Khổn khổ ít ra có cái hay là cảnh giác những người ở không và hư đốn.

Bà De Lespinasse

1691) Không có gì ở trần gian này đáng ca tụng bằng một người biết chịu khổn khổ một cách can đảm.

Sénèque

1692) Thử thách nhằm mục đích cho biết chắc chắn giá trị của một người.

Lacordaire

1693) Nếu đời sống không có cùng đích là khoái lạc mà cùng đích là hoàn thiện con người thì đau khổ không phải là cái ác mà nó lại là cái thiện nữa vì nó là khí cụ mạnh mẽ nhưt giúp ta hoàn thiện.

P. Janet

1694) Cũng như lò lửa thử và làm cho chắc cái chậu của thợ gốm, đau khổ thử và làm cho chắc tâm hồn của người công chính.

Thánh Kinh

1695) Bạn hãy coi bao nhiêu người đã từng chịu khổ chung về sau qui mến nhau. Việc thường xảy ra cho vợ chồng là kẻ nhờ đau khổ nên hoàn thiện hơn.

Blanc Saint Bonnet

1696) Chỉ có đau khổ tiến sâu vào tâm hồn để làm cho nó vĩ đại lên.

Blanc Saint Bonnet

1697) Tai nạn mở ra cho tâm hồn những ánh sáng mà sự thối thành không chỉ vạch cho được.

Lacordaire

1698) Bạn đau khổ : Bạn hãy nhẫn nại. Đau khổ hiện giờ không thiệt cho tương lai bạn. Bạn không khát vọng quá, cũng không sợ hãi quá, bạn coi sự thanh thản tâm hồn như một của quý, nhờ đau khổ làm cho nó cứng rắn và chịu đựng thản nhiên muôn nghìn rắc rối của cuộc đời.

De Charnage

1699) Không được thử thách bằng hình khổ là một khổ nạn to.

Cicéron

1700) Người là thợ tập nghề còn đau khổ là ông chủ.

A. De Musset

1701) Ai không đau khổ thì nông nổi.

Amiel

1702) Nếu lương tâm suy nghĩ không cảm nhận đau khổ thì con người không hề học được chân lý và luôn dốt nát lẽ luật làm người của mình.

L. Tolstoi

Khôn ngoan

1703) Bạn hãy coi kẻ chỉ lỗi cho bạn như kẻ chỉ cho bạn kho vàng.

Đức Thích Ca

1704) Nếu được thì bạn hãy khôn hơn kẻ khác mà đừng nói ra cho họ rằng bạn khôn.

L. Chesterfield

1705) Người khôn tự đào luyện mình.

Đức Thích Ca

1706) Tuổi trẻ là tuổi học khôn ngoan, tuổi già là tuổi thực hiện nó.

J. J. Rousseau

1707) Khôn ngoan là phân nửa đời sống: người ta còn nói là trọn cả đời sống nữa

Ngạn Á rập

1708) Phải kích thích trong con người tình cảm của khôn ngoan và sức mạnh.

Vauvenargues

1709) Trước khi lao đầu vào nguy hiểm phải thấy trước và sợ nó. Một khi dẫn thân rồi thì chỉ còn biết khinh nó thôi.

Fénelon

1710) Phần nhiều thống khổ chỉ đến sau khi ta đi được nửa đường.

De Levis

1711) Hai tiếng ngắn: Phải hay Không lại đòi hỏi cân đo nhứt.

Pythagore

1712) Những trái chín mà công phu của khôn ngoan luôn muôn màu.

Vauvenargues

1713) Ở đâu thiếu khôn ngoan thì nếu có thể được bạn hãy tìm ở đó sự cao cả.

La Bruyère

1714) Tôi ít ra sự khôn ngoan nếu nó không đạo lý.

Joubert

1715) Nên ngừa chống đối hơn là đối phó hay.

Không thể được

1716) Bất khả là tiếng không bao giờ tôi nói.

Collin d'Harleville

1717) Tôi thương kẻ mơ mộng cái không thể được.

W. Goethe

1718) Tiếng Bất Khả không có trong từ điển của tôi.

Napoléon

Khờ dại

1719) Ô! Ước gì kẻ kiên nhẫn với những tên khờ dại được một vương miện đẹp đẽ trên thiên quốc. Mà tôi tưởng số người được không nhiều.

L. Veuillot

1720) Người khờ dại được cái lợi lớn hơn kẻ thông minh là họ luôn bằng lòng về chính mình.

Nã phá luận

Khuyết điểm

1721) Chúng ta sống với các khuyết điểm như những mùi hôi của ta: Chúng ta không hay biết gì hết. Chúng chỉ làm kẻ khác khó chịu thôi.

Bà De Lambert

1722) Tinh thần con người cũng có những lỗi ề mình, đau bệnh như thể xác vậy.

St. Vincent de Paul

Kịch sĩ

1723) Trong các nghệ thuật tìm kiếm danh vọng, nghệ thuật của kịch sĩ ít chắc chắn nhất... Kỷ niệm của họ chỉ trường tồn bằng một truyền khẩu yếu ớt.

Sheridan

Kiểm duyệt

1724) Kiểm duyệt là thứ thuế mà một người phải trả để trở thành lỗi lạc.

J. Swift

Kiểm thảo

1725) Làm việc gì rồi hãy kiểm thảo nó lại.

Marc-Aurèle

1726) Mỗi tối trước khi ngủ, bạn hãy khảo sát lương tâm, tự trách lỗi lầm và tự hối hận, hãy vui sống vì việc thiện đã làm.

Pythagore

1727) Kết quả của khảo sát lương tâm theo thời gian sẽ làm ta sáng về các khuyết điểm của ta.

J. Simon

Kiên nhẫn

1728) Kiên nhẫn là nghệ thuật hy vọng.

Vauvenargues

1729) Nhiều người nghèo là kẻ không kiên nhẫn.

Shakespeare

1730) Kiên nhẫn là bốn phần
Kiên nhẫn là chân lý.

Luật Manon

Kiên tâm

1731) Cương quyết là can đảm theo đuổi những trừ ý và lý lẽ của mình.

Diderot

1732) Biết nói KHÔNG đúng lúc là bằng chứng của một sức mạnh tâm hồn đáng kính phục.

Guizot

1733) Quyết định sắt đá là khôn ngoan ở trình độ cao nhất.

Napoléon

1734) Người nhẫn nại có giá trị hơn người bạo dạn và kẻ chế ngự trái tim mình có giá trị hơn người chiếm cứ các thành thị.

Thánh Kinh

1735) Người ta phải kiên nhẫn giữa nhau và người đại đảm nhất là người chịu đựng hay nhất tật xấu của kẻ khác.

Fr. De Sales

1736) Không kiên nhẫn là nguyên nhân chính của những sự vô kỷ luật và sai quấy của ta.

Sterne

1737) Mọi thế lực đều được xây dựng bằng kiên nhẫn và thời gian.

Balzac

1738) Biết chờ đợi là đại kế để thành công.

Joseph de Maistre

1739) Phải kiên tâm để làm chủ mình và kẻ khác

Fénelon

1740) Không chán nản, không rùn chí: Nếu vừa mới thất bại, bạn hãy khởi sự lại.

1741) Đường lên dốc bao giờ cũng gồ ghề: Hãy can đảm.

A. De Gasparin

1742) Ta hãy đi mãi : Dù đi chậm thế nào ta cũng đi được nhiều đường.

Fr. De Sales

1743) Người không muốn đi đến đích thì khởi sự tốt cũng vô ích.

Amyot

1744) Bạn đừng khi nào lùi bước trước khó khăn nhất là lúc khởi công một việc mới.

Blackie

1745) Những vĩ công hoàn thành không bằng bạo lực mà bằng kiên chí.

Johnson

1746) Nước nhỏ từng giọt xoi lũng đá, chuột cắn nhẹ nhẹ đứt giây lược, riu chặt nhiều cái cổ thụ ngã.

Franklin

1747) Ai không lời nữa bắt đầu thua. Quan trọng không phải là đi mau mà là đi mãi.

Plutarque

1748) Căm và thử thách là những trận chiến : Nếu bạn thua một lần, hai lần hoặc nhiều lần nữa, bạn hãy giao chiến lại rồi sẽ đến lúc bạn toàn thắng.

Epictète

1749) Không cái gì xuất sắc mà thành hình tức khắc kể cả một hạt nho hay một hạt vã.

Epictète

1750) Phải biết đôi lúc đối đầu với buồn nản và đi tận đáy các sự vật.

Doudan

Kiến thức

1751) Tôi biết gì ?

Montaigne

1752) Tôi biết điều tôi làm, tôi muốn điều tôi phải làm, tôi làm điều tôi có thể làm.

Bouscal

1753) Biết thuộc lòng không phải là biết.

Montaigne

1754) Bởi vì người ta không thể đại đồng và biết tất cả điều người ta có thể biết về mọi vấn đề, nên phải biết cái một chút.

Pascal

1755) Đừng phán đoán con người do điều họ ngu dốt mà do điều họ biết và cách biết của họ.

Vauvenargues

Kiến trúc

1756) Từ đầu vạn vật đến cuối thế kỷ XV của thời đại Kytô giáo, kiến trúc là cuốn sách vĩ đại của nhân loại, là sự diễn lộ chính yếu của con người trong các khía cạnh phát triển về mặt sức mạnh cũng như thông minh.

V.Hugo

1757) Kiến trúc là một thứ thể lực hùng biện bằng phương tiện hình thức.

E. Nietzsche

Kiêu căng

1758) Kiêu căng là gì nếu không phải là chính ích kỷ.

Lacordaire

1759) Phải định nghĩa kiêu căng là một đam mê làm người ta ưa chuộng mình hơn hết mọi vật trần gian.

La Bruyère

1760) Kiêu căng là chỗ bén nhọn nhất của trái tim.

Bourdaloue

1761) Ai khinh bỉ kẻ khác là kẻ đáng họ khinh bỉ nhất.

Ross.Saint Hilaire

1762) Ai có bộ kiêu hãnh đối với người thấp hèn là kẻ đáng khinh bỉ tối đa.

Tchou

1763) Kiêu căng của kẻ nhỏ là luôn nói về mình; kiêu căng của kẻ lớn là không khi nào nói về kẻ nhỏ hết.

Voltaire

1764) Vội vàng tin cái ác, không cân đo nò kỹ là kết quả của kiêu căng và lòng biếng.

La Rochefoucauld

1765) Không gì giống kiêu căng bằng rùn chí.

Amiel

1766) Khi kiêu căng và phách lối đi trước thì tai nạn và tai nạn theo sau sát gót.

Louis XI

1767) Tự đắc trong bụng là đặc tính của quân tử

Tự đắc ra mặt là đặc tính của tiểu nhân.

Duclos

Kim thời

1768) Tinh tự « Kim thời » không phải là đơn vị của cao cả đâu, thường khi, hỡi ôi! nó có nghĩa ngược lại nữa.

De Bruyne

1769) Không có gì nguy hiểm bằng sống kim thời quá. Người ta liều lĩnh bỗng nhiên trở thành lỗi thời.

O. Wilde

Kinh nghiệm

1770) Không phải lý trí mà những thất bại đã dạy kẻ thiếu khôn ngoan.

Démocrate

1771) Người thiếu khôn ngoan là kẻ suốt trận mưa to, dụt mưa trong tiệm của người bán dù.

Ngạn Anh

Kinh nguyện

1772) Đặt tim mình vào kinh nguyện không tìm lời lẽ còn hơn là chọn lọc lời lẽ mà không đặt tim vào.

Gandhi

1773) Hãy cầu nguyện cho linh hồn tôi. Kinh nguyện có thể lực rất lớn ngoài sức người ta tưởng. Vậy hãy cất tiếng lên tận trời.

Tennyson

1774) Trong kinh nguyện coi như sự hiệp nhứt sâu sắc này, Thượng Đế và linh hồn là hai cục sáp chảy hòa nhau.

Le Curé D'Ars

1775) Khi cầu nguyện, bạn đừng coi kinh nguyện như lễ luật phải giữ mà coi như tiếng kêu đến lòng lân ái và ân sủng của Đấng Toàn Năng.

Le Talmud

1776) Đó là chìa khóa buổi mai, là then của buổi chiều.

Gandhi

1777) Mỗi kinh nguyện tóm lại thế này: «Lạy Chúa chi đại! Xin Chúa hãy làm cho hai lần hai không phải là bốn».

Tourgeniev

1778) Khi thần thánh muốn phạt chúng ta, họ chấp nhận kinh nguyện của ta.

O. Wilde

1779) Nay con quí gởi không dễ xin Chúa tha tội nhẹ của con mà quí chỉ dễ cảm ơn Chúa về những điều Chúa không ban cho con.

H. Kemp

1780) Những người thuộc đa số không hề cầu nguyện mà chỉ ăn may thôi.

Shaw

1781) Cầu nguyện không phải là yêu cầu mà là tâm hồn nâng cao lên.

Gandhi

1782) Những gì bạn xin trong kinh nguyện hãy tin vững là sẽ được và điều đó sẽ được ban cho bạn.

Marc, XI, 24

Kitô, Kitô nhân, Kitô giáo

1783) Toàn thể lịch sử sẽ không thể hiểu được nếu không có Đức Kitô.

Ernest Renan

1784) Tôi đã trở thành Kytô nhân. Tôi nhận như vậy. Tôi không nhường bước trước ánh sáng vĩ đại siêu nhiên: quyết định của tôi phát xuất từ tim. Tôi đã khóc và đã tin.

Chateaubriand

1785) Chắc chắn tôi sẽ là Kytô nhân nếu các Kytô nhân là Kytô nhân mỗi ngày 24 giờ.

Gandhi

1786) Kitô giáo được rao giảng bởi người ngu dốt, được tin tưởng bởi người thông minh. Do đó nó không giống cái gì có thể hiểu được.

J. De Maistre

1787) Kitô giáo đã sáng tạo thế giới nội tâm.

André Suarez

Ký giả

1788) Ký giả là kẻ hồng về ơn thiên triệu của mình.

Bismarck

1789) Bàn giải thì tự do còn sự kiện thì thần thánh.

Ch. P. Scott

1790) Ai viết báo đều phải gian xảo.

La Fontaine

1791) Nghề báo đưa đến tất cả với điều kiện phải thoát khỏi nó.

Jules Janin

1792) Thấy, biết, biết làm và làm cho biết.

Gaston Janin

Ký ức

1793) Hồi ký ức thù nghịch sự yên nghĩ của tôi, sao người không lo giúp tôi quên các khốn nạn hiện tại hơn là nhớ những nguồn vui thuở xa xưa.

Montamayor

Kỳ dị

1794) Tính kỳ dị chặt đứt xã giao, làm người lạnh tình băng hữu, và giết chết thân mật.

... X ...

1795) Ai tự nhiên có nhiều chứng kỳ dị nghèo óc phán đoán và tâm hồn suy nhược.

Vauvenargues

Kỳ quặc

1796) Ngày xưa tôi coi mỗi người kỳ quặc là một người bệnh, một người bất thường. Song ngày nay, tôi coi trạng thái bình thường của một người là làm một người kỳ quặc.

Tchékov

Kỷ luật

1797) Thầy và trò có một thầy chung đó là thương yêu.

Legouvé

1798) Tuân phục và chỉ huy là hai yếu tố hay chống đối nhau đầu vậy cái này là kỷ luật hiệu nghiệm nhưt để áp dụng cái kia.

Blackie

1799) Nếu muốn là phần tử xứng đáng của thân thể xã hội thì dù cách nào, trước hết bạn cũng phải tập tuân phục.

1800) Khi người ta đã nghiệm khắc sái chỗ người ta sẽ không biết áp dụng nó nhằm nơi.

Joubert

1801) Đừng khi nào sửa lỗi vì ác ý mà phải vì bác ái.

Fr. De Sales

1802) Giám thị là coi sóc ai đó. Người ta chỉ coi sóc kẻ mình thương mến. Vậy giám thị trước hết là việc của thương mến. Đó là ý nghĩa thực của giám thị.

Lacordaire

Kỷ niệm

1803) Tôi mơ rằng thời ấu thơ được trả lại cho tôi.

A Chamisso

1804) Kỷ niệm hạnh phúc không còn là hạnh phúc. Kỷ niệm của đau khổ là đau khổ kéo dài.

L. Byron

1805) Kỷ niệm là còi đi sần mà tiếng vang tắt trong gió.

G. Apollinaire

1806) Lâu rồi, lâu rồi, tim tôi chứa đầy các kỷ niệm ấy.

T. Moore

1807) Không cực hình to lớn nào bằng trong tình trạng nghịch lại ta nhớ thời hạnh phúc xưa.

Dante

1808) Dầu trong hoan lạc, kỷ niệm vẫn có điều chua chát,

O. Wilde

Kỹ thuật

1809) Kỹ thuật không đủ để tạo nên một nền văn minh. Để nó thành một yếu tố tiến bộ, nó đòi buộc phải có sự phát triển song hành của đạo lý.

Baudouin

L

Lạm dụng

1810) Cho người đui con mắt họ xin thêm lông mày.
Ngạn Géorgien

1811) Được voi đòi tiên.

Ngạn Việt

1812) Đẻ gà trống qua thềm nhà sẽ thấy nó lên tú búp phê.
Ngạn Slovène

Làm

1813) Bạn hãy làm điều tôi nói chứ đừng làm điều tôi làm.
C. Delavigne

1814) Không có gì vĩ đại mà được thực hiện không có mơ
mộng.

E. Renan

Làm đẹp lòng

1815) Nơi phụ nữ, ước vọng làm đẹp lòng có trước nhu cầu
yêu đương.

Lenclos

1816) Nghệ thuật làm đẹp lòng là nghệ thuật lường gạt.
Vauvenargues

Làm việc

1817) Lòng tôi tìm hoan lạc trong làm việc.

Ecclésiaste II, 10

1818) Từ mỗi người tùy khả năng đến mỗi người tùy nhu cầu.

Karl Marx

1819) Tôi không ưa làm việc, không ai thích nó; mà tôi thích trong việc làm có cơ hội cho ta tự khám phá mình, hiểu cái thực tế, con người dưới mắt mình chứ không phải bộ mặt tiền mà thôi.

J. Conrad

1820) Bạn hãy coi mặt trời sáng chiếu kêu gọi làm việc.

P. Jovkic

1821) Bạn hãy làm việc: Bạn phải sống bằng lao công. Lười biếng là ăn trộm của xã hội.

Phocylide

1822) Cha đẻ của vinh quang và phúc lạc là lao công.

Euripide

1823) Nhờ làm việc, những giòng lệ cay chua nhưt cũng cạn đi.

Legouvé

1824) Hân hoan là kết quả và phần thưởng của làm việc.

Vauvenargues

1825) Bạn việc là có phước.

Gray

1826) Triết lý sai lầm nhưt viện lý giải thoát con người khỏi các dục tình mà khuyên hãy ở không lêu lộng và tự quên mình đi.

Vauvenargues

1827) Làm việc không cần lời cầu chúc.

Ai không làm việc sẽ sẵn sàng làm bậy.

Franklin

1828) Không biết chịu đựng nghèo túng là nhục rồi.

Không biết tống cổ nghèo túng bằng làm việc còn nhục hơn nữa.

Périclès

1829) Người trọn vẹn cho nghề nghiệp nếu có thiên tài sẽ thành vĩ nhân. Nếu không có mà can trường làm việc sẽ lên trên bậc người thường.

Diderot

1830) Lao công đuổi khỏi ta ba tai họa này : Buồn chán, tật xấu và nhu cầu.

1831) Người ở không như nước ao tù : Họ sẽ hư đốn.

De Laténa

1832) Ai cày ruộng không nghĩ rằng mình làm bậy.

Cicéron

1833) Hết các tài sản của xã hội là do áp dụng đúng của lao công còn hết các tai nạn là do áp dụng sai của nó.

Destutt de Tracy

1834) Tư bản là lao công gom lại và lao công là tư bản mọc mống.

Golden

1835) Toàn thể vũ trụ là lao công và sống.

De Tocqueville

1836) Càng đi sâu vào đời sống, tôi càng thấy làm việc là tất yếu.

P. Corneille

1837) Làm việc tinh thần là cách nghỉ hay nhất, bổ ích nhất cho thân thể.

Bouchardat

1838) Khốn thay cho kẻ nào không học tập làm việc.

Channing

1839) Trong cảnh sung túc, người không làm việc sẽ không hưởng thụ cái gì và trong trường hợp bi đát như buồn thảm, lưu đày, tù tội, nếu có việc gì làm, tình cảm về sự khốn khổ của họ cũng vơi đi.

Bersot

1840) Nếu bạn có tài cao thì lao công sẽ làm cho nó hoàn toàn hơn.

Joshua Reynolds

1841) Khẩu hiệu của nhân loại là « xa hơn nữa ». Đó là bản năng thúc đẩy nó tiến tới và sự yên nghỉ tuyệt đối làm cho kinh khủng.

Bersot

1842) Dù ở hoàn cảnh nào, tài sản ra sao, người bạn trẻ cũng phải làm việc.

H. Mann

1843) Tài sản dù ketch xù đến đâu cũng không biện minh cho sự ở không.

Bà Coignet

1844) Định mệnh của bạn trong tay bạn.

Frédéric Passy

1845) Tôi không biết lời khuyên nào hay nhất cho thanh niên bằng lời này: «Bạn đừng khi nào ở không».

Blackie

Lãnh tụ

1846) Họ phải tự chủ trong mọi việc, phải thành thực, hiền dịu và can đảm.

Gandhi

Láo xược

1847) Không ai có đủ trí nhớ để nói láo mãi mãi.

Lincoln

1848) Đôi khi lão xược giải thích điều xảy ra trong tâm hồn đúng hơn chân lý.

M. Gorki

1849) Cũng như dầu mỡ, lão xược nổi trên mặt chân lý.

H. Sienkiewicz

1850) Có những trường hợp lão xược là một trong những bản phận thánh thiện nhất.

E. La Biche

1851) Tôi lỗi có nhiều dụng cụ mà lão xược là cái cần thích hợp cho tất cả.

O. W. Holmes

1852) Với miếng mồi lão xược, người ta câu con cá chép chân lý.

Shakespeare

1853) Một nhân vật là gì? Đó chỉ là chân lý của bọn người giả dối.

Byron

1854) Tôi luôn là đường thẳng mà thỉnh thoảng tôi đổi đường thẳng.

A. Salacrou

1855) Truy lạc đem lại khoái lạc, tiền bạc đem lại quyền bính và khoái lạc... còn lão xược? Lão xược! Nó chỉ mang đến tủ nhục thôi.

Alarcon Y Mendoza

1856) Bí quyết để du lịch một cách thỏa thích là biết lịch sự nghe các điều lão xược của kẻ khác và tin tới đa các điều ấy.

F. Dostoievski

1857) Tôi ưa chân lý. Tôi tin rằng nhân loại cần nó. Mà nhân loại cũng rất cần lão xược ve vuốt, an ủi mình, ban cho mình những hy vọng bất tận. Không lão xược, nhân loại sẽ chết vì tuyệt vọng và buồn chán.

A. France

1858) Người nói láo cần trí nhớ vĩ đại

Quintilien

1859) Đây là hình phạt của kẻ nói láo: Họ không được tin dù khi nói sự thật.

Talmud Babylonien

160) Bạn hãy chỉ cho tôi một người láo xược rồi tôi sẽ chỉ cho bạn một tên đạo tặc.

G. Herbert

1861) Ai đi xa về tha hồ nói láo.

A. de Montesquieu

1862) Người ta không thể tính được mỗi ngày một đàn bà xã giao nói láo bao nhiêu lần.

H. Taine

Lân cận

1863) Ta tạo bạn, tạo thù mà Thượng Đế tạo người lân cận cho ta

Chesterton

Lập pháp gia

1864) Khốn nạn cho các ông! Hỡi những tiến sĩ luật! Vì các ông bắt người ta gánh những gánh nặng khó khăn và còn các ông thì không nhúng tay vào.

Luc. XI. 46

Lệ

1865) Thượng Đế biết rằng chúng ta không hề hổ thẹn về giọt lệ của ta vì nó như mưa rơi trên bụi bặm làm mù tối trần gian đã bao phủ những trái tim chai lì của ta.

Charles Dickens

Lịch sự

1866) Họ lịch sự tự lòng, hơn hẳn thứ lịch sự kiểu cách.

Barthélémy

1867) Lịch sự là một trong các đức tính xã hội đầu tiên và dẫn thân nhất.

J. Locke

1868) Thừa bà bá trước, bà có luôn luôn thích đàn ông không? Tâu bệ hạ: Có, khi họ lịch sự.

Napoléon và Nữ bá trước De Fleury

1869) Lịch sự là bông hoa của nhơn loại.

Joubert

1870) Theo tôi thì tinh thần lịch sự là một thứ chú ý dùng lời nói và cách cư xử làm cho kẻ khác hài lòng về ta cùng về chính họ nữa.

La Bruyère

1871) Lịch sự là pha trộn cần ngôn, bất thiệp, tử tế, cần thận, khi nói điều gì, làm điều chi với điệu bộ khả ái.

Saint Evremond

1872) Có đức độ, có khả năng và có hạnh kiểm tốt, người ta vẫn có thể ai chịu cũng không nổi.

La Bruyère

1873) Bạn sẽ khó chịu đối với người bất thiệp nếu bạn không biết cách xử thế.

Bà De Maintenon

1874) Lịch sự là diễn lộ hay bắt chước các nhân đức hướng xã.

Duclos

1875) Lịch sự thật có thể định nghĩa là: Tử tế trong những tiểu sự.

Lord Chatham

1876) Lịch sự thật là khiêm tốn.

Bà De Lambert

1877) Bạn muốn có một nền tảng bất tận về lịch sự không ?
Hãy làm chủ tâm hồn bạn.

H. Marion

1878) Những cách cư xử đẹp không phải là việc vô ích mà là kết quả của một bản tính cao nhã và một tinh thần ngay thẳng.

Emerson

1879) Những cách cư xử đẹp chính là hạnh kiểm khả ái không hơn không kém.

S. Smiles

1880) Những cách cư xử đẹp nhằm làm cho các việc trên thế gian này dễ dàng và xoa dịu các giao tế xã hội.

Sydney Smith

1881) Chính nhân đức bị từ khước khi nó đi kèm những cử chỉ xô đẩy.

Middleton

1882) Ba nguồn gốc của cử chỉ xấu là : Kiêu căng, xấu tính và kém lương tri.

Swift

1883) Một điều kiện tất yếu của cử chỉ đẹp là đúng giờ.

Swift

1884) Một cử chỉ xấu làm hỏng tất cả, hỏng luôn công bình và lẽ phải nữa.

Bà De Sablé

1885) Lịch sự là một phần của đạo lý.

Cl. Fleury

1886) Mọi người đều có thể học tập bắt thiệp.

Diderot

1887) Tại sao cấy mắt vào một người nào mà không nói gì với họ là nghịch với bắt thiệp ? Tại vì làm như vậy là chắt vắn họ mà họ không thể trả lời được.

De Bonald

1888) Lịch sự của tinh thần là tương đến những điều lương thiện và tế nhị.

La Rochefoucauld

Liên đới

1889) Cái gì không vô ích cho tổ ong thì không thực có ích cho con ong.

Marc-Aurèle

1890) Chỉ cứu vãn được xã hội trong tình thương và nâng đỡ hỗ trợ.

Sénèque

1891) Con người không thể sống, sống đường hoàng, sống con người, sống hạnh phúc mà người này không giúp đỡ người kia.

Balzac

1892) Mỗi người bị bắt buộc tùy sức phục vụ ích lợi của kẻ khác và sẽ không có giá trị gì hết nếu không hữu ích cho ai cả.

Descartes

1893) Quyền lợi cá nhân nằm trong quyền lợi công cộng; muốn chia rẽ chúng ra là muốn tiêu vong, công bình cho kẻ khác là bác ái cho chúng ta.

Montesquieu

1894) Không ai có thể làm việc lương thiện mà không làm việc hữu ích cho hết mọi người.

Bastial

1895) Ý tưởng về liên đới còn rất mới mẻ và nó bị nhiều người hiểu lầm. Song người ta bắt đầu thoáng thấy mỗi người có bổn phận về hạnh phúc kẻ khác. Rất hữu ích cho cá nhân có những người hiệp lực giàu có thông minh, hạnh phúc và khỏe mạnh.

Eug.Vréron

1896) Tôi không thuộc về tôi vì cá nhân không sẽ ra gì nếu không có kẻ khác.

Guyau

1897) Không ai trên thế gian này ở một mình và chỉ bởi mình mà thôi.

S. Smiles

1898) Chúng ta không sinh ra cho chúng ta mà cho công ích cũng như thành phần cho toàn thể vậy.

Leibnitz

1899) Bạn hãy làm việc: Đó là lẽ luật. Song bạn hãy nhớ khi làm việc rằng nhân loại mà bạn là thành phần, là một sự hiệp tác vĩnh cửu.

E. Pelletan

1900) Kẻ nào đã trồng một cây trước khi chết kẻ ấy không sống vô ích.

Ngạn Án

1901) Không xã hội, con người không là gì cả.

Léon Bourgeois

1902) Tôi cảm thấy liên đới với hết mọi thế hệ đã sống trước tôi trong đời sống và đã làm việc cho tôi.

Francisque Sarcey

1903) Không có cái gì bị mất. Nhân loại đi nặng chịu dưới tội ác của tiền bối mà cũng âm thầm được nhân đức của họ làm tươi trẻ lại.

Izoulet

1904) Chúng ta sinh ra mang nặng đủ thứ bòn phận đối với xã hội.

Aug. Comte

1905) Nói cho con trẻ có những người khôn nạn chưa đủ: phải đi thăm viếng họ với chúng, dẫn chúng đến chỗ người ta đau khổ chỉ cho chúng biết cách nặng đỡ và an ủi họ.

Manoeuvrier

1906) Người ta chẳng đã nói chí lý rằng nhân loại gồm người chết nhiều hơn người sống sao ?

Léon Bourgeois

Linh hồn

1907) Chỉ có một điều tốt đẹp đó là tâm hồn tự do, độc lập với một ý tưởng mãnh liệt, sản xuất và lòng khao khát vui tươi của đời sống.

A. Kouprine

1908) Hỡi Pan ! Và quý Ngài là thần của biển cả này xin cho tôi sự đẹp đẽ bên trong của tâm hồn.

Socrate

1909) Trong chế độ của linh hồn phải có một bát hiều biết, một thùng khôn ugoan và một biển nhẫn nại.

St. Fr. de Sales

1910) Nếu bạn muốn nếm hạnh phúc yêu đương, hãy quên đi linh hồn bạn.

M. Bandeira

1911) Linh hồn thoát ngoài thời gian.

F. Mauriac

1912) Không phải trên nền trời đầy sao, trong các cánh hoa mà cái vô cùng lộ ra bằng cái có cùng với tất cả sự hoàn thiện của nó ; mà chính trong linh hồn con người.

R. Tagore

1913) Khi linh hồn yêu cầu điều gì thì khoái lạc đòi buộc cái khác; như vậy linh hồn nó lệ khoái lạc đồng thời trở thành địch thủ của lý trí.

Bossuet

1914) Tôi đã tránh lý luận: linh hồn suy yếu đi do cố gắng của tư tưởng.

O. Pirmez

1915) Chỉ cho nó thời, thì linh hồn là một dân tộc vĩ đại.

Lacordaire

Linh mục

1916) Là đầy tớ của Thượng Đế.

St. F. d' Assise

1917) Ngài đừng đau khổ vì sự có độc, tất cả quý ngài không phải là kẻ rao giảng đạo lý sao?

Akiko Yosano

1918) Ai trách thì trách, linh mục này đây, tôi thích ông.

P. Deroulede

Linh ững

1919) Linh ững một lúc có giá trị bằng kinh nghiệm một đời.

O. W. Holmes

1920) Không có cái gì vĩ đại mà không có cảm hứng thần thánh.

Cicéron

1921) Bạn có tin không rằng tôi nghĩ đến chiếc vĩ cầm thần thánh khi Thần hứng nói chuyện với tôi viết ra điều Người đọc cho tôi.

Beethoven

Lính

1922) Tôi sẽ là lính nếu tôi không là thi sĩ.

V. Hugo

1923) Tôi thấy nghề tự nhiên nhứt của con người là nghề của lính.

A. France

Lý luận

1924) Khi tiện dân xen vào lý luận thì hỏng hết.

Voltaire

Lý thuyết

1925) Mọi lý thuyết đều xám mà cây đời sống thì xanh và trở hoa.

Goethe

Lý tưởng

1926) Không ai gặp lý tưởng hai lần. Rất ít người gặp được nó một lần.

O. Wilde

1927) Bạn đừng dùng từ ngữ cao cả « Lý tưởng » khi trong lời nói thông dụng, ta hiểu là «áo xọc».

H. Ibsen

1928) Lý tưởng thường xuyên của cuộc tiến hóa nhân loại không đáng nghi ngờ. Điều nhân loại thiếu sót là tự mình mạnh mẽ đeo đuổi mãi lý tưởng ấy.

J. Romains

1929) Điều làm chúng ta già không phải là có tuổi mà là đào nhiệm lý tưởng.

... X ...

1930) Có lẽ không trong việc gì mà con người khi đi đến mục đích: Vinh quang của nó là đi đến đó.

Guizot

1931) Con người tinh thần nghịch với con người của Antée: Nó không lấy sức lực ở dưới đất mà lấy ở lý tưởng cao xa và ở viễn ảnh vô tận.

A. Fouillée

1932) Lý tưởng không ở trong cá nhân cũng không ở trong tập thể. Người ta càng đến gần lý tưởng càng thụt lùi không thôi.

V. Cousin

1933) Chúng ta không bao giờ đến chỗ chúng ta muốn... Mục đích thụt lùi trước mặt ta đó, thúc đẩy ta và làm cho chúng ta linh hoạt.

Saint Marc Girardin

1934) Cung cấp hạnh phúc và hành thiện: đó là định luật, là chiếc neo siêu rồi, là hải đăng, là lẽ sống của chúng ta.

Amiel

1935) Người ta có tự phán đoán và phán đoán lý tưởng mình bằng câu hỏi này: Vì ý tưởng nào, vì ai mà ta sẵn sàng chết?

Guyau

1936) Người ta phải cương quyết vượt lên, phải tự giải thoát khỏi cái gì sâu xa trong cuộc sống.

Chaning

1937) Đừng khi nào đặt một lý tưởng chống lại mình.

Amiel

1938) Mỗi thời gian có lý tưởng của nó.

A. De Gasparin

1939) Tôi tin sắt đá rằng khoa học và hòa bình sẽ thắng ngu dốt và chiến tranh, rằng các dân tộc thỏa hiệp không phải để tiêu diệt mà xây dựng, rằng tương lai thuộc về kẻ phục vụ nhân loại đau khổ hơn hết.

Pasteur

Lý trí

1940) Bản năng và lý trí là dấu hiệu của hai bản tính.

Pascal

1941) Không hiện tượng nào, biến cố nào sinh ra mà không có nguyên nhân: Đó là nguyên tắc tối thượng và thẳng mực của lý trí con người trong việc tìm hiểu những sự kiện thực tế.

Cournot

1942) Lý trí điều khiển chúng ta một cách nghiêm trọng hơn một ông thầy; bởi vì bất tuân đảng này người ta khốn nạn, bất tuân đảng khác người ta thành thẳng ngực.

Pascal

1943) Lý trí là con ong và người ta cần đòi buộc nơi nó sản phẩm của nó. Ích lợi thay thế sắc đẹp trong nó.

Joubert

1944) Là hai thái cực: Bài trừ lý trí và chỉ chấp nhận lý trí.

Pascal

1945) Với một mụn vồn tinh thần, với một giáo dục đơn giản, người ta có thể có một lý trí lành mạnh và rất bền nhon.

V. De Laprade

1946) Trong các trí năng của con người, lý trí có thể gọi là tổng hợp các trí năng khác, lại là trí năng phát triển khó khăn nhất, chậm chạp nhất.

Rousseau

1947) Lý trí hoàn toàn tránh mọi thái cực.

Molière

1948) Lý trí sau cùng có lý.

D' Alembert

1949) Lý trí tối thượng ở đâu? Không phải là Thượng Đế mà tôi tìm sao?

Fénelon

1950) Bệnh dịch ghê gớm nhất là lý trí con người.

Calvin

1951) Bạn hãy chắc chắn rằng mình có lý rồi xung phong.

Crockett

Lý trí và lẽ phải

1952) Tôi hiểu lý trí không phải là trí năng đề lý luận, điều có thể được dùng đúng hay sai, mà là liên tục các chân lý chỉ sinh ra những chân lý và cái này không chống cái kia.

Leibnitz

1953) Nhiều người có lý trí mà ít người có lương tri.

Le Bon

1954) Lý trí điều khiển chúng ta mãnh liệt hơn một ông chủ: Bất tuân người này người ta khốn nạn, bất tuân cái kia người ta ngu khờ.

Pascal (so với 1952)

1955) Là trí năng trung bình, lý trí đi bước bảo đảm còn tình cảm là cơ năng gần như thần thánh bay lượn bao la trên đôi cánh của ái tình.

O. Pirmez

Lo âu

1956) Đừng ăn thịt trái tim.

Pythagore

1957) Lo âu làm già hấp.

Thánh Kinh

1958) Mệt tàn phá thân thể, lo âu là lưỡi liềm của tâm hồn.
Ngạn Á rập

Lò

1959) Lò cũ dễ nung hơn lò mới.

Brantôme

Loạn

1960) Loạn sẽ xảy ra khắp nơi khi trách nhiệm không còn ở đâu cả.

G. Le Bon

1961) Tạo Hóa không tạo ra tờ, ra chủ.

Tôi không muốn ban mà cũng không muốn lãnh luật pháp.

Diderot

Lỗi

1962) Đối với nhân đức của họ, hãy quảng đại.

Đối với lỗi lầm của họ, hãy mù quáng một chút.

M. Prior

1963) Jupiter đeo cho ta hai cái bị : một cái đầy lỗi lầm đặt sau lưng, một cái đầy lỗi lầm của kẻ khác treo trước mặt.

Phèdre

1964) Lỗi của ta như hạt cát trước trái núi khoan hồng vĩ đại của Thượng Đế.

Le Curé D'Ars

1965) Có một vinh quang trong một lỗi lầm to lớn.

N. Crane

Lợi

1966) Tư lợi chỉ là thú tính kéo dài trong ta. Nhân tính chỉ khởi sự trong ta bằng bất vị lợi.

Amiel

1967) Nếu lợi lộc là nguyên tắc duy nhất mà lý trí nhìn nhận thì hy sinh là lao xược và điên khùng.

V. Cousin

1968) Nếu đời sống bị lợi lộc chi phối thì nó còn đỡ hơn bị dục tình điều khiển song nó cũng đồng thiếu cao nhã và phẩm cách bởi vì nhãn quan tâm thường của nó hạ thấp giá trị của các nỗ lực thường rất gian truân mà nó có do ý chí.

P. Janet

1969) Lợi lộc không có định luật như định : Nó theo khuynh hướng, nó tùy thời, nó uốn mình theo các công việc.

Bossuet

1970) Máu nổi họ lại, lợi chia họ ra.

La Fontaine

Lợi và hại

1971) Ai uống rượu phải uống cạn

Aristophane

1972) Không ai hái hoa hường mà không bị gai đâm.

Pilpay

1973) Huy chương nào cũng có bề trái.

Ngạn Ý Đại Lợi

1974) Không ai ăn thịt quỷ mà khỏi nuốt sừng.

Ngạn Ý

Lời nói

1975) Người ta nói về bạn là điều đáng sợ. Mà tệ hơn nữa là người ta không nói gì về bạn.

O. Wilde

1976) Thà không nói tiếng nào hơn là nói điều bất đáng.

Thomas A'Hempis

1977) Nếu bạn không nói tôi sẽ chứa đầy lòng tôi sự thịnh lặng của bạn

Tagore

1978) Bạn biết tôi là đàn bà không ? Khi tôi tưởng, tôi phải nói.

Shakespeare

1979) Nói chuyện và hùng biện không đồng nghĩa nhau : Nói và nói hay là hai chuyện.

Ben Jonson

1980) Nói, chưa đủ: phải nói đúng.

Shakespeare

1981) Nhiều lời vô ích là triệu chứng chắc chắn của kém tinh thần.

Le Bon

1982) Lời nói con người có để cải trang cho tư tưởng.

F. Young

1983) Hãy nói trong hai trường hợp : vấn đề bạn am tường và tối cần nói.

Isocrate

1984) Những đấng bất tử điều khiển lưới tôi, đừng cho tôi nói điều gì mà phải lấy lại.

La Fontaine

1985) Lời nói nào phát xuất từ người không tên tuổi là điều khờ dại. Lời sẽ hay nếu vĩ nhân nói.

Molière

Lớn và nhỏ

1986) Khi lớn giúp nhỏ thì cả hai được cứu.

Esopé

1987) Bọn trộm to rượt bọn trộm nhỏ.

Diogène La Cynique

1988) Kẻ trước hết sẽ thành sau hết, kẻ sau hết sẽ thành trước hết

Phúc Âm Thư

1989) Ai muốn quần con gấu phải có móng sắt.

T. Draxe

1990) Điều người ta gọi cương quyết nơi ông vua có tên là cứng đầu nơi con lừa.

T. Erskine

Luật luân lý

1991) Lý trí thuần túy tự bản chất là thực tiễn và cung cấp cho con người một luật phổ cập mà chúng ta gọi là luật luân lý.

Luật pháp

1992) Luật pháp là những lưới nhện để lượ những con ruồi to và mắc kẹt các con ruồi nhỏ.

Balzac

1993) Những biện pháp bất hợp hiến có thể trở thành chính đáng khi chúng tôi cần.

Lincoln

1994) Luật duy nhứt hung bạo, khắc nghiệt điều khiển mọi cuộc tiến bộ đó là luật của kẻ mạnh hơn.

D. Lesueur

1995) Cho mỗi người, luật hành động của riêng họ dù bất toàn vẫn hay hơn luật của kẻ khác dù áp dụng hay.

Bghavad-Gitá

1996) Sự dốt nát về pháp luật không dung thứ ai cả.

J. Selden

Luật sư

1997) Có luật sư nào nói trước với thân chủ mình rằng sẽ cãi thua không ?

Waterstone

1998) Thương hay ghét thay đổi công lý ra mặt.

Pascal

1999) Trong một vụ kiện, luật sư chỉ là người nấu bếp trong bữa ăn.

Aristippe de Cyrène

2000) Đừng gõ cửa luật sư với bộ áo thiết giáp.

Ngạn Đức

2001) Nếu không có người xấu sẽ không có luật sư tốt.

Dickens

2002) Luật sư tốt thì láng giềng xấu.

Janus Gruter

Lửa

2003) Lửa là đại sư của nghệ thuật.

Rabelais

2004) Tùy món ăn mà đốt lửa.

Thánh Kinh

2005) Lửa to dập tắt lửa nhỏ.

Aristote

2006) Lửa không có anh em.

Ngạn Nigritien

Lùng danh

2007) Tôi đã thức dậy một buổi sáng và tôi cảm thấy đã lùng danh.

Lord Byron

(sau khi xuất bản *Childe Harold 1812*)

2008) Một người lùng danh vì để lại vài tác phẩm không bằng đã hành động, đã sống, đã khiến kẻ khác hành động và sống.

Goethe

Lười biếng

2009) Lười biếng là mẹ; con trai của nó là trộm cắp, con gái của nó là đói khát.

V.Hugo

2010) Bản tính của chúng ta ở trong chuyển động còn yên nghỉ hoàn toàn là chết.

Pascal

2011) Lười biếng là mẹ của các tật ô nhục.

Bà Campan

2012) Lười biếng khiến tất cả thành rắc rối và làm việc khiến tất cả thành dễ dàng.

Franklin

2013) Những kẻ lười biếng luôn thêm muốn làm một cái gì.
Vauvenargues

2014) Dù là hạng nào, người làm biếng mãi là thứ người xoàng xoàng.

Voltaire

2015) Lười biếng hay mượn danh từ nghỉ ngơi và tưởng vậy là che đậy được điều đáng trách của mình.

Oxenstiers

2016) Lười biếng âm thầm sát hại các nhân đức,
La Rochefoucauld

2017) Thà làm việc không mục đích hơn là không làm gì cả.
Socrate

2018) Buồn rầu không có nguyên nhân nào sâu xa hơn là lười biếng.

Burton

2019) Sầu thảm đi vào thế gian bằng con đường lười biếng.
La Bruyère

2020) Là những người khiếp nhược sầu chán, những ai tự thả trôi theo bất động, những ai không phản ứng anh dũng đối với chính mình, những ai quên mất tha nhân.

A. De Gasparin

2021) Ở không làm ta mệt mau hơn làm việc.
Hân hoan là kết quả và phần thưởng của cần lao.

Vauvenargues

2022) Một ngày ở không làm ngày ngật như một đêm mất ngủ.

Petit Senn

2023) Làm mất thời giờ là phạm tội tự tử đích thực.

Young

Lưỡi

2024) Lưỡi con người là tay lái của tàu họ.

Amenhemhát

2025) Lưỡi là vật tốt nhất và xấu nhất trong các vật.

Esope

2026) Chết và sống thuộc quyền của lưỡi.

Thánh Kinh

2027) Lưỡi mềm có thể đập bể xương.

Lưỡi người khôn ở trong tim, tim người khờ ở trong miệng.

Thánh Kinh

2028) Lưỡi dài thu ngắn đời sống.

Ngạn Ba Tư

Lương tâm

2029) Lương tâm là tiếng thần thánh nói cho toàn thể nhân loại.

Séc-rétan

2030) Lương tâm là Trời hiện diện trong ta.

V. Hugo

2031) Hỡi Lương tâm! Hỡi Lương tâm! là bản năng thần thánh; là tiếng nói bất diệt của thiên đình; là tay lái của vật dốt nát và hẹp hòi mà thông minh và tự do; là quan tòa bất khả ngộ về Thiện và ác, làm cho con người giống Thượng Đế.

J. J. Rousseau

2032) Lương tâm là cuốn sách luân lý hay nhất mà chúng ta có: Đó là cuốn sách người ta phải tham khảo luôn.

Pascal

2033) Lương tâm là bộ mạch của lý trí: nó nhịp và báo tin cho ta.

Coleridge

2034) Tận đáy tâm hồn có một nguyên lý bẩm sinh về công chính về nhân đức nhờ đó ta phán đoán lành hay dữ các hành vi riêng tư của mình và của kẻ khác: Tôi gọi nguyên lý này bằng tên Lương Tâm.

J. J. Rousseau

2035) Luân giác (sens moral) đến với con người cũng như tư chi, Jefferson nói như vậy. Vấn đề là phải phát triển nó, đừng sớm quá mà cũng đừng muộn quá.

Gréard

2036) Lương tâm giống các trí năng của tinh thần: Nó cần được giáo dục. Nhờ luyện nó, người ta tập nó thấy đúng.

Legouvé

2037) Nếu có tranh chấp giữa tự nhiên và siêu nhiên, giữa thực tế và lương tâm thì chính lương tâm phải thắng lý.

Amiel

2038) Người công chính tôn phục lương tâm mà lương tâm của họ không có chủ trên trần gian này.

Wagner

2039) Khi lương tâm nói thì chỉ phải nghe và theo lời nó.

Albert Duruy

2040) Tôi chuộng sự chứng kiến của lương tâm tôi hơn là hết các diễn văn mà người ta nói về tôi.

Cicéron

2041) Tôi không biết có sự chứng kiến thỏa mãn nào về hành thiện làm chúng ta khoan khoái và hãnh diện bằng lương tâm tốt.

Montaigne

2042) Lương tâm là nguồn an ủi mà dù thời gian là tay chơi khéo léo đến đâu cũng không thắng cuộc chúng ta được.

Bà De Lambert

2043) Bạn hãy canh phòng bạn, bạn hãy là tiên cáo cho bạn và là quan tòa cho bạn.

Sénèque

2044) Kết quả của kiểm thảo lương tâm là theo thời gian soi sáng chúng ta thấy các lỗi lầm của mình.

Saint Simon

2045) Bạn đi đâu bạn cũng sẽ gặp lương tâm của bạn.

Diderot

2046) Hối hận là niềm đau khổ báo tin rằng trong bạn có những rối loạn. Cũng như đau khổ vật chất, nó được dùng để bảo tồn sự sống.

Lamenais

2047) Người hối hận giống người đã không phạm tội.

Mahomet

2048) Lương tâm cá nhân được quan niệm và được đặt trong toàn thể giống loại mang tên là công giác (sens commun).

V. Cousin

2049) Phải mắc cỡ vì làm lỗi chứ không vì sửa lỗi.

J. J. Rousseau

2050) Lỗi tăng gấp đôi nếu không hổ thẹn vì đã gây nó ra.

P. Syrus

2051) Tòa án của bạn ở trong bạn. Tại sao còn kiểm ở đâu chi. Bạn phải luôn là ông tòa của giá trị của bạn.

Bà De Lambert

2052) Đã tìm học hỏi mà té ngã vào một vài vụng dại thì đừng nản lòng.

Carlyle

2053) Bạn âm thầm ngấu nghiêng buồn thảm.

Fr. De Sales

2054) Nhiều người không biết sống với mình : Họ cứ lo ly khai với mình và tìm hạnh phúc bên ngoài.

Bà De Lambert

Lương thiện

2055) Người thiện không làm cái gì để cho biết mình lương thiện song điều họ làm được làm vì lòng yêu cái thiện và chính hành vi của họ là phần thưởng cho họ.

Epictète

2056) Ăn ở ngay lành và thanh danh do lương thiện tràn lan lời cuốn tin nhiệm, yêu chuộng.

Fénelon

2057) Lòng lương thiện được nhìn nhận rồi còn bảo đảm hơn lời tuyên thệ.

Bà Necker de Saussure

2058) Hãy công chính trong chi tiết.

V. Hugo

Lương thiện trí thức

2059) Tôi có thói quen làm thình về những điều tôi không biết.

Sophocle

Lương tri

2060) Lương năng và thiên tài cùng chung một gia đình.

De Bonald

2061) Đặt tinh thần trước lương năng là đặt cái thặng dư trước cái tất yếu.

2062) Những người khôn là những cuốn từ điển nói chuyện tuyệt nhưt.

Goethe

2063) Vừa hóm bĩnh vừa khôn ngoan không phải là ân huệ ai cũng có.

2064) Sai trí là.. nhận thấy bậy các tương quan.

Voltaire

2065) Cái toàn thiện của đồng hồ là không phải đi mau mà đi đúng.

Vauvenargues

Lương tri, lương thức, lương năng

2066) Lương tri là tên gác cổng của tinh thần: bản phận của nó là đừng để lọt ra ngoài những ý tưởng khả nghi.

D.Stern

2067) Lương tri là điều dư luận chia rẽ nhưt trần gian.

Descartes

Lường gạt

2068) Đưa tự phụ la sớm, đưa khờ trách móc. Người quân tử bị lường gạt lánh xa và không nói tiếng nào.

La Noue

2069) Nguy hiểm xấu xa nhất của việc lường gạt người là sau cùng người ta tự lường gạt mình.

E.Duse

2070) Bạn có thể gạt mọi người một thời gian, bạn cũng có thể gạt vài người mãi mãi, mà bạn không thể gạt mãi mãi mọi người.

A.Lincoln

2071) Sở trường của đàn bà là dễ bị lường gạt và lường gạt thiên hạ.

Saint Jérôme

2072) Người ta luôn lầm lạc khi không mở mắt tha thứ hay tự nhìn mình.

M.Macterlinck

Lưu đày

2073) Ô! Ta đừng lưu đày ai cả. Ô! lưu đày là gian ác!

V.Hugo

2074) Lưu đày không hề sửa chữa được các ông vua.

Béranger

2075) Ở đâu người lưu đày cũng có độc.

Lamenais

2076) Lưu đày là một thứ mắt ngủ kéo dài.

V.Hugo

M

Máy móc

2077) Người ta cảm thấy con quỷ trong guồng máy và người ta không có lỗi. Dưới mắt người tin tưởng thì nó là Ngọc hoàng bị lật ngói.

O Spengler

2078) Máy móc đã thắng con người, con người thành máy móc, hoạt động và không sống nữa.

M.Gandhi

Màn sắt

2079) Bức màn sắt đã rủ xuống trên Âu châu.

W.Churchill

Mạnh và yếu

2080) Cá lớn ăn cá nhỏ.

Cổ ngạn

2081) Tất cả cái gì đã yếu không bao giờ có thể mạnh tuyệt đối.

Pascal

2082) Kẻ mạnh chà dưới chân kẻ yếu hăm dọa.

Voltaire

Máu

2083) Xin thần thánh hãy tiêu diệt khỏi trái đất chúng tôi ở bất cứ ai khoái thích đổ máu kẻ khác.

Voltaire

Mắt

2084) Trang trọng và yên tĩnh với một ánh chớp trong đôi mắt.

V.Hugo

2085) Lửa lòng bạn nhoáng ra đôi mắt.

M Regnier

2086) Người mua cần 100 con mắt, người bán không cần con nào cả.

G.Herbert

2087) Ánh sáng của đôi mắt tôi, người chính là cái nhìn của tôi. Dầu vậy mắt tôi mờ ban đêm

Hafiz

Mập

2088) Những người mập lảng lít đáng sợ hơn người gầy xanh.

Jules Cécar

2089) Vú nuôi béo, ít sữa.

Charles de Bovelles

2090) Người mập không tôn giáo.

Ngạn Án

Màu nhiệm

2091) Màu nhiệm chân chính của thế giới là cái thấy được chứ không phải cái không thấy được.

O.Wilde

2092) Cái đẹp nhất mà ta cảm thấy được là khía cạnh màu nhiệm của đời sống.

A.Einstein

Mẹ

2093) Ô! Tình mẹ! Mỗi tình không ai quên được!

V.Hugo

2094) Nơi ân náo vũng chắc nhứt là cung lòng người mẹ.

Florian

2095) Vợ dễ được lời khuyên tốt, mẹ vợ dễ được tiếp đón tốt. Mà không gì có giá trị bằng người mẹ hiền.

L.Tolstoi

2096) Thượng Đế không thể ở khắp mọi nơi vì thế đã sáng tạo những bà mẹ.

Ngạn Do thái

2097) Mẹ ơi! Khi con hay tin mẹ ly trần, mẹ hãy nói mẹ có biết bao nhiêu giọt lệ con đổ ra không?

W.Cowper

Mê ăn

2098) Mê ăn là đặc tính của thú vật.

Kegemni

2099) Bung bự không bao giờ dễ óc tế nhị.

Ngạn Hylap

2100) Thà chết vì trúng thực hơn chết đói.

Cicéron

2101) Nhiều món ăn, nhiều bệnh hoạn.

Ngạn La tinh

2102) Kẻ ăn to, ngủ dữ không thể làm nên việc gì vĩ đại.

Henri IV

Mê tín

2103) Người mê tín dưới đất thường là thánh nhân trên trời.

El.Browning

5104) Từ mê tín đến dã man chỉ có một bước thôi.

Diderot

2105) Tôn giáo hiểu sai lầm là cơn rét có thể trở thành điên.

Voltaire

2106) Phải ru ngủ mê tín để tẩy trừ nó.

Nã phá luân

Mĩa mai

2107) Sợ mĩa mai là sợ lẽ phải.

Guitry

Miệng

2108) Tim của đũa diên ở trong miệng nó mà miệng của người quân tử ở trong tim họ.

B. Franklin

2109) Nơi đàn ông, miệng là cửa vô của tâm hồn,
Nơi đàn bà, miệng là ngõ ra của trái tim.

A. Bierce

Mỉm cười

2110) Bạn hãy chấp nhận đời sống như nhận một chiếc cúp,
môi mỉm cười, dầu trái tim bạn rướm máu.

Hafiz

Mỹ thuật

2111) Đối tượng duy nhất của nghệ thuật là đẹp.

V. Cousin

2112) Có gì kỳ diệu bằng nghệ thuật... Nó là gạch nối giữa thế giới hữu hình và thế giới vô hình.

A. Schoeffler

2113) Nghệ thuật là một chứng minh của đời sống. Nó đi sâu, nó toát yếu, nó làm cho hiểu đời sống.

G. Geffroy

2114) Mọi nghệ phẩm không diễn tả một ý tưởng nào đều không có giá trị gì cả.

V. Cousin

2115) Cái đẹp tinh thần là nền tảng của mọi cái đẹp chân chính. Nền tảng này ẩn náu trong thiên nhiên. Nghệ thuật vạch nó ra, mang cho nó những hình ảnh trong trẻo hơn. Chính nhờ điểm này mà nếu nghệ thuật biết rõ thế lực và nguồn lợi của nó, nó sẽ tranh đấu với thiên nhiên và nắm được phần lợi.

V.Cousin

2116) Nghệ thuật mất phẩm cách của nó nếu chỉ biết hấp dẫn con người mà không làm cho con người phấn khởi hướng về cái cao cả của đời sống.

J.Reynaud

2117) Không thuốc giải độc nào mạnh như trừ tính dục hạ đẳng bằng tôn thờ cái đẹp. Phần cao cả nhưt trong nghệ thuật của họa phẩm tự bản chất là thanh khiết dầu đối tượng của nó thế nào. Nó tinh lọc tư tưởng cũng như bị kịch theo Aristote tinh lọc dục tính vậy.

Diderot

2118) Chân lý ngừng lại trước trí tuệ còn cái đẹp đi sâu vào trái tim.

Lacordaire

2119) Ở quốc gia nào người ta dạy hội họa như dạy viết chữ sớm muộn sẽ vượt hơn các quốc gia khác trong những nghệ thuật về nhân thức.

Diderot

2120) Nghệ thuật là sứ mệnh cao cả nhưt của con người.

A.Rodin

2121) Nghệ thuật của Ai cập còn hơn nghệ thuật, còn hơn đời sống nữa: Nó là chính nguồn sống. Nó là tôn giáo hơn hết các nghệ thuật.

D.Merefkosky

2122) Một nghệ thuật có sự sống không khuôn rập lại dĩ vãng mà tiếp tục dĩ vãng.

A. Rodin

2123) Nếu nghệ thuật không quê hương thì nghệ sĩ có.

C. Saint Saens

2124) Có ba công việc: Nhìn là việc của mắt. Quan sát là việc của tinh thần. Chiêm ngưỡng là việc của tâm hồn. Ai đến công việc thứ ba này là xâm nhập địa hạt nghệ thuật.

E Bernard

2125) Trong xã hội ta, vai trò giả tạo mà khoa học, nghệ thuật đồng phát xuất từ chỗ những người tự cho mình văn minh được đứng đầu với những khoa học gia và nghệ sĩ, lập thành một giai cấp đặc ân như giáo sĩ vậy.

L. Tolstoi

2126) Nghệ thuật là cách diễn tả cao cả nhất, linh động nhất của đời sống.

Keyserling

2127) Nghệ thuật không lập thành một thể lực, nó chỉ là một an ủi.

T. Mann

2128) Điều quan yếu hơn hết trong một nghệ phẩm là chiều sâu sống động mà nó làm nảy bật lên.

James Joyce

2129) Thực ra đời sống ít thực tại hơn nghệ thuật... Nghệ thuật phục thù đời sống.

L. Pirandello

2130) Chỉ có sự thể hiện bất hủ của lao công và nghị lực con người là nghệ thuật.

A. Hitler

2131) Mỗi quốc gia mỗi dân tộc phải phản ánh trong nghệ thuật những nét con người và dân tộc tế nhị nhất của mình.

C. Stanislavski

2132) Tôi không tìm, tôi gặp.

Picasso

2133) Tương lai sẽ cười sự khô khan của nghệ thuật ta,

O. Kakuzo

Mọt sách

2134) Chúng ta quá sống trong sách vở mà không sống trong thiên nhiên bao nhiêu và chúng ta giống ông Pline Trẻ khờ khạo lo nghiên cứu một hùng biện gia Hylạp trong khi dưới mắt ông núi lửa Vésuve thiêu ra tro năm thành phố.

A. France

Mồ côi

2135) Phải than khóc những người không có mẹ, vì hy vọng của họ buồn thảm và nguồn vui của họ đắng cay.

P. Bourget

2136) Ô! Tại sao gió thổi lạnh lẽo quá trên tôi?

Có phải tại tôi là đứa con không của ai hết chăng?

P. H. Case

Mồ mả

2137) Hỡi cây cối to lớn, sầm uất nếu biết cảm động thì hãy luôn luôn phủ bóng trên mồ mả của tôi.

Sannazar

Mơ mộng

2138) Tôi càng già, càng thấy những gì không biến tan đi đều là mơ mộng.

J. Cocteau

2139) Mơ mộng là chìa khóa để ta ra khỏi ta.

G. Rodenbach

2140) Ta hãy mơ mộng đến cái phù du và để ta thơ thần trong cơn điên đẹp đẽ của vạn vật.

O. Kakuzo

2141) Đây là bệnh của tôi : Mơ mộng.

R. Dario

2142) A! Nếu tôi biết đó là một giấc mơ
Thì tôi đâu tỉnh dậy bao giờ.

Ono No Komachi

Mơ trốn

2143) Người ta mơ trốn con ngựa cho tới chừng bắt kể nó
xong.

Ngạn Balan

Mù

2144) Người mù này dẫn người đui kia thì họ sẽ té xuống
hố cả hai.

Tân Ước

Mua và bán

2145) Ai không mở mắt khi mua, cũng phải mở túi tiền khi
trả.

Ngạn Đan Mạch

2146) Đừng mua bằng tai mà phải mua bằng mắt.

Ngạn Thụy Điển

2147) Không phải mua mà bán dạy khôn.

Ngạn Nga

2148) Có kẻ mua điên nhiều hơn kẻ bán điên.

A. Loisel

2149) Mua lắm chớ bán không lắm.

Ngạn Việt

Mục tử

2150) Tôi là mục tử tốt. Mục tử tốt liệu mạng sống vì
con chiên... Tôi biết các chiên tôi và chúng biết tôi.

Jésus Christ

Mũi

2150) Giá mũi của Cléopâtre ngắn hơn thì toàn bộ mặt thế giới đã thay đổi.

Pascal

Muộn

2151) Tôi đã đến quá muộn trong một thế giới quá già.

A. De Musset

N

Năm

2152) Một năm tàn là một cục đá quặng xương đáy hồ thể kỷ và nó rơi với những tiếng vang vĩnh biệt.

F. Van Den Bosch

2153) Đầu năm mới gọi là Tết được định nghĩa là : Nghỉ, ăn và chơi.

M. Pécock

Ngày, ngày mai

2154) Mỗi ngày là tài sản tôi lãnh của trời.

F. De Maucroix

2155) Cuộc đua của ngày rất mau đến mức ăn thua.

Omar Khayyam

2156) Tôi không bao giờ nghĩ đến ngày mai : Nó đến khá sớm.

Einstein

2157) Ngày mai là trận Waterloo ! Ngày mai là đảo Sainte Hélène. Ngày mai là năm mờ.

V. Hugo

2158) Ô ! Ngày mai là chuyện vĩ đại.

V. Hugo

2159) Đừng làm như những tâm hồn lững lờ ngày nào cũng nói : Ngày mai, ngày mai.

Fénelon

2160) Ngày mai tôi sẽ đi thăm nhà người nghèo,
 Ngày mai tôi sẽ đọc lại quyển sách
 Ngày mai, hỏi hờn tôi, tôi sẽ nói tôi dẫn người đi đâu
 Ngày mai tôi sẽ công chính, anh đừng... Chớ không
 phải ngày nay.
Sully Prud'homme

2161) Điều tôi biết cho ngày mai là Quan Phòng sẽ dậy trước
 mặt trời mọc.

Lacordaire

Ngày và đêm

2162) Đêm không biết hồ thẹn.

Ovide

2163) Ban đêm mọi đàn bà đều đẹp.

Ovide

2164) Tinh thần được tỉnh lặng ban đêm nuôi dưỡng.
Pline Trẻ

2165) Đêm được dựng nên để học hành.

Sách Talmud

2166) Đêm ở đâu thì mộng ở đó.

Ngạn Ngã

2167) Cái gì không chơi ban ngày thì chơi ban đêm.

Ngạn Thụy Sĩ

Ngạn ngôn

2168) Mọi ngạn ngôn hay ở trong thế gian, người ta chỉ
 không áp dụng thôi.

Pascal

2169) Ngạn ngôn phải là trái của cây cuộc đời.

Désiré Nisard

Ngạn ngữ

2170) Ngạn ngữ là kết quả kinh nghiệm của các dân tộc và là lương tri của mọi thời đại đúc lại thành công thức.

Rivarol

Ngân hàng

2171) Theo tôi, ngân hàng là một tổ chức vững chắc, tiện lợi để giữ tiền, mà tôi thấy chủ ngân hàng đem lợi lộc lại cho tôi hơn là tôi đem về cho họ.

Henry Ford

Ngẫu nhiên

2172) Trong nhiều trường hợp, ngẫu nhiên là ý muốn của kẻ khác.

A. Capus

Nghèo

2173) Có hai hạng bần nhân. Hạng nghèo chung và hạng nghèo riêng. Hạng trước nghèo thật, còn hạng sau là những người giàu không có vận may.

Sartre

2174) Hỡi những vĩ nhân vô danh! Sự nghèo nàn lạnh lùng trong tâm hồn các Ngài đã làm tắt đi giọng nước thiên tài.

Gray

2175) Chỉ có hai gia đình trên trần gian: Gia đình có cửa và gia đình không.

Cervantès

Nghề nghiệp

2176) Người này xây lâu đài, người kia đan bị.

Ngạn Ấn

Nghệ phẩm

2177) Điều làm chúng ta cảm động trong một nghệ phẩm ít khi là chính tác phẩm mà là ý nghĩ kẻ khác có về nó nếu vì đó giá trị thương mại của nó bị thay đổi nhiều.

Le Bon

2178) Những nghệ phẩm bị cô độc vô cùng. Không có gì xấu xa bằng dùng phê bình để gặp nó. Chỉ có tình yêu có thể nắm lấy, gìn giữ nó và công bình đối với nó.

Rilke

2179) Người ta phải là một tác phẩm nghệ thuật hay mang một tác phẩm nghệ thuật.

O. Wilde

2180) Một nghệ phẩm không bao giờ phi luân. Tục tữ bắt đầu ở đâu nghệ thuật chấm dứt.

R. Poincaré

Nghệ sĩ

2181) Nghệ sĩ phải yêu đời và chỉ cho ta thấy đẹp. Không nghệ sĩ ta nghi ngờ đời sống.

A. France

2182) Tư tưởng cao cả nhất diễn tả bằng hình thức vĩ đại nhất: Đó là kim chỉ nam vĩnh cửu của nghệ sĩ.

E. Bernard

Nghi kỵ

2183) Không gì làm mất các tình cảm tốt bằng tỏ ra nghi kỵ.

Bà De Sévigné

2184) Nghi tưởng đến cái gì mà chúng ta cấu xé nhau bằng những nghi kỵ bất công?

Bossuet

2185) Kẻ nghi kỵ là kẻ bị lương gạt hay là kẻ gạt gẫm.

Bà Tước Diane

Nghỉ ngơi

2186) Thịnh thoảng phải nghỉ ngơi, không làm gì hết.

Cocteau

2187) Cho dân tộc tự do, không có nghỉ: Nghỉ là ý tưởng quân chủ.

Clémenceau

2188) Về đêm có một nơi yên nghỉ, một mái nhà cho những giờ trôi chậm và tối tăm không?

Rosselli

Nghiên cứu

2189) Ta đừng tìm kiếm cái gì không thể tìm đến được.

Doru

Ngoại giao

2190) Có ba thứ tạo vật ra về đến thì lại đi và khi ra về đi thì lại đến là: nhà ngoại giao, đàn bà và con cua.

John Hay

2191) Trẻ con đội nón lùa đang chơi cốt mìn.

Al. Woolcott

2192) Nhà ngoại giao là người ăn lương để giải quyết các khó khăn chẳng bao giờ thành vấn đề nếu không có nhà ngoại giao.

2193) Nghề ngoại giao là làm, là nói những điều xấu xa nhưt một cách cao nhã nhưt.

Isaac Goldberg

Ngoại ngữ

2194) Một người biết bao nhiêu ngôn ngữ là trị giá bấy nhiêu người.

Charles Quint

2195) Ai không biết ngoại ngữ không biết ngôn ngữ của mình.

Goethe

2196) Người ngoại quốc nói tiếng tôi, tôi qui hơn đồng bào tôi.

Ngạn Kurde

Ngoại tình

2197) Nước ăn cắp là nước ngọc.

Kinh Thánh

2198) Đàn ông ngoại tình cày ruộng người, bỏ hoang ruộng mình.

Plante

2199) Tội chồng ngoài ngõ, tội vợ trong nhà.

Ngạn Nga

2200) Theo La ngữ, ngoại tình đại khái có nghĩa là: Ban đêm người ta đến gần giường của một người khác để chia cái làm hai ra làm ba ..

G. Chaucer

2201) Đây là hạnh kiểm của người đàn bà ngoại tình: Họ ăn rồi họ chùi miệng và nói rằng: « Tôi không có làm cái gì bậy cả ».

Kinh Thánh

Ngoan cố

2202) Ngoan cố là sức mạnh của kẻ yếu.

Lavater

2203) Ngoan cố là suy nhược phi lý. Nếu bạn phải, nó làm cho bạn khó thắng lý. Nếu bạn có quấy, nó làm bạn bại nhục nhã.

Sterne

Ngòi bút

2204) Ngòi bút của Ngô Thời Nhiệm có sức mạnh bằng hai chục vạn quân.

Vua Quang Trung

Ngũ dốt

2205) Ngũ dốt là thông phần với nô lệ và dã man.

Diderot

2206) Ngũ dốt nảy sinh độc tài, tồi phong, nghèo đói; trái lại học vấn bảo đảm tự do của một dân tộc, ban cho nó thái thanh và nhân đức.

Talleyrand

2207) Ngũ dốt là màn đêm không trăng, không sao của tinh thần.

Cicéron

2208) Ngũ dốt là một vật cỡi hung ác luôn làm cho kẻ ngồi trên nó khập khễnh.

Ngạn Á rập

2219) Có ba thứ ngũ dốt: Không biết điều phải biết, biết bảy điều đang biết và biết điều không nên biết.

La Rochefoucauld

2210) Người ngũ dốt không giá trị và thường là tai họa cho đồng loại.

Molinari

2211) Người ta nói học vấn mưa mưa nguy hiểm hơn ngũ dốt: Tôi không có ý kiến gì về vấn đề đó mà tôi kết luận rằng phải cứ đầy học vấn cao hơn mãi. Cái gì giáo huấn đều làm cho rộng rãi tinh thần, tiêu trừ các thành kiến...

P. Janet

Ngủ

2212) Ít khi giấc ngủ thăm viếng sự buồn thảm. Nếu nó muốn làm như vậy, nó sẽ là cái an ủi thế lực nhưt.

Shakespeare

2213) Phước thay kẻ nào ngủ không lo sợ và không hối hận.

J.M.De Heredia

2214) Ánh sáng chói lòa cho Clément lười biếng. Clément ngủ mãi rồi sau khi chết làm điều phải làm lúc sinh tiền : Clément ngủ và Clément chết.

Bia ký vở danh thế kỷ 18

2215) Đừng khi nào nhìn người nào ngủ. Làm vậy cũng như mình mở bức thư không phải gửi cho mình.

Guitry

2216) Ngủ làm tôi thích và thích hơn nữa là hóa đá bao lâu còn ác và nhục kéo dài ở trần gian này. Không thấy gì, cảm gì là điều êm dịu, yêu quý cho tôi. Bạn đừng kêu tôi dậy ! Vì thương hại, bạn hãy nói sẽ.

Michel Ange

Ngụ ngôn

2217) Ngụ ngôn là em của lịch sử.

Voltaire

2218) Ngụ ngôn là cầu đưa đến chân lý.

Silvestre De Sacy

Nguy hiểm

2219) Làm việc nguy hiểm không sao, miễn là biết thoát nguy hiểm bằng cách đưa nó về điều tốt.

Beaumarchais

Nguyên tắc

2220) Nguyên tắc là nguyên tắc.

R.Kipling

2221) Cái gì sai từ nguyên tắc thì các hậu quả đều trôi hết.

Waterstone

2222) Nguyên tắc được thiết lập để bị vi phạm. Làm người cũng là một bòn phạm.

G.Greene

2223) Trong chính trị hay trong bất cứ cái gì, một nguyên tắc chắc chắn đưa đến một hệ thống và một loạt hậu quả...

J.Mazzini

2224) Người xao xuyến nhứt của một khám đường là quản đốc.

Shaw

2225) Tù là chiếc hoa đen tối của xã hội văn minh.

Hawthorne

Nguyên tử

2226) Dù rằng tôi không thấy trước nguyên tử lực từ lâu trở thành là việc lành lớn, hiện giờ tôi phải nói rằng nó là một đe dọa.

A.Einstein

Nguyên rửa

2227) Nguyên rửa là cầu xin quí.

Lichtenberg

2228) Càng nguyên rửa con chồn nó càng sống khỏe

Fuller

2229) Nếu nguyên rửa ai, bạn hãy chuẩn bị hai cái mõ.

Ngạn Án

Ngựa

2230) Sự chinh phục cao sang mà con người làm là chinh phục con ngựa tự kiêu và hung hăng : Nó chia sớt cùng con người mệt nhọc của giặc giã và vinh quang của chiến đấu.

Buffon

Người

2231) Trong bản tính con người, có hai nguyên tắc đối nghịch nhau: Tự ái đem chúng ta trở về chúng ta và từ tâm đưa chúng ta ra ngoài. Nếu một trong hai cái lò xo ấy bật lệch đi thì người ta sẽ dữ tợn đến ngày đại hay quảng đại đến diên khùng

Diderot

2232) Con người sinh ra không phải để hạnh phúc mà để nên người, để mạo hiểm và đối phó nguy nan.

Bersot

2233) Một thành thị nào thi hành nguyên tắc chủ trương con người quý hơn của cải và xa hoa thì chẳng bao lâu thành thị ấy đứng đầu văn minh. Một thành thị nào con người được giáo dục sống xứng đáng nhân phẩm thì thành thị ấy trở thành chóp bu của trái đất.

Channing

2234) Xã hội và cô độc là hai hoàn cảnh trái ngược nhau mà cùng hướng về đào luyện toàn diện con người: Xã hội kích thích tư tưởng, tạo đối tượng cho ý chí, còn cô độc đưa việc của xã hội đến hoàn thiện tức là làm cho con người cương quyết và có ý chí sắt đá.

A. Vinet

2235) Cô độc là cư trú tự nhiên của hết các tư tưởng: Chính nó linh ứng các thi sĩ, tạo ra các nghệ sĩ và kích động thiên tài.

Lacordaire

2236) Cô độc thuận hợp cho trầm tư và chỉ với điều kiện suy tưởng mà khả năng về tư tưởng và nghị lực con người phát hiện ra.

A. Vinet

2237) Bạn muốn ở một mình, bạn hãy nhìn lên các tinh tú.

Emerson

2238) Chúng ta chỉ nhìn thấy được gương mặt chúng ta trong một vật thể khác phản chiếu nó lại. Cũng thế ấy, cho đặng tâm hồn chúng ta tự cảm và tự tri, phải có một tâm hồn khác cho biết cảm tưởng mà nó có về tâm hồn ta.

Jacobi

2239) Phần nhiều người ta không biết sống trong xã hội riêng biệt của mình.

Bà De Lambert

2240) Ước gì con người nên cao nhã.

Goethe

Con người không phải chỉ sống bằng cơm mà còn bằng nhân cách nữa.

Lacordaire

2242) Con người phải đi chinh phục bản lĩnh cho mình và sự phát triển của nó chính là tác phẩm riêng tư của nó.

Ballanche

2243) Tôi tin tưởng nơi tiếng gọi về tinh thần của con người. Có một tiếng bên trong bảo tôi bằng giọng uy quyền rằng: « Người hãy theo đuổi lý tưởng của chính người ».

Pécant

2244) Người tự lập đời sống, cảm thấy mình là cha đẻ của việc mình làm, người có mục đích, kiên trì, nỗ lực đeo đuổi, người dùng khéo léo hay nghị lực, khôn ngoan hay sức lực để giải tỏa các khó khăn, người ấy mới thật là một Con Người.

P. Janet

2245) Những tình cảm cao thượng, những cảm tình nồng, nàn, những thú thích đơn giản làm nên một Người.

X

2246) Con người hành động như mình yêu thương và yêu thương như mình tư tưởng. Tư tưởng đào tạo trái tim và trái tim rèn luyện hạnh kiểm.

Girard

2247) Con người vĩ đại nhờ tự điều khiển và tự giáo dục.
V. Cousin

2248) Người dũng là người chiến thắng trên chính mình.
Mahomet

2249) Chỉ có một khốn nạn thật cho con người là thấy mình
lầm lỗi và có điều đáng trách.

La Bruyère

2250) Không một ai có quyền khinh người.

A. De Vigny

2251) Tôi không gặp ai mà không có cái gì để học hỏi.

A. De Vigny

2252) Ba người đồng hành làm gì cũng có một người nên
thầy tôi.

Khổng Tử

2253) Bạn muốn biết giá trị thực một người không?

Hãy mặc cho họ lớp áo quyền thế to hơn đi.

Pittatus

2254) Bạn muốn biết một người giá trị ra sao thì hãy nghe
họ, coi cách họ đối xử thế nào với kẻ dưới của họ.

Pécaut

2255) Hãy xem thường con người (coi cái gì cũng tốt hết,
con người coi cái gì cũng xấu hết và kẻ cả con người lãnh đạm
với hết mọi sự.

Lavater

2256) Người hoàn toàn nhất là người hữu ích nhất cho kẻ
khác.

Kinh Coran

2257) Người công chính, người lương thiện là người cân
phân quyền lợi của mình với bốn phạn của mình.

Lacordaire

2258) Hãy tập thói quen làm và nói những gì có thể nối kết
người này lại người kia.

Saint Lambert

2259) Chạm trán với biển cở, con người chỉ khi phải trở về ngay chính mình.

De Gaulle

2260) Người thiếu chân thành, trung tín là người không thể hiểu được dưới mắt tôi.

2261) Người là sợi dây căng thẳng giữa thú vật và siêu nhân, sợi dây giăng trên hố thẳm.

Nietzsche

2262) Con người tư tưởng chuẩn bị con người hành động.

Le Bon

2263) Xét cách chung thì con người giống con chó tru khi nghe các con chó khác tru ở đằng xa.

Voltaire

2264) Con thú vật khờ dại nhất theo ý tôi là con người.

Boileau

2265) Lạy Chúa! Vậy thì con người là gì? Có phải là một hỗn hợp quái gở bởi những vật không thể chịu đựng nhau không?

Bossuet

2266) Người chỉ là cây sậy, yếu nhất vạn vật mà là cây sậy biết tư tưởng.

2267) Con người không phải thiên thần cũng không phải thú vật và khốn thay ai muốn làm thiên thần thì lại làm thú vật.

Pascal

2268) Bởi vì con người tính còn Trời định và con đường của con người không nằm trong quyền thế của nó.

T. A. Kempis

2269) Người là một thiên thần sa ngã mà nhớ nhung thiên quốc.

Lamartine

2270) Đàn ông tạo luật pháp, đàn bà tạo phong tục.

Ch. de Ligne

2271) Con người không gì khác hơn là loạt hành vi của nó.
Hỡi Thiên nhiên! Tôi không phải là một con người, chỉ là một
con người đối với Người sao?

Goethe

2272) Con người không biết sống hoàn toàn tốt cũng không
biết sống hoàn toàn xấu.

Machievell

2273) Tôi tưởng định nghĩa hay nhất về con người là: Một
hữu thể tập quen với tất cả.

2274) Người là một bù nhìn ý thức tự do là ảo tưởng.

F. Le Dantec

2275) Thiện nhân là một người lịch sự và biết sống.

Bussy Rabutin

2276) Lắm lúc con người làm chủ số phận của mình.

Shakespeare

2277) Người ta không sống để chỉ là người. Hãy đau khổ.
Hãy chết. Hãy sống cái phải sống: Đó là Con Người.

R. Rolland

Người chết

2278) Người chết cai trị người sống.

A. Comte

2279) Người chết đi mau.

G.A. Burger

2280) Khi tôi chết, hỡi người yêu quý! Đừng ca hát buồn
thảm cho tôi. Đừng trồng hoa hương trên Jầu tôi, cũng đừng
trồng cây trắc bá um tùm. Hãy làm cỏ xanh mọc trên tôi ướt
hạt mưa và sương tuyết. Và nếu muốn thì hãy nhớ đến tôi và
nếu muốn thì hãy quên tôi đi...

C. Rossetti

Người quốc gia

2281) Người quốc gia chân chính là người đứng trọng tài vô tư giữa các tham vọng của mình và công ích.

Bosch

Nhà

2282) Nhà tôi, nhà tôi, tuy bé nhỏ mà cho tôi nó là tiên lâu.

G. Herbert

2283) Có một ngôi nhà thuận tiện, riêng tư và đẹp...

Có vườn đầy cây ăn quả thơm phức...

Có ... ít con... vợ trung tín...

C. Plantin

2284) Tôi ước mong trong nhà tôi bà xã có lý của bà, con mèo lượn ngang sách tôi, bạn bè từ mùa, thiếu họ tôi không sống được.

G Apollinaire

2285) Tôi không thích nhà mới : Bộ mặt nó lãnh đạm...

Sully Prudhomme

2286) Con rùa nói rằng nhà riêng của nó là cư trú lý tưởng nhất của nó.

Esope

2287) Khói nhà mình thích hơn lửa hàng xóm.

Lucien De Samosate

2288) Chủ phải tạo danh dự cho nhà chớ không phải nhà tạo danh dự cho chủ.

Cicéron

2289) Nhà cất đề ở chớ không phải đề ngấm.

Fr. Bacon

2290) Nhà chỉ đẹp khi có người hùng ở.

G. Herbert

2291) Lồng đẹp không nuôi chim.

J. Dejardin

2292) Gà trống là vua trên chỗ ăn của mình.

Sénèque

2293) Chó là sư tử trong nhà của nó.

J. Clarke

Nhà nước

2294) Khi nhà nước hiện hữu thì không có tự do. Khi tự do ngự trị thì không còn nhà nước nữa.

Lénine

2295) Tất cả nằm trong nhà nước, không cái gì chống nhà nước, không cái gì ở ngoài nhà nước,

Mussolini

2296) Nhà nước là tôi.

Louis XIV

2297) Nhà nước tồi tệ nhất là nhà nước bình dân.

Corneille

Nhà văn

2298) Nhà văn là một thứ người thần thị được thần phục
A. Pieyre de Mandiargues

2299) Nhà văn không nuôi mình bằng thịt heo, thịt gà mà bằng lời ca tụng.

H. de Montherlant

2300) Vinh quang đẹp đẽ nhất của nhà văn là làm cho những người có thể tư tưởng chịu tư tưởng.

Delacroix

2301) Những văn hào viết không phải để tuân luật của các ngữ pháp gia mà để bất chấp nhận luật của họ.

P. Claudel

2302) Nhà văn cốt yếu là một người chịu đựng cô độc. Mỗi người trong chúng ta là một sa mạc.

F. Mauriac

Nhạc gia, nhạc mẫu

2303) Nhạc gia thương rề, thương dẫu, nhạc mẫu thương rề mà không bao giờ thương dẫu.

La Bruyère

2304) Nhạc mẫu và dẫu ở chung nhà như hai con mèo trong một bao.

Ngạn Yiddish

Nhàn

2305) Nhàn là cửa cải quý báu nhất.

Socrate

2306) Tôi chỉ không bận khi không có việc gì làm.

Scipion l' Africain

2307) Người sao thì giải trí vậy.

Shopenhauer

2308) Nhàn là cha của Triết lý.

T. Hobbes

Nhãn thức

2309) Có thể nói nhãn thức là kính hiển vi của phán đoán.

Rousseau

2310) Nhãn thức được luyện bằng chiêm ngưỡng cái xuất sắc chứ không phải cái tầm thường.

Goethe

2311) Nhãn thức không gì khác hơn là lương năng tế nhị còn thiên tài là lý trí siêu việt.

M. J. Chénier

2312) Không nhãn thức, thiên tài chỉ là thứ điên cao cả.

Chateaubriand

Nhanh

2313) Bạn hãy nhanh lên một cách chậm chậm.

Auguste

Nhân đức

2314) Thế giới hiện kim đầy tràn những chân lý của Kytô giáo, đã trở thành diên.

Chesterton

2315) Chân lý là sự cao nhã duy nhất.

North de Gridford

2316) Làm bạn cùng nhân đức hơn là người nhân đức.

Boileau

2317) Chỉ có nhân đức phân biệt con người sau khi chết.

Choisy

2318) Nhân đức chỉ cần chính nó thôi: Nó làm con người khả ái khi còn sống, lưu danh sau khi liê đời.

B. Gracian

2319) Nhân đức có giá trị hơn vinh quang.

Vauvenargues

2320) Nhân đức là nghệ thuật thi hành mọi cái thiện và điều khiển về mục đích này các tình cảm khoái lạc hay thống khổ của ta.

Aristote

2321) Nhân đức là ý chí được xử dụng tốt.

St. Augustin

2322) Nhân đức là tập quán sống theo lý trí.

Bossuet

2323) Nhân đức là gì? Dù xét về mặt nào, nó vẫn là tự hy sinh.

Diderot

2324) Nhân đức là ý chí chinh phục trên thiên nhiên.

Kant

2325) Nhân đức là sức khỏe của tâm hồn.

Joubert

2326) Nhân đức là sức mạnh tâm hồn dùng để chống ác làm thiện.

Lacordaire

2327) Nhân đức nằm trọn vẹn trong sự trong sạch của chú ý.

Fr. Bouillier

2328) Không bằng lòng về mình là dấu hiệu thật của nhân đức.

Plante

2329) Aristote nói chí lý rằng các nhân đức đều vị tha.

Cujas

2330) Nhân đức mà tính toán là nhân đức của tật xấu.

Joubert

2331) Sau việc bạn tự ưa thích thì nhân đức là ước muốn sự kẻ khác tự ưa thích.

Cicéron

2332) Nhân đức được truyền bá, theo tôi nghĩ là nhờ giáo dục thanh niên hơn là do khuyên lơn người đã già giặn

Franklin

2333) Có những nhân đức tập thành được lúc thất sủng: Chúng ta chỉ biết chúng ta là ai sau khi đã được thử thách.

Bà De Lambert

2334) Nhân đức được luyện trong cay đắng hạ mình và thống khổ là nhân đức quý báu hơn hết.

Fr. De Sales

2335) Nhân đức không chịu làm bạn với dễ dàng.

Montaigne

2336) Đề cao tài ba trên đức hạnh là một trong những lộng ngôn của thời đại.

Channing

2337) Nhân đức là nhãn hiệu thứ nhất của cao cả.

Molière

2338) Cái đức vĩ đại rất hiếm.

Fénelon

Nhân loại

2339) Nhân loại đi lùi về tương lai, mắt ngó ngược lại dĩ vãng.

G.Ferrero

2340) Xét tổng quát thì số phận của nhân loại là số phận mà nó sẽ đáng hưởng.

Einstein

2341) Nhân loại ! Có phải mãi là nhân loại già cũ, đáng tởm không ? ... Không ! Ta không thích nhân loại.

Nietzsche

2342) Nhân loại nên rút đi sớm chừng nào hay chừng nấy.

D.H.Lawrence

Nhân và quả

2343) Một ánh lửa nhỏ đủ cháy rừng.

Phocylide de Millet

2344) Ngọn lửa theo sát khói.

Plante

2345) Ở đâu có lửa thì ở đó không thiếu khói.

Publilius Syrus

Nhậu

2346) Rượu làm gương soi của mọi người.

Alcée

2347) Nếu một người phạm luật lúc say rượu, phải phạt họ bằng hai.

Pittacos

2348) Chân lý ở trong rượu.

Platon

2349) Say rượu là điên cố ý.

Sénèque

2350) Bạn đừng tha lỗi phạm lúc say, không phải rượu có lỗi mà chính kẻ uống nó.

Denys Caton

2351) Say rượu gia trọng tội ác.

Edward Coke

Nhật báo

2352) Từ lâu tôi nhìn nhận rằng báo chí để mua vui cho quần chúng và lừa mắt họ một thời gian...

Goethe

2353) Từ hàng nhất đến hàng chót, nhật báo nào cũng chỉ là một chuỗi ghê tởm : chiến tranh, tội ác, trộm cắp, dâm dăng, hình khổ, ... Chính thứ rượu khai vị nhồm gớm này người văn minh dùng theo bữa ăn mỗi sáng.

C. Baudelaire

Nhìn

2354) Sự quan hệ phải ở trong cái nhìn của bạn chứ không phải ở trong sự vật.

A. Gide

2355) Thượng Đế muốn tóm tắt các duyên dáng của phụ nữ chỉ trong một cái quan yếu nhất và đặt trong cái nhìn của họ trọn vẹn sự vô cùng của trời.

F. Coppée

2356) Ta đừng nói về họ mà hãy nhìn rồi đi qua.

Dante

Nhỏ con

2357) A lịch Sơn Đại nhỏ con.

Erasme

2358) Ông nhỏ con mà mặt ngọt nhưt các vị ngọt.

Thánh Kinh.

2359) Cây to bóng nhiều hơn trái.

Ngạn Đức

Nhu cầu

2360) Người ta có ít nhu cầu khi người ta bị cảm kích mạnh về nhu cầu của kẻ khác.

G E. Lessing

Nhục mạ

2361) Không luật thần thánh nào buộc ta chịu nhục mạ.

Goethe

2362) Mũi tên đâm thủng thể xác, nhục mạ đâm thủng tâm hồn.

Baltasar Gracian

2363) Không có gì nhục mạ bằng thêm mĩa mai vào chưỡi bới.

Nã phá Luân

2364) Người nhục mạ bạn, chỉ nhục mạ ý nghĩ họ có về bạn, tức là nhục mạ chính họ.

Villier de l'Isle Adam

Nhưng mà

2365) Trí ta luôn có vài cái *Nhưng mà* dè dặt.

Destouches

Nịnh bợ

2366) Nịnh bợ là một lối giao thiệp ô nhục chỉ có lợi cho người bợ thơm thối.

Théophraste

2367) Nịnh bợ là đồng tiền giả chỉ lưu hành cho tánh háo danh của ta thối.

La Rochefoucauld

2368) Nịnh bợ giống y như chiếc bóng : Nó không làm bạn lớn hơn hay nhỏ hơn.

Ngạn Đan Mạch

2369) Lòng tự ái là tên nịnh to đầu nhưt.

La Rochefoucauld

2370) Ít có người đủ khôn ngoan để chuộng lời trách móc ích lợi cho mình hơn lời ca ngợi phản bội mình.

La Rochefoucauld

Nói chuyện

2371) Người ta sẽ trở thành khả ái trong câu chuyện khi người ta tự ý nghe và nghe không ganh tị.

Saint Evremond

2372) Tinh thần của câu chuyện ít căn cứ trên mình nói nhiều hơn là kẻ khác nói nhiều.

La Bruyère

2373) Cứ mãi nhắm vào tinh thần là một lối nói chuyện dở.

Swift

2374) Người ta đừng xâm chiếm câu chuyện như xâm chiếm một lãnh thổ mình làm chủ.

Cicéron

2375) Giọng nói của câu chuyện hay là giọng trôi chảy và tự nhiên.

Rousseau

2376) Trong đàm thoại, phải thường thoát khỏi cá nhân mình và đồng hóa với tình tình kẻ khác.

Bà Necker

2377) Bí quyết làm đẹp lòng trong câu chuyện là đừng quá lo cắt nghĩa các vấn đề.

La Rochefoucauld

2378) Ta không nhẫn nại để nói nghịch kẻ khác là vì ta không chịu nổi ý kiến kẻ khác khác với của ta. Các ý kiến này làm chậm tự ái ta chớ không phải nghịch chân lý.

Nicole

2379) Người ta tự làm hư tinh thần cũng như tự làm hư tình cảm. Người ta tự đào luyện tinh thần và tình cảm bằng các cuộc đàm thoại : Đàm thoại tốt thì đào luyện, còn đàm thoại xấu thì phá hoại.

Pascal

Nói hành

2380) Chúng ta tưởng và chúng ta nói về kẻ khác cái xấu hơn là cái tốt một cách dễ dàng mặc dầu chúng ta rất yếu đuối.

Sách Gương Phức

2381) Lưu hành trong thế gian một thứ ganh tị chân bước rón rén, sống bằng câu chuyện : Người ta gọi tên nó là nói hành. Nó nói một cách đại dốt cái xấu mà nó không chắc và làm thình một cách khôn ngoan về cái tốt mà nó biết. Còn vu khống người ta nhìn mặt nó bằng những triệu chứng trầm trọng hơn : nó thắm nhuần oán ghét và ganh tị, lưỡi của nó là một con dao găm.

Rivarol

2382) Kỳ thực người nói hành là gì ? Đó là người không lý do đặc biệt, lấy làm khoái nói xấu kẻ này người nọ, nói cả về kẻ không quen biết nữa và vì miệng quá phóng túng, nói không tha các bằng hữu nữa.

Bossuet

2383) Đóng lỗ tai lại khi người nói hành nói.

St. J. Chrysostome

2384) Không lời nói nào chống lại kẻ xung quanh được tin tưởng trước khi được chứng minh.

St. F. De Sales

2385) Lời nói hành từ từ lớn lên trong miệng kẻ lập đi lập lại.

Tertulien

2386) Mọi người đều ngạo nghệ sự nói hành.

H. Marion

2387) Giữa người nói xấu và người làm xấu chỉ khác nhau có cơ hội mà thôi.

Quintilien

2388) Nếu nghe nói xấu ai, ta hỏi bằng chứng : Người nói xấu ít khi có thể dẫn chứng được và hay lúng túng.

H. Marion

2389) Thay vì hài lòng trước chuyện xấu người ta nói về kẻ khác, thay vì cười tán đồng một cách khiếm nhược, người lương thiện thích biện hộ cho kẻ vắng mặt.

H. Marion

Nói láo

2390) Thực ra, nói láo là tật xấu quái gở : Chúng ta không phải là người và chúng ta coi kẻ này người nọ không bằng lời nói.

Montaigne

2391) Nói láo là bội lợ và một phần nào tiêu diệt phẩm cách con người.

Kant

2392) Lòng yêu chân lý luôn khao khát chân lý, cương quyết tìm kiếm nó, trung tín bảo thủ nó, đó là điều phải coi như nền tảng chân chính cho giáo dục và nhân phẩm.

Channing

2393) Nói láo là triệu chứng trầm trọng của loạn đạo lý.

De Laténa

2394) Nói láo là một trong những hành vi ô nhục nhất.

L. Carrau

2395) Lời nói chân thành là một trong những điều kiện thiết yếu để xã hội sinh tồn.

L. Carrau

2396) Trí khôn của ta chỉ đi có con đường của ngôn ngữ: Ai tráo trở nó là phản bội xã hội.

Montaigne

2397) Một điều kiện của sức khỏe tinh thần là tập ý chí mình quen tránh giả dối và thãm nhuần chân lý.

Renouard

2398) Ai nói một điều giả dối không biết rằng mình phải tạo cả ngàn lời khác để nâng đỡ lời đầu tiên.

Pope

2399) Láo xược là con đường ngắn mà là cái hố ở cuối đường.

Amyot

2400) Không thể tha thứ được với ai khác người có thói quen tội lỗi là nói láo dối với cha mình.

Terence

2401) Bạn nên nhớ rằng giả dối nào cũng bị lộ mặt nạ.

Démophile

2402) Tên láo nào cũng luôn hoang phí lời thề.

Corneille

2403) Quân tử chỉ có lời nói.

Ngạn Pháp

2404) Lời của bạn: Có, có; không, không! Ta hãy giữ lời hứa, đặt danh dự cho nó. Lời của ta phải có tính cách thần thánh.

Wagner

Nô lệ

2405) Thượng Đế tạo tự do, con người tạo nô lệ.

M. J. Chemier

2406) Nô lệ lên tuyệt đỉnh ở thời đại ta dưới hình thức lao công tự do ăn lương.

G. B. Shaw

2407) Nô lệ la rất cỡ và không được nói lớn tiếng.

Shakespeare

2408) Nếu nô lệ không xấu thì không có cái gì xấu.

Lincoln

2409) Người nô lệ là một bạo chúa khi họ làm được như vậy.

H. Beecher Stowe

Nội chiến

2410) Nội chiến đối với ngoại chiến cũng như chiến tranh đối với hòa bình vậy.

Hérodote

2411) Nội chiến là vận may của quân thù.

Publilius Syrus

2412) Nội chiến là triều đại của tội ác.

Corneille

2413) Nội chiến không tạo vinh quang.

Bouchamp

Nợ

2414) Nếu đã nghèo thì bạn đừng tự thêm khốn đốn bằng nỗi lo âu của nợ nần.

Amyot

2415) Phải luôn canh tiền bạc thu và chi, thói quen này bảo đảm lòng lương thiện.

S. Smiles

2416) Bạn không có gì để sống ư? Đừng vay mượn: Bạn sẽ không tự giải thoát được.

Plutarque

2417) Cái bao không không đứng thẳng.

Cổ ngạn

2418) Người thợ mang thói quen mua chịu chắc chắn sẽ tàn mạt.

Barrau

2419) Nếu bạn mắc nợ... bạn sẽ sống luôn trong tình trạng báo động.

Barrau

2420) Ai gánh nợ là vác khổ.

Ngạn Anh

2421) Bạn đừng quen coi nợ như cái gì bất tiện: bạn sẽ cảm thấy nó là một tai nạn.

2422) Nợ tạo lúc trẻ là tàn mạt lúc già.

Johnson

2423) Nợ khiến con người thành tên nô lệ chính cống.

Wellington

O

Oán hận

2421) Chỉ có cách không ghét kẻ làm bầy và làm quấy : Đó là làm phải cho họ. Người ta thắng phần nộ bằng hiền lành.

Amiel

2425) Tôi oán ghét oán hận.

Ed. Charton

2426) Chúng ta sinh ra để tương trợ .. Vậy phần thiên nhiên là tương hại.

Marc Aurèle

Óc phê bình

2427) Có óc phê bình là chỉ trong đôi ba hàng đủ cho biết được một kịch phẩm hay một cuốn sách đáng ca tụng.

Sacha Guitry

Om sòm

2428) Om sòm để không làm gì hết.

Shakespeare

2420) Không ai đánh mỏ để bắt chim.

Ngạn Pháp

Ong

2430) Một năm ong có giá trị hơn một túi ruồi.

Ngạn Á rập

Ơ

Ơn thiên triệu

2431) Bạn hỏi tôi ơn thiên triệu là gì ? Một người tận tụy suốt đời thực hiện sở năng và sở thích của mình vì tư ích và công ích, tôi nói người đó đi đúng ơn thiên triệu.

Waterstone

2432) Chỉ có một con đường cho mỗi chúng ta. Tìm nó dễ mà đeo đuổi nó mới khó.

Ed. Jaloux

P

Phải và quấy

2433) Phải quá là đã quấy.

Ecouchard Lebrun

2434) Khốn thay cho kẻ không bao giờ quấy vì họ không bao giờ phải.

Ch. De Ligne

Phán đoán

2435) Phán đoán là cái hay nhất trong con người, thiếu phán đoán là cái tệ nhất.

Théoguis de Mégare

2436) Người ta thà phú mình cho con ngựa không cương hơn là cho con người không có óc phán đoán

Théophraste

2437) Người ta khéo xét đoán việc kẻ khác hơn chuyện mình.

Térence

2438) Trí nhớ suy nhược không sao miễn óc phán đoán không thiếu thời.

Goethe

2439) Phán đoán của ta như đồng hồ của ta vậy, không cái nào giống cái nào mà mỗi người tin cái của mình.

A.Pope

2440) Mọi người than trách trí nhớ của mình chứ không ai than trách óc phán đoán của mình cả.

La Rochefoucauld

2141) Ngoài óc phán đoán ra, cái hiếm có nhất là hột xoàn, hột ngọc.

La Bruyère

2442) Bọn ác nhân tưởng thiện nhân là người hung dữ.

Ménandre

2443) Cho kẻ mắc bệnh vàng da thì cái gì cũng vàng.

Lucrèce

2444) Càng lương thiện người ta càng khó ngờ rằng kẻ khác không lương thiện.

Cicéron

2445) Kẻ suy tính tưởng kẻ khác có gặp mắt bông.

César Oudin

2446) Chồn tưởng vật nào cũng ăn gà như nó.

Cardinal de Retz

2447) Càng xét đoán, người ta càng ít yêu.

Chamfort

2448) Bạn đừng phán đoán, trước khi nghe hai bên.

Phoclide de Milet

2449) Dấu hiệu to lớn nhất của đầu óc nhỏ hẹp là uông nời tin tưởng mọi sự.

Malebranche

2450) Bạn có tìm trong mọi chi tiết nguyên cơ chính của một hành động không? Bạn có biết phân biệt đúng các nguyên nhân sinh ra nó và khiến nó phải xảy ra không? Nếu biết như vậy bạn sẽ không phán đoán vội.

Goethe

2451) Phán đoán vội quá thường không công bằng.

Voltaire

2452) Tinh thần chúng ta không nên làm nô lệ cá ý của kẻ khác.

Bà De Sablé

2453) Vội vã quá đưa chúng ta đến sai lầm.

Molière

2454) Tư tưởng cho mình và bè bạn mà không tự khoe khoang, muốn phán đoán đúng trên những vấn đề quan yếu, nghiên cứu và dám cảm nghĩ, dám nói : Đó là dấu hiệu đặc biệt của một con người.

Sainte Beuve

2455) Công bình khi phán đoán đó là đức tính chú trọng nhà lập luật hơn là chú trọng luật, chú trọng ý nghĩa hơn chữ viết, chú ý hơn hành động, toàn thể hơn thành phần...

Aristote

2456) Công bình của phán đoán gọi là công tâm.

Bà De Maintenon

2457) Chúng ta tin người này nói hành, người kia nhẹ dạ, kẻ này ít sáng suốt, người kia ít thành thật rồi dựa vào lời họ nói ta phán đoán...

Bourdaloue

2458) Học nghe, học lý luận, học nghi ngờ mình và cân đo ý kiến kẻ khác : Đó là khoa học ích lợi nhưt các khoa học mà cũng là khoa học dễ nhất vì chỉ cần một chút thiện chí.

Montaigne

2459) Người nào luôn chú ý điều chỉnh lương tâm sẽ không phán đoán táo bạo.

F. De Sales

2460) Tự kiêu khờ khạo là khinh bỉ và cho là sai lầm tất cả cái gì có sẽ là không đúng sự thật.

Montaigne

2461) Thứ sai lầm nguồn gốc của mọi sai lầm mà nhiều người hay mắc đó là phán đoán chữ thay vì sự vật.

Malesherbes

2462) Tỉnh thoảng người ta khờ khạo với trí khôn chớ không bao giờ như vậy với óc phán đoán.

La Rochefoucauld

Pháp luật

2463) Tất cả chúng ta đều nô lệ pháp luật để được sống tự do.

Cicéron

2464) Xét tổng quát thì luật pháp là lý trí con người trong tư cách cai trị các dân tộc trên thế giới. Luật chính trị và dân luật của mỗi quốc gia phải là những trường hợp đặc biệt áp dụng bởi lý trí ấy.

Montesquieu

2465) Luật pháp là sự diễn lộ của ý chí tổng quát.

Bản T.N.N. và D.Q. điều 6

2466) Pháp luật là chính tổ quốc ra lệnh cho cá nhân tôn trọng sinh mệnh, tài sản tự do, lương tâm, tín ngưỡng của mỗi người, của tất cả mà hơn danh công lý.

Lévêque

2467) Dân chúng tuân phục pháp luật phải là tác giả của pháp luật.

Rousseau

2468) Vi phạm luật pháp là vi phạm trái tim của quê hương.

Lévêque

2469) Vắng luật pháp kẻ cầm quyền chỉ là một ông chủ và kẻ tuân phục chỉ là những tên nô lệ.

A.Franck

2470) Nếu tôi thoát ngục thì luật pháp còn nghĩa gì ?

Socrate

2471) Nói đúng ra thì không phải tuân phục con người... Khi con người hành quyền trung tín là họ làm cho luật pháp ngự trị.

Bossuet

2472) Mục đích của luật pháp là thể hiện trong xã hội một phần nào trật tự đạo lý.

Montesquieu

2473) Quan tòa dù trong hoàn cảnh nào, dù nhằm cái lợi to lớn đến đâu, vẫn phải là quan tòa, không phe phái, không theo dục tình cũng giống như luật pháp tha phạt không yêu không ghét.

D'Alembert

Phát minh

2474) Phát minh sinh phát minh.

Emerson

2475) Phát minh là bằng chứng duy nhất của thiên tài.

Vauvenargues

2476) Tin tưởng rằng tất cả được phát minh là một lầm lẫn to. Đó là đặt giới hạn cho giới hạn của vũ trụ.

A. Lemierre

Phát ngôn

2477) Thà quăng bảy một cục đá hơn là buông bảy một lời nói.

Sextius

2478) Bạn hãy nghe nhiều và nói đúng lúc.

Bias

2479) Khi nói nhiều người ta hay nói điều không nên nói.

Khổng Tử

2480) Bạn đừng cho phép lưỡi của bạn chạy trước tư tưởng của bạn.

Chilon

2481) Nói hay và làm hay hơn.

Catinat

2482) Nói ít và chỉ nói điều mình biết, nói đúng lúc, nói có thứ tự.

Richelieu

2483) Xử dụng đúng lời nói là phụng sự chân lý.

Bà De Lambert

2484) Lời nói là một trong những phân biệt lớn nhất giữa con người và thú vật.

Channing

2485) Lời nói cần cho đôi tai cũng như ánh sáng cần cho đôi mắt.

Bà De Lambert

2486) Người đáng nghe là người dùng lời nói cho tư tưởng và dùng tư tưởng cho chân lý và nhân đức.

Fénelon

2487) Trong cuộc mua bán lời nói, bạn chỉ nên dùng tiền vàng và tiền bạc thôi.

Joubert

2488) Sức mạnh của diễn văn căn cứ ở nhiều ý ít lời.

Plutarque

2489) Giọng nói là linh hồn của diễn văn: Nó cung cấp cho diễn văn tâm tình và phẩm giá.

J.J.Rousseau

2490) Cái nói ít mà hiền nhân hay khuyên không có nghĩa là nói ít lời mà đừng nói lời vô ích. Trong việc nói, quan trọng là phẩm chất không phải lượng.

E.De Sales

2491) Người già ham muốn làm cho được yêu mà bị ghét. Họ muốn bắt buộc mà không ai chịu họ nổi. Họ muốn được ca tụng mà họ lỗ bịch.

Plutarque

2492) Biết làm thinh là nhân đức hi hữu hơn biết nói.

St.Ambroise

2493) Người ta ít khi hối hận vì nói ít mà thường hối hận vì đa ngôn.

La Bruyère

2494) Lời chưa nói ta làm chủ nó, nói ra rồi nó làm chủ ta.

Ngạn Á Rập

2495) Khi không tẩy sạch thì tắm cũng như nói điều vô ích.

Aristote

2496) Nói ít bạn sẽ nghe nhiều.

Ngạn Nga

2497) Người biết nghe như người chạy áp phe giỏi : Cái gì họ cũng làm ra lợi cả.

Amyot

2498) Bạn hãy cân ba lần lời bạn nói, bảy lần điều bạn viết.

A. Vinet

2499) Phải hoặc là làm thính hoặc là nói cái gì có giá trị hơn làm thính.

Pythagore

2500) Trời cho ta một cơ quan để nói hai đề nghe, có nghĩa là đề nghe nhiều hơn nói.

Nabi Effendi

Phẩm cách

2501) Không chủng tộc nào có thể thịnh vượng nếu nó không biết rằng cày ruộng cũng có phẩm giá như làm một bài thơ.

Washington

2502) Phẩm giá con người đòi buộc tuân thủ luật pháp tối cao và quyền thế của tinh thần.

Gandhi

2503) Phẩm giá chân chính duy nhất của con người là khả năng tự khinh bỉ mình.

G. Santayana

Phân bì

2504) Bận hãy hưởng thụ đời sống mà không sánh nó với của ai cả.

Condorcet

2505) Ganh ghét là cơn giận dữ không thể làm đau khổ cái tốt của kẻ khác.

La Rochefoucauld

2506) Ganh tỵ là chị ruột của oán thù.

Charron

2507) Ganh ghét là thấp hèn và khiếm nhược vì nó núp trong bóng tối và đánh không dám xưng tên.

De Laténa

2508) Về cái thiện, ganh ghét làm cho thấy cái thiện của kẻ khác xuất hiện to hơn cái của ta.

F. De Sales

2509) Ganh ghét không biết ân thân. Nó tố cáo và kết án không cần bằng chứng. Nó thổi phồng khuyết điểm.

Vauvenargues

2510) Ganh tỵ nói và la là luôn vụng về: Đáng sợ là thứ ganh tỵ thình lặn.

Rivarol

2511) Không dục tình nào thấp hèn và muốn che mặt bằng ghen tương.

Bossuet

Phân bì

2512) Phân bì hữu ích hơn các tín điều. Người ta có thể dùng nó làm phân.

Mao Trạch Đông

Phận vụ

2513) Trong hết mọi việc, bạn hãy theo ý phận vụ chứ không theo ý dục tình.

Lacordaire

2514) Có một lẽ luật thích hợp với thiên nhiên, phổ đồng cho hết mọi người, bất dịch và vĩnh cửu, nó điều khiển ta hành đức, cấm ta làm việc bất công. Lẽ luật đó là một ở La Mã cũng như ở Nhã Điền, ở ngày nay cũng như ở ngày mai. Vì phổ cập, bất biến, duy nhất, nó bao gồm các dân tộc và hết mọi thời đại.

Cicéron

2515) Có một lẽ luật đặt phận vụ cho ý chí tự do và chúng ta nói ý chí tốt khi phận vụ được hoàn tất.

E. Naville

2516) Hai điều làm cho tâm hồn đầy thân phục và luôn tôn kính : Đó là bầu trời đầy sao trên đầu chúng ta và luật luân lý trong tâm ta.

Kant

2517) Luật luân lý có đặc tính là yêu cầu được thực hiện bởi vì tôn kính chính nó và điều đó người ta gọi là phận vụ.

P. Janet

2518) Thi hành phận vụ mà thôi chưa đủ: còn phải hiểu biết nó nữa.

Guizot

2519) Cái gì vừa là mục tiêu vừa là phận vụ ? Đó là hoàn thiện cá nhân và hạnh phúc tha nhân.

Kant

2520) Hãy luôn công bình và công chính trong suốt hạnh kiểm của bạn.

F. De Sales

2521) Không thuốc nào trị hiệu nghiệm bịnh của trái tim, trị buồn thảm u tối, ngã lòng bằng thi hành bổn phận.

De Gérando

2522) Không phận vụ đời sống nhu nhược, không đứng vững được.

Joubert

2523) Hạnh phúc là kẻ thấy bản phận thú vị.

Bersot

2524) Dạy chúng ta bản phận là không gì cả nếu không làm chúng ta yêu bản phận.

A Vinet

2524) Bản phận căn cứ chỗ ưa thích điều mình tự buộc lấy mình.

Goethe

2526) Chỉ khi nào con người có tinh thần bản phận thì nó mới làm chủ định mệnh của mình.

J. Simon

2527) Càng được soi sáng người ta càng có bản phận đề thi hành.

Duclos

2528) Từ chỗ cầu thả các phận vụ nhỏ, người ta tập cầu thả các phận vụ lớn.

Bà Nocker

2529) Ta phải biết đặt phận vụ và phẩm giá lên trên tất cả.

Lacordaire

2530) Bản phận có những khoái lạc vô bờ bến.

Selden

2531) Bạn cứ làm việc bạn phải làm còn các cái khác để mặc Thượng Đế.

Amiel

2532) Bạn làm việc bạn, thần thánh làm việc thần thánh.

Corneille

2533) Bản phận ! A ! Tôi không thể chịu nổi tiếng xấu xa, nhục nhã này. Nó cay đắng, chua chát, lãnh đạm. Bản phận, bản phận, bản phận...

H. Isben

2534) Tai nạn lớn giữa con người là họ biết rất nhiều cái gì bắt buộc họ và họ biết rất ít điều bắt buộc kẻ khác.

St. F. De Sales

2535) Tất cả cho bòn phận.

Khẩu hiệu của Platon

2536) Không ai có quyền nào khác hơn là kẻ thi hành bòn phận.

A. Comte

2537) Phần thưởng thứ nhất của phận vụ làm xong là đã làm rồi.

Albert I

2538) Ngon danh tiếng Bòn Phận, người ta bắt công dân nhảy như một con gấu với tiếng kèn.

Remy de Gourmond

2539) Ta luôn có một chiếc neo giữ chắc và lâu đến đổi không lay chuyển được: Đó là tâm tình bòn phận.

Tourgueniev

Phật

2540) Chùa đất Phật vàng

Khẩu Phật tâm xà.

Ngạn Việt

Phê bình

2541) Khi một cuốn sách nâng cao tinh thần bạn, gọi cho bạn những tình cảm cao thượng và can đảm thì đừng lựa tiêu chuẩn nào khác để đánh giá nó: Nó là hay và là kiệt tác đấy.

La Bruyère

2542) Cảm tưởng đầu tiên đối với cuốn sách nào cũng phải là thiện cảm.

E. Deschanel

2543) Tỉnh thoảng cũng nên đúng lúc có ý kiến về một tác giả.

Leibnitz

2544) Phân tích tỉ mỉ quá làm hại sự tự phát. Hạt men ủ ở trong bột không dậy nổi.

Amiel

2545) Bạn đừng bắt đầu bằng cách làm con kỳ sinh trùng.

Guitry

2546) Phê bình thì dễ còn nghệ thuật mới khó.

Destouches

2547) Bạn có thể thoát khỏi phê bình bằng cách không nói gì hết, không là gì hết, không làm gì hết.

The Reader's Digest

2548) Người ta làm phê bình khi không thể làm nghệ thuật cũng như làm trinh thám khi không thể làm chiến sĩ.

G. Flaubert

2549) Cũng như một phê bình gia Trung Hoa nọ nói mấy thế kỷ trước «Dân chúng phê bình một họa phẩm bằng lỗ tai». Chính với sự thiếu nhãn thức cá nhân, phán đoán kỳ đặc này mà các người giả danh phê bình bao vây chúng ta tứ phía.

Okakura Kakuzo

2550) Nhà phê bình không sản xuất gì hết là người khiếm nhược: Đó là một nhà tu chọc vợ của một tín đồ không trả đũa giống vậy được nên đánh lộn với hẳn.

T. Gautier

2551) Phê bình gia thường là người có thể là thi sĩ, sử gia, tiểu sử gia. Họ đã thử tài họ cách này cách nọ mà không thành công. Sau cùng họ làm nhà phê bình.

S. T. Coleridge

Phiên dịch

2552) Phiên dịch cũng như đàn bà. Khi nó đẹp nó không trung tín. Khi nó trung tín nó không đẹp.

Karl Petit

Phiêu lưu

2553) Ai không phiêu lưu không có sự sống cũng không có la.
Rabelais

2554) Người ta không bao giờ đi xa khi không biết mình đi đâu.

Cromwell

Phó mắt

2555) Ăn trắng miệng mà không phó mắt giống như người đẹp thiếu một con mắt.

Brillart Savarin

Phong phú

2556) Phong phú giết người hơn đói khát.

Ngạn Đức

2557) Phong tục là cây trụ mà dư luận bao xung quanh và lợi lộc là dây trời buộc nó lại.

T.L. Peacock

Phong tục

2558) Phong tục là luật pháp bất thành văn mà dân chúng bắt buộc tuân phục kể cả vua chúa nữa.

G.D. Avenant

2559) Phong tục là kim chỉ nam lớn của nhân sinh.

D. Hume

Phóng túng

2560) Phóng túng khuếch trương mọi nhân đức và mọi tật xấu.

Vauvenargues

2561) Ở đâu mà mỗi người gọi được là tự do hành động theo ý mình và buông xả theo phóng túng thì hỗn độn và mất trật tự nhanh chóng diễn ra tràn lan.

Machievell

Phở quát hóa

2562) Đâu phải mọi người bị chó sủa đều là ăn trộm.

Th. Draxe

2563) Phở quát hóa vội vã là hành vi của trẻ con và người đã man.

Herbert Spencer

Phụ nữ

2564) Tin phụ nữ là tin ăn trộm.

Hérodote

2565) Giống phụ nữ là giống phản bội.

Euripide

2566) Không họa nào ác bằng một ác phụ mà không giáng bằng một hiền phụ.

Euripide

2567) Phụ nữ dễ hành ác hơn hành thiện.

Plante

2568) Phụ nữ là cửa địa ngục.

Tertullien

2569) Phụ nữ cai trị ở đâu thì quỷ làm thủ tướng ở đó

Ngạn Đức

2570) Đàn bà bị cám dỗ và đàn bà sa ngã là một.

Miravaux

2571) Đàn bà là con vật khó hiểu.

Molière

2572) Chống trái tim đàn bà là uống cạn một cái biển.

Richard de Fournival

2573) Tôi chịu gọi là đàn bà tốt hơn là đàn bà giàu.

Plante

2574) Đàn bà một mình không nên trò trống gì hết.

Eschyle

2575) Đàn bà không đàn ông là vườn không hàng rào.

Janus Gruter

2576) Đàn bà cho đàn ông là nữ thần hay sói cái.

J. Webster

2577) Đàn bà chỉ cho tình bạn điều họ mượn ở ái tình.

Chamfort

2578) Người ta không thể là bạn của đàn bà nếu không là người tình của họ.

Balzac

2579) Đàn bà giận giống như phong tên đục.

Shakespeare

2580) Từ môi đàn bà buông ra những ý kiến khôn ngoan.

Euripide

2581) Ai theo lời khuyên của đàn bà sẽ rơi xuống địa ngục.

Sách Talmud

Phúc

2582) Khoa học chân chính để gây hạnh phúc cho ta là yêu phận sự và tìm khoái lạc nơi đó.

Bà De Motteville

2583) Hạnh phúc của bản tính ta cũng như sự toàn thiện của nó dựa trên thi hành bổn phận.

Aug. Stewart

2584) Tài sản quý báu, hi hữu nhất là yêu thương địa vị của mình.

D' Aguesseau

2585) Hạnh phúc không được cung cấp mà được đổi chác. Hạnh phúc của ta luôn luôn từ kẻ khác mà ra.

Bá Tước Diane

2586) Phương kế duy nhất để hạnh phúc là đừng nghĩ tới mình, là làm việc vì kẻ khác, là hiến thân cho một công trình mà người ta tin tưởng.

Fustel de Coulanges

2587) Hạnh phúc là chỉ kẻ nào nghĩ đến một vài đối tượng nào khác hơn chính hạnh phúc của họ. Thí dụ như hạnh phúc của kẻ khác, như cái thiện đời sống hơn loại.

Stuart Mill

2588) Một trong những phương kế vững chắc nhất để hạnh phúc là biết quý trọng mình, nhìn toàn thể đời sống mình mà không hổ thẹn, hối hận, không thấy hành vi xấu, không lỗi lầm, không ác vi nào gây cho kẻ khác mà không sửa chữa xong.

Condorcet

2589) Trở ngại to nhất của hạnh phúc là chờ đợi hạnh phúc lớn lao quá.

Fontenelle

2690) Người ta đau khổ om sòm còn hưởng lạc thịnh vượng.

Sainte Beuve

2691) Hạnh phúc của ta không cần cứ và không nên cần cứ vào chỗ hưởng thụ viên mãn đến không còn thèm khát cái gì và làm cho tinh thần dần dần : Hạnh phúc dựa trên mỗi tiến bộ về những khoái lạc mới và hoàn thiện mới.

Léibnitz

2592) Bạn hãy nghĩ đến các tai họa mà bạn khỏi chịu.

Joubert

2593) Không ai hạnh phúc đủ thứ và ở mọi nơi.

Amyot

2594) Ba điều để hạnh phúc : Thân xác mạnh khỏe, tinh thần tự do và trái tim trong sạch.

Domat

2595) Hãy đề phòng các việc nhỏ nhặt hành hạ : Đó là bịnh của những người có phước.

Bà Necker

2596) Đừng bàn hạnh phúc của bạn với người ít hạnh phúc hơn bạn.

Pythagore

2597) Hãy che giấu hạnh phúc của bạn, tránh ganh tị và đừng kích thích thương hại.

Pittacus

2598) Có thứ hạnh phúc mà hồ thẹn khi thấy một vài khốn nạn.

La Bruyère

2599) Hạnh phúc không nối kết người ta lại nhau : người ta phải đau khổ để biết yêu nhau.

Laménais

2600) Khoái lạc có thể dựa trên ảo tưởng mà hạnh phúc dựa trên chân lý.

Chamfort

2601) Dấu hiệu đầu tiên của hạnh phúc gia đình là thương ngôi nhà của mình.

De Montlosier

2602) Hạnh phúc giả dối làm cho con người chai đá và kiêu căng. Thứ hạnh phúc này không sang sốt. Hạnh phúc chân thực làm con người hiền diệu và tế nhị. Thứ hạnh phúc này luôn chia sẻ.

Montesquieu

2603) Nhân đức lớn là biết tấn công hạnh phúc và hạnh phúc lớn là không bị hạnh phúc đánh bại.

St. Augustin

2604) Hạnh phúc như con người phận sự. Hạnh phúc như con người tự do.

A. De Gasparin

Phúc âm thư

2605) Sự đào luyện tinh thần có thể phát triển luôn, khoa học tự nhiên có thể mở rộng luôn, đào sâu luôn, tinh thần con người có thể khuếch đại tùy ý mà người ta không thể tìm ra cái gì cao cả hơn học thuyết đạo lý sáng ngời trong Phúc Âm Thư.

Goethe

Phục sinh

2606) Ngày rơi lệ, ngày mà từ tro tàn, từ người tội lỗi tái sinh để được xử án : Lạy Chúa xin tha tội cho họ.

T. Di Celano

2607) Sự phục sinh của ta không hoàn toàn ở vị lai, nó cũng ở trong chúng ta, nó bắt đầu, nó đã bắt đầu.

P. Claudel

Phục thù

2608) Một người luôn luôn có quyền phục thù, dù tối thiểu đi nữa.

Gr. Greene

2609) Báo oán phát xuất từ suy nhược của tâm hồn không thể chịu đựng nổi nhục nhã.

La Rochefoucauld

2610) Nếu kẻ thù bạn đói, hãy cho họ ăn, khát, hãy cho họ uống.

Romains XII, 19-20

Phục vụ

2611) Người ta chỉ được phục vụ đúng mức bởi chính mình.

C. G. Etienne

2612) Có cái gì khả kính, ích lợi bằng phục vụ Thượng Đế và nhà cầm quyền là đây tở tự nhiên của Người không?

Cervantès

Phương pháp

2613) Phương pháp là thầy của các Thầy.

Talleyrand

2614) Bạn hãy phát triển điều hòa hết các năng lực và trí năng của con người bạn.

Girard

2615) Tôi tin rằng hết các đức tính đều có được do thực tập.

Socrate

2616) Biết thuộc lòng không phải là biết... phải phán đoán đúng, nói đúng...

Montaigne

2717) Lễ luật của tinh thần không khác lễ luật của thể xác: Nó chỉ có thể duy trì được nhờ liên tục nuôi dưỡng.

Vauvenargues

2618) Giáo dục chân chính không phải là chuyển những ý niệm khách sáo mà là tập tạo ra những ý niệm tốt.

De Gérando

2619) Con người là xác và hồn: Hai yếu tố đó được nối kết nhau khít khao đến đời sinh hoạt của cái này không thể thể sinh hoạt của cái kia.

Foussagrives

2620) Tinh thần con trẻ không phải là cái chậu để ta đổ đầy nước mà một cái lò ta phải nung cháy.

Plutarque

2621) Mọi giáo dục đều là phát triển,

Fox

2622) Phải dạy chữ cho tư tưởng và tư tưởng cho trái tim cùng đời sống.

Girard

2623) Phải tập cho con trẻ khả năng tự lực khám phá.

Pestalozzi

2624) Đừng để tinh thần luôn căng thẳng : thỉnh thoảng ta cho nó xả hơi.

Sénèque

2625) Đừng để kiến thức của ta giống một tiệm chạp phò lớn không trật tự, không nhãn hiệu : Chúng ta phải biết mình có cái gì và có thể xử dụng nó theo nhu cầu.

Léibnitz

2626) Phải sớm tập con trẻ có tinh thần cương quyết, giản dị đi ngay vào thực tế và bầu sát thực tế.

Bà Guizot

2627) Đơn giản hóa đó là bí quyết quan yếu nhất của giáo dục.

F. Pécant

2628) Một sức mạnh càng làm việc đơn giản càng sản xuất tốt.

J. Simon

2629) Trong hết các chương trình giáo dục, phải biết tiết độ và phân biệt cái chính yếu.

E. Lavisse

2630) Nối kết các ý tưởng đó là nguyên lý của trí nhớ. Loại nhớ bền nhất, vững nhất là thứ trí nhớ đi đôi với phán đoán.

Condorcet

2631) Cũng như sách bụi đóng lâu năm, trí nhớ cần được thỉnh thoảng quét bụi.

Sénèque

Q

Quà

2632) Cấp bậc của kẻ cho định giá trị tặng vật.

Ovide

2633) Tay trắng nói vô ích.

Ngạn Latinh

2634) Lừa chớ vàng leo núi nhẹ.

Cervantès

2635) Tặng vật nhỏ nhỏ củng cố tình bạn.

Ngạn Pháp

2636) Tặng vật là những lưỡi câu.

Martial

2637) Cho quả trứng để bắt con bò.

Ngạn Pháp

2638) Tôi không cho cái gì quý bằng vật tặng cho tôi.

Montaigne

Quân chủ

2639) Quân chủ chế có khẩu hiệu: Tất cả cho quê hương và về quê hương. Ngày nào quân chủ chế hết dính liền với xứ sở thì nó đáng chấm dứt.

Léopold II

2640) Quân chủ chuyên chế là phương tiện trộn lộn sự bất động của một thần tượng bằng gỗ với sự khả tín của một thần tượng bằng thịt và bằng máu.

G. B. Shaw

Quân dịch

2641) Mọi người dự biết rằng người ta chỉ mạnh khi có số đông, kỷ luật chặt chẽ, được thủ lãnh tốt điều khiển hoạt động chung: Đó là lý do tại sao có quân đội.

H. Marion

2642) Đề nhục nhã đổ lên đầu một dân tộc yếu đuối, không thể tự vệ đó là móc nối bạc nhược vào tội ác, đó là tự hạ nhục mình.

A. Franck

2643) Nếu các dân tộc nhìn nhận rằng tư sản của mỗi người tùy thuộc sự thịnh vượng của kẻ khác thì họ không còn gây chiến để tiêu diệt nhau.

Ad. Garnier

2644) Nếu một quốc gia gia tăng quân đội rồi các quốc gia khác cũng gia tăng thì người ta không thắng lợi cái gì hơn là nhận lãnh hủy diệt chung.

Montesquieu

Quân đội

2645) Quân đội là một quốc gia trong một quốc gia. Đó là một tật xấu của thời đại ta.

A. De Vigny

Quân tử

2646) Không hiệp sĩ nào mà không có kỳ công.

Henri Estienne

2647) Quân tử không phải luôn sẵn đề chiến đấu mà luôn không thể nói láo.

Emerson

2648) Phải ba thế hệ mới tạo ra được một quân tử.

Robert Peel

2649) Ai tự khoe quân tử thì không bao giờ quân tử.

R. S. Surtees

2650) Quân tử luôn bình thản, tiểu nhân luôn kích động.

Khổng Tử

Quần chúng

2651) Quần chúng càng đông, tim họ càng đui mù.

Pindare

2652) Bọn tầm thường là những tay hùng biện trước quần chúng.

Euripide

2653) Quần chúng là mẹ của các bạo chúa.

Denys d' Halicarnasse

2654) Quần chúng là con quái vật muôn đầu.

Horace

2655) Quần chúng nhiều đầu mà không óc.

Th. Fuller

2656) Ai tập trung quần chúng thì lay chuyển họ.

Cardinal de Retz

Quên

2657) Cũng như bạn, tôi là người khả tử và cũng như bạn có thể tôi quên.

Mahomet

2658) Bạn nói bạn không quên tôi.

Đó chỉ là những tiếng vô ích!

Fujiwara No Ariie

2659) Những người mà bạn quên sẽ không bao giờ quên bạn.

V. Hugo

2660) Nếu tôi có quên quên tôi sẽ quên. Mọi trí nhớ đều chất nặng tru phiền, lo âu.

Ch. Dickens

2661) Phước thay kẻ hay quên vì họ chiến thắng được các lỗi lầm của họ.

Nietzsche

Quỉ

2662) Đàn ông là lửa, đàn bà là bụi nhùi: con quỉ đến và thối.

Cervantès

2663) Con quỉ có thể trưng dẫn thánh kinh tùy nhu cầu của nó.

Shakespeare

2664) Ma đưa lối quỉ đưa đường

Lại tìm những chốn đoạn trường mà đi.

Nguyễn Du

2665) Không người vô thần nào tôi biết mà có lý mạnh tấn công sự hiện hữu của ma quỉ.

H. Von Kleist

2666) Khi một người ngồi, tay không làm gì hết thì họ có bảy con quỉ ở phần trên của thân họ và họ ru con thú tám.

Ngạn Ái Nhĩ Lan

2667) Một con quỉ, một người đàn bà: Cả hai là bạn. Kẻ là thầy của gian ác kẻ là sự của bịa đặt.

Le Style des Courtisanes (1618)

2668) Nếu đàn bà là quỉ cả năm thì bất ngờ có thể một lần con quỉ trúng là đàn bà.

Calderon

2669) Hỡi linh hồn! Dầu người là quỉ, người cũng được thánh hóa bởi tình yêu..

Emineşcu

2670) Đi với bút mặc áo cà sa đi với ma mặc áo giấy.

Ngạn Việt

2671) Ma ma, Phật phật.

Ngạn Việt

Quyền lợi

2672) Quyền lợi là một quyền tinh thần cũng như bổn phận là một tất yếu tinh thần vậy.

Léibnitz

2673) Quyền lợi và bổn phận là anh em. Mẹ chung của chúng là tự do.

V. Cousin

2674) Con người sống trong xã hội thì quyền lợi và bổn phận phải cân phân.

Lacordaire

2675) Bởi vì nhân vị của tôi là thánh tự bản chất do đó sánh với bạn, nó cho tôi một quyền lợi.

V. Cousin

2676) Mọi vi phạm quyền lợi nào cũng là bất công.

Carò

2677) Mọi người chỉ vì mang nhân hiệu là người đều có quyền về công bình, thiện cảm và tự do.

Guizot

2678) Thế lực để phục vụ quyền lợi chứ không phải quyền lợi để mặc thế lực thao túng.

V. Cousin

2679) Lý của kẻ mạnh luôn là lý phải nhưt.

La Fontaine

2680) Có quyền lợi cho kẻ ngôn ngôn hơn chứ không có quyền lợi cho kẻ mạnh hơn.

Joubert

2681) Không có vụ quyền lợi chống quyền lợi được.

Bossuet

2682) Nói quyền lợi là nói tự do do đó nói quyền bình và thế lực.

A. Fouillée

2683) Thế lực không làm nên quyền lợi và người ta chỉ bị bắt buộc tuân phục quyền hành chính đáng thôi.

Rousseau

2684) Quyền lợi tiêu vong vì suy đồi hơn vì bạo lực.

Lacordaire

2685) Con người sinh ra và sống tự do, bình đẳng trong các quyền lợi.

Bản T.N.N. và D.Q. điều 1

Quyền thế

2686) Bạn đừng khi nào dùng quyền thế nơi đâu chỉ có vấn đề lý trí thôi.

Voltaire

Quốc gia

2687) Mọi quốc gia đương nhiên là một hiệp hội và mọi hiệp hội được thành lập nhằm một lợi ích nào đó vì bất cứ ai đều làm cái gì cũng hướng về mục tiêu mà họ cho là tốt.

Aristote

2688) Trong một xứ tự do, quốc gia là toàn thể công dân được một số kẻ khác cầm quyền cai trị và trong một thời gian nhân cách hóa quê hương.

H. Marion

2689) Quốc gia chỉ xây dựng trên quyền lợi và được nối kết bằng sự hãi là một tổ chức ghê tởm và phù du.

Amiel

2690) Quốc gia chỉ hạnh phúc khi những tên hung ác không thể cai trị.

Pittacus

2691) Bấy cứ ép tao lên ngôi chứ tao có thích làm vua vong quốc đâu.

Vua Duy Tân

Quốc gia chủ nghĩa

2692) Quốc gia chủ nghĩa là gì ? Đó là ái quốc mất đi sự cao cả và nó đối với ái quốc cao cả, hợp lý giống như ý cố chấp đối với sự quyết định bình thường vậy.

A. Schweitzer

2693) Quốc gia chủ nghĩa là một bệnh ấu trĩ. Đó là bệnh sỏi của nhân loại.

A. Einstein

Quốc hội

2694) Tại Quốc Hội của người Nhã Điện, những người khôn bần cãi và những người điên quyết định.

Anacharsis

R

Răng

2695) Người ta đau khổ mọc răng, giữ răng, rụng răng.
Cổ Ngạn

2696) Người ta phải qui răng hơn hột xoàn.
Ngạn Tây Ban Nha

Râu

2697) Nếu râu ria đủ tỏ ra khôn ngoan, thì một con dê xồm
trị giá bằng Platon.

Lucien de Samosate

2698) Mỗi người làm chủ râu của mình.
Ngạn Á-Rập

2699) Coi chừng đàn bà có râu và đàn ông không râu.
Ngạn Basque

2700) Cạo râu mình là xóa hình ảnh Thượng Đế.
Ngạn Nga

Rề và dâu

2701) Ai có rề tốt là có con trai, ai có rề xấu là mất con gái.
Epictète

2702) Nếu chó đực sữa, cứ vào, nếu chó cái sữa, hãy ra.
Sách Talmud

2703) Chết con gái là chết rề.
Baif

Rôma (La mã)

- 2704) Người ta không xây thành Rôma trong một ngày.
Cervantès
- 2705) Tôi gặp Rôma bằng gạch, tôi bỏ nó bằng cầm thạch.
César Auguste
- 2706) Không phải tôi ít thích Cézar mà tôi thích Rôma hơn.
Shakespeare

Rộng rãi

- 2707) Người rộng rãi luôn tưởng mình giàu
Người rộng rãi tạo ra những lý lẽ để bỏ thí.
Publilius Syrus
- 2708) Người giàu nhất không phải là người rộng rãi nhất.
J. Kelly
- 2709) Đức rộng rãi che khuất các khuyết điểm.
Tarafa al Bekri
- 2710) Rộng rãi ít cho lời khuyên hơn tiếp tế.
Vauvenargues
- 2711) Phải công chính rồi hãy rộng rãi.
Chamfort

Rủi

- 2712) Ai cần vỏ gậy răng ít khi được ăn ruột.
Lichtenberg

Ruộng và thành

- 2713) Thượng Đế tạo đồng ruộng, con người tạo thành phố và quỷ tạo thành nhỏ nhỏ.

Ngạn Anh

2714) Thực là thú rừng ở chỗ nào đông người nhưt.

Baltazar Gracian

2715) Nếu bạn muốn được biết mà không hiểu biết thì về ở làng ; Nếu bạn muốn hiểu biết mà không được biết thì sống ở thành.

C.Colton

Rượu

2716) Rượu này ngày nọ phải nói những tiếng quý báu cho thanh niên.

Bertin

2717) Không bao giờ người quý phái ghét rượu ngon.

Rabelais

2718) Đáng chúc lành ngàn lần cho rượu vang đỏ đã cho gương mặt tôi những màu sắc hân hoan.

Haftz

2719) Thượng Đế đã tạo ra cây nho.

Phải chăng là một tội ?

Con người đã chế ra rượu nho.

Đề chôn vùi buồn thảm trong đó.

O.Herford

2720) Không cuộc vui nào mà không có rượu.

Talmud

2721) Thượng Đế chỉ sáng tạo nước, con người đã chế ra rượu.

V.Hugo

2722) Chiều nọ, linh hồn của rượu hát trong chai.

Baudelaire

S

Sách

2723) Một quyển sách to là một tai nạn to.

Callimaque

2724) Không sách xấu nhưt nào mà người ta không rút ra được điều hay.

Pline Cũ

2725) Sách có định mệnh của nó.

Térentianus Maurus

2726) Người của một cuốn sách.

Thomas d' Aquin

2727) Bạn hãy đề phòng người chỉ đọc một cuốn sách.

Ngạn La tinh

2728) Đèn đài miên viễn nhưt là đèn đài bằng giấy.

Variante

2729) Sách xấu thì rất xấu vì nó không hồi hận được.

T.Fuller

2730) Sách là bạn không lầm.

Des Barreaux

2731) Cần học người hơn học sách.

La Rochefoucauld

2732) Bất tiện của sách mới là chúng cản ta đọc sách xưa.

Joubert

2733) Có những cuốn sách chỉ nếm qua thôi, có cuốn phải nuốt, sau cùng có một số ít phải nhai và tiêu hóa.

S. F. Bacon

2734) Bạn yêu sách phải không ? Như vậy là bạn sống hạnh phúc.

J. Claretie

2735) Không đồ trang trí nào hấp dẫn bằng sách dù bạn không hề lật nó ra, không đọc lấy một chữ nữa.

S. Smith

2736) Ai cũng yêu sách tạo ra tình liên đới vị tha : về trật tự, phương pháp, sáng tỏ, làm việc, học tập. Không có thị hiếu nào cao nhã hơn nó.

L. Barthon

2737) Cuốn sách chỉ được dung thứ khi nó dạy một cái gì.

Voltaire

2738) Không có vấn đề sách hợp luân hay phi luân. Sách viết hay hay viết dở. Thế thôi.

O. Wilde

2739) Một cuốn sách ô uế, đơn sơ là một cuốn sách viết dở. Tài ba không bao giờ ô uế. Lại càng không phi luân.

R. Poincaré

2740) Sách lời cuốn ta đến tận cốt tủy, nói với ta, cho ta những lời khuyên và nối kết với ta bằng một tình gia thân linh động nhịp nhàng.

Pétrarque

2741) Đó là số phận buồn tủi của mọi cuốn sách cho mượn. Thường thì bị thất lạc, luôn luôn là bị hư.

Ch. Nodier

2742) Ai giết người là giết một hữu thể có lý trí được sáng tạo giống Thượng Đế, còn ai hủy diệt một cuốn sách hay là hủy diệt chính lý trí.

J. Milton

2743) Làm sao tôi có độc ? Tôi được kết bạn với những thần đáng thờ lạy nhưt đã nhập thể. Tôi chỉ có việc lựa chọn

thời Họ đồ xô đến chơi với tôi : Họ là Apulée. Porphyre, Pétrarque, John Donne, La Fontaine, Lope de Vega, Edgar Poe, Nerval Holderlen, Pouchkine.

Ed. Jaloux

2744) Sách chỉ xấu cho độc giả xấu. Đời sống chỉ làm bẩn các tâm hồn dè dặt.

G. Duhamel

2745) Sách là ánh sáng hướng dẫn văn minh.

Roosevelt

2746) Tôi có ba qui tắc thực hành để bạn đọc sách :

1. Không hề đọc một cuốn sách chưa đầy một năm.
2. Chỉ đọc những sách danh tiếng.
3. Chỉ đọc những sách mà bạn thích.

Emerson

2747) Sách hay là sách đặt tối đa câu hỏi.

J. Cocteau

Sám hối

2748) Bạn hãy sám hối các tội che dấu của và ác ý thầm kín của kẻ bạn biết.

Pascal

Sáng tạo

2749) Sự sáng tạo chỉ đẹp bởi vì người ta có thể ca tụng nó.

C. L. Philippe

2750) Giống như ong nở trong vườn của ta, từ những cánh hoa khác nhau, tôi tập hợp, tôi tạo ra mật,

Rousseau

Săn bắn

2751) Khi một người muốn giết một con cọp, họ gọi đó là thể thao. Khi một con cọp muốn giết họ, họ gọi đó là hung ác.

G. B. Shaw

Sân khấu

2752) Khéo điều kiện, sân khấu có thể là một trường đạo lý. Mà ngày nay, tôi hồ thẹn nói đến nó, dường như người ta đến đây để giải trí, thuần vậy thôi.

Sheridan

2753) Vào một phòng có một diễn viên đang diễn là đặt bàn tay lên vai một người đang vẽ.

S. Guitry

Sầu chán

2754) Sầu chán là dấu hiệu của tinh thần tầm thường. Họ sầu chán trong cô độc vì họ gặp họ.

Albert I

Siêu hình học

2755) Siêu hình học không phải là bàn cãi khô khan về những khái niệm trừu tượng vượt ngoài kinh nghiệm. Đó là một nỗ lực linh động để bao hàm từ bên trong trọn vẹn thân phận con người.

J. P. Sartre

Siêu nhân

2756) Tôi dạy cho anh về siêu nhân. Con người là cái gì phải bị vượt qua.

Nietzsche

Siêu sinh

2757) Phải đặt vinh hạnh siêu sinh lên trên vinh hạnh hiện sinh.

M. De Unamuno

Sinh

2758) Lúc ta sinh ra là một bước tiến, về cõi chết.

Voltaire

Sinh hoạt và ở không

2759) Xử dụng làm kim khí chói sáng.

Ovide

2760) Ruồi không đậu trên nổi nước sôi.

Ngạn Tây Ban Nha

2761) Thà mòn giày hơn mòn nệm.

Ngạn Ý

Song thân

2762) Con cái bắt đầu yêu mến song thân: Khi trưởng thành, chúng phản đoán họ; thường khi chúng tha thứ họ.

O. Wilde

Số mệnh

2763) Cái gì đã viết là đã viết.

Nếu bạn đi mau bạn gặp họa, nếu bạn đi chậm, họa chờ bạn.

Số phận

2764) Hỡi sự hung ác của số phận không dứt.

Racan

Sống

2765) Đời sống hiện tại dẹt đời sống tương lai.

G. Le Bon

2766) Mục đích của đời sống là tinh thần chứ không phải thú vật.

Jouffroy

2767) Mục đích quan yếu nhất mà tôi đặt cho đời sống là canh tân tâm hồn: nói cách khác là các trí năng tinh thần, luân lý tiến bộ.

Socrate

2768) Đời sống chỉ là một chốc lát mà chốc lát ấy đủ hoàn tất việc trường cửu.

Bersot

2769) Nhìn lên cao, nhìn qua bên kia, tìm luôn cất mình lên.

Pasteur

2770) Những kẻ sống là những chiến sĩ.

Victor Hugo

2771) Người sống nhiều nhất đâu phải là người thọ nhất mà là người đã cảm đời sống nhất.

J. J. Rousseau

2772) Sống là hiểu biết, trông cậy, yêu thương, thân phục và hành động tốt.

E. Renan

2773) Con người rất ham sống đến nỗi muốn sống hai lần nên có tình yên ương, muốn siêu sinh nên có tình phụ tử. Vì ham sống như vậy nảy sinh ra khát vọng bất tử.

P. Janet

2774) Đời sống không phải là một khoái lạc cũng không phải là một thống khổ mà là một việc nghiêm trọng mà ta phải gánh vác và hoàn tất trong danh dự.

A. De Tocqueville

2775) Hiện hữu là sống và sống là tư tưởng và muốn.

Ravaisson

2776) Đời sống trôi qua chớp nhoáng : Tự nó không nghĩa lý gì : Giá trị của nó tùy nó được sử dụng. Chỉ việc hành thiện là tồn tại và nhờ đó đời sống là một cái gì.

J.J. Rousseau

2777) Đời sống không phải là một ngày lễ, cũng không phải là một ngày tang : Nó là một ngày làm việc.

Vinet

2778) Sống là hiểu biết và hiểu biết không phải chỉ khoan dung mà còn yêu mến nữa.

Guyau

2779) Xét tận cùng thì bầu vĩa vào đời sống, kể cả đời sống phước lạc là điều ta có do thiên nhiên. Đạo lý không kết án điều đó miễn là ta biết đặt đúng chỗ.

J. Simon

2780) Ai sống không mục đích, sống phiêu lưu, sẽ sống buồn thảm.

De Gérando

2781) Cửa ải đi đường bôn bề duy nhất để trải qua cuộc sống đó là nhiệm vụ vĩ đại và những yêu thương nghiêm trọng.

Amiel

2782) Sống đầy đủ nhất đầu phải là có nhiều khoái lạc, tiền của quyền bính, danh dự hay danh tiếng mà là con người trở nên người hơn.

Samuel Smilley

2783) Tư tưởng không thơ mộng và đời sống không cùng tận giống như cảnh trí không có bầu trời : Người ta.

2784) Sống không phải chỉ dinh dưỡng mà còn sản xuất và sinh sản.

Guyau

2785) Phải sống theo tư tưởng rằng không phải vì thế xác mà người ta sống nhưng người ta không thể sống không có thân xác.

Sénèque

2786) Mặc dầu ta sẽ chết chúng ta không lệ thuộc những vật phù vân.

Aristote

2787) Xử thế hoàn thiện là qua ngày nào cũng coi như là ngày cuối cùng mà không nao động, không bạc nhược và không gian dối.

Marc Aurèle

2788) Theo ý tôi, những kiếp sống đẹp nhất là những kiếp sống thuộc gương mẫu chung và hợp con người với trật tự mà không phép lạ hay việc kỳ dị.

Montaigne

2789) Chính những cách xử trí khác nhau của tâm hồn làm cho đời sống hạnh phúc nhiều hay ít.

Plutarque

2790) Ích lợi của sống không ở trên không gian mà ở trong xử dụng theo đó một người yếu mệnh đã sống trường thọ.

Montesquieu

2791) Tôi không gặp việc lành nào không gánh nặng trên trần gian cũng như không gặp rượu mà không có cặn.

Fr. De Sales

2792) Điều làm con người lo âu hay yên ổn không phải làm nhiều hay ít việc mà làm việc ít hay nhiều lương thiện.

Plutarque

2793) Trong đời phải tìm cái thiện rồi cái ích theo sát vì hai cái không cách nhau.

Palmieri

2794) Tôi đã trải qua nhiều cảnh sống sau khi xét kỹ về cuộc đời, tôi không có hai điều làm cho nó hạnh phúc: Đó là tiết chế khát vọng và thiện dụng của cải.

St. Evremond

2795) Bạn sẽ bằng lòng đời sống nếu thiện dụng nó.

Renan

2796) Hãy làm cho được yêu bằng gương mẫu của đời bạn.

St. Vincent de Paul

2797) Điều duy nhất làm cho đời sống có nghĩa và phẩm giá chân thực là: Nghị lực trong việc thiện và nghị lực ấy chỉ có do thực tập.

Blackie

2798) Người ta không thể bỏ bớt mà không phép của chỉ huy trưởng: bớt của con người là đời sống.

Pythagore

2799) Tự tử là ăn trộm đối với nhân loại.

J. J. Rousseau

2800) Trong các khoa học con người có thể và phải biết thì cái quan trọng nhất là khoa học sống sao cho ít làm dữ, làm lành nhiều chừng nào hay chừng ấy.

L. Tolstoi

2801) Hãy nhanh sống tốt đẹp đi và nhớ rằng mỗi ngày có một đời sống riêng cho nó thôi.

Sénèque

2802) Người sống nhiều không phải là người nhiều tuổi mà là người cảm thức đời sống hơn hết.

Rousseau

2803) Rất cách biệt giữa cách người ta sống và cách người ta phải sống.

Machiavel

2804) Sống bất cứ cách nào, mà sống!

Dostoievski

2805) Ngay bây giờ bạn hãy vạch cho đời mình một chương trình rõ rệt và thành thực. Bạn phải dựa vào quá khứ quyết định điều phải làm trong tương lai.

A. Quillet

2806) Sống... không phải là xin ở trần gian này hòa bình hay hưu chiến.

G. Gezelle

2807) Sống là yêu và cần nhất là yêu đời sống.

B. Pierson

2808) Tôi tin rằng người ta có thể sống đẹp hơn bằng cách trở thành đẹp hơn nhờ sự ý thức tự canh tân.

Socrate

2809) Hãy học như bạn sống mãi, hãy sống như bạn sẽ chết ngày mai.

Isidore de Seville

2810) Nếu tin tôi, bạn hãy sống không đợi ngày mai. Hãy hái đi hoa hường sống ngay từ hôm nay.

Ronsard

Sống Kytô

2811) Sống Kytô là : Trong mọi việc hãy muốn điều Thiên Chúa muốn, muốn sự vinh quang của Người và không muốn cái gì ở hiện thế, ở siêu thế cho mình cả.

M. Luther

2812) Sống Kytô là sống trọn vẹn tinh thần sách Phúc Âm được điều khiển bởi Chúa Thánh Linh trong quyền chính thức Công giáo.

Waterstone

Sống nội tâm

2813) Sống nội tâm là một sự đắm lặn trong tình yêu.

Le Curé d' Ars

Sống vĩnh cửu

2814) Sống vĩnh cửu là chết liền đi.

Waterstone

2815) Thượng Đế đã thương thế gian nhiều đến nỗi ban con một để bất cứ ai tìm nơi Người không hư mất mà sống vĩnh cửu.

Jean III, 16

Suy nghĩ

2816) Không suy nghĩ gì hết còn hay hơn suy nghĩ nửa chừng.

T. Bernard

2817) Khi mọi người cùng chung ý kiến thì đó là không có ai suy nghĩ nhiều cả.

W. Lippmann

SỬ

2818) Lịch sử không ích lợi không phải vì người ta đọc trong đó dĩ vãng mà vì người ta đọc trong đó tương lai.

J. B. Say

2819) Lịch sử là kho báu của nhân sinh.

Amyot

2820) Lịch sử là kỷ ức của thế giới.

Lacordaire

2821) Dĩ vãng giống như chiếc đèn đặt ở cửa vợ của tương lai để đánh tan một phần bóng tối bao phủ nó.

Lamenais

2822) Khoa học đầu tiên của con người là con người. Nghiên cứu lịch sử là nghiên cứu đức tính và dư luận của con người.

Bà De Lambert

2823) Ta hãy học kỹ lịch sử nước ta. Càng biết rõ nó ta càng yêu nó.

V. Cousin

2824) Lịch sử cũng có luân lý viết ra bằng văn tự rục rở về gương sáng của những vĩ nhân và những dân tộc vĩ đại.

Vacherot

2825) Gương soi của nhiều tật xấu, tường thuật của nhiều lỗi lầm.

Michelet

2826) Điều hay mà lịch sử có thể cung cấp cho ta là lòng phấn khởi.

Goethe

Sử và sử gia

2827) Luật thứ nhất của sử học là không dám nói láo. Luật thứ hai là không sợ nói hết sự thật.

Léon XIII

2828) Lịch sử là phục sinh của đời sống toàn bị không phải trên bề mặt mà trong các cơ cấu nội bộ và sâu thẳm của nó.

J. Michelet

2829) Và hãy coi đó đúng như người ta viết trong sử.

Voltaire

2830) Điều mà lịch sử thuật lại chỉ là một giấc mộng dài, giấc mơ nặng nề, lẫn lộn của nhân loại.

A. Shopenhauer

2831) Được phép hiệp đàm lịch sử miễn là để ra cho nó một đứa con.

A. Dumas

2832) Sử gia và tiểu thuyết gia trao đổi cho nhau chân lý, giả tưởng và màu sắc, người thì để linh động hóa điều không còn nữa, kẻ thì để làm cho tin tưởng cái không có.

Rivarol

Sự kiện

2833) Sự kiện xảy ra một mình, dù thỉnh thoảng được dùng để che đậy nó.

Sophocle

2834) Sự kiện tự biện hộ cho nó.

Plante

Sự vật

2835) Tự bản chất sự vật không lớn không nhỏ. Khi ta thấy vũ trụ bao la thì đó là ý tưởng hoàn toàn của con người.

A. France

2836) Những kẻ ứng dụng cho sự vật nhỏ thường trở thành bất lực cho đại sự.

La Rochefoucauld

2837) Thượng Đế tự dành cho mình những sự vật siêu thế. Người chia sót cho bạn những sự vật trần gian.

Bossuet

2838) Phước thay kẻ nào biết được nguồn gốc các sự vật.

Virgile

2839) Bốn điều không thể che giấu lâu được: Thông minh, ngu dần, giàu và nghèo.

Ngàn lẻ một đêm

Sức khỏe

2840) Sức khỏe là một trong những của quý báu nhất.

Đức Thích Ca

T

Tác giả

2841) Nếu tác giả làm tôi cảm động, nếu tôi thấy họ hay, tôi không ngạo nghễ họ, tôi chỉ cảm khoái lạc mà họ ban cho tôi.
Voltaire

2842) Điều tôi thích trong một tác giả hay không phải là điều họ nói mà điều họ nói thắm.
L. P. Smith

2843) Một tác giả bị kịch vĩ đại là một người không bao giờ viết những kịch phạm dở.
Marcel Achard

2844) Khi bạn tự cho mình là tác giả thì với tư cách tác giả bạn chịu cái khổ bị người ta phê bình.
A. V. Arnault

2845) Nghề tác giả, nghề táo bạo.

Beaumarchais

Tác phẩm

2846) Đôi khi nhà văn để lại những di cảo, hầu như luôn luôn họa sĩ để lại những tác phẩm... ngẫu tạo.

Léon Larguier

Tài ba và thiên tài

2847) Bạn coi, thực ra chủ nghĩa cổ điển và lãng mạn tất cả đều là trò khoác lác, chỉ có tài ba mới đáng kể.

A. Maureas

2848) Bạn hãy có tài ba, có thể người ta nhận bạn có thiên tài. Bạn hãy có thiên tài, người ta không bao giờ nhận bạn có tài ba.

S. Guitry

2849) Tài ba phát triển trong thanh tĩnh.

Goethe

Tài đức

2850) Người này trị giá như người kia: hơn nhau thật là hơn về tài đức thôi.

A. Dumas

Tay

2851) Tay là khí cụ trên hết các khí cụ.

Aristote

2852) Tay mặt của tôi là thần thánh của tôi.

Virgile

2853) Bàn tay nhám là dấu hiệu một tinh thần can đảm.

Shakespeare

2854) Tay lạnh tim nóng.

Ngạn Pháp

2855) Nhiều tay vỗ nên bộp.

Ngạn Việt

2856) Chắp tay là hay. Mà mở tay ra hay hơn.

L. Ratisbonne

Tánh nết

2857) Cái gọi là tánh nết là điều nhiều người coi rẻ: đáng lẽ họ phải hiểu rằng không phải chỉ tốt bụng thôi mà còn phải tỏ ra tốt nữa, hợp xã, có thể hiệp nhất và giao tiếp nghĩa là tỏ ra những con người.

La Bruyère

2858) Tánh nết hiền dịu không bao giờ bị cái gì đụng chạm.
Bà De Lambert

2859) Có tính nết tốt, người ta đi đến đích trong hết mọi việc khó khăn nhứt.

E. Laboulaye

2860) Óc ngang ngược là óc sai quấy.

Bà De Maintenon

2861) Người điên và khờ chỉ thấy theo tính nết của mình.
La Rochefoucauld

2862) Chẳng những phải lo trước về chân lý cần nói mà còn dè ý tính nết kẻ nghe mình nữa.

Sénèque

2863) Lời khuyên kết quả thế nào tùy cách nói.

De Bruix

2864) Nếu bạn muốn trị bệnh sâu thẳm hãy bắt đầu bằng không thích nó.

St. Jérôme

2865) Buồn thẳm làm nao động tâm hồn, khiến nó xao xuyến, sợ hãi quá lỗ, không biết nghe lời khuyên, không quyết định, phán đoán, can đảm và làm tiêu tan sức lực.

St. F. De Sales

Tạp lục

2866) Tạp lục là gia vị chân chính của đời sống. Nó thêm cho đời sống hương vị.

W. Cowper

Tâm hồn

2867) Tâm hồn con người là gương phản chiếu vũ trụ.

Léibnitz

2868) Một tâm hồn đẹp không luôn luôn là khách trọ trong một thân xác đẹp.

Oxenstiern

2869) Tâm hồn luôn có những ảo tưởng như chim có cánh : Chính cái đó nâng đỡ nó.

V. Hugo

2870) Cũng như chim, tâm hồn càng lên cao nó càng vui tươi.

Channing

2871) Nâng cao tâm hồn là gì ? Đó là một tình cảm nhanh nhẹn, tế nhị, chắc chắn cho tất cả cái gì đẹp đẽ, vĩ đại và chóng quyết định thi hành việc thiện to lớn bằng những phương tiện tốt nhất, một lòng vị tha bao la gắn liền với sức mạnh và khiêm tốn sâu thẳm.

Lavater

2872) Người ta không thể nâng cao tâm hồn mà không vượt khỏi nó.

Guizot

2873) Chính bởi tâm hồn chớ không bởi thể xác mà người ta bình đẳng.

Renan

2874) Đừng tìm coi hồn và xác chỉ có một và là một.

Aristote

2875) Nếu tâm hồn bạn mạnh khỏe là bạn có tất cả cái gì dễ sung sướng rồi.

Plante

2876) Hai bệnh nặng của tâm hồn là : Ước ao cái không thể được và bất động trước đau khổ của kẻ khác.

Bias

2877) Một tâm hồn vĩ đại ở trên oán thù, bất công, đau khổ, ngạo mạn.

La Bruyère

2878) Trái tim không lặn xuống.

Bà De Sévigné

2879) Tim tôi như chiếc đàn treo, ai chạm đến là nó vang dội liền.

Béranger

2880) Nhiều người tìm teo lại khi túi bạc phì lên.

E. Banning

2881) Không có gì hung ác bằng trái tim.

P. J. Toulet

2882) Một tâm hồn vĩ đại khinh bỉ và lãng quên còn một tâm hồn hèn mạt thì khoái trá trong oán thù.

A. Manzoni

Tâm thường

2883) Nguyên nhân thực sinh ra các khổ nạn của ta hiện nay là sự tâm thường kỳ dị ở trong hết mọi cá nhân. Nếu có một người thiên tài xuất hiện thì họ sẽ là thầy.

J. A. De Ségur

2884) Luôn khen chùng mực là dấu hiệu to lớn của tâm thường.

Vauvenargues

2885) Mỗi lần tạo được một kết quả là người ta có thêm một người thù. Phải ở tâm thường để ai cũng thường.

O. Wilde

2886) Thời hiện kim tượng trưng cho sự chiến thắng của tâm thường tập thể.

Le Bon

2887) Những bộ óc tâm thường hay kết án các cái gì vượt tầm hiểu biết của họ.

La Rochefoucauld

2888) Tôi tin rằng tâm thường nếu ta cố ý luyện tập, có thể trở thành một bình thức kiêu căng tinh thần và khiêm tốn cũng vậy.

Ch. Morgan

2889) Không biết kết hợp sự khinh bỉ và sự sáng suốt luôn là nét to lớn của tâm thường.

A. Bonnard

Tập quán

2890) Tập quán là bản tính thứ hai.

Saint Augustin

2891) Người ta không thể trừ một tập quán bằng cách tổng cổ nó qua cửa sổ mà phải cho nó xuống từng nấc thang.

Mark Twain

2882) Người ta không khỏi hối tiếc khi làm mất những tập quán xấu nhất. Có thể lại là những tập quán mà người ta tiếc nhất nữa.

O. Wilde

2893) Bạn hãy chọn một số kế hoạch sống hay nhất rồi tập quán sẽ làm cho nó dễ chịu.

Pythagore

2894) Người ta nói tập quán là bản tính thứ hai ; tập quán còn mạnh gấp mười lần bản tính nữa.

Wellington

2895) Tập quán là bản tính thứ hai, nó tàn phá bản tính thứ nhất.

Pascal

2896) Sự thân thiết làm cho vật cũng như người quen và cái gì ban đầu thấy ghét, khó chịu, sau cùng thành thói quen.

Lacordaire

2897) Nếu bạn trẻ hiểu rằng họ sẽ trở thành những vật ngoan ngoãn của tập quán thì họ sẽ dùng tập quán để tự luyện khi tâm tính họ còn mềm dẻo.

William James

2898) Cho hạnh kiểm, tập quán hiệu nghiệm hơn cách ngôn, vì tập quán là cách ngôn sống, trở thành bản năng và xương thịt... Đời sống chỉ là một tế bào tập quán thôi.

Amiel

2899) Phong tục là khối tình cảm nhập thể trong tập quán.

Bà Necker de Saussure

2900) Thói quen suy tư tạo dựng đời sống nội tâm mà tất cả điều gì người ta thấy sẽ làm sống động và đẹp dễ. Trong trạng thái đó của tâm hồn, tất cả trở thành đối tượng tư tưởng.

Boustetten

2901) Nơi con người, tất cả đều là tập quán, kể cả nhân đức nữa.

Métastase

2902) Hãy cung cấp cho con trẻ... những tập quán mà thời gian làm cho mới đẹp chứ không tàn phá được.

Syd. Smith

2903) Đề bảo đảm ở tương lai hạnh phúc của con trẻ, cách hay nhất là tập chúng quen với những việc làm, những lạc thú không thể mất được mà mọi cá nhân đều tạo được bất cứ lúc nào.

D. Stewart

2904) Tập cho con trẻ một nếp sống phải theo thì đến lớn nó cũng không đi lệch lạc.

S. Smiles

2905) Tập quán làm cho cái gì cũng dễ dàng và làm cho thấy khó khăn khi đi trật đường đã vạch sẵn.

Lord Brougham

2906) Hãy giữ cho khả năng nỗ lực luôn linh động trong bạn bằng cách mỗi ngày giúp nó làm những thực tập bất vị lợi.

W. James

2907) Các trí năng của ta càng vững nhờ thực tập và suy nhuộc vì bất động.

H. Mann

2908) Ba điều tất yếu để đời sống con người toàn bị đó là: Nghề nghiệp, tình thương và thị hiếu. Nghề nghiệp đáp ứng nhu cầu của hoạt động và trí tuệ. Tình thương thỏa mãn trái tim. Thị hiếu thỏa mãn nhu cầu giải trí.

G. Legouvé

Tật xấu

2909) Người ta không thể có một nền văn minh khả ái mà không có một số lượng tật xấu khả ái.

A.Huxley

2910) Tôi hãnh diện về những tật xấu người ta cho tôi mượn hơn là tật xấu mà tôi có.

J.Cocteau

2911) Không bao giờ được phép hành ác dù vì những lý lẽ bên ngoài thấy chính đáng nhưt.

Tertullien

2912) Mọi cái ác đều hại kẻ làm hơn kẻ chịu.

St.Thomas d' Aquin

2913) Ngừa tật xấu dễ chịu hơn là khử trừ nó.

2914) Có những tật xấu mọc trong ta bằng những tật xấu khác : Chặt thân thì cành lú ra.

Pascal

2915) Tôi nhận thấy rằng các tật to nhưt của ta có nếp sẵn đâu từ lúc ta còn thơ ấu.

Montaigne

2916) Đôi khi người ta tự sửa lỗi bằng thấy ác hơn là dò gương thiện.

Pascal

2917) Cái ác tinh thần chỉ có trong những tương quan sai lầm nằm trong các hữu thể hay các hữu thể nằm ở giữa chúng.

St. Augustin

2918) Cái ác trong trật tự đạo lý không thể đưa đến cái thiện trong trật tự vật lý.

Foussagrives

Tế nhị

2919) Đừng nói đến nợ của tôi trừ phi bạn muốn trả thế.

G.Herbert

2920) Đừng đi cà thọt trước mặt người què.

Rabelais

2921) Tế nhị đối với tinh thần cũng như mùi vị đối với trái cây.

A. Poincelot

Tên tuổi

2922) Gia sản đẹp nhất là một tên tuổi được tôn kính.

V. Hugo

2923) Tên tuổi sớm lừng lẫy là một gánh rất nặng.

Voltaire

2924) Tôi đã làm cho hiển hách một tên tuổi mà người ta đã giao lại cho tôi không có vinh quang.

A. De Vigny

2925) Nơi đây yên nghỉ một người mà tên tuổi được viết trên lan sóng.

J. Keats

2926) Một tên tuổi vĩ đại là một cái bệ lộng lẫy trên đó không phải đặt một ảnh tượng thông thường hay công cộng.

Gayot de Pitaval trung dẫn

2927) Tên của tôi là Cơ quân vì chúng tôi đông đức.

Marc V. 9

Tết

2928) Mừng một tháng Giêng, ngày duy nhất trong năm mà các bà quên dĩ vãng nhờ hiện tại.

Sacha Guitry

2929) Một năm nữa đã qua mà tôi cứ mãi mang đôi dép và đội nón lữ hành.

M. Basho

Tha nhân

2930) Những bi kịch của tha nhân luôn là một thứ tâm thường chán nản.

O. Wilde

2931) Bạn hãy biết bạn là hay mà biết kẻ khác thì hay hơn.

Ménandre

2932) Đừng nhúng tay vào việc không ăn thua đến bạn.

Plante

2933) Trong ruộng kẻ khác, mùa màng luôn là trúng.

Ovide

2934) Lỗi ta túi sau lưng, lỗi người túi trước mặt.

Esopé

2935) Lỗi người ta để trong mắt, lỗi ta ta để sau lưng.

Sénèque

2936) Khổ buồn kẻ khác sinh ra là chóng qua.

Théoguis de Mégare

Tha thứ

2937) Sai lầm là của con người, tha thứ là thần thánh.

A. Pope

2938) Luật vàng của xử thế là tha thứ lẫn nhau.

Gandhi

2939) Dưới mắt tôi, tha thứ là nhân đức đẹp và cao nhất nhưt các nhân đức.

Spaak

Tham nhúng

2940) Cá bắt đầu ươn trên đầu trước.

Apostolius

2941) Tội tệ nhưt là tham nhúng của những người tốt nhưt.

Tham vọng

2942) Tham vọng là con ngựa kinh khủng không bao giờ hết chừng cho tới chừng nào hất xuống đất người cỡi nó.

Amyot

2943) Tham vọng là nô lệ vì cho đặng cai trị kẻ khác nó không sợ phục vụ... Càng tự hạ nó tưởng tự cao.

St. Thomas d' Aquin

2944) Trong các cám dỗ của vinh quang, hãy coi cái cùng của nó và hãy nhận nó là vô ích.

St. Jean Chrysostome

2945) Cái vui tham vọng mua quá mắc bởi vì của cái không cho ân huệ : nó chỉ bán thôi.

St. Cyprien

2946) Cũng như các đăm mê dê hèn, nhục nhã khác, tham vọng không biết tự trách mình. Nó sinh trưởng không ai biết. Nó mọc rễ. Nó lớn lên. Nó đâm cành nảy lộc, với lý lẽ và người ta chỉ biết nó đã đầu độc con tim.

Fénelo

2947) Tham vọng thật nhảm vượt cao về địa vị hơn về công trạng.

Bà De Lambert

2948) Có hai con quỷ tha hồ chia xẻ đời sống ta..., tên này tôi gọi là ái tình, tên kia tôi gọi là Tham Vọng.

La Fontaine

2949) Nếu tham vọng mù quáng trong các tìm tòi của nó thì khiếm tốn điều chỉnh các cái nhìn sai lệch và lừa phỉnh của nó.

Bourdaloue

2950) Một trong những nguyên tắc căn bản của hạnh phúc trên đời là coi rẻ tham vọng.

Edgar Poe

2951) Tham vọng thường khiến chấp nhận những chức vụ thấp hèn nhất.

J. Swift

2952) Tham vọng nào cũng chính đáng trừ các tham vọng gây khổ khổ và tật hay tin của nhân loại.

J. Conrad

Thân phục

2953) Tâm hồn cất cánh lên chiều cao mà nó ca tụng.

Guyau

2954) Người bạn trẻ khao khát giáo dục chân chính nên đào luyện tâm tình thân phục bởi vì nhờ thân phục cái gì đẹp đẽ, cao cả chúng ta có thể đến gần chút ít đối tượng mà chúng ta thân phục.

Blackie

2955) Bạn muốn giáo dục thẩm mỹ mà không muốn tách khỏi thiên nhiên chân thật không ? thì bạn đừng bắt đầu bằng chỉ trích và thực hiện câu « Nil admirari » (không thân phục cái gì hết).

Blackie

2956) Mùa màng của người vị tha ngoạn mục hơn mùa màng của người có cặp mắt quỷ quyết.

Doudan

2957) Tập quán khinh chê, hạ thấp giá trị người và vật làm mất mù quáng và không biết thân phục.

Blackie

2958) Có gì êm dịu bằng thân phục ? Đó là tình yêu trên trời là tình âu yếm được nâng lên thành thờ phượng.

Chateaubriand

2959) Không có gì buồn thảm bằng không xúc động bởi các cái gì làm ta cảm động.

Bà De Stael

2960) Những bộ óc vĩ đại nhất không phải là những bộ óc lãnh đạm và khuôn thước.

H. Marion

2961) Thơ và mỹ thuật dùng để phát triển trong con người cái hạnh phúc có nguồn gốc huy hoàng đã nâng cao những tâm hồn lụn bại và thay thế chỗ khao khát xao xuyến của đời sống bằng tâm tình thường xuyên của sự hòa hợp thần thánh mà chúng ta và thiên nhiên được thông phần.

Bà De Stael

Thánh

2962) Điều khác duy nhất giữa người thánh và người tội là mỗi thánh nhân có một dĩ vãng và mỗi tội nhân có một tương lai.

O. Wilde

2963) Những ông thánh ảnh tượng có ảnh hưởng trên thế gian hơn những ông thánh sống.

Lichtenberg

2964) Phần thưởng trên bước đầu thánh thiện còn hơn làm chúa thế gian, cai trị các dân tộc.

Đức Thích Ca

Thành công

2965) Nghệ thuật thành công là nghệ thuật khi thì can đảm, khi thì ngôn ngoan.

Nã Phá Luân

2966) Thành công là quan tòa số một ở trần gian của cái gì tốt và cái gì xấu.

A. Hitler

2967) Tôi đã thường thấy rằng nguyên nhân thành công hay thất bại của nhiều người tùy thuộc cách họ thích nghi cuộc sống của họ với thời gian.

Machiavel

Thành kiến

2968) Thưa bạn ! Thành kiến là vua bình dân.

Thành kiến là lý lẽ của bọn khùng.

Voltaire

2969) Thành kiến là con của ngu dốt.

W. Hazlitt

Thấy

2970) Hồi nhỏ, người ta nói với tôi: Bạn sẽ thấy khi được năm mươi tuổi. Đến năm mươi tuổi rồi, tôi không thấy gì hết.

Erik Satie

2971) Hãy thấy hai lần để thấy đúng, chỉ thấy một lần để thấy đẹp.

Amiel

2972) Người ta nghe nhiều quá về điều ít khi thấy và không ngạc nhiên bao nhiêu điều thấy mỗi ngày.

De Genlis

Thâm quyền

2973) Thâm quyền không uy quyền cũng bất lực như uy quyền mà vô thâm quyền vậy.

G. Le Bon

Thân mật

2974) Thân mật sinh khinh lờn... và sinh con cái.

Mark Twain

2975) Bạn hãy thân mật mà đừng sùng sãi.

Shakespeare

Thân thiết

2976) Thân thiết sinh khinh bỉ.

Publilius Syrus

2977) Thân thiết sinh bạn âu yếm nhưt và thù oán nhưt.

Rivarol

2978) Thân thiết mở cửa ái tình và đóng cửa tình bạn.

Chancelier Oxenstiern

Thần học

2979) Những người mà tinh thần Chúa Kitô kích động và thúc đẩy là kẻ có nền thần học chân chính.

Th. Quoniam

Thất bại

2980) Điều tôi muốn biết trước hết không phải bạn có thất bại không mà bạn có biết chấp nhận thất bại không?

A. Lincoln

2981) Điều bi đát trong đời sống con người đó là do thất bại hơn là đau khổ.

Thomas Carlyle

Thế gian

2982) Khi bạn nhận rằng thế gian vô thực và phù du, bạn không yêu nó nữa và tinh thần bạn tách khỏi nó.

Ramakrishna

2983) Các triết gia chỉ giải thích thế giới một cách khác nhau. Bây giờ vấn đề là biến hình nó.

Karl Marx

2984) Thế giới của ta không phải là toàn thể vũ trụ. Có lẽ có một nơi mà Chúa Kitô không có biết.

Graham Greene

2985) Thế giới là một hài kịch cho kẻ suy nghĩ và là một bi kịch cho kẻ cảm giác.

H. Walpole

2986) Thế giới và tôi chỉ là một quyển sách. Muốn viết nó hay, phải sống cho nó.

R. Sabaker

2987) Thế giới sinh ra do tình yêu, được nâng đỡ bởi tình yêu, đi về và đi vô tình yêu.

Taittiriya Upanishad

2988) Khi mọi người đều quấy, mọi người đều phải.

Nivelle de la Chaussée

2989) Tất cả thế giới khả giác chỉ là một nét không thể cảm thấy được trong cung lòng bao la của thiên nhiên,

Pascal

2990) Làm sao người ta có thể quan niệm thế gian một cách nghiêm trang khi chính nó rất buồn cười?

O. Kakuzo

2991) Cả thế giới là một sân khấu và hết đàn ông, đàn bà chỉ là đạo kép.

Shakespeare

Thề dục

2992) Thề luyện hiền cho đúng là một phần thiết yếu của sự hoàn thiện con người

Barthélémy Saint Hilaire

2993) Rất hợp lý khi Platon khuyên không nên tập thể xác mà không có linh hồn, cũng không nên tập linh hồn mà không có thể xác tức là phải cho cả hai đi ăn rập nhau có thể nói như hai con ngựa dưới một cỗ xe vậy.

Plutarque

2994) Thề thao là đào luyện điều hòa thể xác; nó cần cho xác cũng như học hành cần cho tinh thần.

B. Saint Hilaire

2995) **Thê xác** là « *Domocillum animae* » : nơi cư trú của linh hồn.

Burton

Thê thao

2996) **Thê thao** là chị của âm nhạc.

Platon

2997) **Thê dục** đối với thân thể cũng như đọc sách với tinh thần.

Richard Steele

2998) **Tinh thần** của tôi không chạy đều vì bộ chân không lay động nó.

Montaigne

Thê xác

2999) **Ta** hãy cầu chúc cho tinh thần lạnh mạnh trong **thê xác** lạnh mạnh.

Juvénal

3000) « **Tinh thần** lạnh mạnh trong **thê xác** lạnh mạnh » là một cách ngôn phi lý. **Thê xác** là sản phẩm của tinh thần lạnh mạnh.

G. B. Shaw

3001) **Tại** sao ta bám vào **thê xác** hay hư thúi. Dưới mắt hiền nhân điều duy nhất là hành thiện cho kẻ khác.

Kathá Sarit Ságara

3002) **Bạn** hãy cho người con trai lý tưởng rằng họ có một thân thể huy hoàng, phải gìn giữ, phát triển như là tác phẩm và đền thờ của Thượng Đế.

Baden Powell

Thi ca

3003) Thần Jupiter chết mà thi ca của thi sĩ trường tồn.

G. Carducci

3004) Khi tiết điệu có đó thì thơ làm sao có thể tiêu ma được.

Tsurayuki

3005) Thơ... là lời được sáng tạo và là kẻ sáng tạo.

Huidobro

3006) Thơ luôn luôn là kết quả vượt hơn các nguyên nhân của nó.

Vivier

3007) Thơ là khúc hát nội tâm.

Chateaubriand

3008) Ôi thơ êm dịu ! Nghệ thuật đẹp như các nghệ thuật.

Apollinaire

3009) Không mơ mộng không thể có thơ được, và không thơ không thể có đời sống dễ chịu được.

Vallery Radoi

3010) Khi hai tâm hồn có thể hòa hợp nhau trong một cái hôn, khi có một người đàn bà đẹp là có thơ.

Becquer

3011) Định nghĩa của tôi về thơ thuần túy là : cái gì được thi nhân sáng tạo ngoài nhân cách của họ.

G. Moore

3012) Thơ là sự sung mãn tự phát của tình cảm mãnh liệt.

Words Worth

Thi sĩ

3013) Một thi sĩ nói về thơ khó như một cây nói về nghề làm vườn.

J. Cocteau

3014) Nghệ thuật chỉ tạo những văn vần, chỉ trái tim mới là thi sĩ.

A. Chenier

3015) Ở đâu sử gia ngừng lại, không biết gì nữa thì thi sĩ xuất hiện và ước đoán.

H. Barley D' Aurevilly

3016) Thi sĩ giúp ta yêu : Họ chỉ phục vụ vậy thôi.

A. France

3017) Bạn hãy đọc vài thi sĩ khiêm tốn mà khúc ca phát xuất từ trái tim.

Longfellow

3018) Thi sĩ là con họa mi đậu trong bóng tối ca hát để gọi lên nỗi đơn độc của mình bằng âm thanh êm dịu.

Shelley

3019) Thi sĩ vừa là người có độc nhưt vừa là người ít có độc nhưt mọi người.

Ramuz

Thị hiếu

3020) Mỗi người khoe khoang thị hiếu của mình. Phần tôi tôi thích chim chla với của tôi.

M. Opitz

3021) Thị hiếu thích nghi xét đoán đúng những sự vật của tình cảm. Vậy phải có tâm hồn để có thị hiếu.

Vauvenargues

3022) Thị hiếu là trí năng phán đoán một vật hay một thể cách tượng trưng bằng sự thỏa thích hay không một cách bất vị lợi.

E. Kant

Thích nghi

3023) Chiến thích nghi sẽ có chỗ trong chuồng chiến.

Ngạn Đức

3024) Người ta sống bằng cách để kẻ khác sống.

Goethe

3025) Lâu rồi chó cũng sống chung với mèo.

Ngạn Hung Gia Lợi

3026) Theo thời gian rượu ấp xanh ngọt hơn mật.

Démophile

3027) Con thợ rèn không sợ lửa chóp.

Ngạn Đan Mạch

Thiên đường

3028) Ngày yên nghỉ hạnh phúc sẽ được các người đức hạnh chia nhau.

Mahomet

Thiên nhiên, tự nhiên

3029) Thiên nhiên được điều khiển, phải được tuân phục.

Bacon

3030) Cái gì bắt chước thiên nhiên không thể một khuyết điểm

Lessing

3031) Có năm điều phản tự nhiên : đàn bà đẹp không ái tình, thành phố thương mãi không trộm cướp, trẻ con không vui cười, vựa lúa không chuột và chó không bỏ chết.

X. (1643)

3032) Bạn hãy đuổi cái tự nhiên đi rồi nó phi nước đại trở lại.

Destouches

3033) Họ đã đuổi cái tự nhiên và cái tự nhiên đã không trở lại.

J. Renard

Thiên phòng (quan phòng, an bàu)

3034) Có kẻ nói Thiên Phòng là tên cúng cơm của thời vận, người đạo đức thì nói thời vận có biệt hiệu là Thiên Phòng.

Chamfort

3035) Thiên Phòng là chiến lược tình yêu của Tạo Hóa áp dụng trong sinh hoạt của toàn vũ trụ và nhân loại.

Waterstone

Thiên tài

3036) Làm dễ dàng điều kẻ khác thấy khó thực hiện là tài ba. Làm điều tài ba không thể làm được là thiên tài.

H. F. Amiel

3037) Thiên tài gồm một phần trăm linh ứng và chín phần trăm chảy mồ hôi.

T. A. Edison

3038) Tôi không có gì để tuyên bố trừ thiên tài của tôi.

Oscar Wilde

3039) Thiên tài chỉ là kiên nhẫn tối đa.

Buffon

3040) A! Bạn hãy tự dấm trái tim bạn vì nơi đó là chỗ của thiên tài.

A. de Musset

3041) Những bậc thiên tài tạo sự vĩ đại tinh thần cho quốc gia chứ ít tạo thế lực cho nó.

Le Bon

3042) Tựu trung thiên tài chỉ là khả năng nhận thấy theo một cách khác thường thôi.

W. James

3043) Không thiên tài nào mà không có một chút điên.

Aristote

3044) Buồn man mác là thông phần thiên tài.

Cicéron

3045) Đèn thiên tài cháy mau hơn đèn đời sống.

Schiller

3046) Thiên tài là có thể làm cho ban ngày thấy sao mọc.

A. Esquiros

3047) Thiên tài thuộc quyền con người, con người thuộc quyền thiên tài.

J. R. Lowell

3048) Giữa tinh thần và thiên tài có tỷ lệ của toàn thể và thành phần.

La Bruyère

3049) Không một thiên tài nào không bị bách hại.

Voltaire

3050) Thiên tài khởi sự những tác phẩm hay còn công phu làm cho chúng hoàn tất.

Joubert

3051) Thiên tài luôn luôn là quân tử.

Balzac

3052) Những đại thiên tài giống như những cao ốc muốn được nhìn ở những khoảng cách đúng.

Louis de Bonald

Thiện

3053) Phải tin tưởng cái Thiện để có thể thực hiện nó.

De Bonald

3054) Cái thiện tối thượng ở đâu? Nó ở trong ý chí cương quyết sống đức hạnh và trong sức hấp dẫn của lương tâm thương thức nhân đức.

Descartes

3055) Mục đích chân chính của đời sống nằm trong việc sản xuất tinh thần, sáng tạo nghị lực, rèn đức bản lĩnh.

Jouffroy

3056) Câu hỏi cao cả nhứt trần gian là : «Tôi phải làm việc thiện nào đây ?»

Franklin

3057) Việc lành làm đầu hôm, sinh phúc lạc bữa sau.

Ngạn Ấn

3058) Người cho phải làm thình còn người lãnh phải nói.

Ngạn Tây Ban Nha

3059) Chính chú ý nâng lên cao các việc nhỏ nhặt, làm các việc tầm thường thành cao cả, tăng giá trị các việc vĩ đại và ưa thích nhứt.

Sénèque

3060) Mặt trời không đợi người ta van xin để cho hưởng nhiệt lực và ánh sáng. Cũng thế ấy, bạn làm việc nghĩa không cần ai kêu cứu.

Epictète

3061) Khiến một việc thiện trở nên dễ dàng là đã thi hành nó rồi.

Mahomet

3062) Than phiền về một việc thiện đã mất đó là dấu hiệu người ta đã cho một cách không tốt.

Sénèque

3063) Bạn thấy một bản nhân trần truồng, bạn cho họ ăn mặc; mà nếu bạn trách móc họ thì cũng như bạn lột quần áo họ vậy.

Philémon

3064) Lòng yêu quảng đại ít căn cứ trên chỗ cho nhiều bằng cho đúng lúc.

La Bruyère

3065) Giá trị luân lý của tặng vật ở trong nỗ lực làm nó có giá trị và trong mục đích mà nó muốn chiếm đoạt.

A. Grun

3066) Trong việc bỏ thí, tế nhị là duyên dáng của nghĩa cử.

Sylly Prudhomme

3067) Thi nghĩa là một bồn phận.

Kant

3068) Làm sao cho kẻ đang sống trong cảnh khó chịu, đau khổ, hay trong tình trạng thấp hèn hơn bạn, được nơi bạn những cái nhìn thân mật, thân ái.

S. Pellico

3069) Không làm gì ác cũng không đủ : còn phải tận lực hành thiện nữa.

Fénelon

3070) Bạn hãy tặng của ít mà bạn có cho kẻ còn có ít hơn nữa.

Lacordaire

3071) Người thi ân chân chính cho nhanh chóng.

Bayle

3072) Không làm quấy với ai hết và làm phải cho hết mọi người.

Cicéron

3073) Không hành thiện là đã hành ác nặng rồi.

Rousseau

Thiện chí

3074) Thiện chí không nhiều trong thời đại ta.

Plante

3075) Không gì nguy hiểm bằng quá thiện chí.

Corneille

3076) Địa ngục được lót bằng thiện chí.

S. Johnson

Thiếu số

3077) Tôi tin tưởng khả năng của thiếu số. Thế giới được cứu vãn bởi một vài người thôi.

A. Gide

Thình lặng

3078) Trong thình lặng và cô đơn, người ta chỉ còn nghĩ đến cái cốt yếu.

C. Belguise

3079) Tôi có ý kiến này tặng bạn: Đó là mỗi khi bạn muốn nói bạn hãy làm thình.

Turenne

3080) Cho nhà ngoại giao cũng như cho đàn bà, thình lặng thường là lời giải thích rõ rệt nhất.

Le Bon

3081) Thình lặng đôi khi có thể là một lời nói dối ác độc nhưt.

Stevenson

3082) Chỉ có thình lặng là vĩ đại, tất cả những gì khác là yếu đuối.

A. de Vigny

3083) Phải ở trong sa mạc, hỡi Dâssine, mới biết thế nào là thình lặng về đêm. Nó rơi từ ánh đèn của mỗi vì sao và từ mồ mả sơn trắng của chị Hằng.

Maraval Berthoin

3084) Nhờ thình lặng mà các đại sự được tạo thành.

Carlyle

Thơ

3085) Tiếng rên rỉ to nhưt là câu thơ hay nhưt.

Sully Prudhomme

3086) Những câu thơ mà trình nữ đọc không đỏ mặt.

Du Bartas

3087) Dùng tư tưởng mới ta làm những câu thơ cũ.

A. Chenier

3088) Phước thay cho kẻ trong thơ biết dùng tiếng nhẹ nhõm đi từ nghiêm trọng đến êm ái, từ hài hước đến trang nghiêm.

Boileau

3089) Bài thơ hay nhất là bài thơ của đời sống.

R. Blanco Fombona

3090) Ai không thích thơ có bộ óc khó và nặng.

Voltaire

Thời đại

3091) Có một thời đại mà tiếng ồn làm khoái tai hơn âm nhạc và vị chua của trái xanh ngọt miệng hơn trái chín.

L. Veillot

3092) Thời hiện kim tượng trưng chiến thắng của sự tầm thường tập thể.

G. Le Bon

Thời gian

3093) Có những người không chịu mất thời giờ một mình: Họ là tai họa của những người bận việc.

L. De Bonald

3094) Ta hãy nhanh lên. Thời gian trôi đi và kéo chúng ta theo: Lúc tôi nói đây, thời gian đã đi xa rồi.

Boileau

3095) Thời gian là sư tử, nó dàn xếp hết mọi chuyện.

Corneille

3096) Thời gian đi nhẹ nhẹ không ngừng, mang theo mọi điều tốt đẹp.

Tristan L'Hermite

3097) Thời gian là hình ảnh di động của cái đời đời bất động.

J. B. Rousseau

3098) Không gì quý hơn thời gian vì nó là giá trị của đời đời.

Bourdaloue

3099) Thời gian làm quên đau khổ, dập tắt oán thù, xoa dịu nóng giận, ghen ghét.

Avicenne

3100) Thời gian là khách bốn phương, nó lạnh lùng bắt tay người bạn ra đi và mở tay ra ôm lấy người mới đến.

Shakespeare

3101) Bạn nên nhớ rằng sách Thánh được ca tụng trên các loại sách bởi vì nó chịu đựng nổi thử thách của thời gian.

Hafiz

3102) Thời gian khắc trong đầu óc ta những ý tưởng mà các người già cả nhứt không dạy chúng ta được.

J. Swift

3103) Hỡi thời gian! Hãy ngừng cánh lại. Hỡi thời giờ phúc lạc, hãy dừng chân lại cho chúng tôi hưởng những sung sướng chóng qua của những ngày tươi đẹp nhứt.

Lamartine

3104) Bạn hãy hà tiện thời giờ.

Le Tourneur

2105) Ngày mai là tên đại thù của ngày nay: chính nó làm liệt bại sức lực của ta, làm cho ta bất lực vì bất hạnh.

E. Laboulaye

3106) Có cô ngạn dạy rằng: « Dậy sớm gây khỏe mạnh, của cải, khôn ngoan » bảo đảm ba điều quý nhất ở trần gian.

E. Laboulaye

3107) Buổi mai là xuân thì của ngày... Trái lại buổi tối là lão thì của nó.

Shopenhauer

3108) Giữa quá khứ đã trốn thoát ta và tương lai mà ta mù tịt có hiện tại gồm các bồn phận của ta.

A. De Gasparin

3109) Thời gian thay đổi tất cả, thay đổi tánh tình chúng ta nữa.

Boileau

3110) Thời gian là thầy thuốc già kinh nghiệm. Thuốc của nó chậm mà rất chắc.

Malherbe

3111) Thời gian là một trong những nhà canh tân vĩ đại nhất.

3112) Thời gian báo oán kẻ nào qua mặt nó.

Lacordaire

3113) Thời giờ là tiền bạc.

Ngạn Anh

3114) Hết các thành công của tôi trên đời đều luôn tùy tôi đã nhanh hơn 15 phút trong mọi việc.

Nelson

Thời thượng

3115) Nó là Nữ Thần hay đổi thay, bất tiện, kỳ dị trong thị hiếu, diên khùng trong lối chung diện, hiện ra, trốn đi rồi trở lại và phát sinh ở mọi thời. Cha của nó là Protée và tên của nó là Thời Thượng.

Voltaire

3116) Thời thượng nằm trong dư luận: Montaigne gọi dư luận là hoàng hậu và nữ hoàng.

Ed. Charton

3117) Một điều diên khùng khám phá đúng sự hèn hạ của ta đó là nô lệ thời thượng khi người ta phóng đại nó trong các lãnh vực từ nhãn thức, lối sống, sức khỏe và lương tâm.

La Bruyère

3118) Điều gì thời thượng dựng lên thì thời thượng hạ xuống. Trong cả ngàn năm người ta có lẽ chỉ in lại có hai quyển sách cổ nhất của nhân loại đó là Homère và Kinh Thánh.

Renan

Thời trang

3119) Mọi người phải thích nghi theo thời trang. Đứa ngu xướng lên, người khôn họa theo,

Legrand

3120) Thời trang là cái gì lỗi thời.

Coco Chanel

3121) Đàn bà nhẹ dạ theo thời trang, đàn bà cầu kỳ theo quá lỗ còn phụ nữ hợp thời thì dùng nó một cách khả ái.

Marquise du Chatelet

3122) Ảnh hưởng nó mạnh đến đổi buộc chúng ta đôi khi ca tụng những điều không lợi lộc gì và vài năm sau gần như là cái xấu xí cực độ.

Le Bon

Thù địch

3123) Đừng khi nào chống kẻ thù bằng những lời đồn đãi vô căn cứ hay nói gì về họ vì địch thủ cũng như bất cứ ai, chỉ là khách của tinh thần.

Bác sĩ Schweitzer

Thù nghịch

3124) Tôi chọn bạn do cách chững diện đẹp đẽ của họ, tôi chọn người quen biết do tính tốt của họ, tôi chọn thù nghịch do trí khôn sắc bén của họ.

O. Wilde

3125) Bạn hay thù, luôn cần biết rõ người mình, thương và càng cần rõ hơn người mình ít thương.

G. Bonneau

3126) Thù địch của bạn dù khiếm tốn đến đâu, bạn hãy luôn nhớ là hấn đáng sợ.

Saadi

3127) Tôi không biết kẻ thù nào hơn là của Giáo Hội và Quốc Gia.

Richelieu

Thuế

3128) Đề củng cố lực lượng công cộng và để chi phí hành chánh, sự đóng góp công cộng là tất yếu. Nó phải dựa vào khả năng trang trải đồng đều cho hết mọi công dân.

Bản T.N.N. và D.Q. điều 13

3129) Đóng thuế không những là bổn phận luật buộc mà còn là trách vụ của lương tâm. Đó là nợ mà nếu khất người ta lỗi về lương thiện cũng như về chân lý.

A. Franck

3130) Trong sự thành lập của mọi quốc gia tự do, phải ghi chép rõ rệt, chính xác nguyên tắc nói rằng không thuế khoa nào được thụ nếu không được Quốc Hội chấp thuận.

E. De Laveleye

3131) Điều hành khéo tài chánh công cộng gia tăng thuế lực chính phủ và dân chúng, còn điều hành vụng sẽ làm cho cả hai suy nhược và lụn bại.

Courcelle Seneuil

3132) Làm cho tôi chính trị tốt đi tôi sẽ làm cho bạn tài chánh tốt.

Baron Louis

3133) Mục tử tốt hút lông chiên chó không lột da nó.

Suétone

3134) Chết là một phần của thuế.

Ngan Malgache

3135) Chỗ nào không có gì hết thì vua mất quyền lợi.

Ngan Pháp

Thuyết trình

3136) Kỳ cục thực là dám nói một mình, hằng giờ, trước cả ngàn người làm thính. Vô ý thức hay bạo gan thay !

René Benjamin

Thuốc

3137) Tôi tin chắc rằng nếu được phẩm như người ta dùng bây giờ có thể chở quặng xuống đáy biển thì đó là đại hạnh cho nhân loại mà là đại họa cho loài cá.

W. Homes

Thuốc lá

3138) Thuốc lá là thần thánh không có gì sánh kịp nó.

T. Corneille

3139) Đó là đam mê của người quý phái và ai sống không thuốc lá không đáng sống.

Molière

3140) Thuốc lá là thứ cây để vương nhưt, quý báu nhưt mà trái đất dâng hiến cho con người.

3141) Một người đàn bà chỉ là một người đàn bà mà một điếu xì gà ngon là tất cả một mùi thơm.

R. Kipling

Thư

3142) Tất cả nghệ thuật viết thư là xử dụng các tế nhị thích đáng, các tinh tế nhờ đó người ta làm cho kẻ đọc thư tưởng nói về họ mà mình đang nói về mình.

Paul Reboux

3143) Có sự thân mật, trao đổi tâm hồn trong điều mà một bức thư gọi tư tưởng hơn trong điều nó nói ra.

Sismondi

3144) Nghệ thuật nói chuyện không thấy, không nghe, nói chuyện cảm rất hấp dẫn, rất êm dịu.

C. P. Colardeau

Thư viện

3145) Hãy đốt các thư viện vì giá trị của chúng nằm trong một cuốn sách này thôi (cuốn Coran).

Omar

3146) Ở thời đại này, trường đại học chân chính là thư viện.

Carlyle

3147) Điều làm cho một thư viện vinh hạnh, tự đắc không phải số lượng sách lạ... mà là số sách dân chúng đọc, số độc giả mới .. số sách cho mượn, số trẻ con đọc và năng đến thư viện.

Lénine

3148) Thư viện là bệnh viện của tinh thần.

Ngạn Ai cập

(lời khắc trên thư viện Alexandrie)

Thương hại

4149) Thương hại là khía cạnh mà một công trình mở ra cho con người trên sự vô cùng.

O. Wilde

3150) Trên hết mọi tình cảm, thương hại là một cảm xúc được đào luyện.

T. Wolfe

3151) Lạy Chúa! Bởi vì hôm nay còn thuộc quyền Chúa, xin Chúa thương xót con.

Hafiz

3152) Mọi dục tình đều chết, mọi ái tình tàn phai mà tình thương hại trường tồn.

Gr. Greene

3153) Thương hại không kiêu căng chỉ thuộc về phụ nữ.
Tourgueniev

Thượng đế hay Thiên chúa

3154) Thượng Đế viết thẳng bằng những đường cong.
Ngạn Bờ đào Nha

3155) Xét ra thì Thượng Đế là ai? Đó là một trẻ con đời đời chơi một trò chơi đời đời trong một khu vườn đời đời.
Shri. Aurobindo

3156) Thượng Đế là thi sĩ, con người chỉ là diễn viên. Các trò vĩ đại diễn ra trên trái đất đều được soạn trên trời.
Guez de Balzac

3157) Ta hãy cân đo lợi hại, nhận rằng có Thượng Đế. Ta hãy xét hai trường hợp: nếu bạn lời, bạn lời tất cả; nếu bạn lỗ, bạn không lỗ gì hết. Vậy bạn nhận rằng có Thượng Đế, không do dự.

Pascal

3158) Con người hành động mà Trời hướng dẫn nó
Fénelon

3159) Trời là hữu thể duy nhất cho dạng ngự trị có thể không cần hiện hữu.

Baudelaire

3160) Thượng Đế chân chính Thượng Đế Anh dũng đó là Thượng Đế của ý tưởng.

A. De Vigny

3161) Trời chỉ là một tiếng mơ mộng để cắt nghĩa vũ trụ.
Lamartine

3162) Việc tôi không thể chứng minh rằng có Thượng Đế đã làm tôi khám phá sự hiện hữu của Người.

La Bruyère

3163) Người là Allah! Không Thượng Đế nào khác hơn Người.

Mahomet

3164) Không Thượng Đế nào đủ vững chắc cho tâm hồn xao xuyên của tôi.

Fernand Gregh

3165) Thượng Đế không phải là sự đời đời, không phải là cái vô cùng mà Người là đời đời, là vô cùng. Người không phải là thời gian, không gian mà Người hiện hữu mọi thời, có mặt mọi nơi.

Newton

3166) Ai có thể thoát khỏi mắt Thượng Đế thấy tất cả, thoát khỏi trí Người biết tất cả.

J. Milton

3167) Tội thờ lạy luôn Thượng Đế là kẻ ở trong lửa, nước, là kẻ thấm nhuần cả vũ trụ, là kẻ ở trong mùa màng hằng năm và trên các cây cỏ thụ.

Cvetacvatara Upanishad

3168) Giả không có Thượng Đế cũng phải tạo Người ra nữa.

Voltaire

3169) Lạy Thượng Đế! Tên Ngài làm tôi khiếp sợ thế nào.

F. Vodnik

3170) Con người với Thượng Đế luôn thuộc đa số.

J. Knox

2171) Người ta có thể gặp Thượng Đế trong một cọng cỏ ma.

Ngạn Nhật

Tỉ mỉ

3172) Tỉ mỉ không phải là đặc tính tốt quá hay xấu quá: Nó nằm ở giữa tất xấu và nhân đức.

La Brugère

3173) Tỉ mỉ tưởng tượng thay vì nhìn. Đáng lẽ đặt giả sử nó lại tự gạt mình.

Duclos

3174) Người ta luôn tự gạt mình bằng cách ở đâu cũng hiểu tỉ mỉ.

3175) Những người tỉ mỉ mất quá nhiều thời giờ.

Bà Necker de Saussure

3176) Có nhiều hoàn cảnh, tỉ mỉ rất gần với giả dối.

Diderot

3177) Đối với người tỉ mỉ nghe tất cả và nói ít thì bạn hãy ít nói hơn nữa. Nếu có nói thì nói ít chuyen.

La Bruyère

3178) Tỉ mỉ phát xuất từ trái tim thấp kém và bộ óc nhỏ bé.

Fénelon

Tiên cảm

3179) Phải tin trái tim, nhưt là thứ trái tim tiên cảm.

Baltasar Gracian

3180) Người dui tránh cái hổ mà kẻ sáng mắt té.

Một ngàn lẻ một đêm

Tiên liệu

3181) Người không lo xa tất có buồn gần.

Khổng Tử

3182) Ai hát mùa hè nhảy mùa đông.

Esope

3183) Khuyết điểm thường xuyên của con người là không thấy trước giống tổ lúc trời tốt.

Machiavel

Tiên tri

3184) Tiên tri không phải là kẻ được giáo dục làm tiên tri, mà là kẻ ý thức sâu kín rằng họ là tiên tri, họ phải là tiên tri và không thể không là tiên tri.

L. Tolstoi

Tiến bộ

3185) Lịch sử thế giới là sự tiến bộ trong ý thức tự do.

Hégel

3186) Tiến bộ chân chính chỉ nhằm có tâm hồn.

Duhamel

3187) Khi mỗi cá nhân chăm chú tiến bộ thì bấy giờ nhân loại sẽ tiến bộ.

Baudelaire

Tiền

3187) Không tiền thì không tở.

Racine

3188) Tình yêu tiền là gốc rễ của mọi tai họa.

Sách Tân Ước

3189) Ai trộm túi bạc của tôi là trộm một vật không giá trị.

Shakespeare

3190) Bạn đừng đặt lòng tin nhiệm trong tiền bạc mà hãy đặt tiền bạc trong tin nhiệm.

O. W. Holmes

3191) Tiền bạc chỉ tượng trưng một hình thức nô lệ mới thay cho thứ nô lệ xưa.

L. Tolstoi

3192) Tiền bạc cũng như đàn bà ; muốn giữ nó phải săn sóc nó một chút bằng không... nó đi tạo hạnh phúc cho kẻ khác.

E. D. Bourdet

3193) Tiền bạc giống như ngũ quan thứ sáu : không có nó bạn không thể dùng trọn ngũ quan.

W. S. Maugham

3194) Thần của chúng ta vĩ đại và tiền là tiên tri của người. Để tế lễ người, chúng ta tàn phá trọn vẹn bản tính của ta. Chúng ta hãnh diện đã chinh phục được vật chất mà quên rằng chính vật chất bắt chúng ta làm nô lệ.

Okakura Kakuzo

Tiết độ

3195) Tiết độ không gì khác hơn là một trật tự, một cái phanh mà người ta đặt cho các khoái lạc và đam mê của mình.

Platon

3196) Khi thấy những bàn đặt la liệt các thực phẩm, tôi tưởng tượng thấy các bệnh như đau gân, thủy thũng, sốt rét, bao tử và bao nhiều bệnh khác phục kích dưới từng món ăn.

Addison

3197) Bao tử đầy rượu và thịt đưa ta đến dâm dục.

J. Simon

3198) Truy lạc nào cũng là bắt đầu của tự tử cả.

Blackie

3199) Tiết độ luôn giúp dôi khát vừa phải.

Fénelon

3200) Bạn biết người cầm chiếc ly lắc lư trong tay run vì say rượu, uống cái gì không? Họ uống nước mắt, máu huyết, đời sống của vợ con họ đấy.

Lamenais

3201) Say rượu làm mất trí. Nó hạ thấp giá trị con người, tạo nó thành trò hề, thành vật bị ghê tởm.

Vessiot

3202) Ngày nay chứng ghiền rượu phá hoại hơn cả ba tai ách lịch sử : Đói khát, dịch tả và chiến tranh.

Gladstone

3203) Bước đầu tiên đưa đến phẩm giá con người là từ khước cái gì làm con người thành con thú.

Channing

3204) Người ta sợ dịch tả mà rượu mạnh là tai họa đáng sợ hơn.

Foussagrives

3205) Một dân tộc nhậu là một dân tộc đang đi đến chỗ diệt vong.

Bác sĩ Legrain

3206) Đừng ăn, đừng uống đến đổi chán chê.

Franklin

3207) Sống tiết độ bạn sẽ giàu như một đế vương.

Ngạn Á rập

3208) Sức mạnh của linh hồn cũng như của thể xác là kết quả của tiết độ.

Marmontel

3209) Không tiết độ là dịch tả của truy lạc.

Montaigne

3210) Tôi đặt gần tôi ba y sĩ tên tuổi ngựa cho tôi các bình mà tôi khỏi phải chữa: Đó là Tập luyện, nước và đôi bụng.

Boerhaave

Tiết kiệm

3211) Nếu có ai nói với bạn rằng bạn có thể thắng tiền mà không cần học vấn, làm việc và tiết kiệm thì bạn hãy lánh người ấy đi.

Franklin

3212) Tôi thích trong gia đình cũng như trong quốc gia nguồn phong phú nhất của nhân đức là tiết kiệm.

Cicéron

3213) Tiết kiệm có thể được coi là con đẻ của khôn ngoan, là chị của tiết độ, và là mẹ của tự do.

S. Smiles

3214) Có khá nhiều phương tiện để làm giàu mà ít có phương tiện lương thiện. Tiết kiệm là phương tiện bảo đảm nhất.

Bacon

3215) Nếu bạn muốn giàu có, chẳng những phải học cách làm ra tiền mà còn phải biết cách dùng tiền.

Franklin

3216) Chỉ có dành dụm bảo đảm ngày mai của con người.

H. Marion

3217) Muốn sống độc lập không cần gì khác hơn là tiết kiệm.

S. Smiles

3218) Nếu giai cấp thợ thuyền không thể nào tự giải thoát được thì tiết kiệm là con đường duy nhất và tất yếu.

J. Simon

3219) Mọi hoang phí nào cũng là thù địch của xã hội. Mọi người cần kiệm nào cũng đều là ân nhân công cộng.

Adam Smith

3220) Anh em hãy gom những mảnh còn lại, đừng để mất cái gì hết.

Jésus Christ

3221) Người giàu nhất là người tiết kiệm, người nghèo nhất là người không tiết kiệm.

Chamfort

Tiểu sử

3222) Mọi tiểu sử đáng được biên soạn là tường thuật một cuộc thăng tiến.

H. Bordeaux

Tiểu thuyết

3223) Sử là tiểu thuyết đã xảy ra; tiểu thuyết là sử có thể xảy ra.

Goncourt

3224) Những tiểu thuyết vĩ đại phát xuất từ trái tim.

F. Mauriac

3225) Những tiểu thuyết tình cảm giống như câu chuyện bệnh nhân trong y học vậy.

Novalis

3226) Tiểu thuyết gia là sử gia của cái không thấy được. Trong mọi người, tiểu thuyết gia là kẻ giống Thượng Đế hơn hết: họ là con khỉ của Thượng Đế.

F. Mauriac

Tin tưởng

3227) Không nên tin tất cả những gì người ta nói với ta về kẻ không tư tưởng như ta.

Bác sĩ Schweitzer

3228) Tin tưởng căn cứ trên chấp nhận những quả quyết của linh hồn, còn không tin thì phủ nhận. Có một vài tinh thần không thể hoài nghi.

Emerson

3229) Người khiêm tốn học mười tin một.

Người khoan dung học một tin mười.

Ngạn Tâu

3230) Những tin tưởng có thể khuynh đảo thế giới dựa trên cái không hợp lý và thường nghịch lý nữa.

G. Le Bon

Tinh thần

3231) Tinh thần ngủ trong con thú vì đó con thú chỉ biết có luật của sức mạnh vật lý. Phạm giá con người đòi buộc tuân phục luật cao hơn là sức mạnh của tinh thần.

Gandhi

3232) Khi nào chạy ở sau tinh thần, người ta bắt gặp khổ đại...

Montesquieu

3233) Người ta không hề gặp một tinh thần vĩ đại mà không có một chút điên.

Sénèque

3234) Tinh thần phục vụ tất cả mà không đưa đến cái gì hết.

Talleyrand

3235) Hỡi bạn ! Hãy che dấu đời sống và truyền bá tinh thần bạn.

Hugo

3236) Tinh thần của nhiều người chỉ là nghệ thuật làm thinh.

Daru

3237) Tinh thần tự do, tò mò của con người là tinh thần có giá trị nhất trần gian.

J. Steinbeck

3238) Tinh thần là muối của đàm thoại chứ không phải là để nuôi dưỡng nó.

W. Hazlitt

3239) Không có gì vắng mặt bằng sự có mặt của tinh thần.

Rivarol

3240) Tinh thần thấy, soi sáng và kích động. Nó linh ứng, nói tắt là nó nhanh chóng và bén nhọn.

Rivarol

Tính khí

3241) Tôi không bảo bạn hãy đổi tính khí. Bởi lẽ không ai đổi được, tôi đã biết quá nhiều Bạn đuổi cái tự nhiên nó sẽ phi nước đại trở về.

Destouches

3242) Người ta có thể được tất cả trong thinh lặng trừ tính khí.

Stendhal

Tình cảm

3243) Khi tình cảm quá lỡ thì lý tính rút lui.

Le Bon

3244) Kẻ chết ngủ yên trong lòng đất :

Tình cảm đã tắt của ta cũng ngủ yên như vậy...

Musset

3245) Nơi bạn, tất cả đều tha thứ, bỏ qua

Nơi tình nhân, tất cả đều hài lòng, đều hoàn toàn

Nơi vợ chồng, tất cả đều nhàm chán, mệt mỏi...

La Fontaine

Tĩnh tâm

3246) Tôi yêu sự tĩnh tâm sâu sắc của tôi như thế nào.

Muốn sống hạnh phúc, phải sống ẩn dật.

Florian

3247) Không bận việc không có nghĩa là nghỉ ngơi. Một tinh thần hoàn toàn rảnh rỗi là một tinh thần nguy khốn.

W. Cowper

3248) Không tĩnh tâm nào yên ổn, không nào động bằng tĩnh tâm trong tâm hồn mình.

Marc Aurèle

To con

3249) Người to con dễ chết bất thình lình hơn người ốm.

Hippocrate

Tò mò

3250) Trong hết các trí năng, óc tò mò là trí năng phong phú nhất hay khô cạn nhất tùy nó được khéo điều khiển hay không.

3251) Tọc mạch là khuyết điểm của óc nhỏ bé không biết lo việc mình mà bận tâm lo việc người.

Droz

Toán học

3252) Toán học là thể thao tinh thần và chuẩn bị cho triết học.

Isocrate

3253) Nhà toán học nghiên cứu mặt trời, mặt trăng và quên cái gì dưới chân họ.

Diogène Le Cynique

3254) Không có con đường để vương đưa về hình học.

Euclide

3255) Nhà toán học sẽ không đầy đủ nếu không có chút thi sĩ.

G. Weierstrass

3256) Nghiên cứu toán cũng như sông Nil bắt đầu khiêm tốn mà kết thúc huy hoàng.

C. C. Colton

Toàn thiện

3257) Sự toàn thiện chân chính của một người không ở trong cái họ có mà ở trong cái họ sống.

O. Wilde

Tố cáo

3258) Không ai tự buộc tố cáo mình.

Ngạn La tinh

3259) Không bao giờ người ta tố cáo mà không lão chút ít.

Ngạn Tàu

Tổ quốc

3260) Chân lý đó là tổ quốc của tôi.

Lamartine

3261) Cho những tâm hồn cao cả, tổ quốc là yêu quý.

H. Heine

3262) Tổ quốc ghi ân các vĩ nhân.

Khắc trên điện Panthéon

3263) Đức tánh thứ nhất là hy sinh cho tổ quốc.

Napoléon

3264) Tình yêu thần thánh đối với tổ quốc hay làm cho chúng tôi can đảm và hãnh diện.

Scribe và Dela

3265) Cho tổ quốc : con cái, điền sản và gia đình.

Salluste

Tổ tiên

3266) Ai phục vụ xứ sở đặc lực mà không cần tổ tiên.

Voltaire

3267) Người không có cái gì để lấy làm vinh hạnh trừ những tổ tiên hiền hách của mình thì giống như củ khoai tây : giá trị độc nhất của nó chôn dưới đất.

T. Overbury

Tối cần

3268) Tối cần là mẹ đẻ của phát minh.

Platon

3269) Tối cần là nhân đức xuất sắc nhất các nhân đức.

Shakespeare

3270) Tối cần không biết đến luật pháp.

St. Augustin

Tối tăm

3271) Thế lực của tối tăm.

L. Tolstoi

Tội

3272) Tôi khóc tội lỗi tôi, tội tôi đã phạm và tội tôi thích phạm.

F. Mauriac

3273) Giáo hội sống bằng cái gì nếu không phải bằng tội lỗi của tín đồ.

A. Hitler

3274) Mục đích của tội lỗi và tình yêu là sự hiệp nhất vô điều kiện với thần thánh.

Navalis

3275) Tôi ghét tội mà tôi thương tội nhân.

T. B. Read

3276) Ai trong anh em vô tội thì ném đá cô ấy trước hết đi.

Jésus Christ

3277) Tội mà bạn phạm chung phải đền riêng.

R. Kipling

Tội ác

3278) Tội ác tạo nhục nhã chứ không phải đoạn đầu dài.

T. Corneille

3279) Ai là tội nhân nặng nhất? Những kẻ bán khí cụ giết người hay kẻ mua, kẻ dùng chúng.

R. E. Sherwood

Tôn giáo

3280) Cho đặng quần chúng thích tôn giáo, tối cần là nó phải giữ lại cái gì của thị hiếu dị đoan.

Lichtenberg

3281) Nếu một người đã đoạt được cái tâm của đạo mình rồi thì cũng đoạt được tâm của các đạo khác.

Gandhi

3282) Tôn giáo không luân lý : Cây không quả

Luân lý không tôn giáo : Cây không rễ.

Hồng Y Spellman

3283) Bạn muốn tìm con đường của tôn giáo xuyên qua các đờ bản của thế gian không ? Hãy tự giải phóng khỏi các đờ bản.

Nanak

3284) Tôn giáo cũng như những con đường khác nhau đưa về một điểm. Cần gì đi nhiều đường khác nhau, miễn là chúng ta đi tới đích thì thôi.

Gandhi

3285) Dù Thượng Đế không có đi nữa, tôn giáo vẫn thánh thiện và thần thánh.

Baudelaire

3286) Chúng ta có khá nhiều tôn giáo để ghét nhau mà không có mấy tôn giáo để yêu nhau.

J. Swift

3287) Tôn giáo là hơi thở của tạo vật oằn oại, là trái tim của thế giới không trái tim, là tinh thần của thời đại không tinh thần. Nó là thuốc phiện của dân chúng.

Karl Marx

3288) Hòa hợp với lý trí và kiến thức con người, tôn giáo là tương quan nó lập ra đối với đời sống vô cùng bao quanh nó, nối đời sống của nó với cái vô cùng này là hướng dẫn nó trong hành động.

L. Tolstoi

3289) Tôn giáo không gì khác hơn là cái bóng mát vũ trụ che trên trí khôn con người.

V. Hugo

Tôn kính

3290) Không có sự tôn kính, con người sẽ rơi xuống thõ
bỉ của dã man.

Lacordaire

3291) Khi nào người ta coi trọng kẻ khác? Đó là khi người
ta tin rằng người ấy trong tâm hồn có chắc một thâm cung bất
khả xâm phạm chứa những chân lý hay tình cảm đáng tôn thờ.

Bà Necker de Saussure

3292) Trong gia đình, người trẻ phải kính cha mẹ;
Ngoài xã hội, họ phải kính mọi người;
Ở một mình, họ phải kính họ.

Démétrius

3293) Có một đức tính con trẻ sinh ra không có mặc dầu
tối cần để nó nên người: Đó là đức kính nhường.

Goethe

3294) Bạn hãy nhớ bạn là con người và đừng tự làm mình
hèn hạ.

Cổ ngạn

3295) Đức kính nhường gồm cảm nghĩ khiêm tốn về mình
và coi trọng tư tưởng, tình cảm kẻ khác.

La Bruyère

3296) Ai khinh bỉ tôi: Mặc kệ họ. Tôi không cần làm hay
nói gì đáng khinh thời.

Marc Aurèle

3297) Kỹ cương và tự kiểm là bắt đầu của khôn ngoan thực
tiễn: Các đức tính này bắt nguồn từ sự tự trọng.

S. Smiles

3298) Hãy nhìn nhân vị kẻ khác ngang phạm cách của nhân
vị bạn và tránh dùng nó để đoạt các mục tiêu ích kỷ của bạn.

Kant

3299) Bồn phẫn đầu tiên của luân lý xã hội, lẽ luật thứ nhất của công bình là: « Bạn đừng tự sát ». Không có trọng tội nào trong sinh hoạt xã hội bằng cố ý tự tử.

H. Marion

3300) Tôi chẳng những bị bắt buộc tôn trọng đời sống của đồng loại mà còn phải tôn kính tự do của họ nữa và lý do chỉ vì họ là đồng loại của tôi.

V. De Broglie

3301) Không ai phải bị xao xuyến vì những ý kiến tôn giáo của họ miễn là sự phát biểu của họ không gây xáo trộn cho trật tự công cộng do luật pháp ấn định.

Bản T.N.N. và D.Q. điều 10

3302) Lòng tôn kính luôn luôn nhằm người chứ không nhằm vật.

Kant

3303) Bạn hãy ngả đầu trước pháp luật dù bạn thấy không thích nó, bởi vì ngay khi bạn nhờ xã hội hộ trợ để sống bạn phải nhận những điều kiện của nó.

P. Bourde

3304) Nhất là trong những chế độ dân chủ, luật pháp tượng trưng nếu không cho công bình thì ít ra cũng cho ý chí đa số... trong chế độ như vậy thượng tôn pháp luật là tất yếu vì nếu không sẽ loạn lạc rồi sau đó là độc tài.

J. Barni

Tổng trưởng, bộ trưởng

3305) Thủ trưởng không có chính sách chung thì ai làm Tổng trưởng. Bộ trưởng cũng được miễn biết mặc cơm lê và đóng dấu ký tên.

Waterstone

3306) Sự tầm thường của các tổng trưởng tạo thế lực cho Quốc Hội và bất lực cho quốc gia.

E. Banning

3307) Không có gì sánh được đức tính của một bộ trưởng đến nếu không phải là khuyết điểm của một bộ trưởng đi.

E. Banning

Trái cấm

3308) Trái bom bên kia tường là những trái ngon nhất.

G. Herbert

3309) Bánh ăn cấp, ăn ngon.

Ngạn Pháp

3310) Trái cấm không bao giờ là trái của kẻ dối.

Bà De Girardin

Tranh luận

3311) Mục đích của tranh luận không phải là chiến thắng mà là canh tân.

Soubert

3312) Chú ý nghe người đối thoại là chuẩn bị cho họ nghe chu đáo lời giải đáp của bạn và giúp họ dễ chấp nhận lý chứng của bạn... Khi tranh luận biến thành cãi lộn thì bạn phải làm tỉnh: Đó không phải là bạn thua cuộc.

Lazare Sadi Carnot

Trầm tư

3313) Không có giờ trầm tư là không có giờ nhìn đường đi của mình, bạn rộn rộn vẹn trong cuộc hành trình của mình.

Sertillanges

3314) Ở yên, lỏng tai nghe... đó là sự yên tĩnh của cái trục giữa bánh xe... Trục tiến tới với bánh xe mà không bao giờ quay.

Ch. Morgan

3315) Gần như tôi dám nói rằng tình trạng suy nghĩ là tình trạng phản thiên nhiên và con người trầm tư là con thú vật hư hỏng.

J. J. Rousseau

Trần trướng

3316) Trần trướng như cái đĩa bạc, trần trướng như một tấm vách nhà thờ, trần trướng như diển từ của một hàn lâm sĩ.

A. De Musset

3317) Tôi đến thế gian này trần trướng và tôi phải trần trướng là bỏ nó.

Cervantès

3318) Ở trần trướng không phải là khiêm nhã.

Mahomet

3319) Ông và bà cả hai đều trần trướng và họ không vì đó mà hồ thẹn.

Génèse II, 25

Trật tự

3320) Nã phá luân quan niệm đàn ông là đàn ông, đàn bà là đàn bà.

L. Madelin

3321) Một chỗ cho mỗi vật và mỗi vật ở chỗ của nó.

S. Smiles

3322) Trật tự là khoái lạc của lý trí : mà mất trật tự là khoái trá của tưởng tượng.

P. Claudel

3323) Việc nào lúc nấy, vật nào chỗ nấy.

Franklin

3324) Trật tự bằng hai thời giờ vì nó giúp dùng tốt thời giờ.

De Gérande

3325) Cái đẹp của trật tự khả ái hơn mọi cái đẹp khả giác.

Malebranche

3326) Hiểu trật tự, đi vào trật tự, thể hiện trật tự trong mình, quanh mình, bằng mình đó là cái đẹp thẩm mỹ và luân lý.

Amiel

3327) Ở đâu không kỷ cương luật pháp thì ở đó không có nhân đức và cũng không có khoái lạc luôn.

Amiel

3328) Trật tự đó là công bình mà con người tìm thấy luật pháp khắc tặn đáy lương tâm.

Turgo

3329) Trật tự có không phải khi không có ai hành động mà khi mọi người hành động trong vòng pháp luật không làm hại ai hết.

A. Grun

3330) Không có gì hữu ích cho trật tự và tiết kiệm bằng vật nào chỗ nấy.

Fénelon

Trật tự xã hội

3331) Trật tự xã hội không do thiên nhiên. Nó xây dựng trên qui ước.

Rousseau

Trẻ

3332) Nhiều người không hề trẻ, một số người không bao giờ già.

G. B. Shaw

3333) Trẻ là tự phát, là gần với nguồn sống, là có thể đứng lên, lật đổ xiềng xích của một nền văn minh hư đốn...

T. Mann

3334) Hãy nhường lại cho tôi tuổi đôi mươi của bạn nếu bạn không dùng nó làm cái gì hết.

Lacretelle

3335) Trong thời hoa nở, tuổi xuân sáng rực trên gương mặt.

Boileau

3336) Thanh niên là tài sản duy nhất có giá trị.

O. Wilde

3337) Thanh niên chứng tỏ con người cũng như buổi mai chứng tỏ ngày vậy.

J. Milton

3338) Thanh niên thích hợp cho sáng tạo hơn là phán đoán, thực hiện hơn là khuyên bảo, đưa ra những kế hoạch mới hơn là theo đuổi cổ nhân.

Fr. Bacon

Trí hiểu

3339) Người hiểu mau chỉ nói một lời.

Plante

3340) Không phải có bộ vai rộng mà có quyền tối thượng, chính trí khôn tạo quyền tối thượng ở mọi nơi.

Sophocle

Trí khôn

3341) Có khả năng phân biệt cái gì thật là thật, cái gì giả là giả đó là dấu hiệu và là đặc tính của trí khôn.

Sveedenborg

3342) Trong đời, trí khôn, lương năng là bất động sản còn tinh thần chỉ là động sản.

De Bonald

3343) Khi chạy theo đuổi tinh thần, người ta gặp cái khờ dại.

Montesquieu

Trí thức

3344) Tiến bộ dân chủ chân chính không phải là hạ trí thức xuống ngang quần chúng mà là nâng quần chúng lên bằng trí thức.

G. Le Bon

3145) Nhà trí thức là người thần thánh.

Sertillanges

3346) Miệng lưỡi của nhà thông thái khen ngợi một nhà thông thái khác là một cái bình mặt đấng pha mặt ong.

V. Hugo

Triết gia

3347) Làm triết gia không phải viết mà sống.

F. Timmermans

3348) Không bao giờ có triết gia nào nhận nại chịu nhục rãng cả.

Shakespeare

Triết lý

3349) Coi rẻ triết lý đó thực là triết lý.

Pascal

3350) Thực ra ít biết triết lý làm tinh thần con người ngã về vô thần còn triết lý sâu sắc đưa tinh thần con người đến tôn giáo.

Sir F. Bacon

3351) Triết học cũng như y học, có nhiều vị thuốc mà rất ít thuốc tốt và càng ít thuốc chuyên trị.

Chamfort

Trình

3352) Trình khiết là rục rở của con người bên trong. Nó là sức mạnh tối thượng đóng cửa lòng trước các việc trần thế và mở cho nó trước các việc siêu thế.

J. De Reinsbroeck

3353) Chữ trình còn một chút này,

Chẳng gìn cho trọn lại đầy cho tan.

Chữ trình kia cũng có năm bảy đường.

Nguyễn Du

Trò cười

3354) Trò cười phải chấm dứt ngay lúc nó thành công nhưt.
Ch. Cahier

Trở về

3355) Chỉ người chết không trở về.
Barere De Vieuzac

3356) Trời là lương thực hằng ngày của đôi mắt.
Emerson

3357) Chỉ có cái Vô cùng là hình ảnh của Thượng Đế.
Lamartine

3358) Bất kể tôi, cái vô cùng hành khổ tôi.
A. De Musset

3359) Kẻ nào nói rằng sự ngẫu nhiên mù quáng đã tạo ra các kết quả ta thấy trong vũ trụ, là kẻ nói chuyện phi lý, vì có phi lý nào vĩ đại hơn sự ngẫu nhiên mù quáng đã sáng tạo vạn vật mà vạn vật đó không phải là nó.

Montesquieu

3360) Tinh thần nông nổi không thấy cái lẽ thần thánh trong sự sống, không phải là vô thần siêu đẳng sao? Con người duy thần ngay lúc mà cái lẽ vô cùng được đặt trên cá ý hay dục tình trong nó. Khoái lạc vì tự yếu tính là ích kỷ nên phủ nhận thần thánh.

Renan

3361) Cảnh trí của biển luôn gây một cảm tưởng sâu thẳm. Nó là hình ảnh của cái vô cùng lúc nào cũng lôi kéo tư tưởng và nó luôn chìm đắm trong đó.

Bà De Stael

3362) An bài cho con chim sâu cũng vô cùng như an bài cho sông Ngân Hà.

C. Flammarion

3363) Tin Thượng Đế là tin bần phạn.

Sécrétan

3364) Có Trời mà cũng tại ta.

Nguyễn Du

3365) Tại tin rằng bần phạn phát xuất từ Thượng Đế nên người ta hiến cho nó sự yên nghỉ, của cải và sinh mệnh.

J.Simon

3366) Hiện hữu của Thượng Đế chắc chắn hơn cái chắc chắn nhứt của những định lý hình học

Descartes

3367) Chiều sâu của bầu trời là cái nhìn của Thượng Đế.

Sully Prudhomme

3368) Bao lâu huyền nhiệm của Vô cùng còn đè nặng trên tư tưởng con người, thì đền thờ còn mọc lên để tôn sùng Đấng Vô cùng. Đấng ấy có tên là Brahma, Allah, Jupiter hay Jésus ; trên nền đức của đền thờ chúng ta thấy muôn người quì gối, thờ lạy trong tư tưởng của vô cùng.

Pasteur

3369) Con người là khán giả qua đường của cảnh trí vĩnh cửu, trong chốc lát nhìn trời và nhắm mắt thiên thu Mà trong phút giây phù du được ban cho đó... có một tia sáng an ủi... đến đập vào cái nhìn của nó để cho nó biết rằng có một tương quan giữa nó và cái vĩ đại và nó dính liền với cái vĩnh cửu.

X. De Maistre

3370) Nếu chúng ta có thể hy vọng tìm được Thượng Đế ở nơi nào thì nơi đó chính là đáy lòng của ta, ở đó có cái vô cùng.

J.Reynaud

3371) Con người chết là một vì sao lặn để mọc huy hoàng hơn ở một bán cầu khác.

Goethe

3372) Nguồn gốc sự sống và yếu tính của nó chúng ta mù tịt. Chúng ta không nắm được sợi dây huyền bí nối xác với tinh thần, đã tạo nên nhất trí cho con người ta.

J.B.Dumas

Trung dung

3373) Đừng cái gì quá. Cái gì cũng chừng mực.

Khắc trên cửa đền Delphes

3374) Nhân đức ở mức trung.

Aristote

Trưng dẫn

3375) Là đoạn văn mượn của một tác giả là kẻ có thể coi như một uy quyền.

Littré

3376) Tôi đề kẻ khác nói điều tôi không thể nói rất hay vì ngôn ngữ và ngữ quan tôi yếu kém. Tôi không đếm các trưng dẫn mà tôi cân đo chúng.

Montaigne

3377) Tôi sẽ nói gì về các giáo phụ của Giáo Hội? Họ đều đọc hết các tác giả xưa mà họ tấn công.

St. Jérôme

3378) Hỡi luật sư! Vấn đề là Chapon chứ không phải Aristote và cuốn « Chính Trị ».

Racine

3379) Sau liền tác giả của danh ngôn thì đến thứ nhất là kẻ trưng dẫn nó.

Emerson

Tu viện và tu sĩ

3380) Một tu sĩ chân chính chỉ có một quê hương: Đó là tu viện của họ.

Hysmans

3381) Chiếc áo không làm nên tu sĩ.

Ngạn Pháp

Tục huyền, tái giá

3382) Vợ thứ hai có đôi móng bằng vàng.

Ngạn Đức

3383) Vợ thứ hai ngồi trên gối mặt.

Ngạn Anh

3384) Nhà đầy con không bằng vợ thứ hai.

Ngạn Tàu

3385) Vợ thứ nhất là cây chổi, vợ thứ hai là một bà.

Ngạn Tây Ban Nha

3386) Vợ nhất là đầy tớ, vợ nhì là bạn, vợ ba là bạo chúa.

Túi bạc

3387) Đeo trên cổ túi bạc, không ai có thể thất họng,

Ngạn Nga

Tuyệt vọng

3388) Tuyệt vọng và tự tử là kết quả của những hoàn cảnh
liều lĩnh không tin sự bất tử, không tin các khổ cực và các
hoan lạc của mình.

Gérard de Nerval

Tuổi

3389) Tôi thích hỏi một lão ông ngày nào cụ qua đời và
hỏi một giai nhân sồn sồn cô sinh hồi nào?

Gayot de Pitaval

3390) Tuổi vàng là tuổi mà vàng không có ngự trị.

Lezay Marnesia

Tư hữu

3391) Phải phân biệt cái của tôi không phải là cái của bạn, cái của bạn không phải là cái của nó.

Waterstone

Tư sản và tư bản

3392) Chính sự thiết lập xã hội, chính những luật pháp ước định là nguồn gốc chân chính của quyền tư hữu.

Tronchet

3393) Tư hữu là quyền tự nhiên. Nguyên lý của quyền ấy ở trong chúng ta.

Portalis

3394) Quyền tư hữu là quyền thánh vì nó tượng trưng cho chính quyền lợi của nhân vị.

V. Cousin

3395) Lao công làm cho quyền tư hữu nên thánh: mà chính sự tôn kính đối với nhân vị đã thánh hóa lao công.

H. Baudrillant

3396) Nguyên lý của quyền tư hữu là ý chí hữu hiệu và kiên trì, là lao công với điều kiện của việc chiếm hữu tiên khởi.

V. Cousin

3397) Lao công và sản xuất không thiết lập mà củng cố và phát triển quyền tư sản.

V. Cousin

3398) Đa số công dân tha thiết với quyền tư hữu là yếu tố tất yếu cho an ninh và cho cả sinh tồn của dân tộc văn minh.

Buret

3399) Theo Augier, nếu tiền bạc đến trong thế gian với vết máu tự nhiên trên gò má thì tư bản sinh ra nhờ máu và bùn từ chân đến đầu,

Karl Marx

3400) Tư bản chỉ là kết quả của cần lao và nó sẽ không có được nếu cần lao không có trước.

Abraham Lincoln

Tư tưởng

3401) Tư tưởng vĩ đại phát xuất từ tim.

Vauvenargues

3402) Người đáng nghe là kẻ dùng lời nói cho tư tưởng và tư tưởng cho chân lý, nhân đức.

Fénelon

3403) Tư tưởng đến chỗ thực sâu thẳm là tư tưởng khiêm tốn.

A. Schweitzer

3404) Cho một số đông phụ nữ, tư tưởng là một ngẫu nhiên có phức hơn là tình trạng thường xuyên.

D. Sterne

3405) Tư tưởng trước khi nói và cân đo trước khi hành động.

Shakespeare

3406) Người ta nói nhiều điều không tư tưởng.

Alain

Tử đạo

3407) Máu tử đạo là hạt giống của Kytô nhân.

Tertullien

3408) Tử đạo xưng đức tin bằng chết chớ không bằng nói.

Ngạn La tinh

Tự ái

3409) Tự ái là một trong những tên nhện vĩ đại nhất.

La Rochefoucauld

3410) Hỡi ôi! tự ái là một trong những tình yêu khờ khạo nhất.

Bà Deshouliers

3411) Tự ái là một con vật kỳ lạ, bị đánh độc ác mà ngủ rồi tỉnh dậy, bị thương ngất ngư bởi một vết trầy sơ sịa.

A. Moravia

3412) Lòng tự ái bị kẻ khác khinh bỉ dù kẻ ấy xấu đến đâu, vẫn đáng ghê tởm.

Goethe

3413) Tự ái là yêu thương mình và hết những gì thuộc về mình. Nó bắt con người tự tôn thờ và trở thành bạo chúa đối với kẻ khác nếu có của cải làm phương tiện.

La Rochefoucauld

Tự do

3414) Tự do và sống cùng đi một bước.

Michel de l' Hôpital

3415) Chính tự do của bạn phải bắt buộc tự do của bạn.

Epictète

3416) Tôi lưu ý rằng trong ta chỉ có một điều làm ta có lý để ưa thích đó là xử dụng tự do.

Descartes

3417) Con thuyền có thể trôi theo giòng nước mà cũng có thể được chèo bơi. Con người cũng vậy vì nó có tự do.

Thiers

3418) Không tự do, con người không được lựa chọn, hy sinh và do đó không được yêu đương theo đúng nghĩa chân chính và rộng rãi của danh từ.

Lacordaire

3419) Luật pháp và phong tục, bạo chúa và đao phủ đều bắt lực đối với tự do là cái cấu tạo nhân tính trong con người.

J. Simon

3420) Không tự do không có đạo lý bởi vì không có bồn phận và trách nhiệm: Tự do đó được định nghĩa không phải là «quyền hành động» mà là «Quyền muốn hay không muốn».

J. Simon

3421) Mỗi người tự do trong lòng: *Intus ut libet.*

Ngạn Latinh

3422) Tự do là yếu tố tất yếu cho mọi xã hội được điều hành tốt đẹp vì thiếu nó không còn gì đạo lý, trách nhiệm và đừng nói dân chủ nếu không tự do vì có ai tự chủ đâu.

Littre

3423) Rút tín ngưỡng ra khỏi tự do thì xã hội đổ nhào.

Jules Simon

3424) Tự do cũng tối cần cho thể thống một nước văn minh như cho thể thống một cá nhân.

Félix Pécaut

3425) Phủ nhận tự do của mình là phủ nhận tính cách làm người, quyền lợi của hơn loại và phủ nhận cả các phận vụ của mình nữa.

J. J. Rousseau

3426) Tự do là một vật vĩ đại và thỏa đáng đến nỗi mất nó thì tai họa đến hằng loạt.

La Boétie

3427) Từ khước tự do cũng y như xử dụng nó một cách tội lỗi.

V. Cousin

3428) Người muốn mình tự do mà không muốn dịch thù tự do là kẻ không đáng hưởng tự do.

A. Grun

3429) Tự do chỉ có được trong xứ mà quyền lợi chiến thắng dục tình.

Lacordaire

3430) Nếu xã hội mất tự do, nó sẽ chết mòn và không biết gì về hạnh phúc.

Bolinbroke

3431) Ai tìm trong tự do cái gì khác hơn là chính nó là kẻ sinh ra để nó lệ.

A. De Tocqueville

3432) Người tự do có thể là tù nhân chờ không là nô nhân.

Amyot

3433) Người không lúc nào nô lệ bằng khi tưởng mình tự do mà kỳ thật không tự do.

Goethe

3434) Tự do không ngời chung với bạc nhược.

Vauvenargues

3435) Tự do là quyền làm bất cứ cái gì không chạm quyền lợi kẻ khác.

Turgot

3436) Ranh giới của tự do của tôi là tự do của tha nhân.

Caro

3437) Tự do căn cứ ở chỗ làm cái gì không hại kẻ khác.

Bản T.N.N. và D.Q. điều 3

3438) Tự do dựa trên chỗ muốn sự vật xảy ra không phải theo sở thích của bạn mà theo đúng như sự vật phải xảy ra.

Epictète

3439) Tự do nào cũng ám hiệu sự tùy thuộc và những điều kiện.

Amiel

3440) Linh hồn của tự do là tình yêu pháp luật.

Klopstock

3441) Lập luật và tự ý tuân theo luật, đó không phải là cách diễn tả tự do tuyệt nhất sao ?

Lacordaire

3442) Chỉ có tự do thật khi có sự tùy thuộc được chấp nhận và mình làm chủ lấy mình.

Vinet

3443) Làm cho các hình khổ êm dịu là triệu chứng chắc chắn của phát triển tự do ở các dân tộc.

Montesquieu

3444) Không tự do, thế giới chỉ là một guồng máy.

Lacordaire

3445) Ông vua và mục tử đều có trách nhiệm, kẻ có trách nhiệm về vương quốc, kẻ có trách nhiệm về đoàn vật của mình.

J.Simon

3446) Các quá khích phạm nơn danh tự do có thể làm cho nó bị òi nhưng không vì đó tự do không đẹp và tất yếu.

A.De Tocqueville

3447) Muốn xây dựng tự do chính trị phải tập kình trọng thiểu số.

E.De Laveleye

3448) Tinh yêu tự do là thước điều chỉnh duy nhất cho dân chủ theo lối phổ thông đầu phiếu.

G.Séailles

3449) Một ngày, một giờ tự do đức hạnh giá trị bằng đời đời nô lệ.

Addison

3450) Điều người ta gọi là tự do nơi những người này gọi là phóng túng nơi người khác.

Quintilien

3451) Nơn danh tự do bên ngoài người ta đã chà đạp quá nhiều tự do bên trong.

Tagore

3452) Ánh sáng cần cho mắt, khí cần cho phổi, tinh yêu cần cho tim thể nào thì tự do cần cho tâm hồn con người thể ấy.

R.G.Ingersoll

3453) Trả tự do cho người nô lệ, ta bảo đảm tự do cho người tự do.

Lincoln

3454) Mỗi người hành động chẳng những dưới áp lực bên ngoài mà còn do sự tất thiết bên trong.

Einstein

3455) Trong xã hội xây dựng trên thế lực tiền bạc, lao động sống trong nghèo khổ khi thiếu số nhà giàu chỉ làm kỹ sinh trùng thì không thể có tự do thực tế và chân chính.

Lénine

Tự điển

3456) Một cuốn tự điển là tất cả vũ trụ theo thứ tự chữ cái.

A France

3457) Nếu người ta dự biết nguy hiểm khi dùng một vài tiếng thì ở phía trước các thư quán, những tự điển phải học bằng đỏ đề mấy chữ : « Trái nỏ — cầm cẩn thận ».

A. Maurois

Tự học (học hậu học đường)

3458) Ai tự học có thể lấy đũa khờ làm sư cho mình

Saint Bernard

3459) Thà làm trò một thầy hơn làm người của mười cuốn sách.

3460) Phần đông con trẻ ra khỏi trường kiến thức quá thiếu thốn, khó tạo được ích lợi gì đáng kể. Nếu họ không đọc sách tiếp, không bồi bổ cái học của mình bằng những môn học của người lớn... họ sẽ ít lâu sau quên hết những học hỏi ở nhà trường.

Ch. Robert

3461) Phải giáo dục dân chúng để bảo vệ tự do.

Carnot

3462) Cho được có nhiều người thông minh cần cho quốc gia thịnh vượng, nhiều khi một kế hoạch giáo dục thanh niên tối thiết hơn một cuộc cải cách to lớn.

B. Franklin

3463) Nhờ giáo huấn người thợ, soi sáng tim và óc họ, chẳng những về đường tinh thần và đạo lý bạn nâng họ lên cao mà bạn còn giúp họ mưu sinh vững chắc hơn, dễ dãi hơn, tự nỗ lực đi đến những địa vị rực rỡ hơn.

Baubrillart

Tự quyết

3464) Không ai phạm tội trong một việc mà họ không thể tránh được.

St. Augustin

3465) Lý thuyết chống nguyên tắc tự quyết còn kinh nghiệm ủng hộ nó.

Samuel Johnson

Tự ty

3466) Tự ty mặc cảm điều khiển sinh hoạt tâm thần.

A. Adler

3467) Trong thực tế, chúng ta không biết gì hơn nữa, chúng ta không chắc gì hơn nữa.

A. Renoir

Tựa

3468) Tôi đã viết nó hơi dài và tôi cảm thấy như vậy. Người ta sẽ tưởng tượng đó là một bài tựa.

Tôi thì không bao giờ đọc nó, tôi tưởng bạn cũng thế nữa.

Alfred de Musset

Tương lai

3469) Phải chôn dĩ vãng trong quên lãng và giao tương lai cho Đấng Quan Phòng.

Boswell

3470) Trong thời thơ ấu của ta, luôn luôn có lúc ta để cửa mở và đón rước tương lai.

Graham Greene

3471) Hết những bông hoa tương lai năm trong mầm giống hiện tại.

Ngạn Tâu

3472) Không! Tương lai không thuộc ai hết.

Tâu Bệ hạ! Tương lai thuộc Thượng Đế!

V. Hugo

3473) Tương lai là một bóng mà tay trắng, hứa mà không có gì hết.

V. Hugo

3474) Một người đàn bà lo âu về tương lai cho tới khi họ lấy chồng trong khi một người đàn ông chỉ lo về tương lai khi họ cưới vợ.

Woman's Home Companion

3475) Tôi tin rằng tương lai chỉ còn là dĩ vãng đi vào bằng một cửa khác.

Pinero

3476) Bạn sẽ nói về năm tới và con quỉ sẽ mỉm cười.

Ngạn Nhật

3477) Bằng con đường « Lát nữa » người ta đến ngôi nhà « Không bao giờ ».

Cervantès

Tướng

3478) Một chỉ huy trưởng quân đội nói ra điều gì có lợi và dấu kín điều hại.

Sophocle

3479) Thần Mars ghét kẻ do dự.

Euripide

3480) Bồn phận của một tướng lãnh không phải chỉ lo chiến thắng mà còn phải biết khi nào từ chối chiến thắng nữa.

Polybe

3481) Quân phải sợ tướng hơn sợ địch.

Ngạn Latinh

3482) Trả lương hậu, chỉ huy khéo, treo cờ hay.

Hopton

3483) Một tướng lãnh nhìn bằng cặp mắt kẻ khác không có khả năng chỉ huy một đạo binh.

Nã phá luận

Tướng tượng

3484) Tướng tượng! Nó tạo ra nạn nhân hơn hết các bệnh tập trung lại. Nó đẻ ra bệnh hoạn. Đó là một hình thức điên cuồng.

E. O' Neill

Tượng trưng

3485) Tất cả cái gì đi qua đều là tượng trưng.

W. Goethe

U

Uy quyền

3486) Cho tới bây giờ người ta chưa tìm được cách nào cho một chiếc tàu giương buồm to, chạy ngoài biển nguy hiểm nhưt mà không cần hoa tiêu và chỉ huy.

Renan

3487) Bạn phải là cha chứ không phải là chủ của kẻ tuân phục bạn. Gieo cho họ tình thương hơn là kinh khủng.

St. Bernard

3488) Thượng cấp phải xử với hạ cấp sao cho họ thấy sung sướng ở dưới tay mình. Uy quyền xây dựng trên khủng khiếp không vững chắc. Theo thời gian, sợ hãi trở thành oán hận.

Shakespeare

3489) Uy quyền càng bị oán đoạt càng bị bỏ dễ dàng.

Lacordaire

3490) Người ta chỉ ngự trị trên con người khi ngự trị được trong lòng họ.

Lacordaire

3491) Không có gì thấp bằng tỏ ra cao đối với kẻ từng phục mình.

Bà De Lambert

3492) Dấu hiệu của một thủ lĩnh tài ba là : Mau một cách chậm, giải quyết khôn ngoan và thực thi can đảm.

Amyot

Uyên ương

3493) Đàn bà lý tưởng cho đàn ông là một chim bồ câu có đức tính của con kiến và đàn ông lý tưởng cho đàn bà là một con sư tử nhân nại như chiến mã.

Karl Petit

Uống

3494) Uống rượu tiêu tan sầu lo.

Cimonide de Céos

3495) Càng uống người ta càng khát.

Ovide

3496) Ai uống mau trả chậm.

B. Franklin

3497) Con la của giáo hoàng chỉ uống đúng giờ của nó thôi.

Rabelais

3498) Ta hãy uống! Không bao giờ ta uống sớm đâu.

A. De Montluc

U

Ưu phiền

3499) Ưu phiền như lúa trong vựa : Mỗi ngày nó voi một ít.

Ngạn ngữ Malgache

3500) Tinh thần quên hết các đau khổ khi ưu phiền có những bằng hữu và tình bạn an ủi nó.

Shakespeare

3501) Vương giả, lê dân mỗi người có thứ ưu phiền riêng của mình.

Voltaire

V

Vàng

3502) Cái gì bằng vàng mang hình thức nào vẫn là vàng.
Shankara

3503) Vàng đã nói : « Tôi sẽ mua tất cả ».
Gươm đã nói : « Tôi sẽ chiếm tất cả ».
A. Pouchkine

Văn

3502) Văn chỉ đổi trụ tùy theo con người đổi trụ.
Goethe

3583) Loại văn nào cũng tốt trừ loại gây buồn chán.
Voltaire

3504) Văn diễn tả xã hội cũng như lời nói diễn tả con người.
Louis de Bonald

Văn chương

3505) Tất cả cái ngày nay người ta gọi là văn chương thật nông cạn, gần như vô ích sánh với sách của Taine và Renan.
P. Leautaud

3506) Văn chương phải dễ hiểu và khó viết, không khó hiểu và dễ viết.
Wang Chung

3507) Trước hết có văn chương hiểu biết và kể đó là văn chương thể lực. Văn chương hiểu biết để giáo huấn. Văn chương thể lực để gây cảm động.

T. de Quincey

3508) Tôi đã đi đến chỗ có ý kiến rằng cũng như các nghệ thuật khác văn chương là chuyện phù phiếm

P. Leautaud

3509) Văn chương luôn đi trước đời sống. Nó không cóp nhặt đời sống mà nó bắt đời sống khuôn rập theo cái cùng đích của nó.

O. Wilde

Văn chương và khoa học

3510) Những chân lý hình học không gây cho ta tình cảm khoái lạc hay niềm hy vọng.

Aristote

3511) Văn nghệ không tạo nhân đức mà khiến tâm hồn chấp nhận nhân đức.

Sénèque

3512) Toán học làm tinh thần ngay thẳng trong toán học còn văn chương làm nó ngay thẳng trong đạo lý.

Joubert

3513) Văn chương bay lượn trên khoa học.

Pascal

Văn hóa

3514) Văn hóa của một dân tộc là gương soi phản chiếu kiến thức, tín ngưỡng và truyền khẩu của nó. Nói tắt đó là chìa khóa mở cửa kiến thức và luật pháp của dân tộc.

F. Konoye

3515) Văn hóa là cái tồn tại khi người ta đã quên hết những gì đã học.

Selma Lagerlof (hay Herriot)

3516) Mỗi văn hóa trải qua các giai đoạn tiến hóa của con người. Mỗi văn hóa có các thời ấu trĩ thanh xuân, chín chắn, lão thành.

O. Spengler

3517) Không có người văn hóa, chỉ có người tự đào luyện.
Foch.

3518) Muốn hiểu một nền văn hóa khác, phải chuẩn bị tôn kính cách sống trong đó văn hóa ấy được diễn tả, phải chấp nhận nhân sinh quan ấy tự có giá trị và đặc biệt của dân tộc đương cuộc.

Dhingra

3519) Thanh niên chẳng những phải hấp thu những gì văn hóa cũ sáng tạo mà còn phải nâng văn hóa lên độ cao mới mà xã hội cũ với không tới.

C. Stanislavski

Văn học

3520) Chỉ cần lật ra một cuốn văn học Hilạp hay Latinh để biết rằng thời kỳ văn chương hoa mỹ chỉ có nửa thế kỷ còn thời kỳ văn chương suy đồi kéo dài đến 600 năm.

Julien Benda

Văn minh

3521) Tiến bộ là phát triển dần dần của thế lực con người trên vật chất như là tiến bộ về đạo lý.

Turgot

3522) Bỏ vào sự tốt đẹp, sự hoàn toàn của các công trình thần thánh là việc vũ trụ tiến bộ không ngừng và tự do nó hướng về một trật tự hoàn bị hơn.

Léibnitz

3523) Khởi thiên tài của nhân loại kẻ âm thầm người nào động, dù bước chậm song tiến mãi đến chỗ hoàn thiện vĩ đại hơn.

Turgot

3524) Cho tới bây giờ, sự tiến bộ không tự động. Nó cũng không tiếp tục thuần bằng sức mạnh của vạn vật. Công lao của chúng ta nằm trong nó. Không cố gắng nào nhằm mục đích này mà vô ích.

H. Marion

3525) Không có cái gì được thực hiện mà không có chúng ta. Tiến bộ chung chỉ được bảo đảm bằng tiến bộ cá nhân.

A. Fouillée

3526) Bạn hãy tự giúp rồi trời giúp bạn: Đó là khẩu hiệu duy nhất thích đáng cho ai là bạn chân chính của tiến bộ.

F. Bouillier

3527) Lao công chông chắt vô số trên lao công tạo nên tư bản xã hội cho nhân loại. Cái vốn này lớn lên giờ này sang giờ kia. Nhờ hoạt động của con người mà có hiện tượng lịch sử của tiến bộ.

E. Pelletan

3528) Văn minh gia tăng các nhu cầu của chúng ta mà đồng thời cung cấp các phương tiện thỏa mãn.

J. B. Say

3529) Tiến bộ gồm: canh tân vật chất, tinh thần, đạo đức của đại đa số.

F. Bouillier

3530) Tiến bộ là luật pháp của nhân loại. Qua các thế hệ, hiện tại là giao thời của một dĩ vãng ít tốt đẹp sang một tương lai hoàn hảo hơn.

F. Pelletan

3531) Nếu văn minh không ở trong lòng người thì ôi thôi nó không ở được đâu cả.

G. Duhamel

3532) Sau cùng văn minh không nhằm mục đích phát triển khoa học, máy móc mà phát triển con người.

Bác sĩ Carrel

3533) Vốn con người là con thú vật rừng rú, đáng khiếp. Chúng ta chỉ biết chế ngự, luyện thuần nó bằng cái gọi là văn minh

A. Shopenhauer

3534) Có vô số người giả hình chấp nhận văn minh hơn là người chân chính và thực tế văn minh.

S. Freud

Văn phạm — Ngữ pháp

3535) César không ở trên các văn phạm gia.

Suétone

3536) Ngữ pháp gia thuần túy là con lừa thuần túy.

Ngạn La Tinh

3537) Có mấy ngữ pháp thì có mấy ngữ pháp gia và có khi hơn nữa.

Erasmus

3538) Phần đông các cơ hội thế giới lộn xộn là có tính cách văn phạm

Montaigne

3539) Ngữ pháp gia đối với tác giả cũng như người bán đòn đối với nhạc sĩ vậy.

Voltaire

3540) Văn phạm là nghệ thuật giở lên các khó khăn của một ngôn ngữ vậy đòn bầy dưng nặng hơn đồng hồ.

Rivarol

Văn thề — Bút pháp

3541) Khi người ta đọc một văn thề tự nhiên, người ta rất ngạc nhiên và vui vẻ vì người ta chờ đợi gặp tác giả và người ta gặp một người.

Pascal

3542) Văn thể đối với ý tưởng là nước men đối với răng.

V. Hugo

3543) Mà trong nghệ thuật nguy hiểm gieo vần và viết lách không có trình độ từ xoàng xoàng đến dở tệ.

Boileau

3544) Văn thể chính là người.

Buffon

3545) Cái đẽo gọt, cái hoàn tất cần cho văn thể cũng như nước sơn cần cho tranh.

Joubert

3546) Văn thể cũng như thủy tinh : Sự thuần chất làm cho sáng chói.

V. Hugo

3547) Văn thể là quần áo của tư tưởng.

L. Chesterfield

Văn viết và văn nói

3548) Phải suy tuối với người quí phái mà nói tiếng nói bình dân.

Aristote

3549) Ngôn ngữ tốt là một cái thuần.

Richter

3550) Khi biết nghe, người ta nói hay.

Molière

3551) Lời nói bay theo gió, ngòi bút đào lương cà.

Howell

3552) Mỏ ngòi bút chải tóc ngôn ngữ.

Hafiz

Văn tắt

3553) Văn tắt là chị của tài ba.

Tchekhov

3554) Vẩn tắt là linh hồn của tinh thần.

Shakespeare

3555) Vẩn hay chẳng lựa đọc dài.

Ngạn Việt

Vắng mặt và có mặt

3556) Xa mắt xa lòng.

Properce

3557) Người vắng mặt bị lưỡi ám sát.

Scarron

3558) Người hiện diện là nữ thần quyền thế.

Goethe

3559) Người vắng mặt luôn có lỗi

Destouches

Vàng trắng

3560) Vàng trắng soi cho tấm tối mà tấm tối không nhận nó.

Jean, 1,5

3561) Lúc ấy trong đêm nâu
trên gác chuông vàng
vàng trắng
như cái chấm trên chữ i.

Alfred de Musset

Vệ sinh

3562) Người ta không cho chúng ta một đời sống ngăn ngại
mà chính chúng ta làm điều đó.

Sénèque

3563) Thị dục về sức khỏe là thị dục đại đồng.

Foussagrives

3564) Đừng khao khát ăn theo đòi hỏi của sự thèm ăn.

Franklin

3565) Người ta không sống vì điều mình ăn mà chỉ nhờ điều mình tiêu hoá.

Franklin

3566) Thẻ xác cần sạch sẽ cũng như linh hồn cần thanh khiết.

Epictète

3567) Thói quen sạch sẽ là một trong những dấu hiệu của lòng tự quý chúng nó là khởi điểm và cùng đích của thuần phong.

D. Stern

3568) Một cách tổng quát người ta có thể nói sức khỏe không phải là quyền lợi của kẻ mạnh mà là giá trị của người khôn.

Bác sĩ A. Riand

3569) Theo Cicéron, Démosthène giận mình khi bắt từ không thức dậy sớm lúc các người thợ dậy đi làm.

G. Perrot

3570) Đơn giản hóa đời sống là nghệ thuật vĩ đại.

Vết thương

3571) Vết thương lành, vết thẹo còn.

Publilius Syrus

3572) Vết thương lở loét bên trong nguy hiểm hơn.

J. Lyly

3573) Vết thương mới dễ chữa hơn.

St. Francois de Sales

Vĩ đại (lớn)

3574) Khi cây đã cổ thụ người ta đốn.

Lão Tử

3575) Sét của thần Zeus chỉ đánh những chót đỉnh.

Eschyle

3576) Gió luôn đổi chiều trên những chỗ cao.

Pindare

3577) Những người thế lực nhút bị trừng phạt dữ dội nhút.

Thánh kinh

3578) Ở đâu có núi cao thì đó có vực thẳm.

Sénèque

3579) Thường người làm lớn chỉ thích ai tâng bốc họ.

Helvétius

3580) Đối với người làm lớn, ai muốn làm đẹp lòng trước hết phải che giấu tình thần mình.

Florian

Vĩ nhân

3581) Mồ của vĩ nhân là toàn thể trái đất.

Thucydide

3582) Người bình thường sinh ra cho những vĩ nhân.

Lucain

3583) Khuyết điểm của vĩ nhân là an ủi những người khờ.

Isaac d'Israeli

3584) Vĩ nhân vĩ đại hơn chúng ta vì đầu họ cao hơn đầu chúng ta và chân họ thấp hơn chân chúng ta.

Pascal

3585) Vĩ nhân đôi khi tỏ ra vĩ nhân đến tận những việc nhỏ.

Vauvenargues

3586) Chính những đại sự tán dương những vĩ nhân.

Voltaire

3587) Vĩ nhân là những ngọn đuốc đốt soi sáng thế giới.

Nã phá Luân

3588) Để thành vĩ nhân phải làm việc lớn mà không phải chỉ làm việc lớn là thành vĩ nhân.

Marie d'Agoult

Việc đã rồi

- 3589) Không thể việc đã rồi mà không xảy ra rồi được.
Phocylide de Milet

Viện bảo tàng

- 3590) Tôi bắt mệt về những viện bảo tàng là những nghĩa địa của nghệ thuật.

Lamartine

- 3591) Ngã ba tư tưởng và cảm giác của thế giới.

Karl Petit

Viện trợ

- 3592) Chúng ta hãy hỗ trợ giúp đỡ
Cánh khốn khổ của ta nhờ đó sẽ nhẹ đi.

Florian

- 3393) Sau động từ YÊU thì động từ GIÚP đẹp như trần gian.
Baronne Bertha Von Suttner

Viết

- 3594) Viết đúng tiếng mẹ là một trong những hình thức ái quốc.

L. Delarue Mardrus

- 3595) Phương pháp của tôi là tối đa lo lắng tìm cái gì để phải nói, sau đó nói với sự nhẹ nhàng cực độ.

G. B. Shaw

- 3596) Đề viết văn xuôi, tuyệt đối phải có cái gì để nói.
Đề làm thơ, không như thiết như vậy.

L. Ackermann

- 3597) Viết rồi không xuất bản đó là một tình trạng thích thú.
H. De Montherlant

- 3598) Tôi không phải là lính cầm cờ cho ai hết
Viết là một công việc cực kỳ cô độc.

Francoise Sagan

Vinh quang

- 3599) Vinh quang chỉ về tay kẻ luôn mơ ước nó.

De Gaulle

- 3600) Vinh quang không hề ở chỗ không có nhân đức.

Pompignon

- 3601) Vinh quang là mặt trời của kẻ chết.

Balzac

- 3602) Vinh quang thế gian chóng tàn.

Kempis

- 3603) Vinh quang giống như chợ búa: đôi khi lúc bạn ở lại một thời gian thì giá hạ.

Bacon

- 3604) Vinh quang mà tiền của, nhan sắc cung cấp là phù du, mỏng dòn; trái lại công đức là của cải huy hoàng, bất hủ.

Salluste

- 3605) Tất cả những gì tốt ở đời này là do vinh quang tạo ra.

Métastase

- 3606) Vinh quang giống như vòng tròn dưới nước càng lúc càng lan rộng ra, đến nước chót thì tan.

Shakespeare

- 3607) Đức hạnh là đường ngắn nhất đưa tới vinh quang.

Héraclite d' Ephèse

- 3608) Khoái lạc và vinh quang không đi chung nhau.

Publilius Syrus

- 3609) Vinh quang là bóng che nhân đức.

Cicéron

- 3610) Đến quá muộn là vinh quang trên mồ mả.

Martial

3611) Các nẻo đường vinh quang đưa đến mồ mả.
Thomas Gray

3612) Cây vinh quang không bao giờ bị sét đánh.
Cervantès

3613) Vinh quang là bạc giả và vô ích.
Montaigne

3614) Không con đường trái hoa nào đưa đến vinh quang cả.
La Fontaine

3615) Vinh quang là mặt trời của kẻ chết.
Balzac

Vĩnh biệt

3616) Lạt lẻo thay lời an ủi lúc vĩnh biệt.
Ch. Dickens

Vong ân

3617) Người ta luôn quên những kẻ làm lành cho bạn.
Guitry

3618) Mồ mả của việc thiện là lòng vong ân của con người.
Musset

Vô cùng

3619) Tiếng Vô cùng cũng như các tiếng Trời, Tinh Thần, và một vài tiếng khác đồng nghĩa trong nhiều ngôn ngữ, không phải là tiếng diễn tả một ý tưởng mà là diễn tả một nỗ lực hướng về ý tưởng đó.

Ed. Poe

3620) Thịnh lặng vĩnh cửu của không gian vô cùng làm tôi kinh khiếp.

Pascal

3621) Không ai đếm sóng biển.

Simonide D' Amorgos

3622) Ai đếm được cát biển, nước mưa và ngày qua.

Thánh Kinh

3623) Vũ trụ là một quả cầu mà trung tâm điểm ở mọi nơi và chu vi không ở đâu hết.

Pascal

Vô sản

3624) Vô sản toàn thế giới! Hãy thống nhất lại.

Marx và Engels

3625) Vô sản là kết quả và là chuẩn bị của tư bản.

Waterstone

Vô tội

3626) Người vô tội sẽ có phương tiện hùng biện mặc dầu họ chậm nói.

Euripide

3627) Ai biện hộ cho người vô tội luôn luôn khá hùng biện.

Publilius Syrus

3628) Không bảo hộ nào vững chắc bằng vô tội.

Ngạn La tinh

Vợ

3629) Chỉ nên chọn làm vợ người đàn bà người ta có thể chọn làm bạn nếu họ là đàn ông.

Joubert

3630) Vợ là chủ của thanh niên, là bạn của trung niên, là khán hộ của lão niên.

S. F. Bacon

Vu khống

3631) Lời vu khống lan ra như vết dầu : Người ta ráng bôi tẩy nó và vết lem vẫn còn.

Bà De Lespinasse

3632) Trong những hành động bôi lọ mà nói hành gọi ra thì bỉ ổi nhất là vu khống bằng thư nặc danh. Đó là phát súng của tên cướp núp trong bụi bắn lên vào người lữ hành ban đêm.

De Laténa

3633) Người ta luôn giữ danh dự cho mình bằng cách thỉnh lạng khi nghe vu khống và không nhẹ dạ tin rằng kẻ khác có lỗi.

H Marion

3634) Tôi không bao giờ kết luận gì hết về lời đồn đãi cho kẻ khác : Vì nếu họ có tội, tôi sẽ không gia tăng khốn khổ cho họ bởi những lý luận của tôi còn nếu họ vô tội tôi sẽ vui mừng vì không nhập vào đám người vu khống họ.

Oxenstiers

3635) Đức công bình cấm vu khống và nói hành.

H Marion

3636) Người không quan tâm kẻ khác nói, làm và tưởng sẽ có lợi thời giờ biết bao nhiêu.

Marc-Aurèle

3637) Vu khống ! Hỡi ông ! Ông không biết gì hết điều ông khinh rẻ. Tôi đã thấy những người lương thiện nhất cũng mắc phải.

Beaumarchais

3638) Bạn thanh khiết như băng, trong sạch như tuyết đi nữa, bạn không tránh khỏi vu khống.

Shakespeare

3639) Vu khống chỉ có thể thành sức mạnh khi nó đáp ứng một nhu cầu lịch sử.

Trotsky

3640) Một lời vu khống càng khó tin thì những tên khờ dại càng có trí nhớ dễ nhớ.

C. Delavigne

Vũ khí

3641) Tất cả bí quyết của vũ khí nằm trong hai điều : cho và không lãnh lại gì hết.

Molière

3642) Một đế quốc xây dựng trên vũ khí cần đứng vững bằng vũ khí.

Montesquieu

Vũ trụ

3643) Khi yêu nhau, ta là vũ trụ và vũ trụ sống trong ta.

O. Piron

3644) Vũ trụ bao bọc tôi và tôi không tưởng được rằng chiếc đồng hồ này có mà không có thợ làm đồng hồ.

Vua

3645) Thường thường : Cho nhà vua ; luôn luôn : cho tổ quốc.

J. B. Colbert

3646) Cho đến ngày nay, lịch sử đầy rẫy những đại đột của vua chúa và của những nhà cầm quyền. Đó là một lớp người đáng thương hại bởi vì họ không biết việc họ phải làm.

Emerson

Vui

3647) Niềm vui nằm tận đáy lòng. Người ta có thể có nó trong lao tù đen tối cũng như trong lâu đài.

Sté Thérèse

3648) Bạn hãy đến nguồn vui và ca hát. Hãy quăng áo khắc khổ đi và nhảy. BẮNG KHÔNG thì lui về ngồi trong xó của bạn che lớp trường giả hình.

Hafiz

3649) Tôi đã gặp vui trong buồn hơn là bạn gặp buồn trong vui.

Sar Teasdale

3650) Bạn hãy ăn với nhà giàu mà đi chơi với nhà nghèo nào có thể tạo niềm vui.

L.P.Smith

3651) Hiện sinh và không còn gì nữa. Đủ rồi
Thở là đủ. Vui ! Vui. Vui mọi nơi.

W. Whitman

3652) Vui ở trong tất cả hãy biết rút nó ra.

Khổng Tử

X

Xa hoa

3652) Mọi xa hoa đều làm phong tục hay thị hiếu hư đốn.

Joubert

3653) Khi xa hoa tăng mau hơn làm việc thì nó cần cỗi tận nguồn, nó làm cho cây thình nhựa sống chết mòn.

Raynal

3654) Sự ưa thích hoang phí sinh ra trong nếp sống những hỗn độn làm tật xấu nảy nở và gia đình xáo xáo.

Destutt de Tracy

3655) Xa hoa làm nhà giàu phá sản và gia tăng khốn đốn cho nhà nghèo.

Diderot

3656) Ta hãy quen tránh khoe khoang và trong mọi việc cứ lo cái ích lợi chứ không cần rục rở.

Sénèque

3657) Tất cả những gì dễ khoe khoang hay phục vụ dâm ô hãy bài trừ hết.

Epictète

Xã giao

3658) Bạn hãy nói bạn thường lui tới ai rồi tôi sẽ nói bạn là người thế nào.

V. Hugo

Xã hội

3659) Xã hội như một chiếc tàu, mọi người đều phải tiếp tay cầm lái.

H Ibsen

3660) Khi tự xét, tôi thấy nhiều điều xấu, khi tự so sánh với kẻ khác, tôi thấy nhiều điều tốt.

Maurg

3661) Phải tự biết mình. Khi điều đó không giúp tìm ra sự thật thì ít ra nó cũng chính đốn đời mình và không có cái gì chính đáng hơn nữa.

3662) Trước mặt thiên hạ, bên ngoài mỗi người tỏ ra có tư cách. Mà ai cũng biết điều không đẹp trong mình những khi mình ở một mình.

Pirandello

3663) Hết mọi bàn thờ đồ nhào dưới mắt ta, chỉ một cái còn lại vĩnh cửu trên đó ta xông hương cho thần tượng tối cao đó là chính ta.

O. Kakuzo

3664) Chúng ta sinh ra để sống tập thể. Xã hội là một cái động đá sẽ xiêu đổ nếu các cục đá không ăn chịu nhau.

Sénèque

3665) Từ lâu người ta đã chứng minh rằng ta sinh ra cho xã hội.

Marc - Aurèle

3666) Con người được nối kết nhau bằng vô số nhu cầu, nó buộc người ta tất yếu sống trong xã hội, người này không thể không cần người kia.

Nicole

3667) Mọi người sinh ra không bình đẳng. Đại ich của xã hội là bớt đến tối thiểu cái bất bình đẳng ấy bằng cách cung cấp cho tất cả: sự an toàn, tư hữu tất yếu, giáo dục và cứu trợ.

Joubert

3668) Xã hội được thiết lập cho cá nhân.

Xã hội không có quyền trên các lương tâm.

Turgot

3669) Xa cách con người là người ta xa cách những nhân đức tối cần cho xã hội vì khi ở cô độc người ta câu thả : Chính xã hội bắt buộc bạn phải chăm sóc bạn.

Bà De Lambert

3670) Con người hoàn thiện nhờ xã hội là một con vật cao cả nhất trong các thú vật : nó sẽ trở thành đáng khiếp khi nó sống không công bình và luật pháp.

Aristote

3671) Ai tuyệt đối sống một mình sẽ dần dần mất khả năng tư tưởng và diễn tả.

Voltaire

3672) Không cái gì vô ích ; tất nhiên không người nào vô ích : Những chức vụ nhỏ cũng tất yếu như chức vụ lớn.

Guyau

Xây dựng

3673) Đừng lật đổ, hãy xây dựng.

Goethe

Xấu

3674) Nếu đẹp, bạn hãy đáng với nhan sắc của mình, nếu xấu bạn hãy làm cho người ta quên cái xấu của bạn bằng kiến thức của bạn.

Socrate

3675) Đừng khen ai vì họ đẹp, đừng chê ai vì họ xấu.

Thánh Kinh

3676) Đẹp thì ở ngoài da còn xấu đi tận xương.

Ngạn Anh

3677) Sự xấu ít ghê tởm nơi một con quỉ hơn nơi một người đàn bà.

Shakespeare

Xu hướng

3678) Theo xu hướng của mình là điều tốt miễn là biết đi lên.

Gide

Xuân thời

3679) Xuân thời là một thời tốt đẹp như trong cuộc sống.

Lacordaire

3680) Chỗ yếu của xuân thời hăng hái vui vẻ và khoái lạc.

Bà De Maintenon

3681) Xuân thời hình như chỉ gồm vui vẻ, khoái lạc, chứ không có gì bất mãn : cái gì cũng cười tươi và tán tụng cho nó.

Bossuet

3682) Thanh niên say sưa hy vọng, tưởng năm vững điều mình đeo đuổi ; tưởng tượng nào cũng cho là thực tế.

Bossuet

3683) Ít thanh niên chịu tập thói quen biết nghe hơn là nói, suy nghĩ hơn là muốn phô trương mình ra

Bà De Gérando

3684) Những thằng khờ bảo rằng tuổi xuân để chúng chơi bời.

J.B.Say

3685) Tuổi trẻ phải chú tâm ở chỗ không tự giam hãm trong một giới hạn thiên cảm hẹp hòi ngoài ra chỉ là oán hận phi lý và thành kiến ngây ngô.

Blackie

Xui và hên

3686) Tàu chim gió nào cũng ngược.

Ngạn Ý

3687) Luôn có con ong vò vẽ chích bộ mặt khóc.
Ngạn Nhật

3688) Bất hạnh là bà mẹ của thiên tài.
Nã phá Luân

3689) Gió thổi sạch đường.
Ngạn Ấn

Xử án

3690) Công lý có cái nhìn nháy mắt, dầu vậy nó thấy.
Th. Middleton

3691) Công lý rất quý vì nó rất đắt.
Quevedo Y Villegas

3692) Vụ án tốt không sợ ông tòa nào cả.
Publilius Syrus

3693) Một chánh án tốt không thể là một người trẻ, họ phải già và hiểu biết về sự bất công.

Platon

3694) Ông Trời bị kết án khi tội nhân được tha.
Publilius Syrus

3695) Chánh án tốt kết án tội ác chớ không ghét tội nhân.
Sénèque

3696) Nếu đôi khi quan tòa đề công lý co dãn, điều đó không phải do những tặng vật mà do lòng khoan hậu.

Cervantès

Xử thế

3697) Chính những nguyên tắc cứng cổ vì chúng soi sáng.
Bà De Lambert

3698) Bạn hãy là nhà phê bình gặt gao cho bạn
Boileau

3699) Bạn hãy có trái tim cao cả và tinh thần từ tốn.

Joubert

3700) Bạn có hoạch định những đại sự không? Hãy nhắm thành công chớ đừng kể trở ngại

St. J. Chrysostome

3701) Hãy tin tưởng nơi tư tưởng của bạn, hãy diễn tả quyết định thầm kín của bạn và rất thường nó sẽ là ý tưởng đại đồng.

Emerson

3702) Đừng đợi những trường hợp phi thường để hành thiện: Phải biết lợi dụng những hoàn cảnh thông thường.

J. P. Richter

3703) Trong mọi việc, bạn hãy biết nhường nhịn kẻ khác.

Tchou

3704) Trong mọi cơ hội khi con thấy muốn hành thiện, khi thiện tính tự nhiên của con thúc đẩy con nghĩ đến kẻ khổ nạn thì con hãy hành động đi.

Tướng Lee gửi cho con

3705) Làm việc gì, bạn hãy làm đúng lúc, làm thật chính xác và không bao giờ làm nông nổi. Bạn hãy đào sâu, hãy tiến sâu.

Chesterfield

3706) Ta hãy nghĩ đến các nhân vật vĩ đại và thiện hảo để khỏi khinh bỉ nhân loại.

Saint Marc Girardin

3707) Kính nể mọi người đó là một trong những cách ngôn đầy thánh thiện và khôn ngoan.

Blackie

3708) Không bao giờ người ta nghe được một người từ tốn, có giáo dục cao mà cười như pháo nổ.

Bà De Maintenon

3709) Hãy xuân xanh luôn, hãy là con trẻ luôn bằng tính tự phát và đa cảm của trái tim.

Guyau

3710) Nền tảng của hạnh phúc ở trong bình yên tâm hồn và trong sự chứng minh thầm kín của lương tâm.

Bà De Lambert

3711) Quân tử lia đời như ra khỏi yến tiệc với phong độ nghiêm chỉnh.

Pythagore

3712) Tìm nhân đức nơi kẻ khác, tật xấu nơi bạn.

Franklin

3713) Bạn đừng khinh chê hoàn cảnh của bạn: nơi đó là chỗ bạn hành động, đau khổ và chiến thắng.

Amiel

3714) Bạn đừng đem bàn thờ ra khỏi đền thờ. Cũng thế ấy đừng tách rời lòng thương hại khỏi trái tim.

Pythagore

3715) Bạn đừng làm mất ở bất cứ ai ý kiến nào làm họ hạnh phúc nếu bạn không cho họ những ý kiến tốt đẹp hơn.

Lavater

3716) Nếu ai nói xấu bạn mà đúng thì sửa lỗi.
Nếu họ nói bậy thì cười thôi.

Epictète

3717) Đừng để kẻ vô ân ngăn cản bạn thi ân.

Sextius

3718) Bạn hãy giữ tâm hồn tự do và độc lập.

Marc Aurèle

3719) Người học những luật khôn ngoan mà không áp dụng vào đời sống giống kẻ cày ruộng mà không gieo giống

Ngạn Ba Tư

3720) Hãy dùng hết hay một phần quyền của bạn mà như dùng lương thiện.

Mahomet

3721) Bạn sẽ khôn ngoan nếu bạn làm việc vừa cho hồn vừa cho xác.

Sextius

3722) Phải nỗ lực vượt lên mãi : Làm vậy suốt đời.

Nữ Hoàng Christine

3723) Thà bị bắt bớ hơn là bắt bớ.

Ngạn Hi Bá

3724) Những ngày thực hoan hỉ của bạn là những ngày bạn thắng sự cảm dỗ.

Epictète

3725) Phải làm như kẻ khác, đó là câu cách ngôn khả nghi, có nghĩa gần như luôn luôn là : Phải làm vậy.

La Bruyère

3726) Ta hãy tập đặt tiểu lợi dưới đại lợi hay viễn lợi.

Vauvenargues

3727) Bạn muốn công việc của bạn hoàn thành không ? Hãy tự làm lấy. Bạn muốn nó không được thực hiện không ? Hãy giao cho kẻ khác.

Franklin

3728) Người khôn ngoan, hoạt động biết sức mình và dùng nó chừng mực, cẩn thận.

Goethe

3729) Bạn hãy duy nhất và đừng phức tạp

Théodose

3730) Bạn hãy luôn chân thực, rõ rệt, hiền lành, cương quyết và giống y như bạn.

Vinet

3731) Bạn hãy thường tưởng đến cái gì cao cả.

Cléobule

3732) Bạn than thở về tai họa của bạn. Nếu nghĩ đến các điều kẻ khác đau khổ, bạn sẽ than thở nhẹ giọng hơn.

Bạn hãy biết bạn.

Bạn nói xấu thiên hạ : Bộ bạn không sợ thiên hạ nói xấu bạn sao ?

Hãy xứng đáng được thương yêu, hãy tỏm góm vì được sợ.

Chilon

3733) Bạn đừng làm cái gì mà kẻ thù của bạn có thể biết được.

Sénèque

3734) Bạn hãy rút vào trong bạn. Thường tĩnh tâm như vậy bạn sẽ canh tân bạn.

Marc-Aurèle

3735) Bạn hãy hiền lành, đừng đánh thú vật vô hại.

3736) Đức khôn ngoan cấm tin hết điều mình nghe, làm hết cái gì mình có thể làm được, nói hết điều mình biết và xài hết điều mình có.

Oxenstiern

3737) Hãy điều chỉnh tư tưởng theo chân lý chứ không theo phong tục và điều chỉnh đời sống theo bản phận.

F.Pécaut

3738) Nếu giàu có, bạn cho của. Nếu nghèo khó bạn cho lòng.

Ngạn Á rập

3739) Đừng quan tâm đến những rắc rối vụn vặt mà ta không thể tránh được.

Epictète

3740) Hãy sống hợp thời.

Montaigne

3741) Con người sinh ra cho kẻ khác : Sửa chữa họ không được thì chịu đựng họ.

Marc-Aurèle

3742) Bệnh nặng nhất của tâm hồn là bệnh lãnh đạm.

A.De Tocqueville

3743) Thà ở một mình hơn là kết bạn xấu.

Lord Collingwood

3744) Đời sống ta trong sạch và hạnh phúc phần lớn tùy ta khôn ngoan chọn lựa bằng hữu và tri kỷ. Nếu họ không được chọn lựa kỹ họ sẽ làm ta thất bại. Nếu họ tốt họ sẽ làm chúng ta thăng tiến.

J. Lubbock

3745) Một nhóm người cao cả là một trong những nguồn vui tiên khởi và trong sạch của con người.

Lacordaire

3746) Trong giao tế thường xuyên, không người xấu nào không lưu lại di tích xấu. Nếu chúng không làm ta ưa tật xấu thì thói quen nhìn tật xấu làm bớt tởm gớm lúc đầu thấy tật xấu.

Gr. De Nazianze

3747) Sống thường với những ác nhân thì chắc chắn trở thành hoặc nạn nhân hoặc đệ tử của chúng. Trái lại, khi thường gần kẻ đạo hạnh, người ta tự luyện bằng gương nhân đức hay ít ra người ta mỗi ngày giảm đi chút ít tật xấu.

Agapet

3748) Trong đời tôi, tôi thấy những kẻ bị số đông khinh bỉ là những người sống giữa bạn xấu

Montesquieu

3749) Lời khuyên tốt và gương xấu là tay này xây lên tay kia xô xuống.

S. Smiles

PHỤ LỤC

DANH SĨ QUỐC TẾ và DANH NGÔN TIÊU BIỂU^(*)

(*) Xin tham khảo thêm cuốn « Từ Điển VI Nhân Quốc Tế » cùng soạn giả.

François Xavier thành nhân vật bất
hủ nhờ mấy chữ của *Augustinus* :
« *Isti, Istae cur non ego* : Ông kia bà
nọ được sao tôi không ? »

CHƯƠNG I

TRUNG HOA

KHÔNG TỬ (551— 479 T.T.L.)

- Ôi ! Trời hại ta ! Trời hại ta !
- Xa xỉ thì việc gì cũng quá lạm, hà tiện thì việc gì cũng què mùa.
- Quân tử không vì cùn mà làm bậy.
- Trời có nói gì đâu.
- Thấy phải không làm thật là liệt nhược.
- Kính quý thần mà ở xa.
- Làm việc chính trị trước hết phải chính danh.
- Điều gì không muốn ai làm cho mình thì đừng làm cho kẻ khác.
- Người không lo xa tất có họa gần.
- Con người sinh ra ngay thẳng, cong queo mà sống được là nhờ may.
- Quân tử hòa nhi bất đồng, tiểu nhân đồng nhi bất hòa.

MẶC TỬ (480—397 ? T.T.L.)

- Dưa ngọt thì cưỡng đắng : trong thiên hạ không gì đẹp toàn.
- Bệnh do nhiều lẽ, do thời tiết, lao khổ... quỷ thần liên quan gì đến bệnh đâu.
- Ăn no rồi mới cần ngon, mặc ấm rồi mới cần đẹp, ở yên rồi mới cần vui, vậy mới bền nghĩa là cần chất rồi mới cần văn, việc thành nhân là vậy.

LÃO TỬ (430—340 ? T.T.L.)

- Đạo sinh một, một sinh hai, hai sinh ba, ba sinh vạn vật.
- Ai chịu liều, hứa liều, ít khi giữ đúng lời.
- Vì mình không tranh nên không có ai tranh nổi.
- Trời đất vạn vật từ cái có mà ra, cái có từ cái không có mà ra.
- Người ta đều biết phòng họa mà không biết làm cho họa đừng sinh ra.
- Nước lợi cho vạn vật mà không tranh giành nên gần được Đạo.
- Chứa nhiều mất to, biết đủ chẳng nhục, biết thôi chẳng nguy.
- Trong thiên hạ không gì yếu bằng nước mà dùng phá cái mạnh thì không gì hơn nó được.
- Dùng Đứơc báo oán.
- Lưới trời lồng lộng thưa mà không sót.
- Binh đao là đồ chẳng lành.
- Nước lớn hạ mình trước nước nhỏ thì được nước nhỏ phục. Nước nhỏ hạ mình trước nước lớn thì được nước lớn giúp.
- Người tri túc không bao giờ nhục.
- Biết người là khôn, biết mình là sáng.

MẠNH TỬ (372—289)

- Dân đáng quý... Vua đáng kính.
- Phát huy hết tâm mình thì biết tính mình. Phát huy hết tính mình thì biết Trời.
- Người trải qua tai họa thì kinh nghiệm.
- Bỏ đời người đi để làm việc nghĩa
- Yêu người người yêu lại, kính người người kính lại.

- Tin cả ở sách, không đọc sách còn hơn.
- Lời giản dị ý sâu xa là lời nói hay.

TRANG TỬ (360 — 280)

- Người khéo thường bận, người khôn hay lo.
- Người còn mà bụng chết còn gì khổ hơn.
- Người thường trọng lợi, người giỏi trọng danh.
- Người tri túc không vì lợi mà lụy thân.
- Cây thẳng bị đốn trước, giếng ngọt cạn nước trước.
- Lòng người nham hiểm hơn núi sông.
- Người ta bỏ hết khôn vặt mới khôn to được.
- Hoạn nạn là bạn ở suốt đời với người.
- Kẻ có mặt người nịnh hót thì khi vắng mặt người hay chê bai.
- Vượn khỉ mà cho ăn mặc đẹp thì cần xé rách mới hả dạ.
- Người biết nuôi chí thì không nghĩ đến hình.

TUÂN TỬ (330 — 227)

- Lời hay làm người ấm hơn vải lụa, lời dở hại người hơn gươm giáo.
- Tặng lời hay hơn tặng châu ngọc.
- Ba ba, thường lưỡng cho vực còn cạn, làm tổ dưới đáy. Chim cất, điều hâu cho núi còn thấp, làm ổ trên đỉnh. Vay mà chết cũng vì miếng mồi.
- Người mà nhiều người ghét là nguy to.
- Người chê ta mà chê phải là thầy ta, người khen ta mà khen phải là bạn ta, người nịnh ta là kẻ hại ta.
- Trời không vì người lạnh mà bỏ mùa đông.
- Nguồn trong thì giòng nước trong, nguồn đục thì giòng nước đục.

- Ở phải chọn láng giềng, chơi phải chọn bạn.
- Mong có vốn to xài chừng mực thì Trời không bắt nghèo.
- Ai cũng ham, ham thì cầu, cầu thì tranh, tranh thì chết.

HÀN PHI (280 - 283)

- Việc kín mới thành, chuyện lộ hay hỏng.
- Không nên bới lông tìm vết.

CHU HI (1.180 - 1.200)

- Đòi đạo suy, tham vọng đầy tràn, không người cương nghị sao vững nổi.
- Khi vui đừng nói nhiều, lúc đắc chí đừng đòi việc.
- Đại trượng phu dong người chớ không để người dong.
- Nhân tài quá không phải là chân lạc.

VƯƠNG DƯƠNG MINH (1.472 - 1.528)

Ngẩng cúi trong trời đất
 Tràn lan khí hạo nhiên
 Rõ cơn bầu nước ma tiên
 Chẳng kiêu ý ấy tính thiên vui lòng
 Dương Minh rừng núi linh Jung
 Tuổi già quên với núi sông đạo già.

(Nguyễn Đăng Thục dịch : Đạo dịch toàn tập)

HOÀNG TÔN HI (1.609 - 1.695)

- Tâm không còn hay mất, chỉ rời khỏi ngôi độc lập mới mất.
- Tâm tự nó không bản thể, chỗ công phu đi đến là bản thể của nó. Cùng lý là đi đến cùng vạn thù của tâm chớ không đến cùng vạn thù của vạn vật.

KHANG HỮU VI (1858 - 1927)

Khi đạo lớn hay vương đạo được thi hành thì nước là của chung, người hiền năng được tuyền cử ra, đức tin được giảng dạy, lòng hòa mục được tu sửa...

Nay vương đạo mất đi, người ta lấy nước làm của riêng một họ một nhà (...) Kẻ dũng chí lên bực hiền, ai nấy làm việc cho riêng mình. Cho nên việc dùng mưu sinh ra và chiến tranh do đấy mà nổi lên.

Đại Đồng Thư
(Nguyễn Đăng Thục dịch)

LƯƠNG KHẢI SIÊU (1873 - 1930)

Cái chỗ Fichte nói cùng với giáo lý của các triết gia Trung-Hoa và ngoài Trung Hoa xưa nay hầu như không khác nhau là mấy, tựu trung chỉ có điểm này một là « Tồn Ngã » hai là « Thể vật ». Bởi vì các triết gia nói nguồn gốc của đạo đức phần lớn đều cho có cái gì siêu việt ra ngoài nhân loại lấy là Chúa Tể hoặc gọi là Thiên Mệnh hoặc gọi là Tự nhiên. Cái ý kiến của Fichte cho Ngã là Thiên có điều ngã nên chế ngự thiên nhiên mà Thiên nhiên không thể chế ngự được Ngã, đấy là roi phép của tinh thần tự giác tự trọng của nhân loại rất có hiệu lực...

Âm bằng Thất Văn Tập
(Nguyễn Đăng Thục dịch)

MAO TRẠCH ĐÔNG (1893 - .....)

Triết Mác hay duy vật biện chứng có hai đặc điểm rõ rệt : Đó là tính cách đẳng cấp mà duy vật biện chứng phục vụ vô sản và tính cách thực tiễn tức là lý thuyết tùy thuộc thực hành, nền tảng của lý thuyết là thực hành và phục vụ thực hành,

— Khi chính trị phát triển đến trình độ không thể phát triển được nữa thì có chiến tranh để thanh toán các trở ngại trên đường chính trị.

— Chính trị là chiến tranh không đổ máu còn chiến tranh là chính trị đổ máu.

— Người cộng sản là người mácxít, người quốc tế mà chúng ta chỉ có thể áp dụng thuyết Mác trong đời sống bằng cách thích nghi nó với những đặc thù cụ thể của xứ ta và với một hình thức quốc gia.

— Nếu cộng sản là thành phần của dân tộc Trung Hoa, là xương thịt của thịt xương dân tộc này mà áp dụng thuyết Mác bất kể những đặc điểm của Trung Quốc thì thuyết Mác đó là thuyết trừu tượng, rỗng tuếch mọi nội dung.

CHƯƠNG II

ẤN ĐỘ

KINH VÉDAS (lối 1.500 — 800 T.T.L.)

- Tôi phải nhìn vạn vật với con mắt của một người bạn.
- Ngài (Thần Lửa) là đấng của tế lễ, không Ngài, các vị bất tử không hài lòng. Hãy giáng xuống đây cùng các thần linh.
- Ngài (Prana) đã làm cho đời sống tôi lâu bền hơn, Ngài đã làm cho chúng tôi thơm tho.

LUẬT MANON (Giữa thế kỷ II T.T.L. và thế kỷ II S.T.L.)

- Ở đâu đàn bà được tôn trọng thì thần thánh hài lòng.
- Ở đâu họ không như vậy thì của tế lễ vô hiệu. Một gia đình đàn bà bất hạnh thì suy sụp mau chóng. Còn gia đình mà đàn bà không như vậy thì thịnh vượng luôn.
- Đàn bà nhân đức, sau khi chồng chết thủ tiết, sẽ được lên trời, dù họ không con cái.
- Nếu bạn nói láo, các việc lành của bạn làm từ lúc sinh ra kể như quặng cho chó.

KINH PURANA (Lối 1.000 T.T.L.)

- Cần gì lên trời bởi vì rồi cũng trở lại trần gian.
- Suy niệm cũng như thanh gươm người hiền dùng để chặt đứt hành động xiềng xích lương tâm.

KINH UPANISHAD (750 — 550 T.T.L.)

Thế giới bao giờ cũng có ánh sáng rực rỡ. Có mặt trời ngự hỡi thần SÔMA.

Hãy cho ta được về ngôi ở tại các thế giới bất hủy, bất hoại của trường sinh bất tử.

Thế giới có vua Yama, có vòm trời bền vững, có giòng nước chảy.

Ở tại đây hãy để cho ta bất tử.

Ở thế giới ấy người ta hành động tùy sở thích.

(Nguyễn Đăng Thục trích dịch)

SHRI RÂMAKRISHNA (1836 — 1886)

— Bạn hãy yêu hết mọi người, họ không ai khác hơn là bạn.

— Bịnh là giá tiền mà hồn phải trả để chiếm xác cũng như người thuê nhà trả tiền nhà mình ở.

— Hiểu biết đưa đến thống nhất cũng như ngu dốt đưa đến chia rẽ vậy.

— Bạn tìm Thượng Đế ở? Hãy tìm trong con người. Thiên tính của Người tỏ ra trong con người hơn trong các vật khác.

— Lý trí con người thiên cận không nhìn thấy xa, không thấu đáo được miền xứ của thần thánh.

— Khi bạn nhận rằng thế gian không thật và phù du thì bạn không thương nó nữa, tinh thần bạn tách rời nó, bạn từ bỏ nó và bạn tự giải thoát khỏi các khát vọng.

R. TAGORE (1861 — 1941)

— Chúng ta không là điều chúng ta phải là một cách chân chính, chúng ta còn phải luôn trở thành chân chính, trở thành Brahman.

— Bài học quan trọng nhất con người có thể rút ra trong đời sống không phải là có đau khổ trên đời mà nó tùy ta rút ra ích lợi và biến nó thành nguồn vui.

— Sông có thể thành biển mà nó không thể làm cho biển thành một phần của nó... Cũng thế ấy, hồn của ta chỉ trở thành Brahman như sông có thể thành biển.

— Như danh tự do bên ngoài, tự do bên trong của con người rất dễ bị chà đạp.

— Thoát khỏi giới hạn của tình cảm, khỏi thị kiến tinh thần và đoạt tự do rộng rãi hơn, đó là ý nghĩa của bất tử.

— Khi một tôn giáo chủ trương cưỡng áp giáo lý của mình toàn thể nhân loại, thì nó biến thành chế độ tàn bạo mang hình thức đế quốc chủ nghĩa. Bởi vậy, về tôn giáo, ta thấy phần lớn trên thế giới, có phương pháp phát xít chà đạp dưới gót vô hình của nó mọi cuộc phát triển của tinh thần con người.

SWAMI VIVEKANANDA (1863 — 1902)

— Dấu hiệu đầu tiên của việc người ta trở thành người đạo đức là người ta trở nên vui tươi.

— Xác của ta là chiếc thuyền đưa ta đến bờ bên kia của biển đời. Ta phải sẵn sóc nó.

— Bản nhân là đại diện của Thượng Đế (...) Ai ăn mà không bố thí và thụ hưởng điều mình ăn là phạm tội ác.

— Chỉ trong hình thức cao cả nhất trong con người mà linh hồn chiếm đoạt tự do (...) Con người là con vật cao cả nhất các tạo vật bởi vì nó đến tự do.

M.K. GANDHI (1869 — 1948)

— Những chân lý khác nhau bên ngoài cũng giống như vỏ số lá xem ra khác nhau mà cùng chung trên một cây.

— Một vật dù không phải là vật ăn cắp mà nếu có một cách đur thừa cũng bị coi như là đồ ăn cắp.

— Muốn tìm chân lý coi như Thượng Đế thì con đường duy nhất là tình thương tức bất bạo động.

— Bất bạo động hoàn toàn là vắng mặt hoàn toàn ác ý đối với tất cả cái gì sống. Dưới hình thức tích cực, bất bạo động là thiện chí đối với tất cả cái gì sống nó là tình yêu hoàn toàn.

— Bình vực tài sản, danh dự, tôn giáo mình bằng gươm đao là cao cả rồi. Cao cả hơn là bình vực các thứ ấy mà không làm hại ác nhân. Là để hèn, phản tự nhiên và nhục nhã nếu đao nhiệm, cầu an mà bỏ của cải, danh dự, tôn giáo mình để mặc ác nhân thao túng.

— Một đời sống hy sinh là tuyệt đỉnh của nghệ thuật. Nó đầy niềm vui chân chính.

— Không một quốc gia nào ngóc đầu lên được mà không được tinh luyện trong đau khổ.

— Tôi muốn chiến thắng qui vị chỉ bằng sự đau khổ của tôi.

— Theo tôi, bình vực con bò cái là một trong những hiện tượng buy hoàng nhất của tiến hóa nhân loại (...). Tôi cho rằng bò cái là tượng trưng của giới hạ nhân bản... Ấn Độ Giáo tồn tại bao lâu nó có những người Ấn Độ bình vực bò cái.

SHRI AUROBINDO (1872 — 1950)

— Nếu bạn muốn nhân loại tiến bộ, bạn hãy bài xích mọi ý tưởng thiên chấp. Tư tưởng được luyện như vậy là tư tưởng giác ngộ và sáng tạo

— Bí quyết là sự chiếm hữu trong thống nhất chứ không phải mất mát trong thống nhất. Trời và người, thế gian và siêu thế trở thành một khi tất cả điều biết nhau. Chia rẽ là nguyên nhân của ngu dốt cũng như ngu dốt là nguyên nhân của đau khổ vậy.

— Tự do chân chính duy nhất của ta là khám phá và rút ra thực tế thiêng liêng ở trong ta.

— Cuộc chiến đấu giữa *Thế Lực Ánh Sáng* và *Thế Lực Tối Tăm* là một chân lý ở trần gian này. Chúng ta càng tự nâng mình lên, cuộc chiến đấu càng giảm bớt và nó sẽ không còn nữa trong cái *Siêu Nhiên*.

CHƯƠNG III

HI LẠP

HOMÈRE (Thế kỷ IX T.T.L.)

- Bỏ thí ít mà vui to.
- Chắc chắn có một Thượng Đế ở đó.
- Chính những hối tiếc, lo âu, âu yếm cho anh, hỡi Ulysse cao cả ! Đã làm tôi mất đời sống ngọt dịu như mật.

HESIODE (Thế kỷ VIII T.T.L.)

- Con đường đưa đến nghèo khổ là con đường bằng phẳng.
- Bạn đừng để cái gì qua ngày mai ngày một cả.

ALCMAN (lời 625 T.T.L.)

- Kinh nghiệm là bước đầu của khôn ngoan.

THEOGUIS

- Dưới ách nghèo túng, lưỡi con người bị xiềng xích.
- Tuổi trẻ và không kinh nghiệm hay làm trái tim lạc lối.

HERACLITE (576 — 48 T.T.L.)

- Mặt trời mới mỗi ngày.
- Con đường lên dốc và xuống dốc vẫn là một.

ESOPE (lời 550 T.T.L.)

- Cho mọi người cần lao là kho báu.
- Đoàn kết gây sức mạnh bao nhiêu thì bất hòa tạo thất bại nhanh chóng bấy nhiêu.

ESCHYLE (525 — 456 T.T.L.)

- Bạo lực có thói quen sinh bạo lực.
- Nên học khôn trong trường đau khổ.

THEMISTOCLE (525 — 460 T.T.L.)

- Bạn cứ đánh mà hãy nghe.

PINDARE (521 — 456 T.T.L.)

- Không bao giờ chồn ngao và str tử gần trao đổi bản tính nhau.
- Phước thay cho kẻ bọc xung quanh mình bằng danh tiếng vinh quang.

SOPHOCLE (495 — 405 T.T.L.)

- Đời sống êm dịu nhưt là không nghĩ đến cái gì cả.
- Lầm lạc là việc của mọi người.
- Hỡi ôi ! Nhiều người nay thương mai ghét.

EURIPIDE (480 — 405 T.T.L.)

- Cái gì bắt đầu bậy thì kết cùng bậy.
- Tôi ghét người khôn không khôn cho chính họ.

HERODOTE (480 — 425 T.T.L.)

- Người ta chỉ nên bận tâm đến cái gì liên quan với mình thôi.
- Người ta không thể dùng cái ác sửa trị cái ác được.

ARISTOPHANE (450 — 386 T.T.L.)

- Hãy làm cho con của đi ngay.
- Hãy làm cho con nhím trốn làng.
- Một con én không làm nên mùa xuân.

EUPOLIS (446 — 412 T.T.L.)

- Ngạn ngữ nói đúng: Ông già làm con nít hai lần.

XENOPHON (445 — 355 T.T.L.)

- Về cái chết của Socrate, Xenophon nói: «Cái chết nào đẹp hơn cái chết của ông không?»

PLATON (429 — 437 T.T.L.)

- Criton, chúng ta thiếu Asclépios một con gà trống.
- Đừng cái gì thái quá.
- Bạn hãy cho rồi sẽ lãnh.

DIOGÈNE (413 — 323 T.T.L.)

- Đưa trẻ này dạy cho tôi biết rằng tôi còn bảo thủ cái thừa thãi.

AGESILAS (397 — 360 T.T.L.)

- Hỡi người Hy Lạp ! Các anh hại nhau như bọn mọi rợ.

ARISTOTE (384 — 322 T.T.L.)

- Tôi thích Platon mà tôi thích chân lý hơn.
- Thực hiện tự do tài ba của mình đó là hạnh phúc thật.
- Ai bạn của mọi người, kẻ ấy không phải là tri kỷ.

DEMOSTHÈNE (384 — 322 T.T.L.)

- Làm việc gì quá sức mình là điên.
- Tôi tin rằng người công dân thích những lời nói cừ vãn hơn lời nói làm đẹp lòng.

A LỊCH SƠN ĐẠI ĐẾ (356 — 323 TTL)

- Nếu tôi không là Alexandre, tôi muốn làm Diogène

CALLIMAQUE (310 — 240 TTL)

- Đạo tặc biết đạo tặc, chó sói biết chó sói.

THEOCRITE (300;— ? TTL)

- Bạn nuôi sói con có ngày nó ăn thịt bạn.
- Trong nhà người giàu, cái gì cũng giàu.
- Kiên chí cái gì cũng làm được.

HERONDAS (300 — 250 TTL)

- Ở chợ không phải nói mà phải tiền.
- Hãy hiếm có như một nữ thần trên trần gian.

ARCHIMÈDE (287 — 212 TTL)

- Eurêka ! Tôi đã tìm được.

STRABON (63 TTL — 19 STL)

- Khi người ta nắm được sừng bò là nắm được con bò

PLUTARQUE (45 — 125 STL)

- Chính con mắt của chủ làm con ngựa mập.
- Hỡi con ! Con đừng làm người xoàng xoàng Con phải trở thành người hoặc hoàn toàn tốt hoặc hoàn toàn xấu.

EPICTÈTE (50 — 133)

- Tôi cảm thấy không sợ hãi vì tôi biết cái gì sinh ra cũng dễ tiêu vong.
- Tôi là thành phần trong toàn thể cũng như giờ là thành phần của ngày vậy.

MARC-AURÈLE (121 — 180 STL)

- Vừa bình minh bạn hãy tự nói trước hết : tôi sẽ gặp một tên già hèm, một tên vô ân, một tên dị hợm, một tên lưu manh, một tên ganh tỵ, một đứa ích kỷ.

LUCIEN (125 — 190 STL)

- Cây đinh này tống khứ cây đinh kia.
- Râu không làm nên triết gia.
- Gai làm cho không thấy bông hường.

ORIGÈNE (185 — 254 STL)

- Thà chết trong sa mạc hơn là làm tội bợn Ai-cập.

SEXTUS EMPIRICUS (?)

- Mọi lý luận đều có một lý luận đồng lực chống lại.

PLOTIN (208 — 270 STL)

- Cao cả của tâm hồn là khinh bỉ chuyện trần gian.
- Chết là đổi xác cũng như diễn viên thay áo.

LIBANIUS (314 — 393 STL)

- Thà trẻ còn hơn không.
- Cha nào con nấy.

GREGOIRE DE NAZIANZE (330 — 390 STL)

- Phải trui sắt khi nó còn nóng.

JEAN CHRYSOSTOME (347 — 407)

- Người trọng kẻ khác là người tự trọng.

STOBÉE (450 — 500)

- Dị đoan nghe lời kiêu căng như cha của nó.

DAMASCIUS (500 — ? STL)

- Tất cả là phải bắt đầu lại.

EUSTATHE (? — 1194 STL)

- Bao nhiêu người bao nhiêu ý
Nhiều trò vượt hơn thầy.

CHƯƠNG IV

LA TINH

PLANTE (254 — 184 TTL)

- Cố vấn là gần như giúp đỡ
- Bạn hãy làm điều đang làm.
- Mỗi người xét đoán theo thị hiếu của mình.
- Ái tình giàu mật ngọt cũng như giàu mật đắng.

QUINTUS ERMIUS (239 — 169 TTL)

- Người ta cứ quét tôi miễn người ta sợ tôi thôi.

CỰU CATON (232 — 147 TTL)

- Phải tiêu diệt Carthage.

TÉRENCE (190 ? — 159 TTL)

- Tử tế sinh bằng hữu, chân lý tạo oán thù.
- Không thể lấy lý cai trị cái gì tự nó phi lý và vô độ.
- Tôi là con người nên không cái gì thuộc con người mà tôi thờ ơ.

CICÉRON (106 — 43 TTL)

- Danh dự nuôi dưỡng nghệ thuật.
- Mỗi người cho là đẹp cái gì mình biết.
- Mặt là gương soi tâm hồn.

JULES CÉSAR (101 — 44 TTL)

- Mọi người tin tưởng điều họ ước muốn.
- Con cũng hại cha nữa sao Brutus ?

LUCRÈCE (98 — 53 TTL)

- Ngăn ngủ thay con người thụ hưởng của cái.

SALLUSTÈ (87 — 35 TTL)

- Trong các công việc tinh thần, ích lợi nhất là sử học.

CATULLE (84 — 54 TTL)

- Chiến thắng thích nỗ lực.

VIRGILE (70 — 19 TTL)

- Mỗi người thực hiện tài ba của mình.
- Thời gian mang theo tất cả.
- Ái tình chiến thắng tất cả.
- Làm việc mãi cái gì cũng đi đến nơi đến chốn.
- Thôn dân quá hạnh phúc nếu họ biết hạnh phúc của họ.
- Đàn bà luôn là kẻ thay đổi.

HORACE (65 — 8 TTL)

- Giận là cơn điên ngắn.
- Bạc nhẹ giá hơn vàng, vàng nhẹ giá hơn đức.
- Cái chết chấm dứt tất cả ở dương trần.
- Cái gì đã bắt đầu là đã thành phân nửa.

TITE LIVE (50 TTL. — 17 STL.)

- Khốn nạn cho kẻ thua.
- Ngày mai chưa tận thế.

PROPERCE (47 — 17 TTL.)

- Hời tiền bạc, người là nguyên nhân mọi lo âu của đời sống, người cung cấp cho tất xấu con người những món ăn ác độc.

OVIDE (43 TTL. — 18 STL.)

- Tôi thấy cái thiện, tôi chấp nhận nó mà tôi làm điều ác.
- Ái tình là một thứ quân dịch.

SÉNÈQUE (2 — 68 STL.)

- Nhân đức nào cũng xây dựng trên chừng mực cả.
- Quan yếu là dùng đời sống chứ không phải sống lâu.
- Làm việc là lương thực của những tâm hồn cao cả.

VESPARIEN (7 — 79)

- Một hoàng đế phải chết đứng.

AGRIPPINE TRÉ (16 — 59)

- Con, con cũng bỏ bà nữa sao ?

PHÈDRE (20 — 70)

- Làm đồng minh với một người thế lực không vững chắc.
- Tiếng bạn rất phổ thông mà bạn thật rất hi hữu.

PLINE CỰU (23 — 79)

- Trật tự tự nhiên là đa số con người chào đời cái đầu ra trước.

PERSE (34 — 62)

- Không cái gì phát xuất từ số không.

NÉRON (37 — 68)

- Nghệ sĩ nào tiêu vong trong tôi.

LUCAIN (39 — 65)

- Các sự lớn lao sụp đổ trên chính chúng nó.
Chính những sự tàn phá cũng tiêu vong nữa.

MARTIAL (40 — 104)

- Muốn được yêu, hãy yêu.
- Sống không phải là sinh tồn mà sống thiện.

TITUS (40 — 81)

- Tôi đã mất ngày của tôi.

TACITE (54 ? — 120)

- Sự xa cách gia tăng uy thế.
- Cái gì không được biết trở thành huyền hoàng.
- Những người phi thường chết yểu.

JUVÉNAL (60 — 140)

- Kiểm duyệt dung thứ quạ, bắt chẹt bồ câu.
- Hy sinh mạng sống cho chân lý.
- Chính những người canh gác, ai giữ họ.
- Bất cứ từ đâu đến, tiền bạc không có mùi.

SUÉTONE (70 — 141)

- Chồn thay lông chó không thay tánh.

PÉTRONE (?)

- Pháp luật có thể làm gì được nơi tiền bạc là vua.
- Ai ăn cắp bò con sẽ ăn trộm bò đực cồ.

PUBLIUS SYRUS

- Ai biết tự thắng trong chiến thắng là người thắng hai lần.
- Phải khinh bỉ cái gì mình có thể làm mất.
- Ngay một sợi tóc cũng có bóng của nó.

LAETANCE (?)

— Có tôn giáo trong khôn ngoan và khôn ngoan trong tôn giáo.

AUGUSTIN (354 — 430).

- Bạn hãy tin rồi sẽ hiểu. Đức tin đi trước, trí tuệ theo sau.
- Chân lý là cái gì hiện hữu.

ANSELME DE CANTORBERY (1033 — 1109)

- Tôi không tìm hiểu để tin mà tôi tin để hiểu.

BERNARD DE CLAIRVAUX (1091 — 1153)

- Hỡi con người ! Hãy học tuân phục.
- Chỉ có bác ái cải hóa được các tâm hồn.

ROGER BACON (1214 — 1294)

- Sự khôn ngoan của triết học từng phục thần học.

BONAVENTURE (1221 — 1274)

- Ở đâu trí khôn không vào được thì tình cảm vào được.

THOMAS D'AQUIN (1225 — 1274)

- Cai trị hay nhứt là cai trị của thủ lãnh duy nhứt.

JEAN BURIDAN DE BÉTHUNE (1300 — 1359)

- Ý chí là trí tuệ và trí tuệ là ý chí.

GÉRARD DE GROOTE (1340 — 1384)

- Cái gì không thuộc về Thượng Đế không giá trị gì cả.
- Bạn hãy bỏ tất cả sẽ tìm được tất cả, bạn hãy bỏ các khát vọng và sẽ được yên nghĩ.

ERASME (1467 — 1536)

— Đề đời sống con người không hoàn toàn buồn thảm, Jupiter đã cho nó dục tình nhiều hơn lý trí.

— Chiến tranh phải chăng là nguồn gốc và là sân khấu của hết các việc vĩ đại.

IGNACE DE LOYOLA (1491 — 1556)

— Ai muốn đến với tôi phải chịu khổ với tôi để khi theo tôi trong lao khổ họ theo tôi luôn trong vinh quang.

FRANCIS BACON (1561 — 1626)

— Khoa học không gì khác hơn là chân lý.

— Đích thực là biết triết học chút ít hướng con người đến vô thần còn hiểu sâu thiên nhiên đưa nó đến tôn giáo.

JEAN DE SANTEUL (1630 — 1697)

— Castigat ridendo mores : người ta sửa phong tục bằng trào phúng.

BARUCH SPINOZA (1632 — 1677)

— Mọi ý tưởng nào trong ta là tuyệt đối, nói cách khác là đúng và hoàn toàn thì thực.

— Tài sản tối thượng của con người là biết Thượng Đế.

— Không ai có thể ghét được Thượng Đế.

— Tinh thần con người không thể tuyệt đối bị tiêu diệt với thân xác mà nó còn lại một cái gì vĩnh cửu.

CHƯƠNG V

PHÁP

SAIT REMI (437 - 533)

— Sicambre tự đắc ! Hãy khum đầu xuống, hãy thờ lạy cái người đã đốt và đốt cái người đã thờ lạy.

CLOVIS (465 - 511)

— Lạy Chúa của Clotilde, nếu Chúa cho tôi thắng trận, tôi sẽ là Kytô nhân.

PHILIPPE VI (1293 - 1350)

— Ai yêu tôi hãy theo tôi.

Thánh JEANNE D'ARC

— Thượng Đế được phục vụ trước hết.

FRANÇOIS RABELAIS (1490 ? - 1553)

— Đập xương để hút tủy.

— Hãy trở lại vấn đề.

— Thiếu tiền không khổ nào bằng.

— Hãy kéo màn, hài kịch đã xong.

JEAN CALVIN (1509 - 1564)

— Sự vô cùng của thiện tính làm chúng ta khiếp sợ vì chúng ta không thể đo lường nó bằng cảm quan.

JOECHIM du BELLAY

— Phước thay kẻ như Ulysse đã làm một chuyến du lịch tốt đẹp.

PIERRE DE RONSARD (1524 - 1585)

— Hỡi những cây sên thừa hưởng thình lặng của rừng rú,
hãy nghe hơi thở dài tiếng nói cuối cùng của tôi.

— Bạn hãy hái, hãy hái tuổi xuân.

MONTAIGNE (1533 — 1592)

— Hỡi độc giả! Đây là một cuốn sách vì thiện chí.

— Lợi của người này là hại của người kia.

— Biết thuộc lòng không phải là biết.

— Tôi biết gì?

— Hiểu biết ích lợi nhưt, danh dự nhưt và bận tâm của
phụ nữ là hiểu biết nội trợ.

GARNIER (1535 — 1601)

Ai chết cho quê hương sống đời đời.

CHARLES IX (1550 — 1574)

Thi hài kẻ nghịch luôn luôn bay mùi thơm.

MALHERBE (1555 — 1628)

— Những tác phẩm công cộng sống vài năm.

Điều gì Malherbe viết sống thiên thu.

FRANÇOIS DE SALES (1567 — 1622)

— Ta coi là phù du thứ vinh quang người ta tự ban cho
mình hay cho cái không ở trong ta.

— Tưởng biết điều không biết là khờ dại rõ rệt.

DESCARTES (1596 — 1650)

— Có tinh thần tốt đẹp chưa đủ, chính yếu là phải áp dụng
nó chu đáo.

— Những tâm hồn vĩ đại có thể có những tật to cũng như đức lớn.

— Tôi suy tưởng vậy có tôi.

CORNEILLE (1606 — 1684)

— Chết hay là giết.

— Con hãy đi, hãy chạy, hãy bay và báo thù cho ta.

— Phải, tôi trẻ thật mà cho những tâm hồn cao cả.

— Giá trị không chờ số tuổi.

— Chiến đấu không nguy hiểm, thắng không vinh quang.

— Thời gian là ông thầy vĩ đại, nó an bài bao nhiêu việc.

— Tôi làm chủ tôi như làm chủ vũ trụ.

LA ROCHEFOUCAULD (1613 — 1680)

— Người ta không cho cái gì thẳng tay bằng lời khuyên.

— Người ta chỉ khen để được khen.

— Trong ghen có tự ái nhiều hơn ái tình.

— Ít người biết cách già.

LA FONTAINE

— Tôi dùng thú vật để dạy con người.

— Con ếch trong muốn to bằng con bò.

— Lý kẻ mạnh luôn là chí lý.

— Thà khổ hơn là chết, đó là khẩu hiệu của mọi người.

— Con cừong mặc lột con công.

MOLIÈRE

— Ai muốn trấn nước chó thì bảo nó điên.

— Một người thông thái khờ khờ hơn một người ngu khờ.

— Lý trí không phải là cái điều chính ái tình.

PASCAL (1623 — 1662)

- Vui! Vui! Khóc vì vui!
- Người nói hay tánh xấu.
- Coi rẻ triết mới là triết thật.
- Hùng biện mãi làm chán nản.

THOMAS CORNEILLE (1625 — 1709)

- Tôi sợ điều tôi muốn và muốn điều tôi sợ.
- Khi người ta không có điều mình yêu thì phải yêu điều mình có.

MARIE DE RABUTIN — CHANTAL

- Không có đọc sách an ủi, ta sẽ chết liền vì buồn thảm.

BOSSUET (1627 — 1704)

- Thù địch thật của ta ở trong chính ta.

BOURDALONE (1632 — 1704)

- Không gì quý bằng thời gian vì đó là giá trị của vĩnh cửu.

BOILEAU (1636 — 1711)

- Tôi gọi con mèo là con mèo.
- Thường sợ một cái ác đưa ta đến cái ác hơn.
- Vậy trước khi viết bạn hãy tập tư tưởng.
- Điều gì người ta hiểu rõ nói ra rõ và dụng ngữ đến dễ dàng.
- Ai không biết tự giới hạn không thể viết được.

LOUIS XIV (1638 — 1715)

- Nhà nước là Trăm đày.
- Vậy Trời đã quên hết những gì tôi đã làm cho Người sao?

ANTOINETTE DE SHOULIÈRES (1638 — 1694)

— Người ta khởi sự bằng gian xảo thì người ta kết cùng bằng ăn trộm.

NICOLAS MALEBRANCHE (1638 — 1715)

— Phải công bình đi đã rồi hãy bác ái.

— Trong hết các khoa học, khoa học làm người là xứng đáng cho con người nhất.

JEAN RACINE (1639 — 1699)

— Ai cười thứ sáu sẽ khóc chúa nhật.

— Hy vọng duy nhất của tôi nằm trong tuyệt vọng của tôi.

— Abner yêu quý! Tôi sợ Thượng Đế và không còn sự sợ nào khác.

— Không tiền thì không đầy tớ.

LA BRUYÈRE (1645 — 1696)

— Một ông lão si tình là một sự móp méo lớn của thiên nhiên.

— Phần đông người ta dùng phần tốt nhất của đời sống để làm phần còn lại khốn nạn.

— Đàn bà thái quá: Họ hoặc tốt nhất hoặc xấu nhất hơn đàn ông.

FENELON (1651 — 1715)

— Con người hành động còn Thượng Đế dẫn dắt nó.

— Sự kỳ dị nguy hiểm trong hết mọi sự.

— Ai không biết làm thinh không xứng đáng cai trị.

— Một sử gia tốt không thuộc thời nào xứ nào cả

— Dù yêu miễn quê hương họ không bao giờ đua nịnh nó gì hết.

REGNARD (1655 — 1709)

- Khi ái tình muốn nói, lý trí phải câm họng.
- Hippocrate nói phải mà Galien bảo không,

FONTENELLE (1657 — 1757)

- Leibniz không có lập gia đình. Ông có nghĩ đến việc đó hồi 50 tuổi : mà người ông hỏi muốn có thời gian suy nghĩ. Do đó Leibniz cũng rảnh rang suy xét và ông không lập gia đình.

MASSILLON (1663 — 1742)

- Nguồn gốc các sâu thẳm của ta thường ở trong những lầm lẫn của ta.
- Triết lý chỉ tiêu diệt tật xấu bằng tật xấu.

MIRAVAU (1688 — 1763)

- Phải sống tốt quá một chút để tốt vừa đủ.

PIRON (1689 — 1773)

- Molière có lý khi hỏi ý kiến người nữ tỳ của ông.

MONTESQUIEU (1689 — 1755)

- Tự do là quyền làm tất cả cái gì luật pháp cho phép.
- Yêu dân chủ là yêu bình đẳng.
- Tôi si tình bằng hữu.
- Phần đông người ta có thể làm việc to hơn việc tốt.
- Tôi thích người nhà quê, họ không đủ thông minh để lý luận tầm bậy.

VOLTAIRE (1694 — 1778)

- Ở Pháp phải là đe hay búa : Lúc ấy tôi là đe.
- Tình bạn của một vĩ nhân là một ân phúc của thần thánh.

- Ai dung thứ tội ác trở thành đồng lõa của nó.
- Người ta không thể muốn cái gì mình không biết.
- Hãy yêu chân lý mà tha thứ lỗi lầm.
- Thiên đàng ở nơi tôi ở.
- Những bộ óc to gặp nhau.

BUFFON (1707 — 1788)

- Bất pháp chính là người.
- Viết hay đó là vừa tư tưởng đúng, cảm đúng và diễn tả đúng: nghĩa là có một trật tinh thần, tâm hồn và nhãn thức.

GRESSET (1709 — 1777)

- Đau khổ là một thế kỷ, chết là một chốc lát.

J. J. ROUSSEAU (1712 — 1778)

- Có tiền người ta có tất cả trừ phong hóa và công dân.
- Nếu lý trí làm nên con người thì tình cảm dẫn dắt nó.
- Con người sinh ra tự do mà ở đâu nó cũng bị xiềng xích.
- Người ta chỉ tò mò theo tỷ lệ được giáo huấn.
- Tất cả đều tốt phát xuất từ Tác Giả của vạn vật, tất cả đều hư đốn trong tay con người.
- Phụng tự càng ít hợp lý, người ta càng dùng võ lực thiết lập nó.

DIDEROT (1713 — 1784)

- Phải nói nhiều người không kính sợ Thượng đế mà kính khiếp.
- Người hạnh phúc nhất là người tạo nhiều hạnh phúc nhất cho kẻ khác.
- Hồi xưa một hiền nhân là một triết gia, một thi sĩ, một nhạc sĩ.

CONDILLAC (1714 — 1780)

— Bạn muốn học dễ dàng các khoa học không? Bạn hãy bắt đầu học ngôn ngữ của bạn.

VAUVENARGUES (1715 — 1717)

- Lý trí lường gạt ta hơn thiên nhiên.
- Muốn làm việc vĩ đại, phải sống như mình không thể chết,
- Rõ rệt là nước sơn của những bức thầy.

BEAUMARCHEIS (1732 — 1799)

- Ngày nay điều gì không đáng nói người ta hát lên.
- Trời ơi! Nhiều bức thư giả quá ngu.
- Bởi vì ngài là đại vương giả nên ngài tưởng mình là đại thiên tài.

CHAMFORT (1741 — 1791)

— Công chúng, công chúng!. Phải có bao nhiêu tên khờ để làm công chúng?

— Phải sống với người sống. Điều đó không đúng: Phải sống với kẻ chết.

— Người ta cầu mong kẻ hung ác làm biếng và đưa khờ làm thính.

— Dư luận là nữ hoàng của thế giới vì ngu khờ là nữ hoàng của những đứ khờ.

— Ngày mất mát nhất là ngày người ta không cười.

MIRABEAU (1749 — 1791)

— Thính lạng của dân chúng là bài học của vua chúa.

Joseph de MAISTRE (1753 — 1821)

— Kytô giáo được ra giảng bởi những người ngu dốt, được tin tưởng bởi những nhà thông thái và vì đó nó không giống với cái gì thông thường.

RIVAROL (1753 — 1801)

- Triết gia là giải phẫu gia hơn là y sĩ: Họ mổ xẻ chứ không điều trị.
- Có những đức chỉ thực hiện được khi người ta giàu.
- Lễ phải gồm những chân lý phải nói ra và những chân lý phải giấu kín.

JOUBERT (1754 — 1824)

- Khi bạn tói một mắt, tôi nhìn họ một bên.
- Chính loài chim cũng không thích lý dị.
- Linh hồn của hột xoàn là ánh sáng.
- Hãy nói cho thanh niên : Họ biết hết.

ANDRÉ CHÉNIER (1762 — 1794)

- Nghệ thuật chỉ làm nên những văn vần, chỉ trái tim mới là thi sĩ.
- Hỡi tử thần ! Ngài có thể chờ đợi. Ngài hãy dan xa, dan xa.
- Ngài hãy đi tìm an ủi những trái tim bị nhục nhã, sợ sệt, tuyệt vọng dày xéo.

CHATEAUBRIAND (1768 — 1848)

- Cửa cải thế gian chỉ đào sâu tâm hồn và gia tăng trống rỗng cho nó.
- Đừng bảo hoàng hơn vua.
- Nhân thức là lương tri của thiên tài.

NÃ PHÁ LUÂN DỆ Nhứt (1769 — 1821)

- Anh trao cho em muôn cái hôn (thư gửi Joséphine)
- Hỡi quân sĩ ! Tôi hài lòng về các anh !
- Từ cao cả đến lỗ bịch chỉ cách một bước.

PAUL - LOUIS COURIER (1772 -- 1825)

— Trong tôn giáo cũng như trong ngôn ngữ, dân chúng tạo pháp luật.

CHARLES - GUILLAUME ETIENNE (1778 -- 1845)

— Chính dư luận cai trị thế giới.

LAMENAIS (1782 -- 1854)

— Tiếng bần nhân vang đến Trời mà không lọt vào tai người.

— Tự do là bánh mà các dân tộc phải đòi bằng mồ hôi trán.

— Chỉ có bạn, vợ, cha mẹ và anh em trong quê hương. Còn ở đâu người lưu đày cũng cô độc.

STENDAL (1783 -- 1812)

— Đẹp chỉ là lời hứa của hạnh phúc.

— Ái tình là đục tình duy nhất mua bằng tiền mà chính nó tự đục lấy.

— Tôi chỉ viết cho 100 độc giả thôi...

CH.V. PRÉVOT D'ARLINCOURT (1789 -- 1856)

— Trong lúc tôi ở tù, chỉ có cha tôi đem đồ cho tôi ăn thôi.

LAMARTINE (1790 -- 1869)

— Mặt trời kẻ sống không sưởi ấm người chết.

— Thiếu một người mà tất cả tịch liêu.

— Yêu đương, cầu nguyện, ca hát : Đó là tất cả đời tôi.

— Hỡi hỗn tôi ! Hãy cất cánh và thoát xiềng.

EUGÈNE SCRIBE (1791 -- 1861)

— Một chồi tranh và trái tim của nàng.

CASIMIR DELAVIGNE (1793 -- 1843)

- Dù thầy tôi làm gì, ông luôn có lý.
- Người diên ngạc nhiên trong lúc họ tỉnh.

ALFRED DE VIGNY (1797 -- 1863)

- Hỡi ôi ! Lạy Chúa ! Con quyền thế mà cô độc.
- Tôi thích tiếng còi về chiều trong tận rừng sâu.
- Bạn hãy yêu điều mà người ta không bao giờ được thấy hai lần.
- Chỉ thình lặng là vĩ đại, tất cả gì còn lại là bạc nhược.
- Rên xiết, khóc than, cầu khẩn đều khiếp nhược như nhau.
- Thượng Đế thật, Thượng Đế anh dũng là Thượng Đế của các ý tưởng

AUGUSTE COMTE (1798 -- 1857)

- Người chết cai trị người sống.
- Từ Socrate, Platon, người biện thuyết có giá trị hơn kẻ suy tưởng

JULES MICHELET (1798 -- 1874)

- Bạo lực của thời Trung Cổ bắt đầu bằng tự do.
- Một tâm hồn cân vô cùng nặng hơn một vương quốc, một đế quốc có khi hơn cả nhân loại.
- Tự do : chính là con người.

BALZAC (1799 -- 1850)

- Mọi hạnh phúc vật chất đều dựa trên những con số.
- Vinh quang là mặt trời của người chết.
- Lợi lộc và tài ba là những cố vấn duy nhất tận tâm và sáng suốt.
- Những ơn thiên triệu hồng ảnh hưởng trên mọi kiếp sống.

EUGÈNE DE LA CROIX (1799 -- 1863)

— Có hai điều mà kinh nghiệm phải học : Đó là phải sửa nhiều và đừng sửa quá.

VICTOR HUGO (1802 -- 1885)

- Tôi muốn làm Chateaubriand hay không làm gì hết.
- Tôi sẽ là lính nếu hồi đó không là thi sĩ.
- Nàng thích nhảy đầm quá : chính điều đó đã giết nàng.
- Lạy Chúa ! Đừng cho con khi nào thấy mùa hè không hoa tím, lông không chim, tổ ong không ong, gia đình không con.
- Tôi không còn thù nghịch nữa khi họ khốn nạn.
- Montaigne đã nói : tôi biết gì ? và Rabelais nói : Có thể.

LACORDAIRE (1802 — 1861)

- Bạn hãy trở về, bạn hãy trở về Đấng Vô cùng, một mình Người đủ vĩ đại cho con người.
- Tự do chỉ có thể có trong một xứ mà quyền lợi chiến thắng đam mê.
- Chính phủ của một xứ đâu phải là quốc gia, lại càng không phải là quê hương.

ALEXANDRE DUMAS Cha (1803 — 1870)

— Mười chống một ! ... Mười người quê mùa chống một người quý phái, vậy là dư đến năm người.

MÉRIMÉE (1803 — 1870)

— Không có gì phổ thông bằng hành ác vì khoái lạc làm như vậy.

G. SAND (1803 — 1876)

- Không người nào có thể chỉ huy được ái tình.
- Hãy cho tôi làm việc, mệt nhọc, đau khổ và phấn khởi.

— Tôi đã bỏ nhiều giờ trong đời tôi để nhìn cỏ mọc và chiêm ngưỡng sự yên tĩnh của những tảng đá to dưới ánh trăng.

SAINTE BEUVE (1804 — 1860)

— Sinh ra, sống và chết cũng trong một ngôi nhà.

-- Thiên nhiên đầy những tạp lục và khuôn thước phức tạp :

— Có vô cùng hình thức tài ba. Tại sao phê bình chỉ có một ông chủ duy nhất.

— Một trong những điều kiện của thiên tài phê bình phong phú mà Bayle chỉ cho ta, đó là không có nghệ thuật riêng tư, kể cả bút pháp nữa.

FÉLIX ARVERS (1806 — 1850)

— Hồn tôi mang bí ẩn, đời tôi đeo nhiệm mầu.

— Không dám xin gì hết và không dám lãnh gì hết.

NÃ PHÁ LUÂN Đệ-tam (1808 — 1873)

— Đế quốc là Hòa Bình.

JULES BARBEY D'AUREVILLY (1808 — 1889)

— Những chăm sóc nhỏ nhỏ đối với đàn bà là to lớn.

— Tội ác của văn minh thái quá cũng ác liệt như tội ác của dã man thái quá.

— Người si tình cũng như người tẩu mộng: chẳng những họ thấy bằng mắt mà còn bằng toàn thể thân xác họ.

— Tiểu thuyết gia là người sáng tạo theo kiểu thi sĩ.

GÉRARD DE NERVAL (1808 — 1855)

— Tuyệt vọng, tự tử là kết quả của một vài hoàn cảnh liêu mạng của kẻ không tin tưởng nơi sự bất tử, trong các khổ cực cùng hoan lạc của họ.

PROUDHON (1809 — 1865)

- Tư sản là ăn cắp.
- Quê hương tiêu vong cũng được miễn là nhân loại được cứu vãn.

ALFRED DE MUSSET (1810 — 1892)

- Đời là giấc ngủ, yêu là giấc mộng và bạn đã sống nếu bạn đã yêu.
- Người ta đã xáo trộn thế giới bằng những danh từ.
- Không có gì làm ta vĩ đại bằng đau khổ vĩ đại.
- Điều mà người trần thế gọi là thiên tài đó là nhu cầu ái ân, ngoài ra cái đó, tất cả là vô ích.
- Những nghệ sĩ vĩ đại không có quê hương.

T.GAUCHIER (1811 — 1872)

- Sinh ra, đó chỉ là bắt đầu chết.
- Cứ chung thì khi một vật trở thành hữu ích, nó hết đẹp.

H.F.AMIEL (1812 — 1881)

- Cái không hoàn tất không giá trị gì cả.
- Càng yêu người ta càng khổ.
- Có hai trình độ kiêu căng: tự chấp thuận mình và không thể chấp nhận mình, cái sau hết này có lẽ là thứ kiêu căng tinh tế nhất.

CH.BAUDELAIRE (1821 — 1867)

- Con người tự do! Luôn luôn bạn thích biến.
- Kỷ niệm của em chiếu rọi trong tôi như một hào quang.
- Làm người hữu ích, cho tôi luôn luôn là một cái gì bỉ ổi.
- Nghiên cứu cái đẹp là một cuộc đấu gươm mà nghệ sĩ la hoảng hốt trước khi chiến bại.

GUSTAVE RLAUBERT (1821 — 1880)

- Không có gì nhục mạ bằng thấy những tên khờ thành công trong những công việc mà người ta thất bại.
- Tôi gọi là trưởng giả người nào tư tưởng thấp kém.
- Thượng Đế của tôi chính là Thượng Đế của Socrate, của Franklin, của Voltaire và của Béranger.

PASTEUR (1822 — 1895)

- Bạn hãy tôn thờ tinh thần phê phán.
- Khi đoạt được sự chính xác, người ta cảm thấy một trong những niềm vui to lớn nhất mà tâm hồn con người được hưởng.

FABRE (1823 — 1915)

- Bạn muốn thành công trong những công việc tinh thần không?
- Phương thế không sai lầm là luôn luôn nghĩ đến nó.
- Tất cả kết cùng để tất cả khởi sự, tất cả chết để tất cả sống.

RENAN (1823 — 1892)

- Người tuân phục gần như luôn luôn tốt hơn người chỉ huy.
- Mục đích của thế gian là lý trí phải ngự trị. Tò chức lý trí là bản phận của nhân loại.
- Đưa học trò đơn sơ nhất hiện giờ cũng biết những chân lý mà vi đó Archimède hy sinh tính mạng.

ALEXANDRE DUMAS Con

- Trong tình yêu, viết là nguy hiểm, đó là chưa nói nó vô ích.
- Đàn bà xung quanh bạn đều có một lỗi lầm trong quá khứ, có một vết nhơ trên tên tuổi của họ.

BERTHELOT (1827 — 1907)

— Khoa học làm chủ tất cả: Chỉ có nó tạo những công trình quyết định. Từ đây về sau, không người nào, không tổ chức nào có một uy quyền bền vững mà không phù hợp với những huấn thị của nó.

— Khi giáo dục khoa học sinh ra những kết quả thì chính chính trị bị biến hóa.

TAINÉ (1828 — 1893)

— Người ta có thể coi con người như thú vật thuộc loại cao đẳng sản xuất triết lý, thi ca cũng na ná như tầm dẹt kén, ong xây ổ.

FUSTEL DE COULANGES (1830 — 1889)

— Sử gia xuất sắc nhưt là kẻ bám sát nhưt vào các tài liệu giải thích chúng chính xác nhưt, chỉ viết, chỉ suy tưởng thể theo chúng mà thôi.

JULES VALLÈS (1832 — 1885)

— Trái qua mây mù phủ trên thời đại, khói ngút bao các triết lý đục ngù, các phản loạn đen tối, tôi muốn thấy những ánh sáng rực rỡ. Tôi nhắm những quả quyết thuần khiết, những công thức rõ rệt.

GAMBETTA (1838 — 1882)

— Chừng nào các ông giải thoát cho tôi khỏi cảnh nổi da xáo thịt bần tiện này?

SULLY PRUDHOMME

- Công bình là ái tình được dẫn dắt bởi ánh sáng.
- Không ai có thể tự hào không nhờ người khác.

ALPHONSE DAUDET (1840 — 1897)

- Gia đình thực là gia đình của những người khiêm tốn.
- Người tù thấy tự do đẹp hơn.
- Tất cả điều ta thiếu thốn là cái thần thánh.

E. ZOLA

- Tiểu thuyết gia được cấu thành bởi một người quan sát và một người kinh nghiệm.
- Một nghệ phẩm là một góc cạnh của sáng tạo được nhìn qua một tâm tính.
- Chân lý đang đi, không gì có thể cản nó được.

CLÉMENCEAU (1841 — 1929)

- Tôi làm giặc.

F. COPPÉE (1842 — 1908)

- Hỡi tình yêu tổ quốc! Người sống trong hết các tâm hồn.
- Linh cữu của thi sĩ kết toàn hoa hương.
- Mồ mả của nhà độc tài tràn lan máu.

MALLARMÉ (1842 — 1898)

- Hỡi ôi! Xác thịt buồn thảm! Và tôi đọc mọi thứ sách.

ANATOLE FRANCE (1844 — 1924)

- Mọi thay đổi dù thứ thay đổi mong ước vẫn gây buồn thảm bởi vì điều chúng ta từ bỏ là một phần nào của chính chúng ta. Phải chết cho một cuộc sống để vào một cuộc sống khác.
- Nhà phê bình hay là kẻ thuật lại các phiêu lưu của tâm hồn họ giữa các kiệt phẩm.
- Cái gì cũng phải tốn tiền ở trần thế này nhưt nhục lạc.

VERLAINE (1844 — 1896)

- Cô đơn trong bình minh cũng như trong rừng thẳm.
- Hai quả tim chúng tôi say sưa âu yếm hiền hòa làm hai con họa mi hát trong hoàng hôn.

LÉON BLOY (1846 — 1917)

- Khốn thay cho kẻ không ăn mây ! Không có gì vĩ đại bằng ăn mây. Thượng Đế ăn mây. Các thiên thần ăn mây. Các vua chúa các tiên tri và các thánh nhân đều ăn mây.

— Máu của *Người nghèo* là tiền bạc. Từ nhiều thế kỷ người ta sống và người ta chết vì nó.

EMILE FAGUET

- Một người như Montaigne là một người La tinh từ tinh cảm tư tưởng đến cả bút pháp nữa. Một người như Rabelais là một người Hi Lạp về tinh cảm, ít nữa về tư tưởng và có khi về ngôn ngữ nữa.

— Có 3 người đàn bà cao đẳng của thế kỷ 17 : Bà De Sévigné chắc chắn là khả ái nhất, Bà De La Fayette cảm động nhất, Bà De Maintenon thông minh nhất.

G. SOREL (1847 — 1922)

- Huyền thoại của người Do Thái lang thang là biểu tượng của những khát vọng cao cả nhất của nhân loại bị kết án là phải đi mãi không biết nghỉ ngơi.

HUYSMANS (1848 — 1907)

- Điều tôi trách ở phái tự nhiên không phải là lớp sơn nặng nề của bút pháp thô kệch của nó mà là sự nhớp nhúa trong ý tưởng của nó. Điều tôi trách ở nó là đã đem thuyết duy vật vào văn chương, đã tôn vinh dân chủ trong nghệ thuật.

GUY DE MAUPASSANT

- Ái tình, chận lý tôi tin rằng cần vừa tự do vừa trở lực..

— Một cái hôn hợp pháp không bao giờ bằng một cái hôn vụng trộm.

— Một tác phẩm nghệ thuật chỉ siêu đẳng khi nó vừa là biểu tượng vừa là diễn tả đúng thực tế.

MIRABEAU (1850 — 1917)

— Công việc là công việc.

P. BOURGET (1852 — 1935)

— Đau khổ cực độ là trực giác không sai lầm của bản năng.

— Tinh thần triết là tinh thần có quan niệm thống quán về sự vật.

— Phải sống như mình tư tưởng, nếu không vậy sau cùng người ta sẽ tư tưởng như mình đã sống.

JULES LEMAITRE (1853 — 1914)

— Tư tưởng là tục ngữ là loại văn khô cạn và phù phiếm.

— Thơ của ta luôn luôn quá giống như tản văn đẹp.

V. VAN GOGH (1853 - 1890)

— Tạo một bức tranh cũng khó như tìm một hạt xoàn to hay nhỏ vậy.

LYAUTEY (1854 - 1934)

— Tôi khắc trên vòng của con dấu tôi khẩu hiệu này : « The soul's joy lies in doing : chỉ có vui cho tâm hồn trong hành động thôi ».

H. POINCARÉ (1854 - 1912)

— Tư tưởng chỉ là ánh chớp giữa màn đêm. Mà ánh chớp ấy là tất cả.

A. RIMBAUD

— Đây là thời của bọn ám sát.

— Tôi hưởng của tổ tiên Gôloa con mắt xanh trắng, óc não chặt hẹp và sự vụng về trong đấu tranh.

H. BERGSON (1859 - 1941)

— Luân lý của Phúc Âm thư tự bản chất là luân lý của tâm hồn cõi mở.

— Sống vì tinh thần là tự bản chất chú trọng việc phải hoàn thành.

Có những điều mà một mình trí tuệ có thể tìm mà do một mình thôi nó không khi nào gặp. Những điều đó, một mình bản năng gặp được mà nó không bao giờ tìm.

— Một người chỉ có bốn phận khi tự do và mỗi bốn phận xét riêng ra, bao hàm tự do.

M. BLONDEL (1861 - 1949)

— Thượng Đế cho phép các tạo vật tôn vinh Người mà đó là họ tự tôn vinh họ.

— Những khoa học tinh xác không đủ cho chúng ta vì tự chúng, chúng cũng không tự túc.

M. BARRÈS (1862 - 1923)

— Ở đâu thiếu bạo lực ở đó không có quyền lợi. Ở đâu có bạo lực ở đó quyền lợi bắt đầu chiểu dọi.

— Không phải lý trí cung cấp cho ta một hướng luân lý mà chính tình cảm.

MAETERLINCK

— Nếu tôi là Thượng Đế, tôi sẽ thương hại trái tim con người. Người ta chỉ có hạnh phúc mà người ta hiểu được.

— Dĩ vãng luôn là hiện tại.

— Thinh lặng là đền thờ duy nhất người ta có thể lập cho sự huyền nhiệm giữa các huyền nhiệm.

ROMAIN ROLLAND (1866 - 1914)

Nghệ thuật phải đẹp đi bạo lực và chỉ có nó làm được. Sự mệnh của nó là làm cho nước Thượng Đế ngự trị, nghĩa là tình thương.

- Số mệnh, đó là điều chúng ta muốn.
- Văn minh Tây-phương bay mùi tử thi.
- Anh hùng, đó là kẻ làm điều họ có thể làm được.
- Bạn hãy đau khổ, hãy chết. Mà phải làm cái bạn phải làm : Đó là *Một Người*.

A. SUARÈS (1866 - 1948)

- Đời sống là của riêng tư của nghệ sĩ... Ở đâu có một người sống, ở đó có một nghệ phẩm.
- Homère là đại vương, là bầu trời của mọi thi ca và của cái đẹp. Đó không phải là một người. Đó là thần thánh và là đền thờ của các anh hùng.

ALAIN (1866 - 1951)

- Tin mình nô lệ là đủ làm nô lệ thật.
- Chính đức tin là Thượng Đế.
- Phải rao giảng trên sự sống chứ không phải trên sự chết, truyền bá hy vọng chứ không phải sợ hãi và tạo chung niềm vui và kho báu chân chính của con người.

PAUL CLAUDEL (1868 - 1955)

- Đàn bà sẽ luôn là nguy hiểm cho mọi thứ thiên đường.
- Sự phục sinh của ta không trọn vẹn trong tương lai, nó hiện cũng ở trong chúng ta, nó khởi sự, nó đã khởi sự.

FRANCIS JAMMES (1868 - 1938)

- Có khi người ta tự tạo khổ giá cho mình mà những mũi đinh gây thương tích cho kẻ ở phía sau.
- Tôi hôn tro tàn của người, hỏi nơi chôn nhau cắt rún của tôi.

EDMOND ROSTAND (1868 - 1918)

- Những câu thơ hay nhất là những câu thơ không bao giờ chấm cùng.

- Theo tôi, đôi mắt đẹp nhất là đôi mắt dầm lệ.
- Chỉ có ái tình vĩ đại dưới bóng mộng vĩ đại.

A. GIDE (1869 - 1951)

- Quan trọng phải ở trong cái nhìn của bạn chứ không phải ở trong vật được nhìn.
- Hỡi gia đình ! Tôi ghét người ! Gia đình tù túng ! Cửa ngõ then gài ! Hạnh phúc ghen tương.
- Không kiệt phẩm nào của con người mà không xây dựng công phu.

H. BORDEAUX (1870 -)

- Tựu trung, giáo dục chỉ là nghệ thuật cho con người biết ý nghĩa sâu thẳm điều khiển hành vi của nó chuẩn bị sử dụng các năng lực của nó và truyền đạt cho nó sở thích sức lực sống đầy đủ.

EDOUARD LE ROY (1870 - 1954)

- Một sự kiện vĩ đại chinh phục giai đoạn hiện tại của tư tưởng : Đó là chúng ta đang khám phá thời gian.

M. PROUST (1871 - 1922)

- Nhân cách xã hội của ta là sự sáng tạo tư tưởng kẻ khác.
- Mọi việc làm của tinh thần sẽ dễ dàng nếu nó không lệ thuộc thực tế.
- Chỉ bằng nghệ thuật, chúng ta có thể ra khỏi chúng ta.

P. VALÉRY (1871 - 1945)

- Thiên tài ! Ôi kiên nhẫn dài.
- Hỡi trời hoa lệ, trời chân thực hãy nhìn tôi thay đổi.
- Nếu nhà nước mạnh nó tán nghiền chúng ta, nếu nó yếu chúng ta tiêu vong.
- Sắp thứ tự các văn sĩ, tôi thấy không ai trên Bossuet.

H. BATAILLE (1872 - 1922)

— Dĩ vãng không bao giờ hoàn toàn là dĩ vãng.

LÉON BLUM (1872 - 1950)

— Nội chiến kéo dài, chiến thắng đảo lộn cũng như chiến bại.

— Độc dược đôi khi là thuốc mà một vài độc dược chỉ là độc dược.

E HERRIOT (1872 - 1957)

— Các dân tộc có số phận mà chúng tự tạo cho mình. Không hạnh phúc nào tình cờ đến cho chúng.

H. BARBUSSE (1873 - 1935)

— Chúng ta không tự do; chúng ta dính liền với dĩ vãng.

— Cái thực tại và cái siêu nhiên là một.

— Ý tưởng về chết như định là ý tưởng quan trọng nhất trong các ý tưởng.

A. CARREL (1873 - 1944)

— Mỗi người là một lịch sử không giống với cái nào khác hết.

— Những nghệ sĩ vĩ đại hầu hết là những kẻ si tình trầm trọng.

— Cho ai biết quan sát thì mỗi người mang trên gương mặt mình hình ảnh thể xác và tâm hồn mình.

COLETTE (1873 - 1954)

— Khôn ngoan là rót trên then máy của tình bạn dầu lịch sự tế nhị.

— Cho con thú cũng như cho con trẻ, chinh phục là giảm lực.

PÉGUY (1878 - 1914)

- Phước thay cho kẻ chết trong một chiến tranh công chính.
- Người làm thi sĩ hồi 20 tuổi không phải là thi sĩ ; nó là con người ; nếu họ là thi sĩ sau 20 tuổi thì bấy giờ họ là thi sĩ.

A SIEGFRIED (1875 - 1959)

- Bạn muốn hại ai không ? Đừng nói xấu họ mà hãy nói tốt quá về họ.
- Những dân tộc cai trị dễ là những dân tộc tư tưởng ít.

MAX JACOB (1876 - 1944)

- Ông già không nói : Tôi yêu em, ông nói : em hãy yêu anh.
- Ông già không mang tật xấu : chính tật xấu mang ông.

ANNA DE NOAILLES (1876 - 1933)

- Tôi muốn hút cạn sự vĩnh cửu trên tôi.

J. BAINVILLE (1879 - 1936)

- Lạc quan là đức tin của cách mệnh.

G. APOLLINAIRE (1800 - 1918)

- Ôi thơ êm dịu ! Nghệ thuật đẹp nhưt các nghệ thuật.
- Nàng kích thích trong chúng tôi quyền lực sáng tạo, đưa chúng tôi gần đến thần thánh.

P. TEILLARD DE CHARDIN (1881 - 1955)

- Dĩ vãng đã mặc khải cho tôi cơ cấu của tương lai.

CHARLES DU BOS (1882 - 1939)

- Con đường phê bình lý tưởng là chính con đường sản xuất mà đi ngược chiều, nhà phê bình lấy cùng điếm của nhà sáng tạo làm khởi điếm và lấy khởi điếm của nhà sáng tạo làm cùng điếm của mình.

J. GIRADOUX (1882 - 1944)

— Đạo văn là nền tảng của mọi nền văn chương trừ đạo văn tiên khởi là cái không ai biết được.

J. MARITAIN (1882)

— Bi kịch của dân chủ hiện đại là nó chưa thực hiện được dân chủ.

P. LECOMTE DU NOUY (1883 - 1947)

— Mục đích của khoa học là tiên liệu chứ không phải như người ta nói là hiểu biết.

AL. ARNOUX (1884)

— Mọi người đều biết chiến tranh là hình thức tập thể và bạo tàn của nói chuyện.

— Tôi thắt khăn mũ tôi một gút.

— Đề ghi nhớ rằng tôi hiện hữu.

G. DUHAMEL (1884)

— Một dân tộc vĩ đại khi nó sản xuất những vĩ nhân.

— Sách là bạn của dân tộc.

E. GILSON (1884)

— Phước lạc tuyệt đỉnh của con người là hưởng trước sự thị kiến tuy lờ mờ mà đối diện với vĩnh cửu bất di dịch.

F. MAURIAC (1885)

— Điều ghê tởm trên trần gian là công bình lia khỏi bác ái.

— Đời sống của nhiều người là con đường chết và không đưa về đâu cả.

A. MAUROIS (1885 - 1968)

— Người ta không yêu người đàn bà vì điều họ nói; người ta yêu điều họ nói vì người ta yêu họ.

— Thành thật là chai, cần ngôn là kim cương.

J. ROMAINS (1885)

— Lý tưởng thường xuyên của tiến hóa con người không đáng nghi ngờ. Điều thiếu sót cho nhân loại là sức mạnh tự bắt ép mình triển miên theo đuổi lý tưởng đó.

P. BENOIT (1886 - 1962)

— Người ta không hề gây ảo tưởng trên đối tượng yêu đương

— Người ta yêu. Đó là tất cả.

BLAISE CENDRARS (1887 - 1961)

— Phê bình nghệ thuật cũng ngốc như thể giới ngữ vậy.

— Tôi đạt trong ái tình một hy vọng: Hy vọng tuyệt vọng.

— Tất cả còn lại là văn chương.

SAINT JOHN PERSE (1887)

— Nguyên tắc vĩ đại của bạo lực điều khiển phong tục chúng ta.

G. BERNENOS (1888 - 1948)

— Cái ác cũng như cái thiện được ưa thích vì chính nó và được phục vụ.

— Thưa bà! Địa ngục là không còn yêu nữa !

— Chiến tranh toàn diện là chính xã hội hiện tại trong trình độ đặc lực tuyệt mức của nó.

E. HENRIOT (1889 - 1961)

— Không có phần bội trong phê bình văn học. Có như vậy chỉ khi ngày nào người ta không còn tinh thần tự do.

G. MARCEL (. .)

— Giáo sư triết học thường là một nhà chuyên môn ở một trình độ nào đó bị nhiễm độc bởi cái sở trường của mình rồi

nói ra trước sinh viên hay một số công chúng hoặc là hệ thống của mình nếu có hoặc là một toát yếu hệ thống hoặc là ít nguy hại hơn thì một lịch sử hệ thống ra đời trước cái của họ.

DE GAULLE (1890)

- Chí khí là đức tính của thời gian khó khăn.
- Người ta không thể làm được cái gì vĩ đại mà không có vĩ nhân.
- Vinh quang chỉ đến cho kẻ luôn mơ ước nó.
- Gươm là cái trục của thế giới.
- Tinh thần binh bị, nghệ thuật của quân đội, đức tính của họ là một phần của toàn bộ vốn liếng của nhân loại (...) Bởi vì làm sao hiểu được Hilạp không có Salamine, Lamã không có quân đoàn, Công giáo xứ không có gươm, Hồi Giáo không có mã tấu, Cách mệnh không Valmy...

J. COCTEAU (1889)

- Tôi đã sống rất trên trung bình của thời đại tôi.
- Thi sĩ là thứ lão xược luôn nói sự thật.
- Thơ là tôn giáo không hy vọng.
- Gặp trước đã. Sau đó hãy tìm.
- Một người không thể được ca tụng mà không được tin tưởng.

J. GIONO (1895)

- Nhà nước tư bản coi đời sống con người như vật chất đích thực là tiên khởi của sản xuất tư bản. Nó bảo tồn vật chất này bao lâu sự bảo tồn ấy có ích cho nó. Chiến tranh không phải là một tai họa mà là một phương tiện của chính quyền. Người ta không thể tiêu diệt chiến tranh mà không tiêu diệt nhà nước tư bản.

HENRI DE LUBAC (1896)

— Đau khổ là chỉ dùng để dẹt vải hân hoan. Không bao giờ người lạc quan hiểu biết hân hoan.

— Vấn đề không phải là thích nghi Kytô Giáo cho con người mà thích nghi con người cho Chúa Kytô.

— Những giáo sư tôn giáo luôn luôn ngả về chỗ biến Kytô Giáo thành tôn giáo của giáo sư.

— Nếu văn minh kỹ nghệ tự nhiên vô thần thì văn minh nông nghiệp cũng tự nhiên ngoại giáo. Tin tưởng vào Thượng Đế chân chính luôn luôn là một chiến thắng.

HENRY DE MONTHERLANT (1896)

— Những tư tưởng vĩ đại không bác ái.

— Tiếng nói của máu chỉ mạnh nơi người mẹ.

LOUIS ARAGON (1897)

— Người ta biết rằng cái đặc biệt của thiên tài là cung cấp những ý tưởng cho kẻ ngu si hai mươi năm sau.

ARMAND SALACROU (1899)

— Các cha xứ được khuyên không lập gia đình khi họ nghe các phụ nữ xưng tội.

— Tất cả cái đó không còn ý nghĩa nữa. Không có gì có ý nghĩa. Trừ ra cô độc và chết.

JULIEN GREEN (1900)

— Phúc Âm thư là quyển sách không bao giờ đóng lại và là quyển sách viết luôn mãi trong tâm hồn kẻ chiêm ngưỡng.

SAINT EXUPÉRY (1900 - 1944)

— Chiến thắng... Chiến bại... Các tiếng ấy không nghĩa lý gì cả. Đời sống vượt trên các hình ảnh ấy và chuẩn bị những hình ảnh khác. Một chiến thắng làm suy nhược một dân tộc, một chiến bại gợi lại cho nó một cái khác.

DANIEL ROPS (1901 - 1967)

- Thế giới chưa lột được xác cũ của nó.
- Chúng ta thoát khỏi hố thẳm không? Số phận nằm trong tay chúng ta.

J. GUITTON (1901)

— Sự vô tình ngưỡng hiện đại thay vì là một hiện tượng tấn mác lại vừa dựa trên cơ cấu xã hội hiện đại vừa dựa trên chính cơ cấu tư tưởng.

— Có ba đề tài lớn diễn tả ái tình trong lịch sử: Đề tài thuộc loại Platon, đề tài thuộc loại Salomon, đề tài thuộc loại Tristan. Mỗi đề tài đáp ứng cho một nền văn minh: Hylạp, Do Thái và hiện đại.

A. MALRAUX ( )

— Đề tiêu diệt Thượng Đế và sau khi tiêu diệt xong, tinh thần Âu Châu phá hủy tất cả cái gì có thể chống con người; đến chỗ tận cùng nỗ lực rồi, cũng như Rancé trước thi hài của nữ chủ. Nó chỉ tìm thấy cái chết.

— Hy vọng của con người là lý do sống và lý do chết.

RAYMOND RADIGNET (1903 - 1923)

— Không phải trong mới lạ mà trong tập quán chúng ta tìm gặp những khoái lạc lớn lao.

E. MOUNIER (1905 - 1950)

— Mọi cuộc cách mệnh đều đi đến chỗ chết của nó nếu nó không đi kèm một sự biến dạng.

— Phúc âm của tôi (...) là Phúc âm của người nghèo.

— Thiên triệu của tôi siêu việt hiện hữu của tôi cũng như vĩnh cửu siêu việt thời gian vậy.

J.P.SARTRE (1905)

- Không cần vĩ lưới, địa ngục chính là Tha nhân.
- Khi nhà giàu làm giặc thì nhà nghèo toi mạng.
- Con người không phải là tổng số điều nó có mà là toàn thể điều nó không có, điều nó có thể có.

RENÉ CHAR (1907)

- Trái thì đui : Chính cây thấy.
- Bạn hãy đi đến chỗ tối yếu : Bạn có cần cây con để trồng lại rừng không ?

SIMONE DE BEAUVOIR (1908)

- Nhờ làm việc mà người đàn bà một phần lớn vượt được khoảng cách họ với đàn ông Chỉ có làm việc bảo đảm cho họ tự do cụ thể.
- Trong hiểu biết các điều kiện chính xác của đời sống ta phải thu hút sức sống và lý do hành động.

SIMONE WEIL (1909 - 1943)

- Ai dùng gươm phải chết vì gươm. Song ai không cầm gươm phải chết trên thập giá.
- Sai lầm to của người mác xít và của cả thế kỷ 19 là người ta tưởng rằng đi thẳng trước mặt mình mà kỳ thực là đi trên khí.
- Yêu chân lý có nghĩa là chịu sự / trống không và do đó chấp nhận sự chết. Chân lý ở cận tử thần.

JEAN ANOUILH (1910)

- Chết, chết, chết : không nghĩa gì cả. Vậy bạn hãy bắt đầu sống. Ít kỳ dị hơn mà lâu dài hơn.
- Chết là đẹp. Chỉ có chết ban cho ái tình khí hậu chân chính của nó.

ALBERT CAMUS (1913 - 1960)

— Sống là làm cho cái phi lý sống. Làm cho nó sống trước nhất là nhìn nó.

— Vô lý vốn là một ly dị. Nó không ở trong yếu tố này hay yếu tố kia của các yếu tố được đối chiếu. Nó phát sinh từ chỗ các yếu tố ấy đụng chạm nhau.

— Người ta có thể thành thánh không Thiên Chúa không : đó là vấn đề duy nhất cụ thể mà tôi biết hôm nay.

FRANCOISE SAGAN (1935)

— Mà sau cùng là gì ? Tôi là một đàn bà đã yêu đàn ông.

— Đó là chuyện thường. Có gì đâu phải nhăn mặt.

CHƯƠNG VI

ANH - MỸ

G. CHAUCER (1328 - 1400)

- Mến Chúa, bạn thấy không, là yêu bằng hữu
- Là cũng ghét thù nghịch của Thượng Đế.

ELISABETH I (1533 - 1603)

— Tôi không thích những danh hiệu huy hoàng. Bìa mộ tôi tóm tắt vài ba hàng nhắc lại tên tôi, lòng khiết bạch của tôi, thời gian tôi cai trị, các cải cách tôn giáo và cuộc cứu vãn hòa bình của tôi.

E. SPENSER (1552 - 1599)

— Ái tình quý hơn mạng sống. Danh dự quý hơn tiền bạc. Mà quý hơn cả hai là lời hứa

FRANCOIS BACON (1561 - 1626)

— Người ta có thể phân biệt ba thời gian, dùng danh từ này hay gọi là ba phần của vĩnh cửu cũng vậy. Thời gian thứ nhất có trước mọi khởi sự, có lúc Thượng Đế ở một mình chưa dựng cái gì từ hư vô cả. Thời gian thứ hai tôi gọi là thời gian huyền nhiệm (hay của bí mật) nó lấp cái khoảng giữa sáng tạo và phân tán. Sau cùng thời gian thứ ba là giai đoạn chói, không thay đổi, không kết cùng là thời gian biểu diễn và vinh quang của con cái Thượng Đế.

W. SHAKESPEARE (1564 - 1616)

— Ái tình không nhìn bằng mắt mà bằng tâm hồn.

- Nói chưa đủ, còn phải nói đúng nữa.
- Trong các tình cảm xấu, sợ là đáng nguyên rủa nhất.
- Chỗ nào nước sâu nhất, nó yên tĩnh nhất.
- Người ta có thể làm nhiều việc bằng oán ghét mà với ái tình còn làm được nhiều việc hơn nữa.
- Mưa nhỏ mưa dai, bão thành linh bão ngắn.
- Thà mất mạng sống hơn là mua nó bằng quá lo âu.
- Có những người chỉ bắt bóng, kẻ đó chỉ bắt bóng hạnh phúc thôi.
- Trả tiền đắt cái gì được thỏa mãn nhiều.
- Danh dự là gì? Một tiếng.
- Mông dòn ơi! Tên người là đàn bà.
- Có hay là không có. Đó là vấn đề.
- Kết án kẻ khác là tự kết án.
- Người ta nói rằng máu thêm máu.
- Ai giấu tội lỗi sau cùng bị lương tâm nộp.
- Chết là nợ mà mỗi người phải trả một lần.
- Ai chết trả hết nợ đời.
- Áo không làm nên nhà tu.

BEN JOHNSON (1573 - 1637)

- Tật xấu giống thú vật mập béo cho đến lúc tốt để làm thịt thôi.

THOMAS HOBBES (1588 - 1679)

- Tôn giáo không có nền tảng nào hơn là luật pháp của xứ sở và mọi luật pháp tùy ý muốn của nhà cầm quyền hay dân chúng.

JOHN MILTON (1608 - 1674)

— Ai có thể thoát khỏi mắt Thượng Đế thấy tất cả, thoát khỏi trí Thượng Đế biết tất cả ?

J. DRYDEN (? - 1700)

— Hỡi đàn bà ! Hỡi đàn bà ! Hỡi giống số mệnh ! Tất cả thế lực hành thiện của thần thánh không theo kịp thế lực hành ác của người !

J. LOCKE (1632 - 1704)

- Cái người ta gọi ý tưởng là đối tượng của tư tưởng.
- Sự cần thiết tìm kiếm chân hạnh phúc là nền tảng của hạnh phúc.
- Học vấn dưới mắt tôi là phần nhỏ của giáo dục.

I. NEWTON (1642 - 1727)

— Tôi không biết điều hậu thế tưởng về tôi. Mà tôi tưởng tượng làm đứa con trai nhỏ chơi trên bãi biển, đôi khi tìm được cục sỏi trơn bết, một vỏ sò duyên dáng trong khi đại dương chân lý trưng bày trước mặt nó màu nhiệm của mình.

— Thượng Đế là vĩnh cửu và vô cùng, Người có toàn năng, toàn trí..

— Thượng Đế cai trị tất cả không như một linh hồn của vũ trụ mà như vua chúa tuyệt đối của tất cả cái gì hiện hữu.

DANIEL DEFOE (1660 - 1731)

— Cao cả chân chính là tự chủ.

J. SWIFT (1667 - 1745)

— Chúng ta có khá nhiều tôn giáo để ghét nhau mà không đủ tôn giáo để yêu nhau.

— Tham vọng thường làm cho người ta chấp nhận những chức vụ thấp hèn nhất.

— Người già và sao chổi được kính trọng vì những lý do giống nhau: râu dài và tiên tri các biến cố.

B FRANKLIN (1706 - 1790)

- Bạn hãy nhớ rằng thời giờ là tiền bạc.
- Trời giúp kẻ tự giúp mình.
- Ba lần dọn nhà bằng một lần cháy.
- Nguyên nhân nhỏ sinh kết quả to: mất đinh sút móng ngựa, sút móng ngựa hỏng yên ngựa, hỏng yên ngựa hết cỡi ngựa.
- Bao trống đứng khó ngay!

HENRY FIELDING (1707 - 1754)

- Nếu nhiều tác giả thất bại khi tả phong tục nhiều giới, có lẽ tại họ không biết nó nhiều.
- Tìm cách sửa đổi khuyết điểm tự nhiên của kẻ mình yêu là dấu hiệu diên đại...
- Muốn coi vải xấu phải coi bề trái. Theo tôi, về một vài cuốn sách đọc giả có thể đọc trang đầu, đoán được đoạn kết.

SAMUEL JOHNSON (1709 - 1784)

- Địa ngục lót bằng thiện chí.

O. GOLDSMITH (1728 - 1774)

- Lương tâm là một mù nhất gan, khi không đủ sức phòng ngừa một lầm lỗi, ít khi có đủ công bình để phạt kẻ có tội bằng cách tố cáo nó.

R B B SHERIDAN (1751 - 1816)

- Trong các nghệ thuật tìm danh vọng, nghệ thuật của đào kép không chắc chắn nhất.

JAMES MONROE (1758 - 1831)

- Các đại lục Mỹ không nên là đối tượng thuộc địa của bất cứ thế lực Tây phương nào hết.

WALTER SCOTT (1771 - 1832)

— Mặt trời không giờ lặn trên đê quốc bao la của Charles Quint.

— Con trẻ miền núi sẽ như cha ông của chúng cho đến khi chính núi non được san bằng các thung lũng.

THOMAS MOORE (1779 - 1852)

— Dầu tên tuổi kẻ chiến thắng ta sống trong lịch sử, vẫn đáng nguyên rủa bước đi của kẻ xâm lăng chà đạp dưới chân những trái tim cao cả và tự do.

BYRON (1788 - 1824)

— Muốn tránh ai cần ghét họ không?

— Danh vọng là thèm khát của thanh niên.

— Tôi dừng chân ở Venice trên « Cầu Than Thở » giữa một đền đài và một khám đường.

— Hỡi sông Tibre già cả! Người có thể chảy qua một rừng cát bằng cầm thạch không?

— Bao lâu Colisée còn Lamã còn, khi Colisée đổ, Lamã đổ và thế giới đổ theo Lamã.

P. B. SHELLEYE (1792 - 1822)

— Thi sĩ là những nhà lập pháp không được công nhận của thế gian.

— Thơ tế lễ tất cả cái gì tốt đẹp nhất trong thế gian.

— Con sâu dưới thảm cỏ cũng có thể ngóc lên ca tụng Thượng Đế.

THOMAS CARLYLE (1795 - 1881)

— Tín ngưỡng là vĩ đại và cung cấp sự sống. Lịch sử của một dân tộc trở thành phong phú, nâng cao tâm hồn, vĩ đại bao lâu nó có tín ngưỡng.

— Thời đại phép lạ đã qua ư? Không bao giờ có thời đại phép lạ ở trần gian.

J. KEATS (1795 - 1821)

- Mỹ là chân, chân lý đẹp.
- Đó là tất cả điều bạn biết trên thế gian này.
- Và đó là tất cả điều bạn phải biết.
- Mọi đẹp đẽ là nguồn vui vĩnh cửu.
- Thư của trần gian không bao giờ chết.

R. W. EMERSON (1803 - 1882)

- Điều phân biệt các vĩ nhân là sự sâu rộng hơn là sự kỳ đặc.
- Mặc khải cao siêu nhất là Thượng Đế ở trong mỗi người.
- Con người không chỉ sống bằng bánh mà còn bằng tin tưởng, bằng thần phục và bằng thiện cảm nữa.

J. STUART MILL (1806 - 1873)

- Mục đích duy nhất mà con người cá nhân hay tập thể được phép can thiệp trong tự do hành động của một trong những đồng loại là sự tự bảo vệ.
- Lịch sử đầy những sự kiện chứng minh rằng chân lý bị căm hòng dưới cơn bắt bớ.

H. W. LONGFELLOW

- Công trình chậm chạp còn thời gian hối hả.
- Trái tim can đảm phải đập như một cái trống tang: Một bước đi đến phần mộ.

E. B. BROWNING (1809 - 1861)

- Thế giới đã cũ mà thế giới cũ này sẽ được đổi mới..
- Thượng Đế sẽ làm vạn vật thành mới.

ABRAHAM LINCOLN (1809 - 1865)

- Đội ơn Thượng Đế! Làm sao dân tộc này tái sinh trong tự do, chính quyền của dân, bởi dân, vì dân không tiêu tan trên mảnh đất này.

EDGAR POE (1809 - 1849)

— Cho dạng hạnh phúc đến độ nào đó, ta phải đau khổ đến độ nào đó.

— Niềm vui không gặt hai lần trong đời cũng như hoa hường của Paestum không hái hai lần trong năm.

— Buồn là giọng thơ chính đáng nhất.

— Đẹp là lãnh vực chính đáng duy nhất của Thơ.

— Có phải kỷ niệm buồn đã qua tạo niềm vui hiện tại không ?

ALFRED TENNYSON (1809 - 1892)

— Bạn hãy cầu nguyện cho linh hồn tôi. Kinh nguyện có thể lực đến đổi người ta không ngờ, vậy ước gì tiếng nói vang lên trời.

— Kinh nguyện là dây xích vàng bao quanh thế gian mọi hướng và buộc chân Thượng Đế.

W. M. THACKERAY (1811 - 1863)

— Kể ca tụng một cách hèn hạ các vật hèn hạ là một tên hợm. Tư tưởng về hy sinh gây cho một vài phụ nữ một khoái lạc tối tăm.

CHARLES DICKENS (1812 - 1870)

— Khi một tình cảm tự nhiên nơi tôi, tôi kết luận nó cũng tự nhiên nơi nhiều người khác.

— Nếu tôi có quên quên, tôi sẽ quên... Mọi trí nhớ của con người đều chất nặng sần chân và xao xuyến.

— Hãy dẹp cho tôi chủ trương rằng điều gì mọi người nói là thật. Nhiều khi mọi người có lý và mọi người nói bậy. Theo kinh nghiệm chung thì thường mọi người nói bậy...

G. ELIOT (1819 - 1880)

— Bạn hãy nghiệm xét kỹ lời mình nói và bạn sẽ thấy rằng ngay khi bạn không có lý do nào để sai lầm, cũng rất khó nói đúng chân lý.

WALT WHITMAN (1819 - 1892)

- Sống và không gì khác nữa, như vậy đủ rồi.
- Thơ là đủ.
- Vui ! Vui ! Vui khắp mọi nơi.

HERBERT SPENCER (1826 - 1903)

- Xã hội có bốn phần căn bản là binh vực cá nhân tính của các phần tử của mình.
- Đời sống là thích nghi liên tục của liên hệ nội tâm vào liên hệ ngoại giới.

G. MÉRÉDITH (1828 - 1909)

- Hành động là sự sống của tâm hồn cũng như của thể xác.
- Thiếu can đảm chỉ là thiếu lương tri.
- Trong mọi thời, khí giới hữu hiệu nhất vẫn là khí giới thiêng liêng.

SAMUEL BUTLER (1835 - 1902)

- Trong mọi nơi và mọi thời, chính đàn bà quyết định thể giới phải tha một lỗi hay không tha.
- Chân lý cũng như tôn giáo : Nó chỉ có hai kẻ thù thời là thái quá và bất cập.
- Tôi không thấy luật trừ nào cho định luật này đó là mua sữa bò rẻ hơn mua chính con bò

MARK TWAIN (1835 - 1910)

- Những thú vật cao đẳng không bao giờ mắc chứng bệnh mà người ta gọi là « Ý thức đạo lý ».

WALTER PATER (1839 - 1894)

- Chỉ có một con đường đi đến Corinthe thôi.

THOMAS HARDY (1840 - 1928)

— Trái tim đàn bà có trực giác chẳng những về đau khổ của họ mà về đau khổ của cả chồng họ nữa.

— Lịch sử chân chính của một người không phải ở trong điều họ đã làm mà ở trong điều họ muốn làm.

WILLIAM JAMES (1842 - 1910)

— Ở đâu không có thị kiến thì ở đó không có nhân vị.

— Trong các giáo sư triết, rất ít người có một thị kiến gì.

— Bạn hãy đọc Bergson và nhiều chân trời mới lại diễn ra ở từng trang. Chính thực tế người ta bàn cho ta ở đây...

HENRY JAMES (1843 - 1916)

— Người ta kiêu căng khi người ta có một cái gì dễ mất; người ta khiêm tốn khi người ta có một cái gì dễ nhận.

G. MOORE (1852 - 1933)

— Nghệ thuật là phản đề trực tiếp của dân chủ.

— Tôn Giáo thoát khỏi đức tin là một vật khả ái gần như một vui tươi. Nhiều trái cây khô ngon hơn tươi. Đó là trường hợp của tôn giáo và tôn giáo khi chỉ còn lại cái dễ chịu, cái tập quán thân thiết thì có thể tự bình vực mình.

J. G. FRAZER (1854 - 1941)

— Ở các dân tộc thái cổ, người ta không đánh thức người ngủ vì bấy giờ hồn của họ vắng mặt và có thể không đủ thời giờ tái nhập xác.

G. B. SHAW (1856 - 1950)

— Câu «Tinh thần lạnh mạnh trong thể xác lạnh mạnh» là một cách ngôn phi lý. Thể xác là sản phẩm của tinh thần lạnh mạnh.

OSCAR WILDE (1856 - 1900)

— Mẫu nhiệm thật của thế gian là cái hữu hình và cái vô hình. Người ta có quyền xét đoán một người thế theo ảnh hưởng của họ trên bạn bè của họ.

— Chính những đam mê mà chúng ta không biết nguồn gốc dày xéo chúng ta hơn hết.

— Yêu đương là vượt lên trên.

— Tinh lặng là trường dạy các bí mật của nghệ thuật và cái Mỹ cũng như khôn ngoan ưa thích kẻ chiêm ngưỡng cô độc.

W. WILSON (1856 - 1924)

— Lá cờ không phải là tượng trưng của tình cảm mà của một lịch sử.

H. ELLIS (1859 - 1939)

— Đất Chứa hứa luôn ở bên kia sa mạc.

J. K. JÉROME (1859 - 1927)

— Thế gian là lò thử thách và con người sinh ra để đau khổ cũng như tia lửa để xẹt lên không trung.

HENRY FORD (1863 - 1947)

— Mục đích chân chính của kỹ nghệ không phải là kiếm tiền :

Nhà kỹ nghệ luôn luôn phải lo chế tạo những sản phẩm hữu ích.

G. SANTAYANA (1863 - 1952)

— Không thuốc nào trị được sinh và tử nếu không lạm dụng khoảng giữa của chúng.

— Sự vô thần của tôi cũng như của Spinoza là một lòng sốt sắng chân thực đối với vũ trụ. Nó bằng lòng phủ nhận các bọt thần con người chế ra giống hình ảnh mình để phục vụ quyền lợi nhân loại.

— Thánh Kinh là một tác phẩm văn chương chứ không phải là một tín lý.

R. KIPPLING (1865 - 1936)

— Một người đàn bà khờ dại có thể điều khiển một người đàn ông thông minh mà phải một đàn bà khéo léo mới điều khiển nổi một đàn ông ngu dốt.

— Bạn đừng tiên nghiệm chấp nhận điều gì nếu bạn có thể chứng minh được.

W. B. YEATS (1865- 1939)

— Kẻ tôi đánh tôi không ghét.

— Kẻ tôi bình tôi không yêu.

H. G. WELLS (1866 - 1946)

— Kèm của tinh thần ta là kèm thô kệch : Năm chân lý, nó luôn làm chân lý méo chút ít.

J. GALSWORTHY (1867 - 1933)

— Sức mạnh xã hội tùy hình phạt mà nó dùng thế lực bắt buộc và sức mạnh của hình phạt này tùy lý tưởng của con người mà nó được áp dụng.

G. K. CHESTERTON (1874 - 1936)

— Chúng ta tạo bạn, chúng ta tạo thù mà Thượng Đế tạo ta thành kẻ lân cận của Người.

— Đức lớn của Hoa-kỳ là không kể kỹ nghệ cùng năng lực của nó, không kể Edison và điện, Ford và những ông Fords, khoa học và tổ chức xí nghiệp, nó vẫn là dân chủ, có thể không theo nghĩa từ ngữ mà theo nghĩa đạo lý : là con cái của nó dân chủ. Chúng cảm thấy bình đẳng trong sự bất lực.

W. CHURCHILL (1874 - 1966)

— Tôi không dâng hiến gì khác hơn là máu, lao lực, nước mắt và mồ hôi.

— Ước gì mọi sự trôi qua theo ý Thượng Đế là kẻ ở trên Trời.

S. MAUGHAM (1874)

— Cái Mỹ là cái hi hữu, là cái kỳ quan mà do tâm hồn dày vò, nghệ sĩ rút ra từ sự hỗn độn của vũ trụ.

H. V. KEYSERLING (1880 - 1946)

— Người ta có thể sánh Hoa Kỳ với Trung Hoa, Mỹ với Nga, mà lầm lẫn và bất công tuyệt đối là sánh Hoa Kỳ với Âu Châu về mọi phương diện.

J. JOYCE (1882 - 1941)

— Nghệ thuật phải mặc khải cho chúng ta những ý tưởng những bản thể thiêng liêng rút ra từ mọi hình thức.

— Điều quan hệ hơn hết trong mọi nghệ thuật là chiều sâu sinh động do đó nó được thực hiện.

F. D. ROOSEVELT (1882 - 1945)

— Cai trị là cầm cân công lý đồng đều cho tất cả.

H. S. TRUMAN (1884 - 1967)

— Bồn phận của các cường quốc là phục vụ chứ không phải chinh phục thế giới.

D. H. LAWRENCE (1885 - 1930)

— Điều nhiều người muốn là oán thù, oán thù và không gì khác hơn oán thù. Như danh tình thương và công bình người ta thù oán.

S. LEWIS (1885 - 1951)

— Phần đông chúng ta làm điều đa số kẻ khác mong chờ ta làm.

— Và như vậy ta trở thành lương thiện hay tội nhân hay cả hai.

T. S. ELIOT (1888)

— Không thi sĩ, nghệ sĩ trong bất cứ nghệ thuật nào mà có ý thức nghệ thuật chỉ do một mình, mình hiểu họ, thích họ, là thích những tương quan giữa họ với các thi sĩ, nghệ sĩ trong quá khứ.

— Người ta không thể phán đoán họ một mình. Phải đặt họ giữa những người chết để đối nghịch họ hay đối chiếu họ

K. MANSFIELD (1888 - 1923)

— Thực tế tôi không tin nổi linh hồn con người, tôi không hề tin. Tôi quyết chắc rằng loài người giống như những chiếc vali đầy đủ thứ đồ. Chúng được gửi đi, quăng ném, xô đẩy, liệng xuống đất, mất đi rồi tìm lại được, sau hết *Người Phu Cuối cùng* thả chúng lên chiếc *xe lửa cuối cùng* và chúng lăn biển biệt xa trong tiếng động của đường rầy.

E O'NEILL (1888 - 1953)

— Tưởng tượng! Nó đã tạo nhiều nạn nhân hơn các thứ bệnh tập trung lại. Nó sinh các chứng bệnh. Đó là một bệnh thức điên.

HENRY MILLER (1891)

— Ung thư của thời gian cắn xé ta. Các anh hùng của ta bị giết hay tự tử, bấy giờ anh hùng không phải thời gian mà vĩnh cửu. Chúng ta phải bước một bước của người vương chân rồi đi vào lao tù của tử thần. Vô phương thoát. Thời gian đều đều.

— Trong các vật trần gian người là vật cô đơn nhất.

— Càng bị bao vây bởi đồng loại, nó càng cô độc, buồn thảm.

— Tôi chỉ chết phần thiêng liêng, phần xác tôi sống. Phần tâm linh, tôi tự do.

PEARL BUCK (1892)

— Khi nào nhà một người đầy những chó rừng thì họ phải tìm bình yên nơi khác.

— Tập hợp lại điều mà thần thánh do khôn ngoan chia rẽ ra là bất lương.

A. J. CRONIN (1892)

- Chấp nhận công bình của vũ khí là rước lấy phá hoại.
- Giáo hội là mẹ thánh của ta. Người chỉ đường cho ta.

A. HUXLEY (1894)

- Điều con người hiệp nhứt, thiên nhiên không thể phân tán được.
- Hạnh phúc là ông chủ eo sách, nhứt là hạnh phúc kẻ khác.
- Khoa học là một hiểm họa chung. Nó nguy hiểm cũng như hữu ích.

C. MORGAN (1894 - 1958)

- Tôi tin rằng sự xoàng xoàng nếu ta cố ý tập nó, có thể trở thành một hình thức kiêu căng. Khiêm nhường cũng vậy.

J. B. PRIESTLEY (1894)

- Chủ nghĩa cộng sản Nga là một pha trộn nước Nga với cộng sản và đó là hai điều không nên lẫn lộn.

L. BROMFIELD (1896 - 1955)

- Người ta chỉ hạnh phúc trong tỷ lệ người ta ban hạnh phúc.
- Nhiều khi hoạt động quá đáng chuộng hơn là tư tưởng quá.

JOHN DOS PASSOS (1896)

- Nếu tự do tự nó có thể điều khiển các việc thì đó là dân chủ.

F. S. FITZGERALD (1896 - 1940)

- Tại sao rút cuộc tiểu thuyết Pháp lạt lẽo và buồn thảm?

— Không. Tôi không phức tạp. Tôi đơn sơ là một lẫn lộn những người đơn giản kẻ này khác kẻ kia thôi.

W. FAULKNER (1897 - 1962)

— Điều buồn nhất trong ái tình là chẳng những ái tình không mãi mãi mà các thất vọng của nó cũng chóng quên nữa.

E. HÉMINGWAY (1896 - 1961)

— Hết các tấm bích họa đều có vẻ tốt khi chúng bắt đầu trởc xù lên.

— Khi người ta bại trận người trở thành Kitô nhân.

— Người nhà quê có lương tri vì họ thất bại lúc khởi sự.

— Bạn cho họ thế lực đi và bạn sẽ thấy lương tri họ trở thành cái gì.

E. GOUDGE (1900)

— Tìm sung sướng trong việc làm cũng như đào một tảng đá cứng để tìm vàng. Người ta cần nghị lực, sức lực và nhiệt tâm để thành công.

J. STEINBECK (1900 - 1968)

Một chút ái tình cũng như một chút rượu ngọt...

Cái nào quá cũng làm con người bệnh cả.

— Một người chết có thể được tôn thờ hay oán ghét, mà khi nó chết, nó trở thành đồ trang trí trung ương của một trong những cách phổ diễn phức tạp nhất của đời sống con người.

T. WOLFE (1900 - 1938)

— Có những người mang trong mình sự phong phú và vui tươi, và họ truyền thông cho kẻ họ giao tiếp.

— Tuổi xuân của con người đáng ca tụng thay!

GRAHAM GRENNE (1904)

— Luôn luôn trong thời thơ ấu của ta, có một lúc cửa mở ra để tương lai đi vào.

— Mùi ngon nhất là mùi bánh, vị ngon nhất là vị muối, tình đẹp nhất là tình con trẻ.

— Chết là một sự kiện. Ta đừng thử sửa các sự kiện.

A. KOESTLER (1905)

— Đáng không bao giờ quấy. Bạn và tôi, ta có thể làm, mà Đáng thì không. Đáng là bạn, vĩ đại hơn bạn và tôi và hơn ngàn người khác như tôi và bạn.

— Lịch sử chứng minh rằng thường lão xược phục vụ nó đặc lực hơn chân lý.

CHƯƠNG VII

NGA

PIERRE LE GRAND (1672 - 1725)

— Hỡi Tổng Trưởng vĩ đại ! Sao Ngài không sinh ở thời tôi.

— Tôi sẽ tặng Ngài phần nửa đế quốc của tôi để học tập cai trị phần nửa còn lại.

A. V. SOUVAROV (1729 - 1800)

— Viên đạn là diên cuồng, dao găm là một anh hùng.

I. A. KRYLOV (1762 - 1844)

— Hai chim bồ câu sống chung nhau như anh em. Con này vắng, con kia thì không ăn không uống.

Khi người ta gặp con này thì con nọ không ở xa
Vui tươi và lo lắng mỗi con lãnh một phần
Thời gian trôi qua, chúng không hay biết
Chúng biết buồn mà không biết chán nản.

A. S. POUCHKINE (1799 - 1837)

Tôi yêu em trong thinh lặng và không hy vọng
Hoặc nhút nhát hoặc ghen tương mà luôn bị đẩy vò
Tôi yêu em bằng ái tình sâu thẳm, dịu dàng
Cầu Trời cho em một mối tình khác vậy !

N. GOGOL (1809 - 1852)

— Không ai trên đời mà lương tâm không có vài tội lỗi.

— Những người theo thuyết Voltaire nói vô ích, chính Thượng Đế đã muốn điều đó.

— Kinh nghiệm qua các thế kỷ chứng minh rằng trong cảnh sống nông dân, người ta giữ tâm hồn đơn giản trong trắng, đẹp đẽ, cao thượng hơn.

I. TOURGUENIEV (1818 - 1883)

— Người ta cho chó sói ăn vô ích, luôn luôn nó nhìn về phía rừng.

— Lòng thương hại không kiêu căng chỉ thuộc về đàn bà.

— Chỉ kẻ yếu là có quyền rầy la, sửa lỗi.

— Mỗi người có một lý tưởng: Varvara Pavlovna tìm lý tưởng trong các kịch phẩm của *Dumascon*.

F. DOSTOIEVSKI (1827 - 1881)

— Một con vật tập quen với tất cả. Tôi tưởng đó là định nghĩa hay nhất mà người ta có thể gán cho con người.

— Sống bất cứ cách nào mà vẫn sống.

— Tội nhân lúc làm tội, luôn là một người bệnh.

— Chúa Kitô ở với thú vật trước khi ở với ta.

— Nếu quan tòa công bình, tội nhân có thể không là người có tội.

— Càng tiến sâu vào tình yêu, bạn nhận rằng có Thượng Đế và linh hồn bất tử.

— Văn minh đã làm con người nếu không khát máu hơn thì dù sao vẫn khát máu một cách ghê tởm hơn thời xưa.

L. TOLSTOI (1828 - 1910)

— Chân lý phải được chấp nhận không cần bạo lực.

— Chết là cứu vớt, là yên ổn. Chống đau khổ không còn nơi ẩn núp nào hơn.

— Yêu bằng tình con người là có thể đi từ yêu đến ghét trong khi ái tình thần thánh bất di dịch.

— Ái tình chính là Thiên Chúa và theo tôi chết là một phần của tình yêu này, là trở về với cái tất cả vĩ đại, về nguồn vĩnh cửu.

— Ái quốc là nô lệ.

— Những tác phẩm nghệ thuật chỉ vĩ đại khi mọi người biết được.

— Hôn nhưn như ngày nay là thứ lão xược bỉ ổi nhất, là hình thức cao cả nhất của ích kỷ.

A. P. TCHEKHOV

— Trong toàn thể vũ trụ chỉ có tinh thần là bất di dịch.

— Chỉ cái gì nghiêm trọng mới đẹp.

— Khi không có đời sống chân chính, người ta mới thể lại bằng những ảo ảnh.

— Cầu Trời đừng để bạn hy sinh hiện tại cho tương lai. Hiện tại là tuổi xuân, sức khỏe, nhiệt thành. Còn tương lai là gặt gẫm, là mây khói. Từ hai mươi tuổi là bạn hãy sống đi.

— Chúng ta không hạnh phúc. Hạnh phúc không có. Chúng ta chỉ ước ao thôi.

DIMITRI MEREJKOWSKI (1865 - 1941)

— Tâm hồn tôi có thể được chết cho các thế hệ không?

— Lạy Chúa ! Xin hãy làm cho con cường dũng hơn, làm cho con yêu mến đồng loại hơn.

MAXIME GORKI (1868 - 1936)

— Lão xược là tôn giáo của nô lệ và chủ nhân ông.

— Chân lý là Thượng Đế của người tự do.

— Đôi khi lão xược giải thích điều xảy ra trong lòng đúng hơn chân lý.

— Khôn ngoan của đời sống luôn luôn sâu sắc và rộng rãi hơn khôn ngoan của con người.

— Người biết hiểu tất cả là người vô phước.

— Tại Nga, có nhiều lớp da, nhiều vỏ : người ta tin ai, khi đến gần, thấy họ chỉ có bề ngoài, bông ruột.

— Cho câu hỏi : « Tại sao tôi viết ? » Tôi đáp : Tại sự nghèo ác nghiệt của đời tôi nó gây áp lực trên tôi và cũng bởi tôi có đủ thứ cảm tưởng không thể không viết ra được.

I. BOUNINE (1870 - 1953)

— Ghen tương là thiếu yêu quý đối với người mình yêu.

— Tôi khóc lóc, tôi ghen ngào khi nghĩ đến chết và tôi thấy nằm dài trong quan tài sắc đẹp được sáng tạo theo hình ảnh tạo hóa mà bị méo mó, cảm đi và mất hình dáng bên ngoài. Thực ra con người là phù du, đời sống chỉ là bóng câu, là ảo mộng..

— Phải, cái đáng khiếp là ngày nay chúng ta không còn biết sợ nữa. Ở Âu Châu, sợ Trời, sợ tôn giáo không còn nữa.

A. KONPRINE (1870 - 1938)

— (...) bạn quá biết rằng con trẻ là những kẻ tôn thờ bọn lão xược hơn ai cả...

— Vinh quang và danh tiếng chỉ êm dịu ở xa thôi, khi người ta mơ mộng chúng. Khi được chúng rồi, người ta chỉ thấy những gai góc.

— Người trí thức kết hôn cùng một đàn bà dốt không bao giờ nâng vợ lên trình độ hiểu biết mình được. Mà trái lại họ phải dần dần trở lại đến phải hạ xuống các hiểu biết cạn hẹp của vợ.

— Chỉ có một điều đẹp đó là một tâm hồn tự do và độc lập với một ý tưởng mãnh liệt. Sản xuất và lòng khao khát vui tươi về đời sống.

LÉNINE (1870 - 1924)

— Trong một xã hội xây dựng trên thế lực tiền bạc, quần chúng cần lao sống nghèo khổ khi mà một thiểu số giàu sang chỉ làm kỹ sinh trùng thì không thể có Tự do thực tế và chân chính được.

— Khi còn quốc gia, không có tự do, khi có tự do không còn quốc gia nữa.

— Khẩu hiệu của thời đại chúng ta nhưt thiết phải là : Tày chay giai cấp. Nhằm mục đích này là vô sản chuyên chế.

TROTSKY (1877 - 1940)

— Cách mệnh thường xuyên.

— Cách mệnh là cái phá hoại to nhưt những người chí khí. Nó thúc đẩy kẻ can đảm nhưt giết hại họ và làm tiêu tan đi kẻ kém chịu đựng.

— Vu khống chỉ có thể là một lực lượng khi nó tương xứng một nhu cầu lịch sử.

M. A. VOLOCHINE (1877 - 1932)

— Hỡi Người (Nga)! Không nơi ẩn núp, linh hồn phiêu bạt và kỳ quặc, là kẻ lang thang linh ứng! Hỡi nước Nga trong Chúa Kitô.

J. STALINE (1879 - 1953)

— Có thuyết mác xít giáo điều và thuyết mác xít sáng tạo. Tôi chú trọng thứ sau này.

— Quan yếu cho con người làm chính trị là biết đáp ứng thỏa mãn cho nhu cầu trực tiếp của quảng đại quần chúng.

— Về tương lai, quần chúng tín nhiệm kẻ bảo họ rằng họ trọng trưng quyền lợi của họ hơn của kẻ khác. Đó là ý nghĩa của thuyết Lê Ninh.

— Thuyết Mác là khoa học của những định luật phát triển thiên nhiên và xã hội, là khoa học cách mệnh của quần chúng bị áp bức, bóc lột, là khoa học chiến thắng của xã hội chủ nghĩa khắp thế giới, là khoa học thiết lập xã hội cộng sản...

A. A. BLOK (1880 - 1921)

Tôi đã kêu em mà em không ngoảnh đầu lại

Tôi đã khóc mà em không thương tâm

Em choàng áo màu xanh buồn thắm

Giữa đêm sương mù, em đã đi...

A. BIELY (1880 - 1934)

— Xứ bị nguyên rủa và băng giá.

— Định mệnh sắt đá đè nặng lên nước Nga, hỡi mẹ tôi, hỡi quê hương hung tợn, ai đã nhạo báng Mẹ đến như thế.

V. Y. BRUSSOV (1873 - 1924)

— Hãy đâm tôi bằng lưỡi dao của nàng, hỡi giờ cuối cùng ơi!

M. GUÉRASIMOV (1889)

— Chúng tôi can đảm, kiêu căng vô bờ bến.

— Chúng tôi là Wagner, Vinci, Titien

— Chúng tôi sẽ che trên bảo tàng viện mới của chúng tôi bằng một cái nóc xứng đáng với Bạch Sơn.

CHƯƠNG VIII

ĐỨC

ALBRECHT VON JOHANN SDORF (lời 1210)

— Tôi đã vác thánh giá vì tình yêu Thượng Đế và tôi đi xa để đền tội lỗi của tôi...

ECKHART (1260 ? - 132... ?)

— Thượng Đế đã dựng nên con người với sự tự do quyết định đến nỗi Người không muốn bắt buộc cái gì trên ý chí của nó, cũng không cưỡng bách điều chi nó không muốn.

— Hy sinh chân thành và toàn bị là đức tính khả ái nhất các đức tính. Không công trình quan trọng nào mà không nhờ nó.

MARTIN LUTHER (1483 - 1546) (Thủ Tò đạo Tin Lành)

— Lừa phải thiêu người vì người đã làm hư đốn chân lý thần thánh.

— Chúa của ta là thành lũy của ta, là thuẫn, là gươm của ta.

— Đời sống Kytô giáo là : trong mọi việc muốn điều Chúa muốn, muốn sự vinh quang của người, không ước ao gì cho mình cả ở đời này lẫn đời sau.

— Bạn hãy là tội nhân, hãy phạm đi mà tin tưởng, vui tươi mạnh hơn trong Đấng Christ là kẻ thẳng tội lỗi, thế gian và sự chết.

— Ai không thích rượu, đàn bà và ca hát, họ là đũa khờ đại suốt cuộc sống của họ.

G. W. LEIBNIZ (1646 - 1716)

— Chắc chắn tất cả đều được tiên định mà ta không biết được tiên định cách nào, cái gì được thấy trước hay quyết định trước, chúng ta phải thi hành bổn phận theo Lý Trí mà Thượng Đế cho ta và tùy theo các luật lệ mà Người ra cho ta.

— Trong trật tự vĩ đại có một chút mất trật tự.

— Tôi tin chắc rằng tôn giáo không hề có cái gì chống lại Lý trí... Tôi hiểu Lý trí không phải tri năng lý luận là cái có thể được dùng đúng hay sai mà lý trí là liên tục chân lý chỉ có thể sản xuất chân lý và một chân lý không thể nghịch chân lý khác.

E. KANT (1724 - 1804)

— Mọi cái lợi của lý trí nằm trong ba câu hỏi này :

Tôi có thể biết gì ?

Tôi phải làm gì ?

Tôi được phép hy vọng gì ?

— Lý thuyết hiện hữu của Thượng Đế thuộc về đức tin tín lý.

— Bổn phận là sự tất yếu hoàn thành một việc vì lòng thương tôn luật pháp.

— Lý trí thuần túy tự một mình nó là thực tiễn và ban cho con người luật phổ quát mà ta gọi là luật luân lý.

G. E. LESSING (1729 - 1781)

— Không có cao cả ở đâu không có chân lý.

— Cái gì bắt chước thiên nhiên không thể là một khuyết điểm.

— Mục đích của bi kịch là nó phải khuyếch đại khả năng của lòng thương hại. Người nhiều lòng thương hại là người tốt nhất người gọi cho ta lòng thương hại là người làm cho ta tốt hơn, đạo đức hơn.

G. C. LICHTENBERG (1742 - 1799)

— Thánh kinh bảo : Thượng Đế tạo con người giống hình ảnh họ. Các triết gia làm ngược lại : Họ tạo Thượng Đế theo hình ảnh họ.

— Bình diện gây cảm động nhất của thế gian, theo chúng ta đó là bình diện của gương mặt con người.

W. GOETHE (1749 - 1832)

— Cho người Đức, thà nói lao hơn là lịch sự.

— Tôi thích người mơ mộng cái không thể được.

— Tôi thích một bất công hơn cái mất trật tự.

— Tôi gọi là cổ điển cái gì lành mạnh, gọi là lãng mạn cái gì bệnh hoạn

— Những người phi thường như Nã phá luân tự đặt mình ở ngoài luân lý. Sau cùng họ hành động như những hiện tượng vật lý cổ sơ, như lửa và nước chẳng hạn.

F. V. SCHILLER (1759 - 1805)

— Những ân huệ to lớn nhất của một người đàn bà không thể trả giá sự hạ mình nhỏ nhất của một người đàn ông.

— Chỉ những hạt ngọc chiếu sáng trên vương miện. Người ta đâu thấy những vết thương nhờ đó nó được chiếm đoạt.

J. G. FICHTE

— Hệ thống tư tưởng căn cứ trên chỗ coi Đấng Tối Cao như một hạnh phúc là hệ thống thờ bụt thần. Đó là thờ lạy nguy thần. Nó xưa như sự hư đốn của loài người và thời gian tiến bộ chỉ đổi hình thức bên ngoài của nó thôi.. và bởi vì tôi không muốn coi nguy thần của họ là Thượng Đế chân chính vì đó họ cáo tôi là vô thần. Đó là cái gút của cuộc tranh luận. Điều họ gọi là Thượng Đế tôi gọi là bụt thần.

G. W. F. HÉGEL (1770 - 1831)

— Không có gì vĩ đại được thực hiện trên thế gian mà không có đam mê.

— Con người không gì khác hơn là loạt hành vi của họ.

— Nghệ thuật nhằm mục đích nắm lấy và tượng trưng thực tế như một cái gì có thực.

F. HOLDERLIN (1770 - 1843)

— Hỡi Quê Hương ! Hãy sống dưới mặt trời. Đừng tính số những kẻ chết, hỡi Đất Mẹ, không người nào ngã xuống mà thừa thãi cả.

— Cái còn lại là công trình của những thi sĩ.

A. SCHOPENHAUER (1788 - 1860)

— Trước một công trình nghệ thuật, cần tự đặt mình như có mặt một hoàng tử và đừng khi nào ngổ lời trước hết. Không như vậy, người ta liêu lĩnh chỉ nghe có tiếng của mình mà thôi.

— Điều mà lịch sử tưởng thuật thực ra chỉ là giấc mộng dài, giấc mơ nặng nề, hỗn độn của nhân loại thôi.

— Xét cho cùng con người là con vật rùng rú và đáng sợ. Chúng ta chỉ biết nó được chế ngự và tập cho thuần bằng cái ta gọi là văn minh (...). Mà khi chốt của ta và giây xích của trật tự pháp luật bị đánh rơi, loạn lạc xảy ra thì nó hiện nguyên hình... Con người dữ một cách tàn nhẫn không nhượng bộ một con cạp hay một con linh cầu nào cả.

— Ý chí là Ý tưởng.

F. V. H. NOVALIS (1772 - 1801)

— Chúng ta được nối liền với cái vô hình hơn là cái hữu hình.

— Tư tưởng là nói. Nói hay làm là một việc, thay đổi chút ít thôi. Thượng Đế bảo : Hãy có ánh sáng thì ánh sáng có.

H. HEINE (1797 - 1856)

— Do sâu thẳm to lớn tôi soạn những bài ca nhỏ. Nó động những lòng âm vang của nó và bay đến tận tim người tôi yêu.

— Vấn đề là phải chôn những bài hát cũ và ác, những giấc mơ nặng và buồn. Hãy đi tìm cho tôi một chiếc quan tài to lớn. Bạn biết tại sao quan tài to và nặng không ? Tôi sẽ đặt vào đó một lượt ái tình và đau khổ của tôi.

RICHARD WAGNER (1813 - 1883)

Chúc tội cho Đấng cứu Thế.

K. MARX (1818 - 1883)

— Mọi thái cực là một thái cực khác. Duy linh thuyết trừu tượng là do duy vật thuyết trừu tượng. Duy vật thuyết trừu tượng là duy linh thuyết trừu tượng của vật chất.

MARX và ENGELS (1820 - 1895)

— Vô sản quốc tế ! Hãy đoàn kết lại !

— Hãy tiêu diệt người bóc lột người thì bạn tiêu diệt được nước này bóc lột nước kia.

NIETZSCHE

— Lương tâm bạn nói gì ? Bạn phải trở thành người mà bạn phải trở thành.

— Kytô giáo và Rượu : Đó là hai dụng cụ gây hư đốn.

— Người ta quên lỗi mình khi xưng cho kẻ khác mà thường kẻ khác lại không quên nó.

— Những quyết định là quán thù của chân lý nguy hiểm hơn lão xược.

— Nếu bạn đến nhà đàn bà, đừng quên đem roi.

S. FREUD (1856 - 1939)

— Có vô số người chấp nhận một nền văn minh của kẻ giả hình hơn là của người chân chính và thực tế văn minh.

— Không ! Khoa học không phải là ảo tưởng. Ảo tưởng là tin tưởng rằng ta có thể tìm ở nơi nào khác điều nó không có thể cho chúng ta.

ED. HUSSERL (1859 - 1938)

— Hiện tượng luận không muốn làm cái gì khác hơn là một học thuyết của yếu tính ở bên trong của trực giác thuần túy.

THOMAS MANN (1875 - 1955)

— Can đảm của thanh niên là tinh thần của câu «Chết hay là trở thành», khái niệm của sự chết và của tái sinh.

— Cho dạng một tác phẩm văn chương có tầm quan trọng nào đó có thể tức khắc gây ảnh hưởng sâu mạnh, phải có sự liên hệ mật thiết giữa là sự đồng nhất chân chính giữa định mệnh cá nhân của tác giả và định mệnh nặc danh của thể lực đồng thời.

R. M. RILKE (1875 - 1926)

— Tôi tin tưởng đêm tối.

— Nghèo giống như ánh sáng to lớn tận đáy lòng.

— Chỉ có một điều tối yếu là : Cô quạnh. Cô quạnh lao la nội tâm.

— Những công trình nghệ thuật là do cô độc vô biên. Không có gì tối hệ bằng dùng phê bình để bèn mảng đến nó. Chỉ có tình yêu nắm lấy nó, gìn giữ nó, công bình với nó thôi.

ALBERT SCHWEITZER (1875)

— Quốc gia chủ nghĩa là gì ? Đó là tình ái quốc đã mất đi vẻ cao nhã và nó đối với ái quốc cao nhã, hợp lý giống như ý tưởng thiện chấp đối với quyết định bình thường.

— Kytô giáo không đồng chất: Những đường chỉ lạc quan xuyên qua khối đá bi quan. Nó không phải chỉ là tôn giáo cứu rỗi mà còn là tôn giáo cứu nước Thượng Đế nữa.

G. V. LE FORT (1876)

— Một ái tình chết vẫn còn là ái tình. Trong ái tình sống và chết là một.

— Ai đi con đường kỳ dị sẽ hều bước vào nguy hiểm của kiêu căng và kiêu căng đưa đến bất tuân phục.

ALBERT EINSTEIN (1879 - 1955)

— Đời sống bên ngoài và bên trong của tôi tùy sự làm việc của kẻ đồng thời và của tổ tiên tôi và tôi phải nỗ lực trả lại cho họ cùng một tỷ lệ của điều tôi đã lãnh và còn đang lãnh.

— Cho tôi trong guồng máy nhân loại, yếu tố quý báu nhất không phải là quốc gia mà là cá nhân sáng tạo và cảm giác, là nhân cách. Chỉ nó thôi đã sáng tạo cái cao nhã, cái siêu việt trong khi quần chúng ngu dần về tư tưởng và cạn hẹp về tình cảm.

H. V. KEYSERLING (1880 - 1946)

— Óc ù li là thù nghịch duy nhất di truyền của khôn ngoan. ... tâm hồn Hitler là đồng tử của tâm hồn quần chúng Đức. Nghệ thuật là cách diễn tả cao cả nhất, sống động nhất của đời sống.

O. SPENGLER (1880 - 1936)

— Những nền văn minh là những trạng thái bên ngoài nhưt và nhân tạo nhưt mà nhân loại siêu đẳng có thể bước đến được. Chúng là một mục đích. Chúng tiếp nối sự trở thành cũng như cái trở thành, tiếp nối sự sống cũng như cái chết...

— Người ta cảm thấy con quỷ trong máy móc và người ta không có lỗi. Dưới mắt người tín ngưỡng, nó có nghĩa là Thượng Đế bị lật ngói.

— Vũ trụ của Hilạp là hình ảnh của vũ trụ không Trở Thành mà Hiện Hữu. Do đó, chính người Hilạp này xưa là một con người không bao giờ Trở Thành mà đã hiện hữu.

STÉPHAN ZWEIG (1881 - 1942)

— Nước Anh chân chính là Shakespeare và những người nhiệm Shakespeare. Tất cả những gì đến trước là chuẩn bị, tất cả những gì theo sau là bắt chước méo mó cái đã nguyên thủy và can đảm hướng về sự vô cùng.

KARL JASPERS (1883)

— Đi tìm hiện hữu là chính tự do của tôi. Nếu tôi thôi tìm nó là cũng như tôi thôi hiện hữu.

— Thất bại là cùng điếm.

— Cái gì hiện hữu riêng biệt nhảy vào vũ trụ và tắt nghỉ ở đó bởi chính sự kiện là nó tự thực hiện.

FRANZ KAFKA (1883 - 1924)

— Một khi người ta rước cái Ác về nhà mình, nó không còn xin người ta tín nhiệm nó nữa.

— Trong một nghĩa nào đó, cái thiện là buồn thảm.

— Tin vào tiến bộ không có nghĩa là tin rằng một tiến bộ đã được thực hiện. Như vậy không phải là tin tưởng.

— Ở không là khởi điếm của mọi tật xấu, là vinh quang của các nhân đức.

Ta bị đuổi ra khỏi Địa Đàng mà Địa Đàng không vì đó bị tiêu hủy. Cuộc sống khừ này là một may mắn vì nếu ta không bị tống cổ, Địa Đàng có thể bị tiêu tan.

Phần đông những người già trong cách xử dối với tuổi trẻ có cái gì lờng gạt, lão xược.

A. HITLER (1889 - 1945)

— Người ta không cứu các dân tộc bằng lưỡi biếng mà bằng hy sinh.

— Đồng minh mà mục đích không bao gồm viễn tượng của một chiến tranh, là mất ý nghĩa và giá trị.

— Đức quốc sẽ là thế lực toàn cầu hay sẽ không như vậy.

— Người quét đường phải cảm thấy vinh hạnh làm công dân của « Reich » này hơn là làm vua một nước ngoại quốc.

— Biên giới các quốc gia là việc làm của con người được con người sửa đổi.

M. HEIDEGGER (1889)

— Cái thực, sự vật thực hay phán đoán thực, là cái gì ăn khớp, hòa hợp.

— Tất cả thái độ con người là làm nổi tung lên cái mâu thuẫn giữa con người biết đang hiện hữu và quên cái hiện hữu.

— Xao xuyến là tình trạng căn bản đặt chúng ta đối diện với Hư vô.

— Khôi phục nền tảng siêu hình học là « tách rời » tri thức, thứ tri thức hữu hạn ra khỏi các yếu tố của nó.

CHƯƠNG IX

Ý

FRANCOIS D'ASSISE (1181 - 1226)

— Phước cho kẻ kiên trì trong bình an vì Đấng Tối Cao sẽ đặt vương miện trên đầu họ.

— Từ túp lều tranh người ta đi lên trời mau hơn từ một cung điện.

DANTE ALIGHIERI (1265 - 1321)

Ái tình và một tâm hồn cao cả là một. Có cái này mà không có cái kia thì cũng như linh hồn bỏ lý trí vậy.

— Không đau khổ nào cay độc bằng lúc nguy khốn nhớ lại thời sung sướng xưa.

— Vào nhà thờ với thánh nhân, vô tửu quán với bợm nhậu.

— Không thể giải tội cho kẻ không hối hận.

F. PÉTRARQUE (1304 - 1374)

— Sách làm ta sung sướng tận cốt tủy, nó nói chuyện với ta, khuyến cáo ta, kết hiệp với ta một cách thân mật, dịu hòa.

— Đàn bà thay đổi từ bản chất vì đó tôi biết ái tình không thể bền bỉ trong người đàn bà.

— Chết là chấm dứt lao tù tối tăm cho những tâm hồn cao thượng.

G. BOCCACE (1313 - 1375)

— Ôi ! Tình bạn đáng kính và đáng ca tụng ! Chính nó đã sinh sản, nuôi dưỡng, bồi bổ những tâm tình quảng đại đẹp đẽ nhứt mà trái tim con người có thể có.

CATHÉRINE DE SIENNE (1347 - 1380)

— Chỉ những người bất toàn mới nhăm của cho hơn người cho.

— Chỉ có người kiêu căng khinh bỉ giúp đỡ đồng loại.

LÉONARD DE VINCI (1452 - 1519)

— Hội họa là thơ thấy thay vì cảm

— Thơ là hội họa cảm thay vì thấy.

— Giữa mặt trời và ta là tối tăm vì đó bầu trời xanh.

— Họa sĩ phải hướng về sự phổ quát.

N. MACHIAVEL (1469 - 1527)

Khinh bỉ và oán hận là những trở ngại mà kẻ cầm quyền phải cố đề phòng.

— Con người không biết sống hoàn toàn tốt hay hoàn toàn xấu.

— Mọi người thấy bề ngoài của bạn, ít ai biết bên trong của bạn là sao và thiếu số này không dám chống cự luận của đa số được nâng đỡ bởi quyền thế tối thượng.

LUDOVIC ARIOSTE (1474 - 1533)

— Những gút thánh thiện của tình bạn chân chính được kết thành dề dàng dưới mái nhà khiêm tốn, dưới chồi mục tử hơn là trong những đền vua hoặc trong những lâu đài tráng lệ được xây cất bởi ân huệ của Plutus.

MICHEL ANGE (1476 - 1564)

— Những công trình của Dante và khát vọng cao cả của ông không được dân tộc bội bạc này biết, một dân tộc chỉ từ chối hạnh phúc cho công chính.

— Làm sao tôi có can đảm sống thiếu em, hỡi người yêu quý, nếu lúc cất bước lên đường, tôi không được van xin sự giúp đỡ của em.

— Chính những đầu óc táo bạo, thô bỉ đã rút ra kết quả đâm ô trong cái mỹ là cái làm cho tinh thần lạnh mạnh cảm động và hướng lên trời.

CARLO GOLDONI (1707 - 1793)

— Chúng ta là những người có thể lầm lạc. Khi con người hối hận, các hậu quả xấu của lỗi lầm được đức hối hận xóa bỏ.

CÉSAR BONESANA (1738 - 1794)

— Trong mọi vụ tội ác nào, quan tòa phải bắt đầu từ một tam đoạn luận hoàn hảo : đại đề là luật pháp tổng quát, tiểu đề là hành vi hợp hay không hợp luật pháp và kết luận là tha hay phạt bị cáo.

— Một nền cộng hòa quá rộng, chỉ bảo đảm tránh khỏi độc tài bằng cách tự tiêu phân và hiệp nhứt thành nhiều cộng hòa liên bang.

VICTOR ALFIERI (1749 - 1803)

— Sự ngu dốt, đua nịnh và sợ hãi đã cho và đang cho chính quyền tàn bạo một danh từ êm dịu là chế độ quân chủ.

— Mặc dầu mọi người đều bị chế độ tàn bạo làm xấu xa song không vì đó mà mọi người là xấu.

UGO FOSCOLO (1776 - 1827)

— Nhân sinh là gì ? Là giấc mộng ! Giấc mộng gặt gấm mà ta cho là có giá trị lớn : Tất cả những đàn bà đặt hy vọng nơi dĩ đoan và các diêm.

— Hứa cho ta tình yêu thì chỉ có cái chết là cái được ủy thác sự canh tân thánh thiện của vạn vật.

— Ở đâu mà tôn giáo không xâm nhập luật pháp, phong tục của một dân tộc thì các thực hiện tế tự chỉ là tiệm chấp phò.

AL. MANZONI (1785 - 1873)

— Một trong những hạnh phúc lớn của đời sống là tình bạn và một trong những hạnh phúc lớn của tình bạn là có người để ủy thác một bí mật

SILVIO PELLICO (1789 - 1854)

— Hồ thẹn khi tỏ ra quý chuộng một người lương thiện là một hèn hạ bất đáng nhứt. Vậy mà bạn thường gặp như vậy.

— Bạn hãy mềm mỏng đối với bất cứ ai bạn gặp.

GIACOMO LEOPARDI (1798 - 1837)

— Vinh quang và danh dự tôi biết chỉ là bóng ma. Hạnh phúc và vui tươi chỉ là khát vọng không đối tượng. Đời sống tức sự khốn nạn vô ích, không xin kết quả nào.

— Những ngày hạnh phúc nhất của đời ta bay đi trước nhất. Rồi đến bệnh hoạn, già cả và bóng tử thần lạnh lẽo.

J. MAZZINI (1808 - 1872)

— Một giờ sống thông cảm trong đại tư tưởng của một dân tộc phục sinh có giá trị hơn một cuộc sống trong sự cô độc của một gai vàng bị kẻ này hăm dọa, kẻ kia khinh bỉ.

G CARDUCCI (1836 - 1907)

— Những người chết nói với bạn: « Bạn hãy hái hoa chính hoa là vật phù du; bạn hãy ca tụng các tinh tú là vật không bao giờ trôi qua ».

— Jupiter chết song khúc ca của thi sĩ còn,

A. FOGAZZARO (1842 - 1911)

Thượng Đế hành động bí mật. Chúng ta không thể biết việc người làm trong và ngoài ta. Mà điều chắc chắn là chúng ta không bao giờ thắng được xác thịt ngoài sự giúp đỡ của người.

— Bạn hãy nên thánh, đừng tìm giàu sang danh vọng...

E DE AMICIS

— Giáo dục của một dân tộc được xét đoán theo cách nó cư xử ngoài đường.

— Của bố thí của một người lớn là hành vi bác ái mà của một trẻ con thì là hành vi vừa bác ái vừa âu yếm.

GABRIELE D'ANNUNZIO (1864 - 1938)

Con người hay chết và thần thánh vĩnh cửu không bao giờ giết hi vọng.

Lời nói, việc làm của ta luôn luôn là tầm thường, ngu xuẩn vô nghĩa dù có tình cảm cao cả linh ứng cũng vậy.

B. CROCE (1866 - 1952)

Trường học có cho văn học chứ không phải cho thi ca.

— Khi tới một trình độ giáo dục nào không vượt lên được nữa rồi người ta không tự luyện thêm, thì bấy giờ đời sống ngừng lại : nó không gọi là sống mà gọi là chết.

L. PIRANDELLO (1867 - 1936)

— Bên ngoài mọi người trước mặt kẻ khác tỏ ra đầy phẩm cách.

— Song mỗi cá nhân quá biết tất cả những gì xấu xa xảy ra trong mình lúc mình ở một mình.

— Bình minh cho tương lai, hoàng hôn cho dĩ vãng.

— Thực ra đời sống kém thực tế hơn nghệ thuật. Một đời sống không bao giờ, không có thể là một sáng tạo tuyệt đối (..)

— Nghệ thuật trả thù đời sống.

G. FERRERO (1871 - 1942)

— Từ khi đại kỹ nghệ xâm chiếm thế giới đời sống trở nên lưu động hơn và chính quyền nhà nước phức tạp hơn.

Với máy hơi nước và điện, sự thao thức của thế giới bắt đầu.

— Nền văn minh chúng ta biết gây chiến tranh mà không biết tạo hòa bình.

G. PAPINI (1881 - 1956)

— Sau 30 tuổi, người ta thấy rõ giá trị của mình bởi vì lớp trẻ đã đến...

— Tôi tuổi nào đó phần đông con người sợ và ghét già. Vì vậy đa số già háp và chết non.

Bằng hữu không ai khác hơn là thù nghịch mà ta cùng họ ký giấy hưu chiến và không luôn luôn được giữ một cách lương thiện.

Thiên Chúa nhục hóa chỉ một lần trong đức Kitô để làm vật tế sinh cho nhân loại. Còn quỷ nhục hóa nhiều lần trong nhiều người và bằng nhiều hình thức và luôn luôn di hại và ô nhục cho con người.

BÉNITO MUSSOLINI (1883 - 1945)

— Không phải vô ích mà tôi chọn khẩu hiệu này cho đời tôi: « Sống trong nguy hiểm ».

— Thế giới phải thấy cái rùng dao găm này và phải nghe tiếng đập những trái tim bất khả thắng và cương quyết của chúng ta.

— Chúng ta chống đối đời sống giản tiện.

— Tất cả trong nhà nước không có gì chống nhà nước, không có gì ngoài nhà nước.

— Bạn sẽ thử những phù hiệu này bằng thứ kim khí của PhátXít: Đò là Sắt Ai có sắt sẽ có bánh ăn. Mà khi sắt trui già, nó có thể kiếm ra vàng nữa.

C MALAPARTE (1898 - 1957)

— Độc tài là hình thức đầy đủ nhất của ganh tỵ.

— Lịch sử cách mệnh của ba thế kỷ chót chỉ là lịch sử các cuộc hỏa hoạn tại Âu Châu do sự mê tín của tiểu tư sản.

I. SILONE (1900)

— Kẻ nào sống vì Công Lý và Chân Lý không kể chi những hậu quả, kẻ đó không phải là một người vô thần vì họ ở trong Đấng Vĩnh Cửu và Đấng Vĩnh Cửu ở trong họ.

— Tự do không phải là vật người ta tặng không cho bạn... Người ta có thể sống trong xứ độc tài mà tự do: chỉ cần đấu tranh chống độc tài Người tư tưởng theo đầu óc của mình là người tự do... Người ta không đi ăn mày tự do nơi kẻ khác. Phải chụp lấy tự do.

A MORAVIA (1907)

— Châu lý là gì nếu không phải là cái mình hiến đổi với mọi người và được coi như không thể bị tấn công?

— Người ta càng hạnh phúc, càng ít nghĩ đến hạnh phúc của mình.

CHƯƠNG X

TÂY BAN NHA

ALPHONSE X LE SAVANT (1224 - 1284)

— Hơn hết các dân tộc, dân Tây Ban Nha tài trí, can đảm, dũng chí nơi chiến trường, nhanh nhẹn nơi làm việc, trung thực với Chúa, chăm học, bất thiệp, phong phú tài sản...

RUIZ (1283 - 1351)

— Bình yên và an ninh thì nghèo là giàu đấy. Người giàu mà sợ hãi thì giàu là nghèo : họ luôn sống trong ngờ vực, kinh khiếp, buồn rầu. Nghèo hoan lạc là giàu cao nhã.

ENCINA (1469 - 1529)

— Ai là tù nhân của Ái tình không thoát khỏi lệnh của nó.

ANTONIO DE GUEVARA (1480 - 1545)

— Người dùng sức mạnh lấy của kẻ khác, phải mất quyền có của riêng mình.

Thánh THÉRÈSE D'AVILA (1515 - 1582)

— Bạn đừng nhắm hành thiện cho cả thế giới. Bạn hãy bằng lòng hành thiện cho những người trong xã hội bạn sống.

LUIS DE LÉON (1528 - 1591)

— Sự toàn thiện của mọi vật căn cứ ở chỗ mọi người trong chúng ta là một thể giới toàn thiện.

Thánh JEAN DE LA CROIX (1542 - 1591)

— Thượng Đế hoàn thiện hóa con người thế theo khả năng con người.

MIGUEL CERVANTES DE SAAVEDRA (1547 - 1616)

— Sancho đáp rằng tục ngữ là những câu cách ngôn nhỏ rút ra từ những kinh nghiệm dai.

— Từ khi Salomon sưu tập tục ngữ của Do Thái, chúng là túi khôn của các dân tộc và thi sĩ Quevedo không ngại gọi chúng là *Tiểu Phúc Âm*.

— Ai có cây cuốc, có áo choàng.

— Củi cũ khó đốt mà khó tắt.

— Hai chim sẽ không hiệp nhưt nhau lâu trên một dé lúa.

— Ai muốn con la không khuyết điếm phải đi bộ,

— Không cái nồi xấu nào mà không tìm ra cái vung cho nó.

LE ROMANCIERO (1550 ?)

— Hôm qua tôi là vua Tây Ban Nha, hôm nay không còn là vua của một thành phố. Hôm qua tôi có thành phố, đền đài, hôm nay một cái tôi cũng không có. Hôm qua tôi có đầy tớ, hôm nay không ai giúp tôi cả.

FÉLIX LOPE DE VEGA (1562 - 1632)

— Người tình nhất không bao giờ hạnh phúc. Hạnh phúc là giá trị của can đảm.

— Công lý choặng xứng với tên của nó cần được khéo điều chỉnh : Đó là ân điển thần thánh mà Thiên Chúa treo bằng một sợi tóc.

G. DE CASTRO (1569 - 1631)

Rodrigue — Ông là Bá tước đây à ?

Bá Tước — Cậu là ai ? Cậu muốn gì về tôi.

Rodrigue — Tôi muốn nói chuyện với ông. Bực trưởng lão đó, ông biết là ai không?

Bá Tước — Cậu cứ nói

Rodrigue — Ông không biết đó là gương danh dự và dũng cảm sao?

TIRSO DE MOLINA (1571 - 1618)

— Làm đàn bà và làm thính là hai việc không thể dung nạp được.

P. CALDERON DE LA BARCA (1600 - 1681)

— Nếu đàn bà là một con quỷ cả năm thì cũng có một lần bất ngờ, con quỷ làm đàn bà.

B. GRACIAN (1601 - 1658)

— Bạn đừng làm nhà kiểm duyệt ngôn ngữ như một ngữ pháp gia, cũng đừng làm vị giám sát lý luận vì như vậy ai cũng tránh xa bạn hết. Nói đúng lúc tối cần hơn là nói hùng biện.

A MORETO Y CABANA (1618 - 1669)

— Bạn hãy cho tôi nói với bạn rằng tôi kết hôn cũng y như tôi tự bóp họng hay tự đầu độc Lập gia đình và chết là một.

JOSÉ ESPRONCEDA (1808 - 1842)

— Lạy Thượng Đế! Chiếc tàu của tôi là kho báu của tôi. Đó là tự do của tôi. . quê hương duy nhất của tôi là biển.

JOSÉ ZORRILLA Y MORAL (1817 - 1893)

— Hỡi đất của ái tình! Kho báu của kỷ niệm, một ngày nào người đã vĩ đại, phong phú, vinh quang, tràn đầy kỷ niệm và vấn đề mà bị số phận ác nghiệt chà đạp. Tôi sẽ hát các vinh quang bị lãng quên của người v v...

R. DE CAMPOAMOR (1817 - 1901)

— Tất cả đều thấm nã trong ái tình; mà buồn và tất cả những gì bạn muốn là điều hay đẹp nhất trong đời sống.

— Nếu bạn muốn bình yên không sút giảm, bạn hãy tin nhiều nơi Thượng Đế chờ không phải đàn bà.

G. A. BECQUER (1836 - 1870)

— Lay Trời! Người chết cô độc làm sao!!!

A. G. GARCIA (1862 - 1898)

— Mỗi dân tộc đều có một mẫu người thật hay tưởng tượng tượng trưng các đức tính của nó. Trong mọi nền văn chương, ta sẽ gặp một kiệt phẩm có mẫu người ấy hành động.. Ulysse là người Hi Lạp tuyệt mỹ.. Ulysse của chúng ta là Don Quichotte.

M. DE UNAMUNO (1864 - 1936)

— Một đức tin không nghi ngờ là một đức tin chết.

F. G. LORCA (1899 - 1936)

— Không có cái gì sống động bằng một kỷ niệm.

— Người ta không có con cũng như có một bó hoa hương.

— Phải đau khổ nhìn chúng lớn lên. Tôi tưởng rằng chúng hút phân nửa máu của chúng ta. Mà đó là tốt, là trong sạch, là cao cả...

CHƯƠNG XI

BẮC ÂU

Đan Mạch, Phần Lan, Na Uy, Thụy Điển

SOREN KIERKEGAARD (1813 - 1855)

— Đức tin là đam mê cao cả nhất của con người.

— Không cái gì hiện hữu bởi vì tất yếu mà tất yếu hiện hữu bởi vì nó tất yếu hay bởi vì nó tất yếu hiện hữu. Thực tại không là tất yếu hơn cái khả hữu vì cái tất yếu khác hẳn cả hai cái ấy.

— Tương lai chưa đến, nhưng không vì đó mà không tất yếu như dĩ vãng bởi vì dĩ vãng không trở thành tất yếu hơn do sự kiện nó đã xảy ra mà trái lại do đó nó chứng tỏ rằng trước kia nó không tất yếu.

HENRIK IBSEN (1828 - 1906)

— Tôi hoài bão cái hư vô vĩ đại .. Tôi là một ông vua tay trắng trên các tàn phá của lâu đài ra tro.

— Bạn là bình minh. Khi nhìn bạn, tôi tin là thấy mặt trời mọc lên.

— Bạn không tin rằng chúng ta dạy vô số điều mà chính chúng ta không tin sao ?

— Bồn phận ! A ! Tôi không thể chịu khổ nổi vì danh từ xấu xa, bỉ ổi ấy ! Nó bén nhọn, chua chát, lạnh lùng làm sao ! Bồn phận, bồn phận, bồn phận. Người ta nói những cú kim châm.

A. STRINDBERG (1849 - 1912)

— Xã hội tuân theo luật Archimède về quân bình của những

binh thông nhau. Hai bình điện có cùng một trình độ. Mà chỉ có quân binh khi bình điện cao nhất hạ xuống, khi bình điện thấp nhất đi lên. Đó là chỗ nỗ lực xã hội hiện tại phải đi đến.

— Trần gian là thuộc địa đền tội mà ta phải chịu khổ vì các tội ác phạm ở tiền kiếp.

SELMA LAGERLOEF (1859 - 1940)

— Linh hồn con người có phải giống như ngọn lửa đang cháy không? Nó bay lượn, nó nao động trong nó, trên nó, quanh nó như ánh lửa quanh khúc củi vậy.

— Thiên nhiên hung dữ có những lực lượng vô hình oán ghét chúng ta. Nó không cho chúng ta chỗ nào đặt chân yên ổn cả. Khủng hoảng ở khắp mọi nơi.

SIGRID UNDSSET (1882 - 1949)

— Những ý tưởng về tự do, bình đẳng, huynh đệ chỉ là kết quả của Kytô giáo ở những dân tộc trước khi trở lại đạo đã coi tự do như của qui nhất trần gian.

— Những đặc điểm của Đức Quốc Xã không có gì mới lạ. Trái lại quốc xã thuyết làm nổi bật lên các đặc điểm tâm lý của nước Đức muôn đời và ca tụng như những đức tính của một dân tộc bực thầy.

— Con người cần nịnh bợ, bằng không nó không trở thành cái mà nó phải trở thành.

PAR LAGERKVIST (1891)

— Con người thích soi mặt bằng những tấm gương đục.

— Khi Barabbas biết gần chết rất sợ hãi và nói trong tâm tối cũng như nói cho màn đêm rằng: Tôi trả linh hồn lại cho người! Và nó trút linh hồn.

— Đàn bà luôn ưa những người không ra gì vì chúng giống họ.

— Ái tình là vật chết. Khi chết rồi nó thúi mà có thể giúp cho ái tình mới mọc lên.

CHƯƠNG XII

CÁC THÁNH THƯ :

1. Ước Thư

(Thánh Kinh) Cựu và Tân Ước

2. Phật Kinh

(Sutras, Baghavad — Gitá, Upanishads)

3. Sách Talmud

4. Kinh Coran

CỰU ƯỚC

— Thượng Đế bảo: «Hãy có ánh sáng» liền có ánh sáng.

— Thượng Đế dựng con người theo hình ảnh mình. Người dựng nó giống hình ảnh Thượng Đế

— Thượng Đế Vĩnh Cửu nói «Đàn ông ở một mình không tốt, Ta sẽ tạo cho nó một người phụ tiếp giống y như nó»

— Đàn ông bỏ cha mẹ theo vợ và họ trở thành một xương thịt.

— Người phải kiêng ăn chảy mồ hôi trán.

— Người là bụi bặm và phải hoàn về bụi bặm.

— Thượng Đế noi cùng Moi Sen: «Ta là Đấng Hiện Hữu».

— Xin Chúa gìn giữ con như con người của mắt. Chúa hãy che chở con dưới bóng dơi cánh Chúa.

— Thượng Đế đứng lên, thù địch của Người tan rã và đối phương trốn trước sức mạnh của Người.

- Từ đây vực thăm con cầu khấn Chúa, lạy Đấng Vĩnh Cửu.
- Kẻ điếc! Hãy nghe. Kẻ đui! Hãy nhìn và thấy.
- Cha ăn nho xanh răng con cái bị sâu ăn.
- Điều tôi muốn không phải là người ác chết mà nó phải canh tân đời sống và nó sống.
- Khốn thay kẻ xây thành bằng máu.

TÂN ƯỚC

— Đừng gọi ai dưới đất là Cha vì Cha các bạn chỉ có một Đấng ở trên trời.

— Lúc các bạn cầu nguyện, hãy nói: Lạy Cha, nguyện danh Cha nên Thánh, triều đại Cha ngự trị, xin cho chúng con mọi ngày bánh cần dùng và xin tha tội chúng con vì chính chúng con cũng tha cho kẻ mắc nợ chúng con và đừng thử thách chúng con.

— Thoạt kỳ thủy có Ngôi Lời, Ngôi Lời ở cùng Thượng Đế và Ngôi Lời là Thượng Đế.

— Hết mọi điều của Cha ta là của Ta.

— Cha ta và Ta là một.

— Quả thực, quả thực tôi nói cùng các bạn: nếu không tái sinh bởi nước và bởi Đức Thánh Linh thì chẳng ai được vào nước Thượng Đế.

— Hãy lãnh lấy Thánh Linh. Những ai được các người tha thì tội sẽ được tha, những ai bị các người bắt, họ sẽ không được tha.

— Sứ thần nói: « Chào Bà đầy ân điển, Thượng Đế ở cùng Bà ».

— Maria nói: « Tôi là đầy tớ Thượng Đế, xin vâng là Ngài ».

— Người là Phêrô (nghĩa là đá) Ta sẽ dựng Giáo Hội ta trên Đá này và các cửa hỏa ngục không hạ được Giáo Hội ấy.

— Ta là Đường đi, là Chân lý và là Nguồn sống.

PHẬT KINH

— Ta đã tìm ra chân lý giải thoát, rất khó nhận thức được, rất khó hiểu biết được và chỉ có kẻ nào thật thông minh mới có thể hiểu nổi thôi.

— Chân lý sẽ mở rộng cửa cho mọi người ! Kẻ nào có tai để nghe thì nghe.

— Có hai cái cực đoan mà người muốn sống được một đời sống giải thoát cần phải tránh xa. Cực đoan thứ nhất là lấy lạc thú xác thịt làm mục đích của đời người. Đó là một nếp sống thô bỉ và ngu xuẩn ! Nhưng cái cực đoan thứ hai là sống một đời khổ hạnh, ép xác... cũng chỉ gây tạo cho con người thêm đau khổ vất vả vô ích.

— Tất cả chúng sinh đều có tánh của Phật.

— Ta thuyết pháp trong khoảng bốn mươi chín năm mà chưa từng nói một lời (...) Ta từ đêm được chính giác đến đêm nhập Niết Bàn, trong khoảng đó, ta chưa từng nói một chữ.

— Nhân duyên hội hợp cùng nhau thì mới có sinh ra hư vọng giả tướng ; nhân duyên mà chia lìa thì hư vọng giả tướng sẽ tan đi.

— Hễ mỗi vị Phật phát ra một ý tưởng hoặc thốt ra một lời nói thì chư Phật ở mười phương đều hưởng ứng và phụ họa thêm làm vang động cả đất trời.

— Vũ trụ là một toàn thể, vạn vật đều liên lạc mật thiết với nhau như các bộ phận trong châu thân ta.

— Cái gọi là Phật Pháp, tức chẳng phải là Phật pháp nên gọi là Phật pháp.

— Bát nhã không phải là Bát Nhã cho nên mới gọi là Bát Nhã.

— Tiếng tăng hăng chư Phật cùng tiếng khảy móng tay, khắp nghe mười phương nước, đất đều rung sáu cách.

*Các tư tưởng trên Nguyễn Duy Cần
trích dịch trong Phật Học Tinh Hoa*

SÁCH TALMUD

- Tiếng nói như đồng bạc Sela, thình lạng trị giá hai đồng.
- Con nỗng đi gục cổ xương mà không có gì lọt khỏi đôi mắt nó.
- Ai dùng đức tin tiếp nhận một lời dạy đơn sơ là đã đáng lãnh lấy tinh thần thần thánh rồi.
- Mọi việc đều khuất phục dưới thế lực của trời trừ sự sợ trời.
- Bạn hãy làm cái đuôi con sư tử hơn là cái đầu con chó.
- Bạn hãy mạnh như beo, sáng như phụng hoàng, nhanh như nai, dũng mãnh như sư tử để thực hiện ý Cha bạn ở trên trời.
- Hãy trọng danh dự kẻ khác như của bạn.
- Hãy trọng tư sản của người lân cận bạn như của bạn.
- Ai chạy theo danh vọng thì danh vọng trốn mất, ai trốn danh vọng thì danh vọng đến sau lưng.
- Ai có tinh thần hách dịch thì Đấng Thánh Duy Nhất nói về họ rằng: Ta với nó không thể sống chung trên trần gian được.
- Điều gì bạn ghét cho bạn thì đừng làm cho kẻ khác.

KINH CORAN

- Chính Thượng Đế đã sáng tạo bạn, và những gì bạn làm.
- Khi gặp khổ con người đầy hối hận. Lúc gặp sướng con người thành lì lợm.
- Tại sao bạn thích đời sống chóng qua mà cầu thả đời sống siêu thế.
- Bạn hãy nhớ đến tên Chúa ban mai và chiều. Ban đêm hãy thờ lạy Người và ca tụng Người suốt đêm thâu.

— Con người cầu nguyện để được điều dữ cũng như cầu nguyện để được điều lành.

— Chính Allah đã giữ Trời không cho nó rơi xuống đất trừ phi khi người ra lệnh cho nó.

— Người là Allah ! Không còn Thiên Chúa nào hơn Người. Vinh danh cho người ở đời này và đời sau. Uy quyền tối cao ở nơi Người. Bạn phải trở về Người

— Cho những người không tin tưởng nơi Chúa của họ công trình của họ giống như tro bụi có ngày bão tố cuốn đi mất. Họ không có quyền hành trên các việc họ đã hoàn tất.

— Một thiện ngôn như một cây tốt rễ vững chắc và cành dính tận trời. Do phép Chúa, nó sinh trái tứ mùa.

— Allah làm lạc đường bất cứ ai Người muốn, dẫn đường bất cứ ai Người muốn. Người là Đấng Quyền Thế và Khôn Ngoan.